



**UCG**

Univerzitet Crne Gore

*Biblioteka*  
PRIRODNO-MATEMATIČKIH NAUKA

**Prof. dr Danijela Stešević**  
**BOTANIČKI POJMOVNIK**  
Prvo izdanje

*Izdavač*  
Univerzitet Crne Gore  
Cetinjska br. 2, Podgorica  
www.ucg.ac.me

*Za izdavača*  
Prof. dr Danilo Nikolić, rektor

*Glavni i odgovorni urednik*  
Prof. dr Stevo Popović

*Urednik biblioteke*  
Docent dr Anđelka Šćepanović

*Recenzije*  
Prof. dr Zora Dajić Stevanović  
Prof. dr Danka Caković

*Lektura*  
Rajka Glušica

*Grafičko oblikovanje*  
Impuls studio

*Štampa*  
Art-Grafika, Nikšić

*Tiraž*  
300 primjeraka

Objavlјivanje ove univerzitetske publikacije odobrio je Senat Univerziteta Crne Gore odlukom br. 03-370/6 od 21. marta 2019. godine.

© Univerzitet Crne Gore, 2020.

Sva prava zadržana. Zabranjeno je svako neovlašćeno umnožavanje, fotokopiranje ili reprodukovanje publikacije, odnosno njenog dijela, bilo kojim sredstvom ili na bilo koji način.

CIP - Каталогизација у публикацији  
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN  
COBISS.CG-ID



**UCG**

Univerzitet Crne Gore

Danijela Stešević  
**BOTANIČKI POJMOVNIK**

Podgorica, 2020.



## SADRŽAJ

Predgovor .....	7
Rječnik botaničkih pojmova .....	11
Literatura i izvori .....	251



## PREDGOVOR

Botanički pojmovnik je rječnik osnovnih botaničkih termina, imena rodova, vrsta i dijagnostičkih atributa. Pisan je sa ciljem da studentima koji nemaju osnovno predznanje iz botanike pomogne u čitanju i razumijevanju udžbeničke literature i stručnih tekstova. Prilagođen je sadržajima predmeta *Botanika* i *Sistematika viših biljaka*, pa su njime obuhvaćeni stručni izrazi iz anatomije, morfologije, sistematike i ekologije biljaka.

Pojmovi su navedeni po abecednom redu, nezavisno od toga da li su anatomsko-morfološki, nomenklturni ili ekološki. Ispisani su ***masnim i nakrivljenim*** slovima. Latinski nazivi taksona, važni pojmovi i sinonimi su napisani ***nakrivljenim slovima***. Radi lakšeg razumijevanja stručnog termina, prije same definicije, u zagradi je navedena latinska riječ koja se nalaze u osnovi termina i njeno značenje:

***Botanika*** (*botane* = trava), nauka o biljkama.

U slučaju imena vrste značenje epiteta je napisano u zagradi poslije narodnog imena, a u nekim slučajevima je dodata i zanimljivost vezana za etimologiju:

***Achillea millefolium***, sporiš, hajdučka trava ili stolisnik (*mille* = hiljadu, *folium* = list). Po starom vjerovanju ova biljka se koristila za liječenje hajduka.

Definicije morfoloških i ekoloških pojmova su potkrijepljene primjerom, koji sadrži narodni, latinski naziv vrste/roda i pripadnost porodici. Ovakav koncept omogućava povezivanje pojma za konkretan primjer, kao i uporedno usvajanje klasifikacije vrste/roda:

***Acicularni list*** (*acicula* = iglica), igličast list (bor g. *Pinus*, f. *Pinaceae*).

Skraćenica *g.* se odnosi na rod, a skraćenica *f.* na porodicu.

---

Ostale skraćenice upotrijebljene u tekstu odnose se na skraćivanje imena roda na prvo slovo:

**Djetelina**, g. *Trifolium*, f. *Fabaceae*: bijela djetelina (*T. arvense*), žuta djetelina (*T. campestris*), crvena djetelina (*T. pratense*) itd.

S obzirom na to da do sada nije objavljeno djelo u kojem su sistematizovani narodni nazivi biljaka koji se koriste u Crnoj Gori, isti su preuzeti iz literature iz zemalja srpskohrvatskog govornog područja. Navedena su maksimalno tri narodna imena za vrstu, a ne sva koja se pominju u literaturi, jer primarni predmet ovog pojmovnika nijesu nazivi biljaka, već osnovna botanička terminologija. Za razliku od latinskih imena, narodna su često višeznačna, tj. isti naziv se odnosi na različite vrste. Tako recimo, ime rakita nose dvije vrste iz roda vrba: *Salix purpurea* i *S. elaeagnos*, ali i *Vitex agnus-castus*. Uobičajeno je i da se različita imena odnose na istu vrstu: pelim, pelin, kadulja, žalfija odgovaraju vrsti *Salvia officinalis*.

Za označavanje sinonima, u pojmovniku je korišten znak jednakosti i nakrivljen font, s tim što su navedeni samo oni sinonimi koji figuriraju u udžbeničkoj literaturi, a ne svi koji su poznati. S obzirom na to da u taksonomiji sinonimi nijesu ravnopravni, aktuelni naziv je označen masnim i nakrivljenim slovima:

*Cerasus avium* = ***Prunus avium***, trešnja.

***Prunus avium*** = *Cerasus avium*, trešnja.

Naglašavanje masnim slovima izostalo je u slučajevima:

1. Sinonima u pratnji narodnog imena, jer je tada aktuelno ime označeno prvom pozicijom u nizu:

***Badem***, *Prunus dulcis* = *Prunus amygdalus* = *Prunus communis*  
= *Amygdalus communis*, f. *Rosaceae*.

2. Anatomsko-morfoloških i ekoloških pojmova, jer su oni ravnopravni.

U konkretnom primjeru, sinonimi su navedeni u sklopu svih odgovarajućih slova (A, R, P, V), a definicija je data samo jednom, prilikom prvog navođenja pojma:

***Aktinomorfan*** (*aktīs* = zrak, *morpha* = oblik) = *radijalno simetričan* = *polisimetričan* = *višesimetričan*, moguće je povući više osa simetrije (cvijet ruže *Rosa canina*, f. *Rosaceae*).



**Radijalno simetričan** = *aktinomorfan* = *polisimetričan* = *višesimetričan*.

**Polisimetričan** = *aktinomorfan* = *radijalno simetričan* = *višesimetričan*.

**Višesimetričan** = *aktinomorfan* = *radijalno simetričan* = *polisimetričan*.



# A

**Abaksijalan** (*ab* = od, *axis* = osa), okrenut od ose stable (naličje lista, ledna strana lista).

**Abies alba** (*abietis*, *albus* = bijel), antičko ime za jelu, f. *Pinaceae*. Pretpostavlja se da ime potiče od bijele boje sekundarnog ksilema, koji presjek stabla čini bijelim. Bijele su i dvije puge na naličju četine.

**Abiotički faktori** (*a* = bez, *bios* = život), obuhvataju kompleks uticaja nežive komponente okruženja. Mogu biti: klimatski, orografski (reljef) i edafski (pedološki).

**Abortivus** (*abortivus* = zakržljao), šiljorep *Limodorum abortivum*, f. *Orchidaceae*, dobio ime zbog česte nefunkcionalnosti cvjetova.

**Abcisinska kiselina**, fitohormon koji inhibira rast. Po hemijskom sastavu pripada terpenoidima.

**Abutilon** (*abu* = indijski, *tilon* = sljez), rod iz porodice sljezova *Malvaceae*.

**Abutilon theophrasti**, lipica. Narodni naziv je dat zbog sličnosti sa listovima lipe, a latinski u čast oca botanike Teofrasta (*theophrasti* = Teofrastov).

**Acanthus** (*acántha* = trn), rod iz porodice primogovki *Acanthaceae*, dobio ime po bodljastim braktejama.

**Acanthus balcanicus**, balkanski primog (*balcanicus* = balkanski).

**Acanthus spinosissimus**, pasja kupina (*spinosissimus* = pun trnja).

**Acaulis** (*acáulis* = bez stabljike), kraljevac *Carlina acaulis*, f. *Asteraceae*.

**Acer** (*ácer* = oštar, šiljat), antički naziv za javor, rod iz porodice *Aceraceae*.

**Acer campestre**, klijen, poljski jasen (*campestre* = poljski).

---

***Acer heldreichii***, planinski javor (*heldreichii* = Heldrejhov). Vrsta je nazvana u čast njemačkog botaničara Heldrejha.

***Acer monspessulanum***, maklijen (*monspessulanum* = monpelješki).

***Acer platanoides***, platanoidni javor (*platanoides* = kao platan).

***Acer pseudoplatanus***, gorski javor (*pseudoplatanus* = lažni platan).

***Acetosella*** (*acetosus* = kiseo), kiselica *Oxalis acetosella*, f. *Oxalidaceae*.

***Achillea*** (*Achilleus* = mitološki junak), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, imenovan po mitološkom junaku Ahilu.

***Achillea millefolium***, sporiš, hajdučka trava ili stolisnik (*mille* = hiljadu, *folium* = list). Po starom vjerovanju ova biljka se koristila za liječenje hajduka.

***Acicularni list*** (*acicula* = iglica), igličast list (bor g. *Pinus*, f. *Pinaceae*).

***Acidofilna vrsta*** (*acidus* = kisjeo), vrsta kojoj odgovara kisjela podloga (kisjela paprat *Pteridium aquilinum*, f. *Pteridaceae*).

***Aciklični cvjetovi*** (*a* = nije, *cyclicus* = kružan) ili ***spiralni cvjetovi***, odlikuju se spiralnim rasporedom svih cvjetnih elemenata.

***Aconitifolius*** (*aconitifolius* = sa listovima sličnim rodu *Aconitus*), ljutić *Ranunculus aconitifolius*, f. *Ranunculaceae*.

***Acorus*** (*kóri* = očna pupila), rod iz porodice iđirota *Acoraceae*, tako nazvan zbog upotrebe u liječenju očnih bolesti.

***Acorus calamus***, iđirot (*kálamos* = trska).

***Aculeatus*** (*acúleus* = bodljikav), kostrika *Ruscus aculeatus*, f. *Asparagaceae*.

***Acutifolius*** (*acútus* = šiljat, *fólium* = list), šparoga *Asparagus acutifolius*, f. *Asparagaceae*).

***Acutus*** (*acútus* = šiljat), sit *Juncus acutus*, f. *Juncaceae*.

***Acytobionta*** (*a* = negacija, *cyto* = ćelija, *biount* = živ), nećelijski oblici, virusi ili bakteriofagi.

***Ad*** (*ad* = do, prema), prefiks koji znači do, prema.

***Adaksijalan*** (*ad* = do, *axis* = osa), okrenut ka osi stabla (lice lista, trbušna strana lista).

***Adaptivnost***, sposobnost prilagođavanja promjenama spoljašnje sredine.

***Adiantum*** (*a* = bez, *diaino* = kvasiti), rod paprati iz porodice *Adiantaceae*, dobio ime po osobini da se voda ne zadržava na listovima.

***Adiantum capillus-veneris***, venerina paprat ili venerina kosa (*capillus* = kosa, *venera* = Venera).

***Adonis*** (*Adonis* = lik iz mitologije), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, imenovan po lovcu *Adonisu*, koji je stradao zbog ljubomore boga Aresa, i iz njegove krvi je postao crveni cvijet.

***Adonis aestivalis***, gorocvijet. Epitet *aestivalis* govori o vremenu cvjetanja (*aestivus* = ljetnji).

***Adonis flammea***, bulka (*flammea* = plamen).

***Adonis vernalis***, žuti gorocvijet (*vernalis* = proljećni).

***Adoxa*** (*adoxos* = neugledan), rod iz porodice mirisavki *Adoxaceae*, dobio ime po neuglednosti.

***Adoxa moschatellina***, mirisavac (*moschatellinus* = sa mirisom mošusa).

***Adventivan*** (*adventivus* = stran, tuđ, pridošao), epitet koji se ukazuje na strano porijeklo.

***Adventivna biljka*** (*ad* = do, *venire* = doći), vrsta koja nije dio nativne ili samonikle flore, već je donesena (bagrem *Robinia pseudoacacia*, porijeklom iz Sjeverne Amerike).

***Adventivna embrionija***, tip *apomikisa* kod kojeg embrion ne nastaje u embrionovoj kesi već izvan nje. Može biti *nucelarna* i *integumentalna*.

***Adventivni korijen***, ne nastaje od korijenka klice, već od stabla ili listova.

***Adventivni pupoljak***, ne začinja se na vegetativnoj kupi, već izvan nje, na mjestu povrede biljke. Obrazuju se u tkivu kalusa (meristem rana), koji uglavnom nastaje od kambijuma, nekad i pericikla.

***Aegopodium*** (*aix* = koza, *podion* = nožica), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po obliku lista koji podsjeća na kozju nogu.

***Aegopodium podagraria***, sedmolist ili jarčevac (*podagra* = giht). U tradicionalnoj medicini se koristio za liječenje gihta.

***Aerenhim*** (áēr = vazduh), parenhimsko tkivo za magacioniranje vazduha. Odlikuje se krupnim intercelularima. Svojestven je biljkama močvarnih ili vodenih staništa.

---

**Aerobni organizmi** (áēr = vazduh), zahtijevaju prisustvo kiseonika za obavljanje životnih funkcija.

**Aesculus** (*edere* = jesti), rod iz porodice divljih kestena *Hippocastanaceae*. Ovaj naziv se u antičko vrijeme koristio za vrste hrastova čiji se plod konzumirao. Line je ovo ime prenio na divlji kesten, iako njegov plod nije jestiv.

**Aesculus hippocastanum**, divlji kesten (*esca* = jelo, *hippo* = konj). U narodu se koristio kao hrana i lijek za konje.

**Aestivus** (*aestivus* = ljetnji), pšenica *Triticum aestivum*, f. *Poaceae*.

**Aethionema** (*aethes* = neobičan, *nema* = konac), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po izgledu prašničkog konca.

**Aethionema saxatile**, kamnica (*saxátilis* = kamenit, koji raste na kamenim mjestima).

**Agaricus** (*agarikon* = gljiva), rod iz porodice šampinjona *Agaricaceae*.

**Agaricus bisporus**, šampinjoon (*bisporus* = sa dvije spore). Latinski epitet potiče od osobenosti da se u bazidiji nalaze dvije spore.

**Agava**, *Agave americana*, f. *Agavaceae*.

**Agave** (*agave* = uzvišeno, divno), rod iz porodice *Agavaceae*, dobio ime po raskošnom izgledu biljke.

**Agave americana**, agava (*americana* = američka). Epitet *americana* govori o porijeklu ove vrste, koja je zahvaljujući čovjeku, znatno proširila svoj areal.

**Agranularni endoplazmatični retikulum** (*a* = bez, *granule* = zrnca), tip endoplazmatičnog retikuluma sa glatkom membranom, tj. membranom bez granula (ribozoma). Smatra se centrom sinteze lipida i nekih polisaharida.

**Agrimonia** (*agros* = polje, *mone* = boravak), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, dobio ime po staništu koje naseljava.

**Agrimonia eupatoria**, petrovac (*eupatoria* = Eupatorova). Vrsta je nazvana po pontskom kralju Eupatoru.

**Agrimonioides** (*agrimonioides* = sličan sa rodnom *Agrimonia*), pavlovac *Aremonia agrimonioides*, f. *Rosaceae*.

**Agropyron** (*agros* = polje, *agrios* = divlje, *pyros* = pšenica), rod iz porodice trava *Poaceae*. Postoje dva tumačenja porijekla imena, po jednom je izvedeno iz

kombinacije riječi *agros* (polje) i *pyros* (pšenica), a po drugoj iz *agrios* (divlji) i *pyros* (pšenica).

***Agropyron repens***, pirevina ili žitnjak (*repens* = puzeći). Epitet *repens* ukazuje na postojanje horizontalnog rizoma.

***Agrostemma*** (*agros* = polje, *stemma* = vijenac), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*. Biljka raste na poljima, a koristila se za pravljenje vijenaca.

***Agrostemma githago***, kukolj (*githago* = crni kim). Latinski naziv *githago* potiče od crne boje sjemenki i njihove sličnosti sa crnim kimom

***Agrostis*** (*Agrostis* = livadska trava), rod iz porodice trava *Poaceae*. Ovim imenom se u antičko doba nazivao veći broj livadskih trava.

***Agrostis stolonifera***, ovsenica (*stolon* = izdanak, grančica).

***Ahenija*** (*achaenium*, *a* = bez, *chaínein* = otvor), tip sinkarpne oraščice nastale srastanjem dvije karpelje. Obrazuje se iz podcvjetnog plodnika i svojstvena je biljkama iz porodice glavočika *Asteraceae*.

***Ahlamidni cvjetovi*** (*a* = bez, *chlamýs* = ogrtač), nemaju cvjetni omotač (mlječičke g. *Euphorbia*, f. *Euphorbiaceae*).

***Ailanthus*** (*ai* = drvo, *lanit* = nebo), rod iz porodice pajasena *Simaroubaceae*.

***Ailanthus altissima***, pajasen ili kiseljak (*altissimus* = najviši). Latinski epitet *altissima* ukazuje na veliku visinu koju stablo može dostići.

***Ajuga*** (*a* = bez, *jugum* = jaram), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, vjerovatno nazvan zbog jako skraćene gornje usne.

***Ajuga reptans***, puzeća ivica (*reptans* = puzeće).

***Akcesorija*** (*accessōrius* = dopunski, prirastao), dio ploda koji ne nastaje od oplodnih listova, već od drugih djelova cvijeta, recimo cvjetišta (jagoda *Fragaria vesca*, f. *Rosaceae*) ili listića perigona (murva g. *Morus*, f. *Moraceae*).

***Akcije***, uticaji koje sredina vrši na živa bića.

***Akineta*** (*akīnētos* = bez pokreta), ćelije kod modrozelenih bakterija specijalizovane za vegetativno razmnožavanje.

***Aklimatizacija***, prilagođavanje životu u novom okruženju.

***Akrocentrični hromozomi*** (*acro* = vrh), imaju centromeru pozicioniranu na jednom kraju hromozoma.

---

**Aktinocitni tip stominog aparata** (*actis* = zrak, *cyto* = ćelija), odlikuje postojanje pet ili više ćelija pomoćnica, koje su zrakasto raspoređene oko stominih ćelija (ebenovke *Ebenaceae*).

**Aktinomorfjan** (*aktis* = zrak, *morpha* = oblik), radijalno simetričan, polisimetričan, višesimetričan, moguće je povući više osa simetrije (cvijet ruže *Rosa canina*, f. *Rosaceae*).

**Alatus** (*alatus* = krilat), sa krilima, okriljen. Izuzimajući korijen, svi ostali dijelovi biljke mogu biti okriljeni: stablo (žuta trava *Smyrnum perfoliatum*, f. *Apiaceae*), lisna drška (crvena grahorica *Lathyrus cicera*, f. *Fabaceae*), plod (kamnica *Aethionema saxatile*, f. *Brassicaceae*), sjeme (breza *Betula pendula*, f. *Betulaceae*).

**Albanski gimnospermijum**, *Gymnospermium scipetarum*, f. *Berberidaceae*.

**Albedo** (*albedo* = bjelina), odnos količine reflektovane toplotne energije prema količini koja padne na površinu lista.

**Albidus** (*albidus* = bjeličast), bekica *Luzula albida*, f. *Cyperaceae*.

**Albiflorus** (*albiflorus* = sa bijelim cvjetovima), bijeli šafran *Crocus albiflorus*, f. *Iridaceae*.

**Albuminozne ćelije**, sitni elementi floema kod golosjemenjača, za koje se pretpostavlja da obavljaju funkciju ćelija pratilica kod skrivenosjemenica.

**Albus** (*albus* = bijel), čapljan *Asphodelus albus*, f. *Asphodelaceae*.

**Alchemilla** (*alkemelych* = nebeska rosa), rod iz porodice ruža *Rosaceae*. Ovom rodu se pripisuje i značenje „mali alhemičar“. Stari narodi su vjerovali ne samo u ljekovitost biljke, već i u ljekovitost kapljica rose koje se na njoj nakupljaju.

**Alchemilla vincekii**, Vincekov plašt, imenovan u čast Daniela Vinceka, planinara i vlasnika botaničke bašte Dulovine u Kolašinu.

**Alchemilla vulgaris**, gospin plašt (*vulgaris* = običan). Epitet *vulgaris* upućuje na široku raspostranjenost i učestalnost ove vrste.

**Alepski bor**, *Pinus halepensis*, f. *Pinaceae*.

**Aleuronska zrna** (*aleurion* = brašno, obrok), spadaju u zrnaste rezervne materije. To su veliki kristaloidi proteina koji su obavijeni membranom.

**Alkanna** (*al hinna* = korijen), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*. Korijen ove biljke se koristio za dobijanje crvene boje.



***Alkanna tinctoria***, vučji jezik. O upotrebi korijena u bojenju govori latinski epitet *tinctorius* (*tīnctōri(us)*) = za bojenje).

***Allae*** (ála = krilo), krila su bočne latice cvijeta biljaka iz porodice mahunarki *Fabaceae*.

***Alliaria*** (*Allium* = luk), lukovača, rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, čiji listovi mirišu na luk.

***Alliaria officinalis***, lukovača (*officinalis* = ljekovito).

***Allium*** (*Allium* = antičko ime za bijeli luk), rod iz porodice lukova *Alliaceae*.

***Allium cepa***, crni luk (*cepa* = luk).

***Allium porrum***, poriluk, praziluk (*porrum* = antički naziv za poriluk).

***Allium sativum***, bijeli luk (*sativum* = gajen).

***Allium ursinum***, srijemuš, medvjedi luk (*ursus* = medvjed).

***Alnus*** (*Alnus* = antičko ime za jovu), rod iz porodice breza *Betulaceae*.

***Alnus glutinosa***, crna jova (*glutinosus* = ljepljiv). Latinski epitet se odnosi na ljepljivost pupoljaka i mladih listova.

***Alnus incana***, siva jova (*incanus* = siv).

***Alogamija*** (állos = drugi, *gamía* = sjedinjavanje), unakrsno oplodjenje.

***Alohtona vrsta*** (*allos* = drugačiji, *khthōn* = zemlja) = *adventivna vrsta*, strana vrsta, nenativna vrsta (bagrem *Robinia pseudoacacia*, f. *Fabaceae*).

***Alopecurus*** (*alopex* = lisica, *ura* = rep), rod iz porodice trava *Poaceae*, ime dobio zbog sličnosti boje precvjetalog klasa sa lisičjim repom.

***Alopecurus utruculatus***, repak (*utruculus* = mjehur). Latinski epitet ukazuje na mjehuraste lisne rukavce.

***Alpestris*** (*alpestris* = planinki), planinska djetelina *Trifolium alpestre*, f. *Fabaceae*.

***Alternifolius*** (*alternus* = naizmjeničan, *folium* = list), sa naizmjeničnim listovima (metiljuša: *Chrysosplenium alternifolium*, f. *Saxifragaceae*).

***Althaea*** (*althos* = lijek), sljez, rod iz porodice sljezova *Malvaceae*, dobio ime po ljekovitosti.

***Althaea cannabina***, konopljasti sljez (*cannabis* = konoplje).

---

***Althaea officinalis***, bijeli sljez (*officinalis* = ljekovit). Latinski epitet ukazuje na ljekovitost biljke.

***Alyssum*** (*a* = bez, *lyssa* = bjesnilo), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po vjerovanju da liječi bjesnilo.

***Alyssum campestre***, poljska žutenica (*campéster* = poljski).

***Amanita*** (*amanitai* = gljiva koja raste u zemlji), rod iz porodice muhara *Amanitaceae*.

***Amanita muscaria***, muhara (*musca* = muva). Dobila je naziv po privlačnom i letalnom djelovanju na muve.

***Amaranthus*** (*a* = ne, *maraino* = venuti, *anthos* = cvijet), rod iz porodice štirova *Amaranthaceae*, dobio naziv po dugotrajnim cvjetovima.

***Amaranthus retroflexus***, štir (*retro* = nazad, *flexus* = zakrivljen). Epitet *retroflexus* ukazuje na izgled cvijeta.

***Amarus*** (*amárus* = gorak), gorka režuha *Cardamine amara*, f. *Brassicaceae*.

***Ambrosia*** (*ambrosia* = jelo besmrtnika), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po ljekovitosti.

***Ambrosia artemisiifolia***, ambrozija (*artemisiifolia* = listovi nalik rodu *Artemisia*). Epitet *artemisiifolia* ukazuje na sličnost sa listovima pelina.

**Ambrozija**, *Ambrosia artemisiifolia*, f. *Asteraceae*.

***Amelanchier*** (*melon* = jabuka, *agchein* = skupljati), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, koji je dobio ime po oporim plodovima koji skupljaju usta.

***Amelanchier ovalis***, divlja mušmula (*ovalis* = jajast). Narodni naziv je dobila po sličnosti ploda sa mušmulom, a latinski epitet *ovalis* po obliku lista.

***Amfigastrije*** (*amphi* = okolo, *gaster* = utroba), jednoslojni, ljuspasti izraštaji na ventralnoj strani talusa nekih jetrenjača, koji služe za zaštitu rizoida i zadržavanje vode (jetrenjača: *Marchantia polymorpha*).

***Amfikribralni provodni snopić*** (*amphi* = okolo, *cribrum* = sito, *céntrum* = središte), tip koncentričnog snopića kod kojeg se ksilem nalazi u centru a floem ga okružuje. Sinonim za ovaj tip snopića je hadrocentrični.

***Amfistomatalan list*** (*amphi* = okolo, *stóma* = otvor, usta), posjeduje stome na svim stranama (bor g. *Pinus*, f. *Pinaceae*).

**Amfivazalni provodni snopić** (*amphi* = okolo, *vásum* = sud, *céntrum* = središte), tip koncentričnog snopića kod kojeg se floem nalazi u centru a ksilem ga okružuje. Sinonim za ovaj tip snopića je leptocentrični.

**Amiloplast** (*amylum* = skrob), tip leukoplasta u kojem se stvara rezervni skrob.

**Amitoza**, direktna dioba jedra koje se nalazi u interfaznom stanju. Ona nije praćena diobom citoplazme pa je njen rezultat dvojedarna ćelija.

**Amorpha** (*a* = bez, *morpha* = oblik), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po „bezličnom“ cvijetu koji ima samo zastavicu.

**Amorpha fruticosa**, bagremovac (*fruticosus* = grmolik). Po porijeklu, sistematskoj pripadnosti, obliku lista i medonošenju ova vrsta je bliska bagremu. Latinski epitet ukazuje na njenu grmoliku životnu formu.

**Amphi** (*amphi* = okolo, sa svih strana), amfivazalno.

**Amphoricarpos** (*amphoreýs* = sud nalik amfori, *karpós* = plod), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po plodu koji oblikom podsjeća na amforu.

**Amphoricarpos neumayerianus** = *Amphoricarpos neumayeri*, krčagovina, imenovana u čast njemačkog istraživača *Neumayera*.

**Amplexicaulis** (*amplexicaulis* = onaj koji “grli” stabljiku), pelim *Salvia amplexicaulis*, f. *Lamiaceae*.

**Amplituda** (*amplitúdo* = širina), pojam koji se u ekologiji koristi u kontekstu opsega ili širine.

**Amygdaliformis** (*amygdaliformis* = sličan bademu), kruševina *Pyrus amygdaliformis*, f. *Rosaceae*.

*Amygdalus communis* = *Prunus amygdalus* = **Prunus dulcis** = *Prunus communis*, badem (*Amygdalus* = badem, *communis* = opšti, zajednički).

**Anabaena azollae**, modrozeleno bakterija *Cyanobacteria*, koji živi u simbiozi sa flotantnom paprati *Azolla*, pa se iz nje i vode “izdiže” (*anabainein* = izdići se, *Azolla* = rod vodenih paprati).

**Anaerobija** (*an* = bez, *áēr* = vazduh, *bios* = život), život u odsustvu kiseonika.

**Anafaza mejoze I**, odlikuje se razdvajanjem hromozoma i njihovim kretanjem ka polovima ćelije.

---

**Anafaza mitoze i anafaza mejoze II**, počinju razdvajanjem sestrinskih hromatida i njihovim odlaskom na polove.

**Anagallis** (*anagaleo* = smijati se), rod iz porodice jagorčevina *Primulaceae*, dobio ime po upotrebi kao sredstvo za „popravljanje“ raspoloženja.

**Anagallis arvensis**, vidac, vidovčica, dobila ime jer cvjeta oko Vidovdana (*arvensis* = poljski).

**Analogni organi** (*análogos* = proporcionalan, jednak), iste ili slične funkcije, ali različitog porijekla (listovi mahovina i vaskularnih biljaka).

**Anastomizirati** (*ana* = prema gore, *stoma* = otvor), spojiti, povezati (srednji i bočni lisni nervi anastomiziraju i formiraju mrežu).

**Anatropni sjemeni zametak** (*ana* = unazad ili suprotno, *tropic* = orijentisan ka), savijen na dolje (za 180°), tako da halaza i mikropila stoje u jednoj liniji. Na mjestu kontakta funikulusa i integumentuma se dešava srastanje (usnatice *Lamiaceae*, glavočike *Asteraceae*).

**Anchusa** (*ancho* = stegnuti, *uson* = uže), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, ime dobio zbog oblika krunice i njenog naglog suženja u cijev.

**Anchusa arvensis**, poljski volujak (*arvensis* = poljski).

**Anchusa variegata**, pjegavica. Listovi ove vrste su bijelo pjegavi i otuda potiču i narodni i latinski naziv (*variegatus* = raznobojan).

**Andreceum** (*andró* = muški, *oikos* = dom), skup svih prašnika u cvijetu.

**Andro** (*andró* = muški), prefix koji ukazuje na muški pol (*andreceum*).

**Andropogon** (*andró* = muški, *pogon* = brada), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime zbog izgleda cvasti.

**Andropogon ischaemum**, vlaska (*ischaimon* = zaustaviti krvarenje). Epitet *ischaemum* ukazuje na moć ove biljke da zaustavi krvarenje.

**Anemofilija** (*anemos* = vjetar, *philia* = afinitet), oprašivanje vjetrom (breza *Betula pendula*, f. *Betulaceae*).

**Anemohorija** (*anemos* = vjetar, *chōreîn* = širiti), rasijavanje ploda i sjemena vjetrom (maslačak *Taraxacum officinale*, f. *Asteraceae*).

**Anemone** (*anemos* = vjetar), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*. Ime je dobio po osobini da se biljke na vjetru lako povijaju.

*Anemone hepatica* = **Hepatica nobilis**, jetrenka (*hepar* = jetra).

*Anemone hortensis*, vrtna vjetrenica (*hortus* = vrt).

*Anemone nemorosa*, šumarica, nazvana po staništu (*nemoralis* = onaj koji raste u lugovima).

*Angelica* (*angelos* = anđeo), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, koji je ime dobio po ljekovitosti.

*Angelica archangelica*, angelika.

*Angiosperme* (*angeion* = posuda, sanduk), skrivenosjemenjače, cvjetnice.

*Angustifolia* (*angustus* = uzak, *folium* = list), rogoz *Typha angustifolia*, f. *Typhaceae*.

*Animalia* (*animal* = životinja), carstvo životnja.

*Anis*, *Pimpinella anisum*, f. *Apiaceae*.

**Anizocitni tip stominog aparata** (*ánisos* = nejednak, *cyto* = ćelija), čine ga dvije ćelije zatvaračice i tri ćelije pomoćnice, od kojih je jedna sitnija a druge dvije su krupnije (krstašice *Brassicaceae*, pomoćnice *Solanaceae*).

**Anizofilija** (*ánisos* = nejednak, *phýllo(n)* = list), pojava da se na istom nodusu ili u istoj zoni nalaze listovi različite veličine (krompir *Solanum tuberosum*, f. *Solanaceae*).

**Anizogamija** (*ánisos* = nejednak, *gamía* = sjedinjavanje, uparivanje), oplodjenje anizogameta.

**Annotinus** (*annótinus* = lanjski, godišnji), prečica *Lycopodium annotinum*, f. *Lycopodiaceae*.

**Annuus** (*ánuus* = godina), epitet koji ukazuje na jednogodišnju formu (štirenica *Mercurialis annua*, f. *Euphorbiaceae*).

**Anomocitni tip stominog aparata**, odlikuje se time da su ćelije pomagačice identične okolnim epidermalnim ćelijama (oštrolisti f. *Boraginaceae*, tikve f. *Cucurbitaceae*).

**Antagonizam** (*antagónisma* = suprotnost), međusobni odnos u kojem korist ima samo jedan organizam, a drugi ima štetu.

**Ante** (*ánte* = prije, ispred), prefiks koji znači ispred (*anterior*).

---

**Antera** (*anthéros* = koji cvjeta) = *prašnica*, fertilni dio prašnika koji stvara polenova zrna. Ona nastaju u polenovih kesama procesom redukcione diobe arhesporijalnog tkiva. Na presjeku kroz zrelu anteru se razlikuju sledeći slojevi: epidermis, endotecijum/fibrozni sloj, međusloj, tapetum, polenova kesica i polenova zrna.

**Anteridija** (*antheridium* = deminutiv od *anthēra*), muška gametangija u kojoj nastaju anterozoidi/spermatozoidi.

**Anterозoidi**, muški gameti koje odlikuje pokretljivost.

**Anthemis** (*anemos* = cvjetan), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, ime dobio po bujnim cvjetonosnim glavicama.

**Anthemis arvensis**, poljski jarmen (*arvensis* = poljski).

**Antho** (*ánthos* = cvijet), riječ koja je često sadržana u terminologiji vezanoj za cvjetnice (monoantokarpni plod, rod *Anthoxanthum* itd.)

**Anthophyta** (*ánthos* = cvijet, *phyta* = biljka), cvjetnice.

**Anthoxanthum** (*anthos* = cvjet, *xanthos* = žut), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime po žutoj boji ocvalih klasića.

**Anthoxanthum odoratum**, mirisavka. Narodni i latinski naziv potiču od prijatnog mirisa ove trave (*odorátus* = mirisav).

**Anthriscus** (*antherix* = stabalce, *anthos* = cvijet, *rhyscos* = živica), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po nježnom stablu ili po osobini da često raste u živicama.

**Anthriscus silvestris**, obična krasuljica (*silvestris* = šumski). Iako u latinskom imenu vrste figurira epitet *silvestris*, ona raste i na travnatim staništima.

**Anthyllis** (*anthos* = cvijet, *ioulos* = malja), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, nazvan po dlakavoj čašici.

**Anthyllis vulneraria**, ranjenik (*vulnus* = rana). Dobio je ime po moći da zacijeljuje rane.

**Antropogeni faktor** (*ánthrōpos* = čovjek), ljudski faktor. Može biti neposredan (imati direktan uticaj na organizme) ili posredan (mijenjati fizičko-hemijske i biološke uslove sredine).

**Antropohorija** (*ánthrōpos* = čovjek, *chōreîn* = širiti), rasijavanje ploda i sjemena posredstvom čovjeka.

**Aphyllus** (*a* = bez, *phýllo(n)* = list), epitet koji ukazuje na odsustvo listova (čestoslavica *Veronica aphylla*, f. *Scophulariaceae*).

**Apikalni meristemi** (*apex* = vrh) = *vršni meristemi*, nalaze se na samim vrhovima vegetativne kupe stabla (*tunika, korpus*) i vegetativne kupe korijena (kaliptrogen, dermatogen, periblem i plerom).

**Apium** (*apios* = kruška, *a* = upravo, *pion* = sjajan, *apis* = pčela, *apon* = voda), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*. Postoje četiri pretpostavke o porijeku imena. Po jednoj, ono potiče od kruškolikog podanka, po drugoj od sjajnih listova, po trećoj od medenja i posjete pčela, i po četvrtoj od vlažnog staništa.

**Apium graveolens**, celer (*graveolens* = jakog mirisa).

**Apofiza** (*apo* = vršni, *phýsis* = rast), zadebljanje na zaštitnim ljuskama ženskih šiškarki bora.

**Apogamija** (*apo* = bez, *gamía* = spajanje), proces obrazovanja embriona od neke od ćelija embrionove kese, izuzimajući jajnu ćeliju.

**Apokarpan gineceum** (*apo* = odvojeno, *karpellum* = plodić), ima slobodne karpele (ljutić g. *Ranunculus*, f. *Ranunculaceae*).

**Apomiksija** (*apo* = bez, *míxis* = miješanje, spajanje), proces nastanka embriona bez oplodjenja.

**Aporogamija** (*a* = bez, *póra* = otvor, *gamía* = spajanje), način rasta polenove cijevi pri kojem ona na putu do embrionove kese ne prolazi kroz otvor mikropile, već bočno kroz integument ili halazu ili placentu.

**Aposporija** (*apo* = bez, *spora* = spora), tip apomiksisa kod kojeg embrionova kesa ne nastaje od makrospore, već od neke ćelije nucelusa ili integumentuma.

**Apotecija** (*apo* = bez, *theca* = otomač), tanjirasti i otvoreni tip *askokarpa*.

**Apozicija** (*appositus* = dodati), rast ćelijskog zida ali u debljinu.

**Appendiculátus** (*appéndix* = privjesak), sa privjescima (osjak *Cirsium appendiculatum*, f. *Asteraceae*).

**Aptovina**, *Sambucus ebulus*, f. *Caprifoliaceae*.

**Aquifolium** (*aquila* = orao, *folium* = list), antički naziv za božikovinu *Ilex aquifolium*, f. *Aquifoliaceae*, koja se odlikuje listovima sa bodljastim rubovima.



---

***Aquilegia*** (*aquila* = orao, *agua* = voda, *legere* = crpiti), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*. Postoje dva tumačenja o porijeklu njegovog imena. Po prvom rod je dobio ime po sličnosti cvijeta sa orolovim kandžama, a po drugom, po sličnosti cvijeta sa sudićima za skupljanje vode. U našem narodu vrste ovog roda se nazivaju kandilke, jer cvijet liči na kandilo.

***Aquilegia dinarica***, dinarska kandilka (*dinaricus* = dinarski), endem Dinarida.

***Aquilegia vulgaris***, obična kandilka (*vulgaris* = uobičajen).

***Arabis hirsuta***, dlakava gušarka (*hirsutus* = dlakav).

***Arabis***, rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po Arabiji, kao zemlji porijekla.

***Arachis*** (*arachne* = pauk), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po mrežasto strukturiranom omotaču ploda.

***Arachis hypogea***, kikiriki (*hypo* = ispod, *gea* = zemlja). Ime dobio po osobini da se plodovi razvijaju ispod zemlje.

***Arborescens*** (*arboréscens* = drvenast), epitet koji označava drvenastu životnu formu (pucalina *Colutea arborescens*, f. *Fabaceae*).

***Arbutus*** (*arbustum* = šiblje, *ar* = opor, *butus* = žbun), rod iz porodice vrijesova *Ericaceae*, dobio ime po šibljastoj formi ili oporim plodovima.

***Arbutus unedo***, maginja (*unum edo* = jedan jedem). Plodove ove vrste nije preporučljivo jesti u većim količinama, na što ukazuje epitet *unedo*, izveden iz fraze *unum edo* = jedan jedem.

***Arceuthobium*** (*arceuthos* = kleka, *bios* = život), rod iz porodice imela *Loranthaceae*. Naziv je dobio po kleki, kao biljci domaćinu.

***Arceuthobium oxycedri***, sitna imela, parazit na primorskoj kleki *Juniperus oxycedrus* (*oxycedri* = na kleki).

***Archaea***, domen prabakterija.

***Arctium*** (*arktos* = medvjed), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*. Pretpostavlja se da je ime dobio zbog robusnog i dlakavog habitusa.

***Arctium lappa***, veliki čičak (*lappa* = antički naziv za čičak).

***Arctium minus***, mali čičak (*minus* = mali).

***Arctostaphylos*** (*arktos* = medvjed, *staphyle* = grozd), medvjede grožđe, rod iz porodice vrijesova *Ericaceae*.



**Arctostaphylos uva-ursi**, uva ili medvjede grožđe (*uva* = grožđe, *ursus* = medvjed).

**Areal** (*ārea* = prostor), oblast rasprostranjenja, ne samo vrsta, već i biljnih zajednica.

**Arenaria** (*arena* = pijesak), rod iz porodice karanfila f. *Caryophyllaceae*, dobio ime jer većina njegovih vrsta raste na pjeskovitom tlu.

**Arenaria gracilis**, nježna pjeskarica (*gracillis* = nježan, vitak), endem Dinarida.

**Arenarius** (*arenarius* = pjeskovit), onaj koji raste na pijesku (pjeskarica g. *Arenaria*, f. *Caryophyllaceae*).

**Argenteus** (*argenteus* = srebrnast), srebrni petolisnik *Potentilla argentea*, f. *Rosaceae*.

**Arhegonija** (*arche* = prvi, *gónos* = sjeme, generacija), višćelijska ženska gametangija u kojoj nastaje jajna ćelija.

**Arilus** (*arilus* = suva groždica), nabor na sjemenu ili omotač koji ne potiče od integumentuma, već se razvija iz funikulusa.

**Ariš**, *Larix decidua*, f. *Pinaceae*.

**Arista** (*arista* = os), igličasti izraštaj, nježna bodlja (bodljica na klasićima divljeg ovsa *Avena barbata*, f. *Poaceae*).

**Aristolochia** (*aristos* = vrlo dobar, *locheia* = rađanje), rod iz porodice vučjih jabuka *Aristolochiaceae*. Ime potiče od upotrebe, koristi se za olakšavanje porođaja.

**Aristolochia clematitis**, žuta vučja jabuka (*clematis* = kao pavit *Clematis*). Ime je dobila zbog sličnosti listova sa liskama običnog pavita.

**Aristolochia rotunda**, vučja jabuka (*rotundus* = okrugao), dobila ime po okruglim listovima.

**Armoracia** (*Armorica* = Armorija), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po *Armoriji*, današnjoj Bretanji.

**Armoracia rusticana**, ren (*rusticana* = seoski).

**Arnautski raven**, *Gentiana punctata*, f. *Gentianaceae*.

**Arnica** (*arnos* = jagnje), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po nježnoj vunastoj dlakavosti.

---

***Arnica montana***, brđanka (*montanum* = brdo, planina).

***Aromaticus*** (*aromáticus* = mirisan), aromatičan (mirisna krabljica *Chaerophyllum aromaticum*, f. *Apiaceae*).

***Arrhenatherum*** (*arrhen* = muški, *atheros* = osa), rod iz porodice trava *Poaceae* u kojem muški cvjetovi imaju osje, a hermafroditni nemaju.

***Arrhenatherum elatius***, ovsenica ili livadski ovas (*elatius* = visok). Latinski epitet ukazuje na to da je stablo visoko.

***Artemisia*** (*artemis* = zdrav), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, nazvan po ljekovitosti i boginji *Artemis*.

***Artemisia absinthium***, pelin, vermut. Porijeklo epiteta *absinthium* se interpretira dvojako: *absionthion* = neveseo ili *apinthos* = koji se ne može piti.

***Arum*** (*ar* = zmija, vatra), rod iz porodice kozlaca *Araceae*. Porijeklo imena se dovodi u vezu sa zmijama, koje po predanju konzumiraju njegove plodove, ali i sa vatrom, tj. toplotom, jer se klip za vrijeme cvjetanja zagrijava i na taj način se širi aroma, koja privlači oprašivače.

***Arum maculatum***, pjegavi kozlac, zmijsko grožđe (*maculatus* = pjegav).

***Aruncus*** (*aruncus* = kozja brada), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, koji je dobio ime po izgledu cvasti.

***Aruncus sylvestris***, kozja brada (*sylvestris* = šumski).

***Arvensis*** (*arvénsis* = poljski, oranički), poljska djetelina *Trifolium arvense*, f. *Fabaceae*.

***Asarum*** (*a* = bez, *saron* = grana), antički naziv za kopitnjak, rod iz porodice vučjih jabuka *Aristolochiaceae*.

***Asarum europaeum***, kopitnjak (*europaeus* = evropski). Epitet *europaeus* ukazuje da je rasprostranjen na području Evrope.

***Asclepiadeus*** (*asclepiadeus* = kao *Asclepias*), epitet koji ukazuje da biljka ima listove slične rodu *Asclepias* (svijećnjak *Gentiana asclepiadea*, f. *Gentianaceae*).

***Asclepias*** (*Asclepias* = bog medicine), rod iz porodice svilenica *Asclepiadaceae*, imenovan u čast boga *Asklepija*.

***Asclepias syriaca***, cigansko perje (*syriacus* = sirijski). Narodno ime je dobila jer su Romi skupljali sjemenke ove vrste, koje su jako dlakave i paperjaste, i

njima punili jastuke. Latinski epitet *syriaca* govori o porijeklu ove biljke, koja je adventivna u flori Crne Gore.

**Ascomycota** (*asco* = kesa, *mycota* = gljive), razdio askospornih gljiva, carstvo *Fungi*. Odlikuje ga stvaranje askokarpa, askusa i askospora.

**Aseksualno razmnožavanje** (*a* = bez, *sexu(s)* = pol) = *bespolno razmnožavanje*, proces stvaranja genetički identičnog potomstva, koji isključuje razmjenu genetičkog materijala sa drugom individuom. Može biti vegetativno i bespolno u užem smislu.

**Aseksualno razmnožavanje u užem smislu**, podrazumjeva stvaranje spora, specifičnih ćelija za razmnožavanje.

**Asimetrično** (*a* = bez, *symmetria* = simetrija), nesimetrično.

**Asimilacija**, cjelokupan proces ishrane, koji uključuje fotosintezu i apsorpciju hranljivih materija.

**Asimilacioni (autohtoni) skrob**, polimer glukoze, nastale u hloroplastima, u procesu fotosinteze. Ima oblik sitnih zrnaca.

**Asimilacioni korjenovi**, fotosintetski aktivni korjenovi (kasonja *Trapa natans*, f. *Trapaceae*).

**Askokarp** (*asco* = kesa, *karpós* = plod), plodonosno tijelo kod askospornih gljiva. Može biti tipa apotecije, peritecije i kleistotecije.

**Askospore** (*asco* = kesa, *spora* = spora), spore svojstvene askospornim gljivama. Nastaju u askusima tokom polnog ciklusa.

**Askus** (*asco* = kesa), sporonosni organ u kojem tokom polnog ciklusa nastaju askospore.

**Asparagus** (*spargao* = izbijati), rod iz porodice šparoga *Asparagaceae*, dobio naziv zbog izbijanja izdanaka iz tla.

**Asparagus acutifolius**, divlja šparoga (*acutifolius* = sa šiljatim listovima). Epitet *acutifolius* ukazuje na zašiljenost, međutim treba naglasiti da u pitanju ipak nijesu listovi, već filokladije, listolike metamorfoze izdanka.

**Asparagus officinalis**, pitoma šparoga (*officinalis* = ljekovit).

**Aspekt** (*aspectus* = izgled), izgled jedne bicenoze, uslovljen sezonskim promjenama ekoloških faktora biotopa.

---

*Asper* (ásper = hrapav, oštar), lavlji zub *Leontodon asper*, f. *Asteraceae*, odlikuje se hrapavim listovima.

*Asperula* (*asper* = hrapav), rod iz porodice broćika *Rubiaceae*, koji je dobio ime po hrapavim listovima.

*Asperula odorata*, mirisna lazarkinja (*odoratus* = mirisan).

*Asperula taurina*, sitna lazarkinja (*taurinus* = sa Taurusa).

*Asphodelus* (*a* = upravo, *sphondylos* = krtola; *a* = bez, *sphallo* = nedostajati), rod iz porodice čapljana *Asphodelaceae*. O nastanku imena postoje dvije pretpostavke. Po prvoj, ime je dobio po prisustvu krtole a po drugoj je izvedeno iz dvije riječi koje nose negaciju: *a* = bez i *sphallo* = nedostajanje. Biljka se sadila na groblju, kao hrana za mrtve, pa iz tog razloga nije smjela da nedostaje.

*Asphodelus albus*, bijeli čapljan (*albus* = bijel).

*Asphodelus microcarpus*, čapljan (*microcarpus* = sa sitnim plodovima).

*Asplenium* (*splen* = slezina), rod iz porodice paprati *Aspleniaceae*, dobio ime zbog upotrebe nekih vrsta u liječenju slezine.

*Asplenium ceterach* = *Ceterach officinarum*, zlatna parat (*cheterak* = arapski naziv za zlatnu paprat, *officinalis* = ljekovit).

*Asplenium ruta-muraria*, kamenjača, nazvana po kamenitom staništu (*ruta* = brazda, *murarium* = zidni).

*Aster* (*aster* = zvijezda), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, imenovan po zrakastoj glavici.

*Aster alpinus*, planinski zvjezdan (*alpinus* = planinski).

*Aster squamatus*, ljuskavi zvjezdan (*squamatus* = ljuskav).

*Asterosklereidi*, sklerenhimske ćelije zvjezdastog oblika.

*Astragalus* (*astragalos* = skočna kost), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, ima dobio po sjemenkama koje oblikom podsjećaju na skočnu kost.

*Astragalus glycyphyllos*, orlovi nokti (*glykos* = sladak, *phyllos* = list). Epitet *glycyphyllos* ukazuje na sladak ukus listova.

*Astrantia* (*aster* = zvijezda), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po zrakastim listovima involukruma, koji nadvisuju štit i liče na zvijezdu.

*Astrantia major*, velika zvjezdanka (*major* = veliko).

**Athyrium** (*athyrein* = mijenjati), rod iz porodice paprati *Athyriaceae*, dobio ime po nejednakim sorusima.

**Athyrium filix-femina**, ženska paprat (*filix* = paprat, *femina* = žena).

**Atriplex** (*a* = upravo, *triplex* = trojni), rod iz porodice loboda *Chenopodiaceae*, ime dobio po trodjelnim listovima.

**Atriplex hastata**, kopljasta loboda (*hastatus* = kopljast).

**Atriplex patula**, obična loboda (*patula* = širok, raširen). Epitet *patula* ukazuje na “raširen” habitus ove biljke.

**Atropa** (*Atropos* = parka iz grčke mitologije koja prekida nit života), rod iz porodice pomoćnica *Solanaceae*. Ime je dobio po otrovnosti.

**Atropa belladonna**, velebilje (*bella* = lijepa, *donna* = žena). U staro doba žene su koristile preparat dobijen iz bobica ove biljke za širenje zenica.

**Atropan sjemeni zametak** = *ortotropan* = *uspravan*, u kojem se nucelus nalazi u produžetku funikulusa, a mikropila je postavljena na samom vrhu (troskoti *Polygonaceae*).

**Auksini** (*auxein* = rasti), hormoni rasta, pretežno inodolne prirode (idolilsirćetna kiselina i njeni derivati).

**Aurantiacus** (*aurantiacus* = narandžast), narandža *Citrus aurantiacus*, f. *Rutaceae*.

**Australis** (*australis* = južni), koščela *Celtis australis*, f. *Ulmaceae*.

**Autekologija** = *idioekologija*, dio ekologije koji proučava odnose jedinki i njenog okruženja, uključujući abiotičke i biotičke faktore sredine.

**Autogamija** (*auto* = sam, *gamía* = spajanje), proces samooplodnje.

**Autohorija** (*auto* = sam, *khōros* = mjesto, prostor), proces samostalnog rasijavanja sjemena, bez učešća spoljašnjih faktora.

**Autohton** (*autóchthōn* = svoja zemlja), samonikao, prastanovnik, vrsta koja prirodno živi na jednom području bez intervencije čovjeka.

**Autotrofni organizmi** (*auto* = samostalan, *trophia* = način ishrane), mogu sami stvarati hranu odnosno organsku materiju iz neorganske, pri čemu kao izvor energije koriste sunčevu svjetlost (fotoautotrofi) ili hemijske reakcije (hemoautotrofi).

---

**Autumnalis** (*autumnális* = jesenji), jesenji zumbul *Scilla autumnalis*, f. *Asparagaceae*.

**Avellana** (*Avella* = grad Avela u Italiji), avelanski (lijeska, *Corylus avellana*, f. *Betulaceae*).

**Avena** (*avasa* = hrana), antički naziv za ovas, rod iz porodice trava *Poaceae*.

**Avena barbata**, ovsik (*barbatus* = bradat). Epitet *barbata* ukazuje na dlakavost unutrašnjosti klasića, tj. brakteja.

**Avena sativa**, ovas (*sativa* = gajeno).

**Aviculáris** (*avium* = ptičji), u službi hrana za ptice (ptičji troskot *Polygonum aviculare*, f. *Polygonaceae*).

**Avokado**, *Persea gratissima*, f. *Laureaceae*.

# B

**Babino sito**, *Tordylium apulum*, f. *Apiaceae*.

**Babji zub**, *Tribulus terrestris*, f. *Zygophyllaceae*.

**Babljača**, *Urospermum picroides*, f. *Asteraceae*.

**Baccátus** (*bácca* = bobica), sa bobicama (tisa *Taxus baccata*, f. *Taxaceae*).

**Bacile** (*bacillum* = štap za hodanje), štapičaste bakterije.

**Bacteria**, carstvo prokariotskih organizama.

**Badelj**, g. *Carduus*, f. *Asteraceae*: obični badelj (*Carduus nutans*), mali badelj (*Carduus pycnocephalus*).

**Badem**, *Prunus dulcis* = *Prunus communis* = *Prunus amygdalus* = *Amygdalus communis*, f. *Rosaceae*.

**Bademasta mlječika**, *Euphorbia amygdaloides*, f. *Euphoribaceae*.

**Bafizilan** (*basis* = osnova ili baza, *phília* = afinitet), koji naseljava baznu podlogu.

**Bagrem**, *Robinia pseudoacacia*, f. *Fabaceae*.

**Bagremovac**, *Amorpha fruticosa*, f. *Fabaceae*.

**Bakterioriza** (*bacteria* = bakterija, *rhiza* = korijen), simbioza bakterija i korjena biljaka.

**Bakulja**, mlađi i svjetliji dio drveta koji obavlja provođenje.

**Balcanus** (*balcanus* = balkanski), majkina dušica *Thymus balcanus*, f. *Lamiaceae*.

**Baldaccii** (*Baldaccii* = *Baldačijeva*), Baldači je italijanski botaničar i geograf, u čiju čast je nekoliko taksona dobilo ime (lazarkinja *Asperula baldaccii*, f. *Rubiaceae*).

---

**Balkanska debeljača**, *Pinguicula balcanica*, f. *Lentibulariaceae*.

**Balkanski primog**, *Acanthus balcanicus*, f. *Acanthaceae*.

**Ballota** (*ballo* = stavljati, *oto* = uho), rod iz porodice usnatica *Lamiaceae*, naziv dobio po upotrebi u liječenju ušnih bolesti.

**Ballota nigra**, crnoglavac ili crna mrtva kopriva (*nigra* = crna).

**Baluška**, g. *Gagea*, f. *Liliaceae*: obična baluška (*G. lutea*), mala baluška (*G. pusilla*).

**Barbatum** (*bárba* = brada), bradati kantarion *Hypericum barbatum*, f. *Hypericaceae*, na čašici posjeduje dugačke, bijele dlake, koje podsjećaju na bradu.

**Barska iva**, *Salix cinerea*, f. *Salicaceae*

**Barska nana**, *Mentha aquatica*, f. *Lamiaceae*.

**Barska sočivica**, *Spirodela polyrhiza*, f. *Lemnaceae*.

**Barski čistac**, *Stachys palustris*, f. *Lamiaceae*.

**Basidiomycota** (*básidium* = postolje, *mycota* = gljive), razdio bazidiospornih gljiva, carstvo *Fungi*. Odlikuje ga stvaranje bazidiokapra, bazidija i bazidiospora.

**Bauhinova žutenica**, *Hieracium bauhinii*, f. *Asteraceae*.

**Bazidija** (*básidium* = postolje), sporonosni organ na kojem tokom polnog ciklusa nastaju bazidiospore.

**Bazidiokarp** (*básidium* = postolje, *karpós* = plod), plodonosno tijelo kod bazidiospornih gljiva, građeno od dikariontskih hifa. Može biti resupinantno, konzolasto, trbušasto i tipa pečurke.

**Bazidiospore**, spore svojstvene bazidiospornim gljivama. Nastaju u polnom ciklusu na sporonosnim organima bazidijama.

**Begonia** (*Begon* = francuski guverner i strasni kolekcionar biljaka), rod iz porodice begonija *Begoniaceae*, dobio ime u čast Begona.

**Begonia erythrophylla**, slonovo uho (*erythros* = crven, *phyllon* = list). Narodni naziv potiče od sličnosti lista sa slonovim uhom, dok je u latinskom epitetu sadržana osobina da su listovi sa naličja crvene boje.

**Bekica**, g. *Luzula*, f. *Juncaceae*: poljska bekica (*L. campestris*), šumska bekica (*L. sylvatica*).



**Bellis** (*bellus* = lijep), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*.

**Bellis perennis**, bijela rada (*perenne* = trajno).

**Bentosni organizmi** (*bénthos* = dubina), žive pričvršćeni za tlo (mrka alga *Fucus*, f. *Fucaceae*).

**Berberis** (*berberys* = antički naziv za plod šimširike), rod iz porodice šimširika *Berberidaceae*.

**Berberis vulgaris**, šimširika (*vulgare* = običan).

**Berteroa** (*Bertero* = italijanski prirodnjak), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, ime dobio po italijanskom prirodnjaku Berterou.

**Berteroa mutabilis**, sivka (*mūtā(re)* = mijenjati). Narodni naziv potiče od zelenosive boje tijela, a epitet *mutabilis* upućuje na varijabilnost.

**Bespolna generacija (2n)** = *diploidna generacija* = *sporofit generacija*, započinje obrazovanjem zigota, a završava redukcijom diobom sporogenog tkiva.

**Bespolno razmnožavanje** = *aseksualno razmnožavanje*.

**Bespolno razmnožavanje u užem smislu** = *aseksualno razmnožavanje u užem smislu*.

**Beta** (*Beta* = antički naziv za repe), rod iz porodice loboda *Chenopodiaceae*.

**Beta vulgaris** var. *altissima*, šećerna repa (*vulgaris* = običan, *altissimus* = visok). Narodni naziv potiče od slatkog ukusa i visoke koncentracije saharoze u korijenu. Latinski epiteti govore o čestom gajenju ove kulture, ali i o njenoj visokoj životnoj formi.

**Beta vulgaris** var. *cicla*, blitva (*cicla* = antičko ime za listove blitve).

**Beta vulgaris** var. *esculenta*, cvekla, crvena repa (*esculentum* = služi za jelo).

**Beta vulgaris** var. *rapa*, stočna repa (*rapum* = repa), dobila naziv po upotrebi u ishrani stoke. Odlikuje se jakim valjkasto-vretenastim repastim korijenom (*rapum* = repa).

**Betula** (*Betula* = antički naziv za brezu), rod iz porodice breza *Betulaceae*.

**Betula pendula** = *B.verrucosa*, breza (*pendulus* = viseći, *verrucosus* = bradavičav). Epitet *pendulus* potiče od visećih grana i listova, a *verrucosa* od brojnih lenticela, koje liče na bradavice.

**Bezlistac**, *Monotropa hypopitys*, f. *Monotropaceae*.

---

**Bi** (*bi* = dva), prefiks sa značenjem dva (*biradijalan*, *bicolor*).

**Bicolor** (*bi* = dva, *color* = boja), dvobojan, malteški neven *Calendula bicolor*, f. *Asteraceae*.

**Bidens** (*bi* = dva, *dens* = zub), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po zupčastim izraštajima na aheniji.

**Bidens tripartita** (*tripartita* = trodjelna), dvozub. Narodni naziv potiče od zubića na aheniji, a epitet *tripartita* od trodjelnih listova.

**Biennis** (*bi* = dva, *anno* = godina), dvogodišnji (čekinjuša *Crepis biennis*, f. *Asteraceae*)

**Bifacijalni listovi** (*bi* = dva, *facies* = lice), imaju izraženu dorzoventralnu građu, pa je moguće razlikovati lice i naličje (bukva *Fagus sylvatica*, f. *Fagaceae*).

**Biflora** (*bi* = dva, *flóris* = cvjetovi), dvocvjetna ljubičica *Viola biflora*, f. *Violaceae*.

**Bifolia** (*bi* = dva, *folium* = list), dvolisni procjepak *Scilla bifolia*, f. *Asparagaceae*.

**Bifora** (*bi* = dva, *foris* = vrata), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po karakteristici da se između plodića nalaze dvije rupice.

**Bifora radians**, smrduš, dobila ime po neugodnom mirisu. Epitet *radians* se odnosi na oblik cvasti (*radians* = zrakast).

**Bijela čemerika**, *Veratrum album*, f. *Melanthiaceae*.

**Bijela djetelina**, *Trifolium repens*, f. *Fabaceae*.

**Bijela glavatka**, *Cephalaria leucantha*, f. *Dipsacaceae*.

**Bijela imela**, *Viscum album*, f. *Loranthaceae*.

**Bijela marulja**, *Marrubium incanum*, f. *Lamiaceae*.

**Bijela rada**, *Bellis perennis*, *Asteraceae*.

**Bijela slačica**, *Sinapis alba*, f. *Brassicaceae*.

**Bijela topola**, *Populus alba*, f. *Salicaceae*.

**Bijela trava**, *Parnassia palustris*, f. *Saxifragaceae*.

**Bijela vrba**, *Salix alba*, f. *Salicaceae*.

**Bijeli bljuštac**, *Bryonia alba*, f. *Cucurbitaceae*.

**Bijeli bor**, *Pinus sylvestris*, f. *Pinaceae*.

**Bijeli bušin**, *Cistus salviaefolium*, f. *Cistaceae*.

**Bijeli grab**, *Carpinus orientalis*, f. *Betulaceae*.

**Bijeli kokotac**, *Melilotus albus*, f. *Fabaceae*.

**Bijeli lokvanj**, *Nymphaea alba*, f. *Nymphaeaceae*.

**Bijeli luk**, *Allium sativum*, f. *Alliaceae*.

**Bijeli sljez**, *Althaea officinalis*, f. *Malvaceae*.

**Bijeli tartuf**, *Tuber album*, f. *Tuberaceae*.

**Bijeli žednjak**, *Sedum album*, f. *Crassulaceae*.

**Bikolateralni provodni snopić**, tip kolateralnog snopića kod kojeg je ksilem sa obe strane okružen floemom.

**Bilateralna simetrija**, tijelo je jednom osom podijeljeno u simetrične polovine.

**Bilateralan** (*bi* = dva, *laterális* = bočno), dvobočan.

**Bilobus** (*bi* = dva, *lobus* = režanj), dvorežnjeviti listovi (ginko *Ginkgo biloba*, f. *Ginkgoaceae*).

**Binomijalna nomenklatura** (*bi* = dva, *nomen* = ime), način imenovanja vrste sa dvije riječi, od kojih prva označava pripadnost rodu, a druga vrsti (šljiva *Prunus domestica*).

**Binuklearne ćelije** (*bi* = dva, *nukleus* = jedro), ćelije sa dva jedra.

**Biocenoza** (*bios* = život, *koinós* = zajedno), životna zajednica, visoko integrisani i zakonomjerno nastali skup populacija svih živih bića na određenom staništu.

**Biodiverzitet**, biološka raznovrsnost.

**Biogeografija**, nauka koja se bavi zakonitostima rasprostranjenja vrsta i zajednica.

**Biološki spektar**, procentualna zastupljenost životnih formi u flori jednog područja.

**Biomi**, zajednice sličnih ekosistema koje se nalaze u jednoj klimatskoj oblasti (biom listopadnih šuma, tundri itd.).

**Bios** = život.

---

**Biosfera** (*bio* = život, *sphaira* = lopta), najviši nivo organizacije živog svijeta. Čine je svi biomi na svijetu.

**Biotički faktori** (*bios* = život), potiču od žive komponente okruženja, tj. svih živih bića.

**Biotop** (*bios* = život, *tópos* = mjesto), životno stanište, koje se odlikuje specifičnim kompleksom ekoloških faktora.

**Bjelančevine**, gradivne, rezervne i energetske materije.

**Bjeličasta crnjevina**, *Prunella laciniata*, f. *Lamiaceae*.

**Bjeličasta rezeda**, *Reseda phyteuma*, f. *Resedaceae*.

**Bjelolist**, g. *Filago*, f. *Asteraceae*: obični bjelolist (*F. vulgaris*).

**Bladačijeva vulfenija**, *Wulfenia baldaccii*, f. *Scrophulariaceae*.

**Blaženak**, g. *Geum*, f. *Rosaceae*: crveni blaženak (*G. coccineum*), obični blaženak (*G. urbanum*).

**Blitva**, *Beta vulgaris* var. *cicla*, f. *Chenopodiaceae*.

**Bljušt**, *Tamus communis*, f. *Dioscoreaceae*.

**Bob**, *Vicia faba*, f. *Fabaceae*.

**Bobica** (*bacca*), tip sočnog ploda nastao do jedne karpela (monokarpna, šimširika *Berberis vulgaris*) ili više karpela (polikarpna, pomoćnice *Solanaceae*). Odlikuje je troslojnost perikarpa, pri čemu je egzokarp kožast, a mezokarp i endokarp su mesnati.

**Bočni pupoljci**, vegetacione kupe smještene u pazusima lisnih primordija.

**Bodljan**, *Carduus acanthoides*, f. *Asteraceae*.

**Bodljikava zečina**, *Centaurea calcitrapa*, f. *Asteraceae*.

**Bokorenje**, vještačko vegetativno razmnožavanje koje se sprovodi dijeljenjem bokora (jagorčevina *Primula vulgaris*, f. *Primulaceae*).

**Bokvica**, g. *Plantago*, f. *Plantaginaceae*: uskolisna bokvica (*P. lanceolata*), srednja bokvica (*P. media*), ženska bokvica (*P. major*), bubrežasta bokvica (*P. reniformis*).

**Boletus** (*bolites* = jestiva gljiva), rod iz porodice *Boletaceae*.

**Boletus edulis**, vrganj (*édulis* = jestiv).

**Bor**, g. *Pinus*, f. *Pinaceae*.

**Borago** (*borra* = kratka čekinjasta brada), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, ime dobio po krutočekinjastom indumentumu.

**Borago officinalis**, boražina (*officinalis* = ljekovito).

**Boražina**, *Borago officinalis*, f. *Boraginaceae*.

**Borovnica**, *Vaccinium myrtillus*, f. *Ericaceae*.

**Bosanska mišjakinjica**, *Minuartia bosniaca*, f. *Caryophyllaceae*, endem Dinarida.

**Bosanski vijuk**, *Festuca bosniaca*, f. *Poaceae*, subendem Balkanskog i Apeninskog poluostrva.

**Bosiljak**, *Ocimum basilicum*, f. *Lamiaceae*.

**Bosniacus** (*bosniacus* = bosanski), mišjakinjica *Minuartia bosniaca*, f. *Caryophyllaceae*, endem Dinarida.

**Botanika** (*botane* = trava), nauka o biljkama.

**Botrychium** (*botrychos* = grozdast), rod iz porodice jednolista *Ophioglossaceae*, dobio ime po grozdastom sporofilu.

**Botrychium lunaria**, mjesečinac (*luna* = mjesec), imenovan po formi lisaka.

**Božikovina**, *Ilex aquifolium*, f. *Aquifoliaceae*.

**Božje drvce**, *Lonicera impexa*, f. *Caprifoliaceae*.

**Božur**, *Paeonia officinalis*, f. *Paeoniaceae*.

**Brachypodium** (*brachýs* = kratak, *pódion* = nožica), rod iz porodice trava *Poaceae*, koji je dobio ime po kratkim drškama klasića.

**Brachypodium pinnatum**, perasta pasjača (*pinnatus* = perast).

**Bracteosus** (*bracteosus* = sa velikim braktejama), majkina dušica *Thymus bracteosus*, f. *Lamiaceae*, endem Dinarida.

**Brahisklereidi** (*brachýs* = kratak), izodijametrične sklerenhimske ćelije koje su grupisane u manje ili veće skupine (kamene ćelije u plodu kruške *Pyrus communis*, f. *Rosaceae*).

**Brakteje** (*bractea* = zlatni list), gornji listovi, smješteni u pazuhu cvijeta.

---

**Brakteole**, sitni gornji listovi koji se nalaze na cvjetnoj dršci.

**Brassica** (*brassein* = kuvati, *brasso* = kuljati), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po upotrebi u kulinarstvu.

**Brassica napus**, uljana repica (*napu* = repa).

**Brassica nigra**, crna gorušica (*nigra* = crna). Epitet crn se odnosi na sjemenke.

**Brassica oleracea**, kupus (*oleraceus* = upotrebljiv kao povrće).

**Brašnjak**, *Chenopodium bonus-henricus*, f. *Chenopodiaceae*.

**Brašnjava oskoruša**, *Sorbus aria*, f. *Rosaceae*.

**Brčak**, g. *Vulpia*, f. *Poaceae*: trepavičavi brčak (*V. ciliata*), ligurijski brčak (*V. ligustica*).

**Breskva**, *Prunus persica* = *Persica vulgaris*, f. *Rosaceae*.

**Breza**, *Betula pendula* = *B. verrucosa*, f. *Betulaceae*.

**Brijest**, g. *Ulmus* f. *Ulmaceae*: poljski brijest (*U. campestris*), gorski brijest (*U. laevis*).

**Briza** (*brizein* = drijemati), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobila ime zbog položaja klasića.

**Briza maxima**, velika biserka (*maximus* = najveći, najviši), odlikuje se krupnim klasićima.

**Briza minor**, mala biserka (*minor* = manji, nezatniji). Epitet *minor* se odnosi na dimenzije klasića.

**Broć**, g. *Galium*, f. *Rubiaceae*: ljepljivi broć (*G. aparine*).

**Broć**, g. *Rubia*, f. *Rubiaceae*: broć (*R. peregrina*, *R. tinctoria*).

**Bromus** (*broma* = hrana, paša), rod iz porodice trava *Poaceae*.

**Bromus arvensis**, poljski ovsik (*arvensis* = poljski).

**Bromus erectus**, uspravni ovsik (*erectus* = uspravan).

**Bromus mollis**, dlakavi ovsik (*mollis* = mekano dlakav).

**Bromus squarrosus**, stršeći ovsik (*squarrosus* = stršeći, ispružen).

**Bršljan trava**, *Glechoma hederacea*, f. *Lamiaceae*.

**Bršljan**, *Hedera helix*, f. *Araliaceae*.

**Brusnica**, *Vaccinium vitis-idea*, f. *Ericaceae*.

**Bryonia** (*bryo* = rasti, izbijati), rod iz porodice tikava *Cucurbitaceae*, dobio ime po mnogobrojnim izdancima koji izbijaju iz rizoma.

**Bryonia alba**, bijeli bljuštac (*alba* = bijel). Narodni naziv potiče od sličnosti sa bljuštom *Tamus communis*, a epitet *alba* se odnosi na boju cvijeta.

**Bryonia dioica**, dvodomi bljuštac (*dioica* = dvodom).

**Bubrežasta bokvica**, *Plantago reniformis*, f. *Plantaginaceae*.

**Buhač**, *Tanacetum cinerariifolium*, f. *Asteraceae*.

**Bujad**, *Dryopteris filix-mas* = *Nephrodium filix-mas*, f. *Dryopteridaceae*.

**Bukva**, *Fagus sylvatica*, f. *Fagaceae*

**Bulbosus** (*bulbosus* = lukovičav), lukovičasta vlasnjača *Poa bulbosa*, f. *Poaceae*.

**Bulgaricum** (*bulgaricum* = bugarski), blaženak *Geum bulgaricum*, f. *Rosaceae*.

**Bulka**, *Adonis flammea*, f. *Ranunculaceae*.

**Bunias** (*bunos* = ispupčenje), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po plodu sa ispupčenjima.

**Bunias erucago**, repušac (*erucago* = kao *Eruca*). Epitet *erucago* ukazuje na sličnost sa vrstama iz roda *Eruca*.

**Bunium** (*bunos* = ispupčenje), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po krtolastom korijenu.

**Bunium montanum**, repica (*montanus* = brdski), ime dobila po krtolastom podanku, a epitet *montanum* govori o staništu.

**Bupleurum** (*bus* = vo, *pleuron* = rebro), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, ime dobio po istaknutim rebrima na plodiću i listovima.

**Bupleurum veronense**, zvjezdica (*veronense* = iz Verone), nazvana po zvjezdolikoj cvasti, tj. obodnim listovima koji nadvisuju štit i zrakasto se šire. Epitet *veronense* se odnosi na Veronu.

**Busika**, g. *Festuca*, f. *Poaceae*: bosanska busika (*F. bosniaca*), livadska busika (*F. pratensis*), šumska busika (*F. drymeia*), visoka busika (*F. elatior*).

**Businjak**, *Pulicaria dysenterica* f. *Asteraceae*.

---

**Bušin**, g. *Cistus*, f. *Cistaceae*: bijeli bušin (*C. salviaefolium*), dlakavi bušin (*C. villosus*).

**Butomus** (*bus* = goveče, *tenmo* = sjeći), rod iz porodice vodoljuba *Butomaceae*, ime dobio po oštrim listovima.

**Butomus umbellatus**, vodoljub (*umbellum* = štit), vodena biljka sa štitastom cvasti.

**Buxus** (*pyxos* = kutija), rod je dobio ime po namjeni. Koristio se za pravljenje kutija za lijekove.

**Buxus sempervirens**, šimšir. Epitet *sempervirens* govori o njegovoj vječnozelenoj formi (*sempervirens* = vječno živ).



# C

**Caeruleum** (*coerúleus* = modar), modra biserka *Lithispermum purpurocaeruleum*, f. *Boraginaceae*.

**Caesius** (*caesius* = sivoplav), kupina *Rubus caesius*, f. *Rosaceae*.

**Cakile** (*kakelen* = arapski naziv za ovaj rod), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*.

**Cakile maritima**, morguša (*maritima* = primorska), biljka primorskih pijesaka.

**Caklenjača**, *Salicornia herbacea*, f. *Chenopodiaceae*.

**Calamintha** (*calos* = lijep, *minthe* = metvica), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, sličan metvici.

**Calamintha nepeta**, divlja metvica.

**Calceolus** (*calceol(us)* = papučica), gospina papučica *Cypripedium calceolus*, f. *Orchidaceae*, dobila ime po sličnosti medne usne sa papučicom.

**Calendula** (*calendae* = mjesec dana), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po osobini da mu cvjetovi traju tačno jedan mjesec, i to sa „kalendarski“ pravilnom ritmikom otvaranja izjutra i zatvaranja uveče.

**Calendula officinalis**, neven (*officinalis* = ljekovit).

**Calepina** (*Chalepo*, *Aleppo* = oblast u Siriji), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, nazvan po oblasti Alep.

**Calepina irregularis**, gorušica (*irregularis* = nepravilan). Epitet *irregularis* se odnosi na rub lista.

**Callitriche** (*kallos* = ljepota, *trichos* = dlaka), rod iz porodice *Callitrichaceae*. Zbog končastog stabla, na ovaj rod je prenesen antički naziv za *Asplenium trichomanes*.

---

***Callitriche stagnalis***, vodeni konac (*stāgn(um)* = stajaća voda).

***Calluna*** (*kallunein* = čistiti, mesti), rod iz porodice vrijesova *Ericaceae*, dobio ime po namjeni. Od njegovih vrsta su se pravile metle.

***Calluna vulgaris***, vrijesak (*vulgaris* = običan).

***Calystegia*** (*kálix* = čašica, *stégo* = pokrivati), rod iz porodice slakova *Convolvulaceae*, dobio ime po velikim pricvjetnim listićima koji prekrivaju čašicu.

***Calystegia sepium***, veliki slak (*sepium* = onaj koji raste u plotovima).

***Calyx*** = *sepala* = čašica, spoljašnji krug listića dvojnog cvjetnog omotača. Uglavnom je građen od zelenih i omanjih listova, čija je uloga da štite unutrašnje elemente cvijeta dok su još u pupoljku.

***Campanula*** (*campān(a)* = zvono), rod iz porodice zvončića *Campanulaceae*, dobio ime po zvonastoj formi cvijeta.

***Campanula montenegrina***, crnogorski zvončić (*montenegrina* = crnogorska), endem Crne Gore i Albanije.

***Campanula persicifolia***, šumski zvončić (*persicifolia* = sa listovima kao kod breskve).

***Campanulatus*** (*campanulatus* = zvonast), zvončići, g. *Campanula*, f. *Campanulaceae*.

***Campestris*** (*campestris* = poljski), žuta, poljska djetelina *Trifolium campestre*, f. *Fabaceae*.

***Campylopodus*** (*campylópodus* = sa krivim granama), vilina brada *Ephedra campylopoda*, f. *Ephedraceae*.

***Canadensis*** (*canadensis* = kanadski), koniza *Conyza canadensis*, f. *Asteraceae*.

***Candicans*** (*candicans* = bjeličast), kupina *Rubus candicans*, f. *Rosaceae*.

***Canescens*** (*canéscens* = sivobijel), sivkasta grahorica *Lathyrus canescens*, f. *Fabaceae*.

***Cannabinus*** (*cannabinus* = sa listovima kao kod konoplje *Cannabis*), konopljasti sljez *Althaea cannabina*, f. *Malvaceae*.

***Cannabis*** (*Cannabis* = antički naziv za konoplju), rod iz porodice konoplji *Cannabaceae*.

***Cannabis sativa***, konoplja (*sativus* = gajen).

***Cánu*** (*cánu* = pepeljastosiv), sunčanica *Helianthemum canum*, f. *Cistaceae*.

***Capitatus*** (*capitatus* = glavičast), glavičasti šilj *Cyperus capitatus*, f. *Cyperaceae*.

***Caprifolium*** (*caprifolium*), list služi kao hrana kozama (božje drvo *Lonicera caprifolium*, f. *Caprofoliaceae*).

***Capsella*** (*capsa* = čaura, kutija), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po izgledu ploda.

***Capsella bursa-pastoris***, rusomača, hoću-neću (*brusa* = torba, *pastoris* = pastir). Epitet *bursa-pastoris* opisuje izgled ploda.

***Capsicum*** (*capsicus* = čaurast), rod iz porodice pomoćnica *Solanaceae*, imenovan po izgledu ploda.

***Capsicum annuum***, paprika (*annuus* = jednogodišnji).

***Cardamine*** (*kardamine* = antički naziv za *Nasturtium officinale* ili *Lepidium sativum*, koji je kasnije prenesen na ovaj rod), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*.

***Cardamine bulbifera*** = *Dentaria bulbifera*, konopljika (*bulbifera* = sa rasplodnim bulbilima), listovi liče na konoplju, a u pazuhu nose rasplodne bulbile.

***Cardamine hirsuta***, dlakava režuha (*hirsutus* = dlakav).

***Cardamine impatiens***, plaha režuha (*impatiens* = nestrpljiv). Epitet *impatiens* potiče od osobine da zrela čaura i pri najslabijem dodiru puca i sjemenke se katapultiraju.

***Cardamine pratensis***, livadska režuha (*pratensis* = livadski).

***Cardaria*** (*kardiakós* = srce), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio naziv po srcolikim sjemenkama.

*Cardaria draba* = ***Lepidium draba***, renika (*draba* = oštar). Epitet *draba* ukazuje na oštar ukus sjemenki.

***Carduus*** (*carere* = grepsti, zakačiti), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, ime dobio po bodljastoj glavici.

***Carduus acanthoides***, bodljan (*acántha* = trn ili bodlja, *eidos* = izgled).

***Carduus nutans***, badelj, cvjetonosne glavice oborene (*nutans* = viseće).

---

**Carduus pycnocephalus**, mali badelj (*pycno* = malo, *cephalus* = glavica), odlikuje se glavicom manjih dimenzija u poređenju sa ostalim vrstama roda.

**Carex** (*carere* = češati), rod pripada porodici oštrica *Cyperaceae*. Dobio je ime po upotrebi nekih njegovih vrsta za ribanje i struganje.

**Carex humilis**, niska oštrica (*humilis* = nizak).

**Carex verna**, prolječna oštrica (*vernalis* = prolječno).

**Carina** (*carina* = lađica ili čunić), donji dio cvijeta leptirnjača nastao djelimičnim srastanjem ruba dvije donje latice. U njoj se nalaze prašnici i tučak.

**Carlina** (*Carlo* = Karlo Veliki, *Cardo* = deminutiv od *Carduus*), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*. O porijeklu imena postoje dva tumačenja, po jednom rod je dobio ime u čast Karla Velikog, koji je ovu biljku koristio kao lijek za kugu, a po drugom u pitanju je deminutiv od roda *Carduus*.

**Carlina acaulis**, vilino sito ili kraljevac (*a* = bez, *caulis* = stablo), biljka bez nadzemnog stabla.

**Carneus** (*cárneus* = crven kao meso), afrička gladiola *Gladiolus carneus*, f. *Iridaceae*.

**Carpinifolius** (*carpinifolius* = sa listovima kao kod graba *Carpinus*), brijest *Ulmus carpinifolius*, f. *Ulmaceae*.

**Carpinus** (*Carpinus* = antički naziv za grab), rod iz porodice breza *Betulaceae*.

**Carpinus betulus**, obični grab (*betulus* = nalik brezi *Betula*).

**Carpinus orientalis**, bijeli grab (*orientalis* = istočni).

**Carstvo** (*Regnum*), taksonomska kategorija koja se u hijerarhijskom sistemu nalazi između razdjela i domena.

**Carum** (*kar* = glava, štiti), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po izgledu cvasti.

**Carum carvi**, kim (*karavi* = ime za kim na sanskritu).

**Castanea** (*kastanon* = antički naziv za kesten), rod iz porodice bukvi *Fagaceae*.

**Castanea sativa**, koštanj, pitomi kesten (*sativus* = gajen).

**Caucalis** (*kaiein* = paliti), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, izveden iz riječi *kaiein*, jer biljka pri žvakanju pali.

***Caucalis daucoides***, mrkvasta podlanica (*daucoides* = nalik mrkvi), dobila ime po sličnosti sa mrkvom, rod *Daucus*.

***Caulis*** (*caulis* = stablo), stablo ili osovina izdanka.

***Cavus*** (*cavus* = šupalj), šupaljka *Corydalis cava*, f. *Fumariaceae*, dobila ime po šupljem gomolju.

***Cedrus*** (*kel* = goreti), rod iz porodice borova *Pinaceae*. Njegovo drvo se koristilo za kađenje, pa se pretpostavlja da je njegovo ime izvedeno iz riječi *kel*.

***Cedrus libani***, libanski kedar (*libani* = libanski).

***Celtis*** (*kello* = goniti, tjerati), rod iz porodice brijestova *Ulmaceae*. Dobio je ime po namjeni, naime, drvo se koristilo za uzradu štapova koji nose bič.

***Celtis australis***, koščela (*australis* = južni). Epitet *australis* se odnosi na geografsko rasprostranjenje.

***Celuloza***, ugljeni hidrat koji ulazi u sastav primarnog i sekundarnog ćelijskog zida biljaka.

***Cenobije*** (*koinos* = zajednički), kolonije koje su zaodjenute zajedničkom sluzavom galertom (*Cyanobacteria*).

***Cenoblast***, protoplast cenocita.

***Cenocite***, mnogojedarne ćelije, uglavnom krupnijih dimenzija, koje predstavljaju čitavo tijelo jednog organizma (alga *Caulerpa*).

***Cenokarp*** (*ceno* = zajedno, *karpós* = plod), plod cvasti nastao srastanjem plodića, ostalih djelova cvijeta i sočnog receptakuluma cvasti (smokva *Ficus carica*, f. *Moraceae*).

***Centar porijekla gajenih biljaka***, oblast iz koje ove biljke potiču i odakle su se dalje po svijetu širile i gajile kao poljoprivredni usjevi. Po Vavilovu se izdvaja 13 centara porijekla: Kina, Indija i Burma, Malezija, Srednja Azija, Kavkaz, Prednja Azija, Sredozemlje, Etiopija, Afrika, Južni Meksiko i Centralna Amerika, Australija i Evroazija.

***Centaurea*** (*Centaurion* = Kentaurion), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, imenovan po kentaurionu koji je ukazao na njegovu ljekovitost.

***Centaurea calcitrapa***, bodljikava zečina (*calcitrappa* = bodljikavo oružje), dobila ime po jakim trnovima na listovima involukruma.

---

***Centaurea cyanus***, modrac (*cyanus* = plav), nazvana po plavim glavicama.

***Centaurea jacea***, obična zečina.

***Centaurea nicolai***, nikolin različak (*nicoilai* = Nikolin), dobio ime u čast kralja Nikole, endem jugoistočnih Dinarida.

***Centaurium*** (*cent* = stotinu, *aureus* = zlatnik), rod iz porodice lincura *Gentianaceae*, još znan i kao biljka od stotinu zlatnika. Ime ukazuje na njenu dragocjenost, u kontekstu ljekotivnosti.

***Centaurium erythraea***, kičica (*erythros* = crven).

**Centralna placencija**, odlikuje se položajem sjemenih zametaka u središtu plodnice.

**Centralni cilindar** = *stela*, središnji dio stabla građen od pericikla, provodnih elemenata i srži.

***Centranthus*** (*kentron* = ostruga, *anthos* = cvijet), rod iz porodice odoljena *Valerianaceae*, dobio ime po posjedovanju ostruge.

***Centranthus ruber***, zvonica (*ruber* = crven).

**Centrifugalno zadebljanje ćelijskog zida**, dešava se sa spoljašnje strane. Nastaje površinskim rastom ćelijskog zida (intususcepcijom) ili taloženjem slojeva.

**Centripetalno lokalno debbljanje ćelijskog zida**, dešava se sa unutrašnje strane ćelijskog zida i time se smanjuje unutrašnji prostor u ćeliji.

***Centromera*** (*centrum* = središnji, *meros* = dio) = *kinetohor*, suženje hromozoma za koje su pričvršćene niti diobenog vretena.

***Cephalanthera*** (*kephalé* = glavica, *anthéra* = prašnica), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio ime po glavičastom obliku antera.

***Cephalanthera rubra***, crveni naglavak (*rubra* = crvena).

***Cephalaria*** (*kephale* = glava), rod iz porodice češljugovina *Dipsacaceae*, dobio ime po glavičastoj cvasti.

***Cephalaria leucantha***, bijela glavatka (*leukos* = bijel, *anthos* = cvjet).

***Cer***, *Quercus cerris*, f. *Fagaceae*.

***Cerasifera*** (*cerasifera* = onaj koji nosi trešnjolike plodove), džanja *Prunus cerasifera*, f. *Rosaceae*.

**Cerastium** (*keros* = rog), rožac, rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, dobio naziv po plodu koji podsjeća na rog.

**Cerastium dinaricum**, dinarski rožac, balkanski endem (*dinaricum* = dinarski).

**Cerastium glomeratum**, glavičasti rožac (*glomeratum* = glavičast).

**Cerastium glutinosum**, ljepljivi rožac (*glutinosum* = ljepljivo).

**Cerastium grandiflorum**, krupnocvjetni rožac (*grandiflorum* = sa krupnim cvjetovima), endem Dinarida.

*Cerasus avium* = **Prunus avium**, trešnja, f. *Rosaceae*.

**Ceratonia** (*keras* = rog), rod iz porodice cezalpinki *Caesalpinaceae*, dobio ime po rogolikoj mahuni.

**Ceratonia siligua**, rogač (*siliqua* = ljuska). Latinski epitet opisuje izdužen oblik ploda.

**Ceratophyllum** (*keras* = rog, *phyllon* = list), rod iz porodice podvodnjaka *Ceratophyllaceae*, dobio ime po krutim listovima.

**Ceratophyllum submersum**, podvodnjak (*submersum* = podvodni).

**Cercis** (*kerkis* = čunak za tkanje), rod iz porodice cezalpinki *Caesalpinaceae*, dobio ime sličnosti ploda sa čunkom za tkanje.

**Cercis siliquastrum**, judino drvo (*siliquastrum* = ima mahunaste plodove). O porijeklu imena postoje dvije pretpostavke. Po jednoj, pojava cvjetova i mahuna direktno na deblu simbolizuje Judinu smrt, a po drugoj je u pitanju neprecizan prevod imena „Arbre de Judée“, što znači „drvo iz Judeje“. Epitet *siliquastrum* ukazuje na tip ploda.

**Ceterach** (*cheterak* = arapski naziv za ovaj rod), rod iz porodice paprati *Aspleniaceae*.

*Ceterach officinarum* = **Asplenium ceterach**, zlatna paprat. U drevnoj medicini ova paprat se koristila za liječenje slezine (*officinalis* = ljekovit).

**Chaerophyllum** (*kairo* = veseliti se, *phyllon* = list), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po živo zelenim listovima.

**Chaerophyllum aromaticum**, mirisna krabljica (*aromaticum* = mirisan).

**Chaerophyllum coloratum**, šarena krabljica (*coloratum* = šaren), endem Dinarida.

---

**Chamaerops** (*chamai* = patuljast, *rhops* = grm), rod iz porodice palmi *Arecaceae*, dobio ime po patuljastoj formi.

**Chamaerops humilis**, patuljasta palma (*humilis* = nizak).

**Chamai** (*chamai* = patuljast), dlakava zanovijet *Chamaecytisus hirsutus*, f. *Fabaceae*.

**Cheilanthes** (*cheilos* = usna), rod iz porodice paprati *Pteridaceae*, dobio ime jer prevrnuti lisni obod koji štiti sorure liči na usne.

**Cheilanthes persica**, papratak (*persica* = persijski).

**Chelidonium** (*chelidon* = lasta), rod iz porodice makova *Papaveracea*. Nazvan po fenologiji koja se povezuje sa lastama, jer biljka počinje da cvjeta kada one dolaze, a završava ciklus sinhrono njihovom odlasku.

**Chelidonium majus**, rosopas, rusa (*majus* = majski).

**Chenopodium** (*chen* = guska, *podion* = nožica), rod iz porodice loboda *Chenopodiaceae*, dobio ime po sličnosti lista za gušćjom nožicom.

**Chenopodium album**, loboda, pepeljuga (*album* = bijel). Epitet *album* ukazuje na brašnjavu maljavost biljke.

**Chenopodium bonus-henricus**, brašnjak, divlji spanać. Pretpostavlja se da je vrsta imenovana u čast kralja Henrija (*bonus-henricus* = dobar Henri).

**Chinesis** (*chinensis* = kineski), zeleni čaj *Thea sinensis*, f. *Theaceae*.

**Chloro** = zeleno.

**Chlorophyta** (*chloro* = zeleno, *phýton* = biljka), razdio zelenih algi.

**Chromos** = boja (*hromoplasti*).

**Chrysanthemum** (*chrysos* = zlato, *anthos* = cvijet), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio naziv po zlatnožutim glavicama vrste *C. coronarium*.

**Chrysos** (*chrysos* = zlatno), hrizolaminarin.

**Chrysosplenium alternifolium**, metiljuša (*alternifolium* = sa naizmjeničnim listovima). Narodni naziv je inspirisan malom dimenzijom, a latinski epitet rasporedom listova.

**Chrysosplenium** (*chrysos* = zlato, *splen* = slezina), rod iz porodice kamenjarki *Saxifragaceae*. Ime je dobio zbog zlatnih cvjetova i upotrebe u liječenju slezine.



**Chytridiomycota** (*chytridion* = lončić), hitride, najprimitivniji razdio iz carstva gljiva (*Fungi*).

**Ciatij** (*kyathos* = šolja), cvast svojstvena mlječikama (g. *Euphorbia*, f. *Euphorbiaceae*).

**Cicer** (*kikar* = okrugao), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*. Naziv dobio po okruglastim sjemenkama.

**Cicer arietinum**, leblebija, slanetak (*aries* = ovan). Epitet *arietinum* potiče od sličnosti proklijale skemenke sa glavom ovna.

**Cichorium** (*kio* = ići, *chorion* = poljana), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, ime dobio po staništu koje naseljava.

**Cichorium endivia**, žućenica (*entybia* = antički naziv za žućenicu).

**Cichorium intybus**, radić, vodopija (*intybus* = antički naziv za vodopiju).

**Ciklama**, g. *Cyclamen*, f. *Primulaceae*: jesenja ciklama (*C. hederifolium*).

**Ciklični cvjetovi** (*cyclicus* = kružan), odlikuju se kružnim rasporedom svih cvjetnih elemenata. U zavisnosti od broja krugova mogu biti pentacikličan, tetraciklični... monociklični.

**Cilliaris** (*ciliaris* = sa trepljama), mekuš *Melica ciliata*, f. *Poaceae*.

**Cimet**, *Cinnamomum ceylanicum*, f. *Laureaceae*.

**Cimozna cvast**, cvast sa simpodijalnim grananjem. Osovina brzo završava rast donošenjem cvijeta pa se ispod njega razvijaju jedna ili veći broj bočnih grana. Tako je cvijet prve osovine najstariji. Ovom tipu cvasti pripadaju monohazijum, dihazijum, plejohazijum.

**Cinerariifolium** (*cinerariifolium* = sa pepeljastosivim listovima), buhač *Tanacetum cinerariifolium*, f. *Asteraceae*.

**Cinereus** (*cinereus* = pepeljastosiv), barska iva *Salix cinerea*, f. *Salicaceae*.

**Cinnamomum** (*kinein* = uvrnuti, *a* = bez, *momos* = zamjerka), rod iz porodice lovora *Laureaceae*. Ime je dobio jer je suva kora uvrnuta, a miriše „bez zamjerke“.

**Cinnamomum ceylanicum**, cimet (*ceylanicum* = cejlonski).

**Circaea** (*kirkaia* = Kirka), rod iz porodice noćuraka *Onagraceae*, dobio ime po Kirki, čarobnici iz grčke mitologiji.

**Circaea lutetiana**, bahorica (*lutetia* = rimski naziv za Pariz).

---

**Circum** (*circum* = prefiks koji znači okolo), cirkumjadranski.

**Cirsium** (*kirsos* = proširene vene), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, imenovan po biljci koja se koristila u tretmanu proširenih vena.

**Cirsium arvense**, poljski osjak, nazvan po staništu (*arvensis* = poljski).

**Cirsium eriophorum**, vunasti osjak (*erion* = vuna, *phoreo* = nositi), dobio ime po vunastodlakavom involukrumu.

**Cistolit** (*kýstis* = vreća, torba, *lithos* = stijena), centripetalno zadebljanje ćelijskog zida, koje se sastoji od silifikovane drške i tijela celulozne prirode koje je prožeto kalcijum-karbonatom. Liči na grozd grožđa ili plod murve.

**Cistus** (*Cistus* = antički naziv za bušine), rod koji pripada porodici bušina *Cistaceae*.

**Cistus salviaefolium**, bijeli bušin (*salviaefolium* = sa listovima kao u pelima).

**Cistus villosus**, dlakavi bušin (*villosus* = dlakav).

**Citokineza** (*cyto* = ćelija, *kínēsis* = pokret), dioba citoplazme.

**Citokinini** (*cyto* = ćelija, *kīn(eîn)* = pomjeriti), fitohormoni, koji u prvom redu regulišu diobu ćelije, zatim aktiviraju klijanje i imaju sposobnost da izazivaju rast stablovih pupoljaka u nediferenciranim kalusima. Djeluju zajedno sa *auksinima*.

**Citologija** (*cyto* = ćelija, izvedena iz riječi *kytos* = šupljina ili korpa, *logos* = nauka, znanje, učenje), nauka o ćeliji.

**Citoplazma** (*cyto* = ćelija, *plasma* = plazma), osnovni dio protoplasta, koji se često opisuje kao dio protoplasta oko jedra. Čine je citoplazmatična plazma (matriks, hijaloplazma) i citoplazmatične organele.

**Citoplazmatična plazma** = *matriks* = *hijaloplazma*, ima koloidni karakter. Sačinjavaju je proteini rastvorljivi u vodi (globularni proteini), kao i oni koji su nerastvorljivi (fibrilarne partikule). Budući da sadrži enzime, ima značajnu ulogu u procesima biosinteze. Značajna je i u formiranju diobenog vretena, prenošenju nadražaja itd.

**Citoplazmatične membrane**, pojam koji obuhvata sve ćelijske opne, počev od plazmaleme kao spoljašnje granične membrane protoplasta, preko membrana organela, pa do tonoplasta, kao unutrašnje membrane protoplasta. Lipoproteinske su građe i odlikuje ih selektivna propustljivost.

**Citoplazmatične organele**, strukture uočljive u citoplazmi. U zavisnosti od građe dijele se na nemembranske, jednomembranske (vakuolarni sistem) i dvomembranske strukture.

**Citoskelet**, predstavlja nemembransku ćelijsku strukturu. On citoplazmi daju mehaničku potporu i omogućavaju strujanje i time transport različitih struktura i materija u ćeliji. Čine ga mikrotubule i mikrofilamenti.

**Citozomi** = *mikrotijela*, jednoćelijske organele ili dio vakuolarnog sistema. Pripadaju im peroksizomi i glioksizomi.

**Citrullus** (*citrolo* = tikva, *citrus* = limun), rod iz porodice tikava *Cucurbitaceae*. Postoje dva tumačenja porijekla imena. Po prvom ono je izvedeno od riječi *citrolo*, a po drugom iz deminutiva od *citrus*, zbog izgleda i upotrebe mesnatog dijela ploda.

***Citrullus vulgaris***, lubenica (*vulgaris* = običan).

***Citrus*** (*Citrus* = antički naziv za agrume), rod iz porodice ruta *Rutaceae*.

***Citrus aurantiacus***, narandža (*aurantiacus* = narandžast).

***Citrus limon***, limun. Riječ *limon* je odnosi na plod, kao dio biljke (*limon* = plod limuna).

***Citrus reticulata***, mandarina (*reticulata* = mrežast). Pojam mandarina potiče od imena civilnog ili državnog činovnika u carskoj Kini. Epitet *reticulata* se odnosi na koru.

***Clavatus*** (*clavatus* = kao buzdovan ili toljaga), jarmen *Anthemis clavatus*, f. *Asteraceae*.

***Claviceps*** (*clava* = *glavica*), rod iz porodice askospornih gljiva *Clavicipitaceae*.

***Claviceps purpurea***, ražena ili crvena glavica (*purpurea* = purpurna).

***Clematis*** (*klema* = vitica), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*. U antičko doba ovo ime se nije odnosilo samo na pavit, već i na neke druge povijuše.

***Clematis vitalba***, pavit (*vitalba* = bijel).

***Coccineus*** (*coccineus* = crven), zečja stopa *Geum coccineum*, f. *Rosaceae*, odlikuje se jarko crvenim cvjetovima.

***Cocos*** (*coccus* = bobica, plod), rod iz porodice palmi *Arecaceae*, dobio ime po plodu.

---

**Cocos nucifera**, kokosova palma (*nux* = orah, *ref* = nositi), dobila ime po plodu koji podsjeća na veliki orah.

**Coeloglossum** (*koilos* = šupalj, *glossa* = jezik), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio naziv po jezičastoj ostrugi.

**Coeloglossum viride**, vučji jezik (*viridis* = zeleno). Epitet *viridis* se odnosi na boju cvjetova.

**Coffea** (*Caffa* = pokrajina u Etiopiji), rod iz porodice broćeva *Rubiaceae*, dobio ime po pokrajini Kafa iz Etiopije.

**Coffea arabica**, kafa (*arabica* = iz Arabije). Epitet *arabica* govori o mjestu gdje se počela gajiti.

**Cola** (*cola* = afrički naziv za sjemenku ove biljke), rod iz porodice *Sterculiaceae*, ime potiče od lokalnog imena za sjemenke ove biljke.

**Colchicum** (*Colchis* = oblast oko Crnog Mora), rod iz porodice mrazovaca *Colchicaceae*. Ime je dobio po oblasti Kolhis.

**Colchicum autumnale**, jesenji mrazovac (*autumnalis* = jesenji).

**Colchicum hungaricum**, zimski mrazovac (*hungaricus* = mađarski), narodni naziv je dobio po vremenu cvjetanja, a latinski po klasičnom nalazištu.

**Collinus** (*collinus* = brežuljkav, onaj koji raste na brdima), nezaboravak *Myosotis collina*, f. *Boraginaceae*.

**Coloratus** (*coloratus* = obojen), krabljica *Chaerophyllum coloratum*, f. *Apiaceae*, endem Dinarida.

**Colutea** (*koilos* = šupalj), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, imenovan po šupljoj mahuni.

**Colutea arborescens**, piskovina, pucalina (*arborescens* = drvenast), dobila ime po šupljim i naduvanim mahunama koje pri stiskanju pucaju. Epitet *arborescens* ukazuje na drvenastu formu.

**Communis** (*communis* = običan), bljušt *Tamus communis*, f. *Dioscoreaceae*.

**Compositae** (*compositus* = složen), stari naziv za glavočike, sadašnje *Asteraceae*.

**Compressus** (*compressus* = stisnut, zbijen), trava *Poa compressa*, f. *Poaceae*, odlikuje se „stisnutim“, spljoštenim stablom.

**Confertus** (*confertus* = zbijen), hrast sladun *Quercus conferta*.

**Conium** (*kone* = ubistvo), rod iz porodice štitonoša *Apiceae*. Ime potiče od otrovnosti ove biljke.

**Conium maculatum**, pjegava kukuta (*maculatum* = pjegav).

**Conjugation** (*conjugātiōn* = spajanje), konjugacija, način polnog razmnožavanja kod organizama na nižim nivoima organizacije (bakterije, gljive i neke alge).

**Consolida** (*consolido* = učvrstiti, ojačati), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, dobio ime po upotrebi u liječenju rana i lomova kostiju.

**Consolida regalis**, kokotac (*regalis* = kraljevski). Epitet *regalis* ukazuje na raskoš ove biljke.

**Convallaria** (*convallis* = dolina), rod iz porodice šparoga *Asparagaceae*, još nazivan i cvijetom dolina.

**Convallaria majalis**, đurđevak (*majalis* = majski).

**Convolvulus** (*convólvere* = smotati), rod iz porodice slakova *Convolvulaceae*. Dobio je ime po tome što su latice u pupoljsku na specifičan način smotane.

**Convolvulus arvensis**, poljski slačac (*arvensis* = poljski).

**Convolvulus elegantissimus**, vitki slačac (*elegantissimus* = vitak).

**Copulation** (*cōpulātiōn* = spajanje), kopulacija ili spajanje gameta.

**Cordatus** (*cordátus* = srcast), list sa srcolikom osnovom (kasna lipa *Tilia cordata*, f. *Tiliaceae*).

**Cordifolia** (*cordifolia* = sa srcolikim listovima), srcolika glavulja *Globularia cordifolia*, f. *Globulariaceae*.

**Coriandrum** (*koris* = stjenica, *haneson* = anis), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po osobini da nezrela sjemenka neprijatno miriše, a zrela prijatno, slično anisu.

**Coriandrum sativum**, korijander (*sativum* = gajen).

**Coriarius** (*corium* = koža), ima lišće sa taninima koji se koriste za štavljenje (ruj *Rhus coriaria*, f. *Anacardiaceae*).

**Cormobionta** (*kormos* = deblo, *biount* = živ), termin kojim su obuhvaćene više biljke, tj. oblici kod kojih je došlo do diferencijacije na tkiva i organe (kopnene i sekundarno vodene biljke).

---

**Corniculatus** (*corniculatus* = rogolik), zvjezdan *Lotus corniculatus*, f. *Fabaceae*, odbio ime po plodovima, koji su rogoliki i strše.

**Cornus** (*cornu* = rog), rod iz porodice drenjina *Cornaceae*, koji se odlikuje čvrstim drvetom, na što upućuje riječ *cornu*.

**Cornus mas**, drijen. U narodu postoji izreka „zdrav kao drijen“, koja se povezuje sa stamenošću ove biljke (*más* = muški).

**Cornus sanguineus**, pasji dijen, svibovina (*sanguineus* = crven kao krv). Epitet *sanguineus* potiče od crvenih izdanaka.

**Corolla** = *petala* = *krunica*, unutrašnji krug cvjetnog omotača, koji se uglavnom odlikuje krupnim, bijelim ili živo obojenim laticama. Glavna funkcija krunice jeste privlačenje oprašivača. U pogledu srastanja listića krunica može biti horipitalna i simpetalna.

**Coronilla** (*corona* = kruna), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po izgledu cvasti.

**Coronilla emerus**, šibika, dobila ime po šibljastoj formi.

**Coronilla scorpioides**, kučica (*scorpioides* = kao škorpion), dobila ime po kukarsto savijenim plodovima, koji podsjećaju i na škorpionov rep.

**Coronilla varia**, šareni grašar (*varius* = različit), zastavica je tamnije roze obojena, krila i lađica su svijetliji, nekad gotovo bijeli, dok sam vrh lađice može biti tamnije obojen.

**Corydalis** (*korydalis* = ševa), rod iz porodice dimnjača *Fumariaceae*, dobio naziv po sličnosti cvijeta sa ćubicom ševe.

**Corydalis cava**, šupaljka (*cavus* = šupalj), nazvana po šupljem gomolju.

**Corylus** (*kerys* = šljem), rod iz porodice breza *Betulaceae*, dobio naziv po ovoju ploda koji podsjeća na šljem.

**Corylus avellana**, lijeska (*avellana* = abelanski).

**Corymbosum** (*corymbósum* = nalik gronji), sa cvastima tipa gronje, vratić *Tanacetum corymbosum*, f. *Asteraceae*.

**Cotinus** = *Rhus*, rod iz porodice rujevki *Anacardiaceae*, grm od kojeg se u prošlosti dobijala purpurna boja.

**Cotinus coggygria** = *Rhus cotinus*, ruj (*kokkygia* = antički naziv za drvenaste vrste čije habitus u doba plodonošenja podsjeća na dim).

***Crataegus*** (*krataios* = čvrst), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, dobio ime po čvrstini drveta.

***Crataegus monogyna***, glog (*monogyna* = sa jednom tučkom).

***Crenatus*** (*crenátus* = tupo nazubljen), ljutić *Ranunculus crenatus*, f. *Rosaceae*, sa tuponazubljenim listovima.

***Crepis*** (*krepis* = stopalo), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po prizemnim listovima, koji podsjećaju na otisak stopala.

***Crepis biennis***, dvogodišnji dimak (*biennis* = dvogodišnji).

***Crepis dinarica***, dinarski dimak (*dinarica* = dinarski), endem Dinarida.

***Crepis foetida***, smrdljivi dimak (*foetidus* = smrdljiv).

***Crepis setosa***, čekinjuša (*seta* = dlaka, čekinja), nazvana po čekinjastim dlakama po tijelu, uključujući i involukrum.

***Crepis taraxacifolia***, maslačkoliki dimak (*taraxacifolia* = sa listovima kao kod roda *Taraxacum*).

***Creticus*** (*creticus* = kritski), kritski grašar *Coronilla cretica*, f. *Fabaceae*.

***Crispus*** (*crīspus* = kovrdžav), konjski štavelj *Rumex crispus*, f. *Polygonaceae*, sa listovima čiji su rubovi talasasti ili kovrdžavi.

***Cristae mitochondrialis*** = mitohondrijalne kriste, nabori na unutrašnjoj membrani mitonondrija.

***Crithmum*** (*krithaminos* = kao ječam), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime zbog sličnosti ploda sa ječmom.

***Crithmum maritimum***, primorski komorač (*maritimum* = primorski).

**Crna čemerika**, *Veratrum nigrum*, f. *Melanthiaceae*.

**Crna gorušica**, *Brassica nigra*, f. *Brassicaceae*.

**Crna kopriva**, *Scrophularia nodosa*, f. *Scrophulariaceae*.

**Crna mrtva kopriva**, *Ballota nigra*, f. *Lamiaceae*.

**Crna noga**, *Olpidium brassicae*, f. *Olpidiaceae*.

**Crna pomoćnica**, *Solanum nigrum*, f. *Solanaceae*.

**Crna topola**, *Populus nigra*, f. *Salicaceae*.

**Crna zanovijet**, *Cytisus nigricans*, f. *Fabaceae*.



---

**Crni bor**, *Pinus nigra*, f. *Pinaceae*.

**Crni čaj**, *Thea chinensis*, f. *Theaceae*.

**Crni grab**, *Ostrya carpinifolia*, f. *Betulaceae*.

**Crni jasen**, *Fraxinus ornus*, f. *Oleaceae*.

**Crni luk**, *Allium cepa*, f. *Alliaceae*.

**Crni oman**, *Telekia speciosa*, f. *Asteraceae*.

**Crni sljez**, *Malva sylvestris*, f. *Malvaceae*.

**Crnika**, *Quercus ilex*, f. *Fagaceae*.

**Crnoglavac**, *Ballota nigra*, f. *Lamiaceae*.

**Crnogorski zvončić**, *Campanula montenegrina*, f. *Campanulaceae*, endem Crne Gore i Albanije.

**Crnj**, *Prunella vulgaris*, f. *Lamiaceae*.

**Croaticus** (*croaticus* = hrvatski), vrijesak *Micromeria croatica*, f. *Lamiaceae*, endem Dinarida.

**Crocus** (*kroke* = konac), rod iz porodice perunika *Iridaceae*, dobio ime po končastim žigovima.

**Crocus dalmaticus**, dalmatinski šafran (*dalmaticus* = dalmatinski), endem Dinarida.

**Crossing-over** (*cross* = preći, *over* = preko), proces razmjene genetskog materijala između homologih hromozoma. Svojestven je pahitenu prve mejotičke diobe.

**Cruciferae** (*crux* = krst, *ferre* = nositi), stari naziv za porodicu krstašica. Aktuelni naziv je *Brassicaceae*.

**Crvena djetelina**, *Trifolium pratense*, f. *Fabaceae*.

**Crvena glavica**, *Claviceps purpurea*, f. *Clavicipitaceae*.

**Crvena grahorica**, *Lathyrus cicera*, f. *Fabaceae*.

**Crvena iglica**, *Geranium purpureum*, f. *Geraniaceae*.

**Crvena mrtva kopriva**, *Lamium purpureum*, f. *Lamiaceae*.

**Crvena repa**, *Beta vulgaris* var. *esculenta*, f. *Chenopodiaceae*.



**Crvena ribizla**, *Ribes rubrum*, f. *Saxifragaceae*.

**Crvena vrba**, *Salix purpurea*, f. *Salicaceae*.

**Crveni blaženak**, *Geum coccineum*, f. *Rosaceae*.

**Crveni čistac**, *Sideritis purpurea*, f. *Lamiaceae*.

**Crveni naglavak**, *Cephalanthera rubra*, f. *Orchidaceae*.

**Crveni vidac**, *Odontites rubra*, f. *Scrophulariaceae*.

**Crveni vrijesak**, *Erica carnea*, f. *Ericaceae*.

**Crveni zdravac**, *Geranium robertianum*, f. *Geraniaceae*.

**Cucumis** (*cucum* = lonac, sud), rod iz porodice tikava *Cucurbitaceae*, ime dobio po obliku ploda.

**Cucumis melo**, pipun (*melo* = antički naziv za jabuku).

**Cucumis sativus**, krastavac (*sativus* = gajen).

**Cucurbita** (*cucum* = lonac, *orbis* = krug), rod iz porodice tikava *Cucurbitaceae*, ime dobio po okruglastom plodu.

**Cucurbita pepo**, tikva (*pepo* = velika dinja, tikva).

**Cupressus** (*Cupressus* = antički naziv čempres), rod iz porodice čempresa *Cupressaceae*.

**Cupressus sempervirens**, čempres (*sempervirens* = vječnozelen).

**Cuscuta** (*kassyo* = prihvatiti), rod iz porodice vilinih kosa *Cuscutaceae*, dobio ime po epifitskoj životnoj formi.

**Cuscuta epithymum**, vilina kosa (*epi* = na, *thymum* = timijan), dobila ime po nježnom i končastom stablu koje podsjeća na vlasi kose. Iako latinski epitet upućuje na to da ova vrsta parazitira na timijanu, opseg njenih domaćina je ipak širi.

**Cvast** = *inflorescencija*, sistem izdanaka metamorfoziran u vezi sa polnim razmnožavanjem. Može biti *prosta* ili *složena*.

**Cvijet**, modifikovani, skraćeni, negranati izdanak ograničenog rasteinja prilagođen razmnožavanju. Sačinjen je od cvjetne lože i metamorfoziranih listova: asimilacionih – od kojih nastaje čašica, mikrosporofila – od kojih nastaju prašnici, a njihovom sterilizacijom listići krunice, i megasporofila – iz kojih se izvode karpela, tj. oplodni listići. Svojtven je grupi skrivenosjemenjača.

---

**Cvjetna loža**, skraćena osovina cvijeta na kojoj se nalaze njegovi elementi.

**Cvjetni pupoljak**, reproduktivni pupoljak iz kojeg se razvija cvijet.

**Cyanobacteria** (*cyano* = plav ili modar, *bacteria* = bakterija), modrozeleno bakterije.

**Cyclamen** (*kyklos* = krug, okrugao), rod iz porodice jagorčevina *Primulaceae*, koji je dobio ime po okruglastom gomolju.

**Cyclamen hederifolium**, jesenja ciklama (*hederifolium* = sa listovima kao u bršljana).

**Cydonia** (*Kydon* = grad na Kritu), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, imenovan po gradu Kidonu.

**Cydonia oblonga**, dunja (*oblongus* = duguljast). Epitet *oblonga* se odnosi na oblik ploda.

**Cynara** (*kynara* = grepsti), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, ime dobio po bodljastoj glavici.

**Cynara scolymus**, artičoka (*skolos* = trn).

**Cynoglossum** (*cynos* = pepeo, *glossa* = jezik), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, dobio ime po boji i izgledu listova.

**Cynoglossum arvense**, pasji jezik (*arvensis* = poljski).

**Cynoglossum officinale**, pasji jezik (*officinale* = ljekovit).

**Cynosurus** (*kyon* = pas, *ura* = rep), rod iz porodice trava *Poaceae*, ime dobio po izgledu klasića.

**Cynosurus echinatus**, češljika (*echinatus* = čekinjast, bodljikav poput ježa), imenovana po izgledu cvasti.

**Cyperus** (*kyperos* = mirisan), rod iz porodice oštrica *Cyperaceae*, dobio ime po aromi.

**Cyperus capitatus**, glavičasti šilj (*capitatus* = glavičast).

**Cypripedium** (*Kypris* = Venera, *pedion* = cipelica), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio ime po izgledu cvijeta.

**Cypripedium calceolus**, gospina papučica (*calceolatum* = kao papučica).

**Cystopteris** (*kystis* = mjehur, *pteris* = paprat), rod iz porodice paprati *Cystopteridaceae*, dobio ime po mjehurastim induzijumima.

***Cystopteris fragilis***, krta paprat (*frágilis* = krt, lomljiv).

***Cytisus*** (*Cytisus* = antički naziv za lucerku), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*. Zanimljivo je da se u antičko vrijeme ime *Cytisus* odnosilo na jednu vrstu lucerke, pa je ovo jedan od primjera da antički naziv obavezno ne mora odgovarati savremenoj nomenklaturi.

***Cytisus hirsutus*** = *Chamaecytisus hirsutus*, dlakava zanovijet (*hirsutus* = dlakav).

***Cytisus nigricans***, crna zanovijet (*nigricans* = onaj koji crni).

---

# Č

**Čapljan**, *Asphodelus microcarpus*, f. *Asphodelaceae*.

**Čašica** = *calyx* = *sepala*.

**Čaura** (*capsula*), suvi pucajući plod, nastao od dvije ili više karpela. Otvara se porama (mak *Papaver rhoeas*), zupcima (pucavac *Silena vulgaris*), uzdužnim kopcima (tatula *Datura stramonium*), poklopcem (bokvice g. *Plantago*). Ljuska i ljuščica su tip čaure svojstveni porodici krstašica *Brassicaceae*.

**Čekinjasti lavlji zub**, *Leontodon hispidus*, f. *Asteraceae*.

**Čekinjavka**, g. *Torilis*, f. *Apiaceae*: poljska čekinjavka (*T. arvense*), mala čekinjavka (*T. nodosa*).

**Čemerika**, g. *Veratrum*, f. *Melanthiaceae*: bijela čemerika (*V. album*), crna čemerika (*V. nigrum*).

**Čempres**, *Cupressus sempervirens*, f. *Cupressaceae*.

**Čestoslavica**, g. *Veronica*, f. *Scrophulariaceae*: poljska čestoslavica (*V. arvensis*), obična čestoslavica (*V. persica*), širokolisna čestoslavica (*V. urticifolia*).

**Češljica**, g. *Sesleria*, f. *Poaceae*: robusna češljica (*S. robusta*).

**Češljika**, *Cynosurus echinatus*, f. *Poaceae*.

**Češljugovina**, *Dipsacus laciniatus*, f. *Dipsacaceae*.

**Čičak**, g. *Arctium*, f. *Asteraceae*: veliki čičak (*A. lappa*), obični čičak (*A. minus*).

**Čičak**, g. *Xanthium*, f. *Asteraceae*: trnoviti čičak (*X. spinosum*), obični čičak (*X. strumarium*).

**Čičoka**, *Helianthus tuberosus*, f. *Asteraceae*.

**Čistac**, g. *Stachys*, f. *Lamiaceae*: vučji čistac (*S. germanica*), barski čistac (*S. palustris*).

**Čopotac**, *Listera ovata*, f. *Orchidaceae*.

**Čuvarkuća**, g. *Sempervivum*, f. *Crassulaceae*: košaninova čuvarkuća (*S. kosaninii*).

**Čvorika**, g. *Sagina*, f. *Caryophyllaceae*: mala čvorika (*S. apetala*), obična čvorika (*S. procumbens*).

---

# Ć

**Ćelija**, osnovna jedinica građe i funkcije svih živih bića.

**Ćelije pratilice**, elementi floema. Zastupljene su samo kod skrivenosjemenica, dok ih u floemu golosjemenica nema. Za razliku od sitastih ćelija, ove prozenhimske ćelije posjeduju jedro.

**Ćelije propusnice**, ćelije nezadebljanih zidova, koje se nalaze u endodermisu korijena, tačno naspram ksilemskih elemenata. Preko njih se voda i mineralne materije dopremaju do centralnog cilindra.

**Ćelije sabiračice**, pripadaju sunderastom tkivu, ljevkastog su oblika i imaju ulogu da do provodnih snopića sprovedu organske materije stvorene u palisadnom tkivu.

**Ćelijske fuzije**, tvorevine nastale rastvaranjem pregradnih zidova i spajanjem ćelija. Tako nastaju traheje, ali i mliječne cijevi, kao recimo kod porodice makova *Papaveraceae* ili glavočika iz potporodice *Cichorioideae*.

**Ćelijski ciklus**, period između dvije ćelijske diobe. Sastoji se od interfaze i same diobe.

**Ćelijski sok**, sadržan je u vakuoli. Prilično je heterogenog sastava i razlikuje se od biljke do biljke, čak i od ćelije do ćelije. Uglavnom je kisele reakcije i građen od vode, neorganskih soli, enzima, raznolikih metabolita. U njemu se vrši nagomilavanje produkata metabolizma, magicioniranje rezervnih materija, ali i procesi detoksikacije ćelije. Osmotski aktivne materije doprinose stvaranju osmotskog pritiska ćelijskog soka i održavanju turgorcentnosti ćelije. Ćelijski sok može sadržati i pigmente.

**Ćelijski zid**, čvrsti i zaštitni omotač ćelije, koji nastaje aktivnostima protoplasta (spoljašnji produkt protoplasta). Kod biljaka je celuloznopektinske prirode, kod fotosintetski aktivnih bakterija mureinske, a kod gljiva hitinske.

# D

***Dactylis*** (*daktylos* = prst), rod iz porodice trava *Poaceae*, koji je dobio ime po načinu grananja cvasti.

***Dactylis glomerata***, ježevica. Narodni i latinski naziv potiču od izgleda klasića (*glomerátus* = klupčast).

***Dactylorrhiza*** (*dactyl* = prst, *rhizóma* = podanak), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, koji se odlikuje prstastim podankom.

***Dactylorrhiza maculata***, pjegava kaćunica (*macula* = pjega).

***Damascena*** (*damascena* = iz Damaska), mačji brkovi *Nigella damascena*, f. *Ranunculaceae*.

***Dan-noć***, *Viola tricolor*, f. *Violaceae*.

***Daphne*** (*da* = prefiks koji povećava značenje, *phainomai* = sijati), rod iz porodice likovaca *Thymelaeaceae*, nazvan po sjajnim plodovima. Postoji i tumačenje da je rod dobio ime zbog sličnosti sa listovima lovora, koji je u antičko doba bio znan pod imenom *Daphne*.

***Daphne alpina***, planinski likovac (*alpinus* = planinski).

***Daphne blagayana***, remenik (*blagayana* = Blagajeva, *Blagay* = slovački botaničar), dobio ime u čast botaničara Blagaja.

***Daphne malyana***, Malijev jeremičak (*malyana* = Malijeva, *Maly* = austrijski botaničar), endem jugoistočnih Dinarida, ime dobio u čast botaničara Malija.

***Daphne mezereum***, obični likovac (*mezerium* = ubiti). Na otrovnost biljke ukazuje epitet *mezereum*.

***Datula***, *Phoenix dactylifera*, f. *Arecaceae*.

---

**Datura** (*dhatūra* = naziv na hindi jeziku), rod iz porodice pomoćnica *Solanaceae*, čije je ime izvedeno iz hindi imena ove biljke.

**Datura stramonium**, tatula (*strychnos* = naziv kojim su stari Grci nazivali biljke iz porodice pomoćnica, *maniakos* = lud). Latinski naziv ukazuje na otrovnost ove biljke.

**Daucus** (*daio* = zagrijavati), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, ime dobio zbog zagrijavajućeg djelovanja plodova.

**Daucus carota**, divlja mrkva, divlja šargarepa (*carōta* = antički naziv za mrkvu).

**Daucus sativus**, pitoma mrkva, šargarepa (*sativus* = gajen).

**Debeljača**, g. *Pinguicula*, f. *Lentibulariaceae*: balkanska debeljača (*P. balcanica*).

**Debljanje**, rast biljnog tijela u širinu, koji se dešava zahvaljujući aktivnostima lateralnih meristema.

**Deciduus** (*decīduus* = koji lako opada, listopadan), lariš *Larix decidua*, f. *Pinaceae*.

**Dediferencijacija**, proces u kojem ćelije trajnog tkiva gube svoje specifične osobine, ali dobijaju sposobnost diobe i postaju ćelije sekundarnog meristema.

**Delphinium** (*delphis* = delfin), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, nazvan po karakteristici da cvjetni pupoljci podsjećaju na delfina.

**Delphinium peregrinum**, divlja modrica (*peregrīnus* = stran, pridošao). Iako epitet *peregrinus* ukazuje na adventivnost, ova vrsta je autohtona u Crnoj Gori.

**Deltoides** (*deltoīdeus* = trouglast, u obliku grčkog slova delta), karanfilić *Dianthus deltoides*, f. *Caryophyllaceae*.

**Dendroides** (*dendroīdeus* = drvenast), drvenasta mlječika *Euphorbia dendroides*, f. *Euphorbiaceae*.

**Dendrologija** (*denron* = drvo, *logos* = nauka, znanje, učenje), nauka o drveću i grmlju.

**Dens-canis** (*dens* = zub, *canis* = pas), pasji zub *Erythronium dens-canis*, ime dobio zbog izgleda lukovice, koja liči na zub.

**Dentaria** (*dens* = zub), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, ime dobio po zubolikom izgledu rizoma.

*Dentaria bulbifera* = **Cardamine bulbifera**, konopljika (*bulbifer* = sa bulbilima).



**Dermatogen** (*derma* = koža, *genēs* = stvoren, onaj koji stvara), apikalni meristem vegetativne kupe korijena. Njegovom diferencijacijom nastaje rizodermis.

**Deuteromycetes** = *Fungi imperfecti* = nesavršene gljive. Za njih je karakteristično da se ne mogu razmnožavati polno (penicilin *Penicillium*, f. *Trichocomaceae*).

**Devesilje**, *Peucedanum longifolium*, f. *Apiaceae*.

**Diacitni tip stominog aparata** (*di* = dva, *cyto* = ćelija), čine dvije stomine ćelija i dvije ćelije pomoćnice, koje su pozicionirane pod pravim uglom u odosu na uzdužnu osu stominog otvora (karanfili f. *Caryophyllaceae*, primogovke f. *Acanthaceae* itd.).

**Dianthus** (*dios* = bog, *anthos* = cvijet), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, nazvan po ljepoti cvjetova.

**Dianthus armeria**, divlji karanfil. Latinski naziv govori da biljka raste u blizini mora, međutim, njeno raspostiranje obuhvata i kontinentalne krajeve (*ar* = blizu, *more* = more).

**Dianthus deltoides**, karanfilić (*deltoideus* = trouglast, u obliku grčkog slova delta), sa deltoidnim laticama.

**Dianthus silvestris**, divlji karanfil (*silvestris* = šumski). Iako je u latinskom nazivu sadržan epitet *silvestris*, ova vrsta ne naseljava isključivo šumska staništa.

**Diarhni radijalni provodni snopić** posjeduje po dvije grupe ksilemskih i floemskih elemenata.

**Dictamnus** (*Dikte* = planina na Kritu, *thamnos* = žbun), rod iz porodice ruta *Rutaceae*, imenovan po planini Dikte na Kritu.

**Dictamnus albus**, jasenak (*albus* = bijel). Narodni naziv je proistekao iz sličnosti sa listovima jasena, a latinski ukazuje na bijele cvjetove i/ili boju rizoma.

**Didinamični cvjetovi** (*di* = dva, *dunamis* = moć), imaju četiri prašnika postavljena u parovima, a tim što dva kraća, a dva družna (usnatice f. *Lamiaceae*).

**Diecka vrsta** (*di* = dva, *oikia* = dom), dvodoma vrsta, hmelj *Humulus lupulus*, f. *Cannabaceae*.

**Diferencijacija**, pojam koji obuhvata sve pojave tokom kojih se iz jednorodnog materijala formiraju raznorodni oblici. Tako recimo, diferencijacijom meristemskih ćelija prokambijuma nastaju kako elementi floema, tako i elementi ksilema. Ili razvojem embirona nastaje klica, na kojoj se diferenciraju korijenak klice, kotiledoni, epikotil i hipokotil.

---

***Digitalis*** (*digitus* = prst), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, dobio naziv po formi cvijeta, koja liči na naprstak.

***Digitalis purpurea***, purpurni naprstak (*purpureus* = purpuran).

***Digitaria*** (*digitus* = prst), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio naziv po prstasto granatom klasu.

***Dihazijum*** (*di* = dva, *chasium* = grana), cimozna cvast koja se karakteriše razvojem dvije grane (krupnocvjetni pucavac *Silene macrantha*, f. *Caryophyllaceae*).

***Dihogamija*** (*dicho* = dva dijela, *gamia* = sjedinjavanje), proces sazrijevanja prašnika i tučka u različito vrijeme. Time se onemogućava samooprašivanje.

***Dihotoma nervatura*** = *račvasta nervatura*, podrazumjeva višestruko dihotomo grananje nerava, tako da glavni ili centralni nerv ne postoji (ginko *Ginkgo biloba*, f. *Ginkgoaceae*).

***Dihotomo grananje izdanka*** (*dicho* = dva ili par, *tomé* = odvajanje, otkidanje), glavna osovina završava rast i vegetaciona kupa se dijeli na dvije, a iz njih se razvijaju podjednake grane (prečica *Lycopodium selago*, f. *Lycopodiaceae*).

***Dikotile*** (*di* = dva, *kotylédón* = klicin list), biljke čija klica ima dva kotiledona.

***Diktiozom***, osnovna funkcionalna jedinica Goldžijevog aparata.

***Dilatatus*** (*dilatátus* = raširen, širok), širokolisna bujad *Dryopteris dilatata*, f. *Dryopteridaceae*.

***Dimnjača***, *Fumaria officinalis*, f. *Fumariaceae*.

***Dimorfizam*** (*di* = dva, *morpha* = oblik), podrazumijeva postojanje dva oblika.

***Dinaricus*** (*dinaricus* = dinarski), dinarska kandilka *Aquilegia dinarica*, f. *Ranunculaceae*, endem Dinarida.

***Dinarski rožac***, *Cerastium dinaricum*, f. *Caryophyllaceae*, endem Dinarida.

***Dinjica***, *Sanguisorba minor*, f. *Rosaceae*.

***Diobeno vreteno***, dio mitotičkog i mejotičkog aparata. Građeno je od dva tipa mikrotubularnih vlakana koja povezuju polove ćelije: 1) potpornih (centralnih), koja daju opštu strukturu vretenu i protežu se između polova; i 2) hromozomskih (povlačećih), koje povezuju polove sa centromerama i obezbjeđuju razdvajanje hromatida/hromozoma u anafazi.

***Dioicus*** (*di* = dva, *oikos* = kuća, dom), dvodom (hmelj *Humulus lupulus*, f. *Cannabaceae*).

**Dioscorea** (*Dioscoridus* = Dioskorid), rod iz istoimene porodice dioskorea *Dioscoreaceae*, nazvan po grčkom ljekaru i botaničaru Dioskoridu.

**Dioscorea balcanica**, dioskorea (*balcanica* = balkanska), endem zapadnog dijela Balkanskog poluostrva.

**Dioskorea**, *Dioscorea balcanica*, f. *Dioscoreaceae*.

**Diospyros** (*dios* = bog, *pyros* = zrno, plod), ime roda iz porodice ebenovki *Ebenaceae*, imenovan zbog ukusnih plodova.

**Diospyros kaki**, japanska jabuka.

**Diploidan (2n)** = dvostruk broj hromozoma, svojstven je somatskim ili vegetativnim ćelijama.

**Diploidna generacija (2n)** = Bespolna generacija = sporofit generacija.

**Diploidna partenogeneza**, odlikuje se postankom embriona iz diploidne arhesporijalne ćelije, tj. prije njene redukcione diobe i postanka embrionove kese.

**Diplotaxis** (*diplos* = dvojni, *taxis* = red), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po dvorednim sjemenkama.

**Diplotaxis tenuifolia**, divlja rukola (*tenuifolia* = uskih listova).

**Dipsacus** (*dipsaein* = biti žedan), rod iz porodice češljugovina *Dipsacaceae*, ime dobio po tome što u bazu listova skuplja voda.

**Dipsacus laciniatus**, češljugovina (*laciniatum* = usječen), odlikuje se usječenim listovima.

**Discolor** (*discolor* = različito obojen), kupina *Rubus discolor*, f. *Rosaceae*, raznobojni su lice i naličje lista.

**Diskokarpium** (*discus* = kotur ili središte, *karpos* = plod), plod izgrađen od jedne ili više karpela koje su spojene *akcesorijama* i koje kao cjelina otpadaju (jagoda *Fragaria vesca*, f. *Rosaceae*).

**Dissectus** (*disséctus* = razrezan, urezan), rascijepkana iglica *Geranium dissectum*, f. *Geraniaceae*.

**Divaricatus** (*divaricátus* = raširen, stršeći), raštrkani broć *Galium divaricatum*, f. *Rubiaceae*. Naziv je dobio po stršećim i dugim drškama ploda.

**Divizma**, g. *Verbascum*, f. *Scrophulariaceae*: modra divizma (*V. phoeniceum*), prašnjava divizma (*V. pulverulentum*).

- 
- Divlja grahorica**, *Vicia sepium*, f. *Fabaceae*.
- Divlja jabuka**, *Malus sylvestris*, f. *Rosaceae*.
- Divlja lala**, *Tulipa sylvestris*, f. *Liliaceae*.
- Divlja metvica**, *Calamintha nepeta*, f. *Lamiaceae*.
- Divlja modrica**, *Delphinium peregrinum*, f. *Ranunculaceae*.
- Divlja mrkva**, *Daucus carota*, f. *Apiaceae*.
- Divlja mrkva**, *Orlaya grandiflora*, f. *Apiaceae*.
- Divlja mušmula**, *Amelanchier ovalis*, f. *Rosaceae*.
- Divlja rukola**, *Diplotaxis tenuifolia*, f. *Brassicaceae*.
- Divlja salata**, *Lactuca serriola*, f. *Asteraceae*.
- Divlja šargarepa**, *Daucus carota*, f. *Apiaceae*.
- Divlja višnja**, *Prunus cerasifera*, f. *Rosaceae*.
- Divlji artičok**, *Silybum marianum*, f. *Asteraceae*.
- Divlji ječam**, *Hordeum murinum*, f. *Poaceae*.
- Divlji karanfil**, *Dianthus armeria*, *Dianthus silvestris*, f. *Caryophyllaceae*.
- Divlji kesten**, *Aesculus hippocastanum*, f. *Hippocastanaceae*.
- Divlji sirak**, *Sorghum halepense*, f. *Poaceae*.
- Divlji spanać**, *Chenopodium bonus-henricus*, f. *Chenopodiaceae*.
- Divlji tulipan**, *Tulipa sylvestris*, f. *Liliaceae*.
- Djetelina**, g. *Trifolium*, f. *Fabaceae*: bijela djetelina (*T. repens*), crvena djetelina (*T. pratense*), poljska djetelina (*T. arvense*), žuta djetelina (*T. campestre*).
- Dlakava gušarka**, *Arabis hirsuta*, f. *Brassicaceae*.
- Dlakava iglica**, *Geranium villosum*, f. *Geraniaceae*.
- Dlakava režuha**, *Cardamine hirsuta*, f. *Brassicaceae*.
- Dlakava zanovijet**, *Cytisus hirsutus* = *Chamaecytisus hirsutus*, f. *Fabaceae*.
- Dlakava žutenica**, *Hieracium pilosum*, f. *Asteraceae*.
- Dlakavi bušin**, *Cistus villosus*, f. *Cistaceae*.
- Dlakavi ovsik**, *Bromus mollis*, f. *Poaceae*.

**Dlakavi petolisnik**, *Potentilla hirta*, f. *Rosaceae*.

**Blake** = *trihomi*, izraštaji ćelija epidermisa.

**DNK**, dezoksiribonukleinska kiselina, nosilac naslednih osobina u ćeliji. Ima formu dvolančanog heliksa.

**Dobričica**, *Glechoma hederacea*, f. *Lamiaceae*.

**Domesticus** (*domesticus* = domaći), šljiva *Prunus domestica*, f. *Rosaceae*.

**Donji listovi**, po pravilu su ljuspasti, i imaju razvijenu samo lisnu osnovu. Nalaze se na podzemnim izdancima ili u donjem dijelu nadzemnih zeljastih izdanaka.

**Dorzalno** (*dorsum*= leđa), leđno, gornje.

**Dorzventralna simetrija**, osa simetrije tijelo dijeli na *dorzalnu* (leđnu) i *ventralnu* (trbušnu) stranu.

**Drača**, *Paliurus spina-chrysti*, f. *Rhamnaceae*.

**Dragoljub**, *Platanthera bifolia*, f. *Orchidaceae*.

**Drezga**, g. *Myriophyllum*, f. *Haloragaceae*: pršljenasta drezga (*M. verticillatum*), klasolika drezga (*M. spicatum*).

**Drijen**, *Cornus mas*, f. *Cornaceae*.

**Drosera** (*drosos* = rosa), rod iz porodice rosulja *Droseraceae*, dobio ime zbog ljepljivog sekreta koji se luči na listovima, a koji se obasjan suncem presijava.

**Drosera rotundifolia**, rosulja (*rotundifolia* = sa okruglim listovima).

**Druza**, loptasti agregat kristala kalcijum oksalata (fikus *Ficus benjamina*, f. *Moraceae*).

**Drvena vlakna** = *libriform*, sklerenhimska vlakna koja se nalaze u drvetu i ksilemskom dijelu provodnog snopića. Kraća su od vlakana koja se nalaze u kori i uvijek odrvenjela.

**Drvenasta mlječika**, *Euphorbia dendroides*, f. *Euphoribaceae*.

**Drvenasti vrijesak**, *Erica arborea*, f. *Ericaceae*.

**Dryas** (*dryas* = šumska nimfa), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, imenovan po šumskoj nimfi.

**Dryas octopetala**, frijesnica (*octo* = osam, *petala* = krunica), odlikuje se patuljastom žbunastom formom i prisustvom osam bijelih latica.

---

**Drymeia** (*drymós* = hrastova šuma), vrsta koja uglavnom raste u hrastovim šumama (vlasulja *Festuca drymeia*, f. *Poaceae*).

**Dryopteris** (*dryós* = hrast, *ptéris* = paprat), rod iz porodice paprati *Dryopteridaceae*, dobio naziv po staništu.

**Dryopteris filix-mas** (syn. *Nephrodium filix-mas*), bujad ili muška paprat (*filix* = paprat, *más* = muški).

**Drypis** (*dryptein* = bosti, grepsti), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, dobio ime po bodljikavom habitusu.

**Drypis spinosa**, mekinjak (*spina* = trn).

**Dub**, g. *Quercus*, f. *Fagaceae*: skadarski dub (*Q. cerris* subsp. *scutariensis*).

**Dugi izdanak**, osovina je sastavljena iz dugih internodija. Uglavnom ovi izdanci nose samo listove, a kratki cvjetove i plodove.

**Duvan**, *Nicotiana tabacum*, f. *Solanaceae*.

**Dvocvjetna ljubičica**: *Viola biflora*, f. *Violaceae*.

**Dvodoma vrsta** = *diecka vrsta*.

**Dvodomi bljuštac**, *Bryonia dioica*, f. *Cucurbitaceae*.

**Dvogodišnje zeljaste biljke**, vrste čiji životni ciklus traje dvije godine, tj. dvije vegetacione sezone. U prvoj razvijaju podzemne organe i ako imaju lisnu rozetu, a u drugoj nadzemne, izdanak i reproduktivne strukture (mrkva *Daucus sativus*, f. *Apiaceae*).

**Dvojno opšančane jamice**, opšančane jamice susjednih ćelija koje stoje jedna naspram druge.

**Dvolisni procjepak**, *Scilla bifolia*, f. *Asparagaceae*.

**Dvomembranske citoplazmatične organele**, ćelijske strukture obavijene sa dvije membrane: plastidi i mitohondrije.

**Dvopolan cvijet**, sadrži elemente oba pola, i prašnike i tučkove.

**Dvostruki broj hromozoma** = *diploidan broj hromozoma* ( $2n$ ).

**Dvozna pšenica**, *Triticum dicoccum*, f. *Poaceae*.

**Dvozub**, *Bidens tripartita*, f. *Asteraceae*.

**Dyctiosteliomycota**, razdio celularnih sluzavih gljiva.

# Đ

*Đumbir*, *Zingiber officinale*, f. *Zingiberaceae*.

*Durđevak*, *Convallaria majalis*, f. *Asparagaceae*.

---

# DŽ

*Džanja, Prunus cerasifera, f. Rosaceae.*



# E

***Echinophora*** (*echinos* = jež, *doros* = kožna kesa, cijev), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po izgledu ploda.

***Echinophora spinosa***, ježika (*spina* = bodlja).

***Echinops*** (*echinos* = jež, *ops* = lik), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po izgledu cvasti.

***Echinops ritro***, modroglavi čičak.

***Echium*** (*echis* = zmija), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, dobio ime po sličnosti krunice sa zmijskom glavom.

***Echium vulgare***, zimjska glava (*vulgaris* = običan), dobila ime po sličnosti cvjeta sa zmijskom glavom.

***Edafski faktori*** (*edafos* = zemljište), uslovljeni osobinama zemljišta.

***Edifikator*** (*aedificare* = graditi), graditelj, vrsta koja ima dominantnu ulogu u izgrađnji odgovarajuće životne zajednice.

***Edraianthus*** (*edra* = sjedište, *anthos* = cvijet), rod iz porodice zvončica *Campanulaceae*, ime dobio po sjedećim cvjetovima.

***Edraianthus pulevicii***, Pulevićev zvončić, lokalni endem Crne Gore. Vrsta je nazvana u čast crnogorskog botaničara Vukića Pulevića.

***Edraianthus tenuifolius***, uskolisni zvončić (*tenuifolius* = sa uskim listovima), endem primorskih Dinarida.

Édulis = jestiv, vrganj (*Boletus edulis*).

***Efemere*** (*ephemeron* = kratkoživeći), vrste sa kratkim životnim ciklusom (mišjakinja *Stellaria media*, f. *Caryophyllaceae*).

---

**Effusus** (*effusus* = raširen, raspršen, razgranat), sit *Juncus effusus*, f. *Juncaceae*.

**Egzina** (*egzo* = spolja), spoljašnja opna polenovog zrna.

**Egzodermis** (*éxō* = spolja, *derma* = koža, kora), prvi sloj primarne kore korijena. Čine ga relativno krupne i zbijene ćelije pozicionirane odmah ispod rizodermisa. Kada rizodermis i korijenove dlake postanu nefunkcionalni i odumru, ćelije egzodermisa oplutnjavaju ili odvrvenjavaju, pa on zadobija zaštitnu ulogu.

**Egzogeno** (*éxō* = spolja, *genēs* = nastanak), nastalo spolja.

**Egzokarp** (*egzo* = spolja, *karpós* = plod), spoljašnji dio omotača ploda.

**Ekoklima**, kompleks klimatskih elemenata koji se formira u okviru jedne zajednice.

**Ekologija** (*oikos* = sredina, okolina, *logos* = znanje, nauka, učenje), nauka koja proučava odnose organizama i životnih zajednica prema uslovima spoljašnje sredine, kao i uzajamne odnose između organizama.

**Ekologija biljaka** = *fitoekologija*, disciplina koja se bavi proučavanjem međusobnih odnosa biljaka i spoljašnje sredine.

**Ekološka amplituda** = *ekološka valenca*, označava oscilovanje faktora u čijem intervalu je opstanak vrste moguć. U zavisnosti od širine opsega, vrste se klasifikuju u eurivalentne i stenovalentne.

**Ekološka niša**, kompleksan pojam koji obuhvata fizički prostor u kome živi neki organizam, zatim njegovu funkcionalnu ulogu u životnoj zajednici (npr. vrstu ishrane), a onda i položaj koji zauzima u odnosu na ekološke faktore.

**Ekološka valenca** = *ekološka amplituda*.

**Ekološki faktori**, faktori sredine. Dije se na biotičke i abiotičke.

**Ekosistem**, funkcionalni, prostorno i vremenski integrisan dinamički kompleks biocenoze i biotopa.

**Ekscentrična skrobna zrnca**, imaju centar formiranja bliži jednom kraju amiloplasta. Taloženje skroba kod njih nije ravnomjerno, već je intenzivnije na strani zrna sa debljim slojem strome amiloplasta, a slojevi se ređaju ekscentrično.

**Ekspozicija**, izoženost strani svijeta, npr. južna ekspozicija.

**Ekstenzivan korjenov sistem**, prodire kroz veliku zapreminu zemlje, ali je ne prožima gusto.

**Ekstrafloralne nektarije** (*extra* = spolja ili izvan, *flos* = cvijet), se nalaze izvan cvijeta, recimo na lisnoj dršci (g. *Prunus*), zaliscima (g. *Vicia*), listovima involukruma (g. *Centaurea*).

**Ektotrofna mikoriza** (*ecto* = spolja ili izvan, *trophia* = način ishrane), tip simbioze u kojem većina hifa gljiva obavija vrh korijena, dok manji dio njih prodire u sam korijen.

**Ekvifacijalni listovi** (*aequi* = isti, *facies* = lice), imaju identično lice i naličje (sit *Juncus maritimus*, f. *Juncaceae*).

**Elaeangus** (*elaios* = maslina, *agnos* = kao konopljika *Vitex agnus-castus*), slična maslini i konopljiki, rakita *Salix elaeagnus*, f. *Salicaceae*.

**Elajoplasti**, leukoplasti za magacioniranje masnih materija.

**Elatus** (*elátus* = visok), ovsenica *Arrhenatherum elatius*, f. *Poaceae*.

**Elegantissimus** (*élegantissimus* = skladan, vitak), vitki slačac *Convolvulus elegantissimus*, f. *Convolvulaceae*.

**Elegantula** (*elegantula* = fina, elegantna, lijepa), ljupka ljubica *Viola elegantula*, f. *Violaceae*, endem Dinarida.

**Eleocharis** = *Heleocharis* (*helos* = bara, *charis* = radost), rod iz porodice oštrica *Cyperaceae*, nazvan po zabarenom staništu.

**Eleocharis palustris**, jezernica (*palustris* = močvarni).

**Embriologija** (*embrion* = zametak, *logos* = nauka, znanje), nauka koja se bavi razvićem.

**Embriion** (*embrion* = zametak), prvi stadijum u razviću jednog organizma.

**Embriionova kesa**, nastaje u sjemenom zametku, i predstavlja makrosporu, koja je ishod mejotičke diobe arhesporijalne ćelije. Kod većine biljaka samo jedna makrospora nastavlja razvoj, dok se preostale tri dezintegrišu. U potpuno diferenciranom stadijumu embriionova kesa je osmojedarna. Po tri jedra su pozicionirana na polovima (mikropilarnom i halaznom), a dva se nalaze u središtu i nazvaju se sekundarna jedra embriionove kese. Središnja od tri ćelije na mikropilarnom polu, predstavlja jajnu ćeliju, a prateće su sinergide. Zajedno čine jajni aparat. Ćelije na suprotnom (halaznom) polu se označavaju kao antipode.

**Emergence**, izraštaji koji vode porijeklo dijelom od epidermisa, a dijelom od subepidermalnih tkiva (trn kod ruža g. *Rosa* ili kupina g. *Rubus*, f. *Rosaceae*).

---

**Endem**, vrsta sa uskim geografskim rasprostranjenjem, recimo endem Dinarida (*Crocus dalmaticus*), lokalni endem (*Asperula baldaccii*), itd.

**Endo** (*endo*= unutra), prefiks koji označava pozicioniranost sa unutaršnje strane (*endokarp*).

**Endoderm** (*endo* = unutra, *derma* = koža, kora), unutrašnji sloj primarne kore, uglavnom građen od zbijenih ćelija bez intercelulara. U korjenu je predstavljen karakterističnim ćelijama sa Kasparijevim zadebljanjima, a u stablu sa skrobnom sarom.

**Endogeno** (*endo* = unutra, *genēs* = stvaranje), nastalo unutra, unutrašnje.

**Endokarp** (*endo* = unutra, *karpós* = plod), unutrašnji sloj omotača ploda.

**Endomitoza** (*endo* = unutra, *mit(os)* = konac, nit), proces replikacije hromozoma unutar jedra, ali bez razvića mitotičkog aparata.

**Endoplazmatični retikulum**, jednomembranska organela i dio vakuolarnog sistema. Građen je od tri forme elemenata: cisterne, vezikule i tubule, koje su obavijene jednoslojnom membranom. Može biti granirani (gER) i agranularni (aER).

**Endosperm** (*endo* = unutra, *sperma* = sjeme), hranljivo tkivo, koje se nalazi u sjemenu. Može biti *primarni* i *sekundarni*.

**Endotecijum** (*endo* = unutrašnji, *thēca* = zid, omotač) = *fibrozni sloj*, predstavlja dio zida antere prašnika. Nalazi se subepidermalno i građen od krupnih, debelozidnih i neživih ćelija. Ima važnu ulogu u otvaranju antere, a samim tim i oslobađanju polena.

**Endotrofna mikoriza** (*endo* = unutra, *trophia* = način ishrane), tip simbioze u kojem hife gljiva uglavnom prodiru u ćelije korijena, a samo mali broj se nalazi u zemljištu.

**Enneaphyllos** (*ennea* = devet, *phýllo(n)* = list), devetolisnik *Dentaria enneaphyllos*, f. *Brassicaceae*.

**Ensifolius** (*ensis* = sablja, *folium* = list), vrsta sa sabljolikim listovima (uskolisni oman *Inula ensifolia*, f. *Asteraceae*).

**Entomofilija** (*éntoma* = insekt, *philia* = afinitet), oprašivanje kojem posreduju insekti (mahunarke f. *Fabaceae*).

**Ephedra** (*epi* = na, *hedra* = uzvišenje, stijena), rod iz porodice *Ephedraceae*, raste uglavnom na stjenovitim supstratima.

***Ephedra campylopoda***, vilina brada (*campylópodus* = krive grane).

***Epi*** (*epi* = na), prefiks koji označava položaj iznad ili na (*epifite*).

***Epibiont*** (*epi* = na, *biount* = živ) = *kalem* = *plemka*, dio biljke koji se prenosi (kalemi) na podlogu.

***Epidermis*** (*epi* = na, *derma* = koža, kora), primarno pokorično tkivo koje nastaje od meristema protoderma. Nalazi se na površini svih zelenih jednogodišnjih djelova biljke, i štiti je od nepovoljnih uticaja spoljašnje sredine i omogućava provjetranje. Odlikuju ga ćelije sa zadebljalim i ispupčenim spoljašnjim zidovima, koji su kutinizirani.

***Epifite*** (*epi* = na, *phyton* = biljka), biljke koje rastu na površini tijela drugih biljaka (bršljan *Hedera helix*, f. *Araliaceae*).

***Epigeično klijanje*** (*epi* = iznad, *Gea* = zemlja), način klijanja kod kojeg kotiledoni izbijaju iznad zemlje (pasulj *Phaseolus vulgaris*, f. *Fabaceae*).

***Epiginični cvjetovi*** (*epi* = iznad, *gunē* = tučak), imaju podrastao plodnik tučka, tako da se prašnici i cvjetni listići nalaze iznad njega (jabuka *Malus domestica*, f. *Rosaceae*).

***Epikotil*** (*epi* = iznad, *kotylēdōn* = klicin listić), dio klice iznad klicinih listića.

***Epilobium*** (*epi* = na, *lobion* = ljuščica), rod iz porodice noćuraka *Onagraceae*, dobio naziv po trajnim cvjetnim listićima, koji ostaju na cvjetištu i poslije potpunog razvića ploda.

***Epilobium angustifolium***, vrbovica, kiprovina, dobila naziv po uskim, vrbolikim listovima (*angustifolium* = uskolisan).

***Epilobium hirsutum***, dlakava vrbovica (*hirsutum* = dlakav).

***Epilobium montanum***, svilovina (*montanum* = brdski), dobila ime po svilenkasto dlakavim plodićima. Latinski epitet govori da je u pogledu visinske zonacije vrsta vezana za brdski pojas.

***Epistomatalan list*** (*epi* = na, *stóma* = otvor), ima stome na licu (lokvanji f. *Nymphaeaceae*).

***Epiteka*** (*epi* = gornji, *theca* = omotač), gornji dio silikatnog oklopa/omotača *Bacillariophyta*.

---

**Epizoohorno rasijavanje** (*epi* = na, *zoohorija* = prenošenje ploda/sjemena životinjama), prenošenje plodova ili sjemenka na površini tijela raznih životinja ili čovjeka. Zahvaljujući posebnim izraštajima na perikarpu ili sjemenjači, plod/sjeme se kači za površinu tijela životinje ili čovjeka i na taj način prenosi (čičak *Xanthium italicum*, primorska lucerka *Medicago littoralis* itd.)

**Equisetum** (*eguis* = konj, *seta* = dlaka), rod iz porodice rastavića *Equisetaceae*, dobio naziv po izgledu nadzemnog izdanka (podsjeća na konjski rep).

**Equisetum arvensis**, poljska preslica ili rastavić (*arvensis* = poljski).

**Equisetum hiemale**, kositerka (*hiemalis* = zimski). Epitet *hiemalis* ukazuje na osobinu da u oblastima sa umjerenom klimom stabljike traju i tokom zime.

**Equisetum maximum** = *E. telmateia*, veliki rastavić (*maximum* = veliko).

**Equisetum palustre**, močvarna preslica (*palustris* = močvarni).

**Erectus** (*erectus* = uspravan), ovsik *Bromus erectus*, f. *Poaceae*.

**Erianthus** (*erion* = vuna, *anthos* = cvijet), rod iz porodice trava *Poaceae*, nazvan po izrazitim dlakama u klasiću.

**Erianthus ravennae**, svilena trava, nazvana po svilenkasto dlakavim klasićima. Latinski epitet potiče od nekadašnje provincije, a sada grada Ravene u Italiji (*Ravenna* = provincija u Italiji).

**Erica** (*aeriko* = lomiti), rod iz porodice vrijesova *Ericaceae*, dobio naziv po lako lomljivim granama.

**Erica arborea**, drvenasti vrijesak (*arboreus* = drvenast).

**Erica carnea**, crveni vrijesak (*carneus* = boje mesa).

**Erodium** (*erodios* = čaplja), rod iz porodice zdravaca *Geraniaceae*, dobio ime po sličnosti ploda sa kljunom čaplje.

**Erodium cicutarium**, čapljan (*cicutarium* = slično sa rodnom *Cicuta*), plod liči na kljun čaplje.

**Eryngium** (*erygeja* = antički naziv za bodljikave biljke, *eryngos* = kozja brada), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*. Postoje dvije pretpostavke o porijeku njegovog imena. Po prvoj, izvedeno je iz riječi *erygeja*, kojom su u antičko doba nazivane sve bodljikave biljke. Po drugoj, ime potiče od sličnosti korijena jedne od vrsta ovog roda sa kozjom bradom.

***Eryngium amethystinum***, modri kotrljan (*amethyst* = ljubičasto-plavi kristal).

***Eryngium campestre***, obični kotrljan (*campestris* = poljski).

***Erysimum*** (*eryomai* = pomoći, spasiti), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po ljekovitosti.

***Erysimum linariifolium***, uskolisni šeboj (*linariifolius* = sa uskim listovima).

***Erythronium*** (*erythros* = crven), rod iz porodice ljiljana *Liliaceae*. Ime dobio po crvenom tonu, koja nije samo svojstven cvjetovima, već je pjegama na listu.

***Erythronium dens-canis***, pasji zub (*dens* = zub, *cánis* = pas).

***Etalija***, sporonosni organ kod sluzavih gljiva u kojem nastaju haploidne spore.

***Etiolman***, pojava žutila ili bljedila biljaka, kao posledica nedostatka svjetlosti potrebne za stvaranje hlorofila.

***Etioplasti***, plastidi koji se razvijaju u ćelijama biljaka koje rastu u mraku.

***Etruscus*** (*etrúscus* = etruski), orlove kandže *Lonicera etrusca*, f. *Caprifoliaceae*.

***Eubacteria*** (*eu* = pravi, *bacteria* = bakterija), domen pravih bakterija.

***Eucarya*** (*eu* = pravi, *karyon* = jezgro), domen koji obuhvata sve eukariotske organizme (alge, gljive, biljke, životinje).

***Euhromatin*** (*eu* = pravi, *chroma* = boja), difuzan i svjetlije obojeni dio hromatina. Aktivan u transkripciji.

***Eukarioti*** (*eu* = pravi, *karyon* = jezgro), organizmi čije ćelije imaju diferencirano jedro. Osim jedra, u citoplazmi se uočavaju brojne organele.

***Euonymus*** (*eu* = dobro, *onoma* = ime), rod iz porodice kurika *Celasteraceae*.

***Euonymus europaeus***, obična kurika (*europaea* = evropska).

***Eupatorium*** (*Eupator* = pontski kralj), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po pontskom kralju Eupatoru.

***Eupatorium cannabinum***, konopljuša (*cannabinum* = sa listovima nalik konoplji).

***Euphorbia*** (*Euphorbos* = grčki ljekar iz I vijeka prije Nove Ere), rod iz porodice mlječika *Euphorbaceae*, imenovan u čast ljekara Euforbosa.

***Euphorbia amygdaloides***, bademasta mlječika (*amygdala* = bademovo stablo).

---

***Euphorbia cyparissias***, obična mlječika (*cyparissias* = kao čempres).

***Euphorbia dendroides***, drvenasta mlječika (*dendros* = drvo).

***Euphorbia helioscopia***, mali mliječ ili suncogled (*helios* = sunce, *skopion* = gledati).

***Eurivalentna vrsta*** (*huri* = široko), ima široku ekološku valencu.

***Europaeus*** (*europaeus* = evropski), kopitnjak *Asarum europaeum*, f. *Aristolochiaceae*.

***Excelsior*** (*excelsus* = visok), najviši (poljski jasen *Fraxinus excelsior*, f. *Oleaceae*).

***Exter*** (*éter* = spolja), prefiks koji ima značenje izvan (*ekstrafloralni* = izvan cvijeta).



# F

***Fagopyrum*** (*Fagus* = bukva, *pyros* = pšenica), rod iz porodice troskota *Polygonaceae*, dobio ime po izgledu i upotrebi ploda. Oblikom plod liči na bukov žir, a upotrebljava se kao žitarica.

***Fagopyrum esculentum***, heljda (*esculentum* = služi za jelo).

***Fagus*** (*phagein* = jesti), rod iz porodice bukvi *Fagaceae*, čije je ime izvedeno iz riječi *phagein*, koja ukazuje na jestivost plodova.

***Fagus sylvatica***, bukva (*sylvatica* = šumska).

***Falcatus*** (*falcatus* = srpast), lucerka *Medicago falcata*, f. *Fabaceae*, sa srpastom mahunom.

***Fallax*** (*fallax* = lažan), smrdljika, *Rhamnus fallax*, f. *Rhamnaceae*.

***Fanerofite*** (*phanero* = vidljivo ili primjetno, *phyton* = biljka), životna forma drvenastih biljaka, kod kojih se pupoljci nalaze za visini iznad 25cm. Dije se na nanofanerofite, mikrofanerofite, mezofanerofite i megafanerofite.

***Farnetto***, ime koje se u Italiji koristi za sladun *Quercus farnetto*.

***Fascikularni kambijum*** (*fascicle* = snopić), primarni lateralni meristem koji se nalazi u provodnim snopićima.

***Feloderm*** (*phellos* = pluta, *derma* = koža), unutrašnji sloj peridermisa. Nastaje diferenciranjem ćelija felogena prema unutrašnjosti.

***Felogen lenticele*** (*phellos* = pluta, *genēs* = rođen, stvoren), sekundarni lateralni meristem, koji nastaje dediferenciranjem ćelija primarne kore (parenhima ili kolenhima), a diferencijacijom stvara tkiva lenticele, koja predstavlja sekundarno trajno tkivo za provjetravanje.

---

**Felogen plute** = kambijum plute = kambijum kore, sekundarni lateralni meristem, koji nastaje dediferenciranjem ćelija primarne kore, a diferencijacijom daje sekundarna, trajna, pokorična tkiva: peridermis ili mrtvu koru.

**Feloide**, ćelije za odvajanje, pomoću kojih neke biljke odbacuju mrtvu koru.

**Fenofaze** (*pheno* = pojava, izgled), sukcesivne promjene u životnom ciklusu jedne vrste (listanje cvjetanje, plodonošenje itd.)

**Fenolni inhibitori rasteanja**, fitohormoni koji zaustavljaju rast biljaka ili klijanje.

**Fenologija** (*pheno* = pojava ili izgled, *logos* = nauka, znanje, učenje), nauka koja se bavi izučavanjem pojava periodičnosti u živom svijetu.

**Fermenti** (*enzimi*), izazivaju, ubrzavaju i usmjeravaju biohemijske procese, kao recimo fotosintezu, disanje, sintezu i razlaganje masti, bjelančevina, ugljenih-hidrata itd. Uglavnom su proteinske prirode.

**Ferrugineus** (*ferrugineus* = crvenosmeđ), karanfil *Dianthus ferrugineus*, f. *Caryophyllaceae*.

**Fertilan** (*fertilis* = plodan), plodan.

**Fertilizacija** (*fertilis* = plodan) = *oplodjenje*, proces spajanja gameta.

**Festuca** (*festuca* = slamka), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime zbog izgleda suvih stabljika.

**Festuca bosniaca**, bosanska busika, vijuk (*bosniaca* = bosanska), subendem Balkanskog i Apeninskog poluostrva.

**Festuca drymeia**, šumska busika, vijuk (*drymós* = hrast).

**Festuca elatior**, visoka busika, vijuk (*elatior* = visok).

**Festuca pratensis**, livadska busika (*pratensis* = livadski).

**Fibrozni sloj** = *endotecijum*.

**Ficaria** (*ficus* = smokva), kao smokva (ledinjak *Ranunculus ficaria*, f. *Ranunculaceae*, korjenove kvržice liče na smokvu).

**Ficus** (*Phykos* = antički naziv za više raznorodnih biljaka, koji je kasnije dodijeljen smokvi), rod iz porodice murvi *Moraceae*.

**Ficus carica**, smokva (*caria* = regija Karija u Maloj Aziji).

**Fikocijanin** (*phyco* = alga, *cyano* = plavo, modro), plavi pigment svojstven modrozelenim bakterijama (*Cyanobacteria*).

**Fikoeritrin** (*phyco* = alga, *erythros* = crveno), crveni pigment svojstven crvenim algama (*Rhodophyta*).

**Filago** (*filum* = konac, *ago* = slično), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, ime dobio po gustom indumentumu.

**Filago vulgaris**, obični bjelolist (*vulgaris* = običan).

**Filament** (*filum* = konac), prašnički konac.

**Filipendula** (*filum* = konac, *pendulus* = viseći), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, dobio ime po visećim krtolama, pozicioniranim na samom kraju ogranaka korijena.

**Filipendula hexapetala**, obična suručica (*hexapetala* = sa šest latica).

**Filix-femina** (*filix* = paprat, *femina* = žena), ženska paprat *Athyrium filix-femina*, f. *Athyriaceae*.

**Filix-mas** (*filix* = paprat, *mas* = muški), muška paprat *Dryopteris filix-mas*, f. *Dryopteridaceae*.

**Filogenija** (*phylon* = pleme, rasa, *jénnissi* = rođenje, nastajanje), biološka disciplina koja se bavi evolutivnim razvojem, srodničkim odnosima i porijeklom vrsta ili nekog taksona.

**Filoid**, dio talusa koji podsjeća na list.

**Filokladije** (*phyllo(n)* = list, *klados* = grana), listolike metamorfoze nadzemnog izdanka na kojima se razvija ljuspasti listić, a u njegovom pazuhu cvijet i plod (kostrika *Ruscus aculeatus*, f. *Asparagaceae*).

**Filum** (*filum* = konac), konac.

**Fitoekologija** = ekologija biljaka.

**Fitogeografija** = fitohorologija, nauka o rasprostranjenju biljaka.

**Fitohormoni** = biljni hormoni, katalizatori fizioloških procesa. Najpoznatiji biljni hormoni su *auksini*, *giberilini*, *citokinini*, *abscisinska kiselina*, *fenolni inhibitori* rastjenja.

**Fitohorologija** = fitogeografija.

**Fitoklima**, predstavlja ekoklimu jedne fitocenoze.

**Fitologija** (*phyt(ón)* = biljka, *logos* = nauka, znače, učenje), nauka o biljkama.

---

**Fitoncidi** (*phyt(ón)* = biljka, *cīda* = ubica), unutrašnji produkti protoplasta viših biljaka koji imaju mikrobicidno dejstvo (inhibiraju rast ili uništavaju mikroorganizme).

**Fitosinekologija**, disciplina koja se bavi proučavanjem međusobnih odnosa u biljnim zajednicama i biljnih zajednica i spoljašnje sredine.

**Fizička suša**, označava stvarni nedostatak vode u zemljištu i atmosferi.

**Fiziologija biljaka**, proučava životne procese biljaka.

**Fiziološki aktivne materije**, unutrašnji produkti protoplasta, zahvaljujući kojima se ostvaruju metablički procesi u ćelijama. To su fermenti (enzimi), vitamini, fitohormoni, fitoncidi i antibiotici.

**Fiziološka suša**, označava nedostupnost vode u zemljištu i atmosferi, a ne njen stvarni nedostatak. Jedan od uzročnika fiziološke suše mogu biti niske temperature.

**Flammula** (*flamma* = plamen), epitet koji se koristi u imenovanju vrsta koje imaju paljiv ukus (pavit *Clematis flammula*, f. *Ranunculaceae*).

**Flavum** (*flāvus* = žut), žuta makovica *Glaucium flavum*, f. *Papaveraceae*.

**Flexuosus** (*flexuósus* = savitljiv, savijen), trava *Avenella flexuosa*, f. *Poaceae*.

**Floem** (*phló(os)* = kora), trajno provodno tkivo koje vrši funkciju provođenja organskih materija. Sačinjavaju ga sledeći elementi: sitaste ćelije, ćelije pratilice, provodni parenhim i sklerenhimska vlakna. Može biti primarni i sekundarni.

**Flora**, cjelokupnost biljnih vrsta.

**Floralne nektarije** (*flōrēs* = cvjetovi), nektarije koje se nalaze u cvijetu, recimo na prašnicima, kao kod ljubičica (g. *Viola*) ili na laticama, kao kod ljutića (g. *Ranunculus*).

**Floridea skroz**, glavna rezervna materija crvenih algi (*Rhodophyta*).

**Flos** (*flōs* = cvijet), cvijet.

**Flos-cuculi** (*flos* = cvijet, *cuculus* = ptica kukavica), rumenika *Lychnis flos-cuculi*, f. *Caryophyllaceae*).

**Foemina** (*feomīneus* = ženski), ženska paprat *Athyrium filix-femina*, f. *Athyriaceae*.

**Foeniculum** (*foenum* = sijeno), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, ime dobio zbog sličnosti uvenulih listova sa slamom.

**Foeniculum vulgare**, morač (*vulgaris* = običan).

**Foetidus** (*foetidus* = smrdljiv), smrdljivi dimak *Crepis foetida*, f. *Asteraceae*.

**Folium** (*fólium* = list), list.

**Forma**, infraspecijska kategorija niža od varijeteta.

**Forsythia** (*Forsyth* = engleski botaničar), rod iz porodice maslina *Oleaceae*, dobio naziv po engleskom botaničaru Forsajtu.

**Forsythia europaea**, forzicija (*europaea* = evropska).

**Fosili** (*fossus* = onaj koji je zakopan), očuvani ostatak organizma ili njegovog dijela.

**Fosilne vrste**, izumrle vrste.

**Fotoautotrofni organizmi** (*phōt* = svjetlost, *auto* = samostalan, *trophia* = način ishrane), organizmi koju mogu sami stvarati hranu odnosno organsku materiju iz neorganske, pri čemu kao izvor energije koriste sunčevu svjetlost.

**Fotofilan** (*phōt* = svjetlost, *philia* = afinitet), nadzeman.

**Fotonastije** (*phōt* = svjetlost, *nastos* = stisnuti zajedno), nastični pokreti izazvani promjenom intenziteta svjetlosti.

**Fotosinteza** (*phōt* = svjetlost, *synthesis* = sastavljanje, povezivanje), proces transformacije sunčeve u hemijsku energiju. U ovom procesu fotosintetski aktivni organizmi koriste ugljen-dioksid, vodu, mineralne materije i sunčevu energiju, i pretvaraju ih u ugljene hidrate. Proces se odvija kroz dvije faze: svijetlu i tamnu.

**Fragaria** (*fragrare* = mirisati), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, ime dobio po mirisnim plodovima.

**Fragaria vesca**, jagoda (*vescus* = koji služi za jelo, ili mali, slab)

**Fragilis** (*frágilis* = krt, loman), vrba *Salix fragilis*, f. *Salicaceae*, dobila ime po osobini da su joj grane lako lomljive.

**Fragmentacije** (*fragméntum* = dio, odlomak), vid vegetativnog razmnožavanja kod kojeg se od jednog dijela tijela regenešu nove jedinke (alga *Spirogyra*, lišajevi).

**Fragrans** (*frágrans* = mirisan), muškartni oraščić *Myrsitica fragrans*, f. *Myristicaceae*.

---

**Frangula** = *Rhamnus* (*frangulus* = krt), rod iz porodice krkavina *Rhamnaceae*, ime dobio po krtom stablu.

**Frangula alnus** = *Rhamnus frangula*, krušina (*alnus* = antičko ime za jovu *Alnus*). Epitet *alnus* ukazuje na sličnost sa listovima nekih vrsta jove.

**Fraxinus** (*phraxis* = ograda, *phrasso* = orgaditi), rod iz porodice maslina *Oleaceae*, dobio ime jer se u prošlosti koristio za izradu ograda.

**Fraxinus excelsior**, poljski jasen (*excelsior* = viši, uzvišeniji).

**Fraxinus ornus**, gorski jasen (*oreinos* = gorski)

**Friderici-augusti**, epitet porijeklom od imena Friedriha Augusta, saksonskog kralja i strasnog botaničara (ušljivac *Pedicularis friderici-augusti*, f. *Scrophulariaceae*).

**Frigorifilne biljke** (*frigidus* = hladan, leden) = *kriofilne biljke* (*cryo* = ledeno, *phyton* = biljka), obuhvataju životnu formu prilagođenu niskim temperaturama i kratkom vegetacijskom periodu (borovnica *Vaccinium myrtillus*, f. *Ericaceae*).

**Frijesnica**, *Dryas octopetala*, f. *Rosaceae*.

**Fritillaria** (*fritullus* = čaša za bacanje kocke), rod iz porodice ljiljana *Liliaceae*, dobio ime po formi cvijeta.

**Fritillaria meleagris**, kockavica (*meleagris* = morka), imenovana po karakterističnoj šari na listićima perigona.

**Fruticosus** (*fruticósus* = sa formom grma), kupina *Rubus fruticosus*, f. *Rosaceae*.

**Fukoksantin** (*phýkos* = mrk, *xanthos* = žut), pigment, karotenoidne prirode, koji mrkim i silikatnim algama daje mrku, mrkozlatnu i maslinasto zelenu boju.

**Fumaria** (*fumus* = dim), rod iz porodice dimnjača *Fumariaceae*, dobio ime po osobini da sok ove biljke tjera suze na oči, baš kao dim.

**Fumaria officinalis**, dimnjača (*officinalis* = ljekovit).

**Fungi imperfecti** = *Deuteromycetes* = *nesavršene gljive*.

**Fungi**, carstvo gljiva.

**Funikulus** (*fūni* = konac, *culus* = sufiks koji označava deminutiv), suženi dio sjemenog zametka kojim je on spojen sa placentom.

**Fuscus** (*fúscus* = smeđ), pčelica *Ophrys fusca*, f. *Orchidaceae*, sa smeđom mednom usnom.

# G

**Gagea** (*Gage* = engleski botaničar), rod iz porodice ljljana *Liliaceae*, koji je dobio ime po engleskom botaničaru Gageu.

**Gagea lutea**, baluška, vrsta sa žutim cvjetovima (*luteus* = žut).

**Gagea pusilla**, sitna baluška (*pusillus* = malen).

**Galanthus** (*gála* = mlijeko, *anthos* = cvijet), rod iz porodice sunovrata *Amaryllidaceae*, dobio ime po bijelim cvjetovima.

**Galanthus nivalis**, visibaba (*nivalis* = sniježni). Epitet *nivalis* se povezuje sa sniježno bijelom bojom cvjeta, ali i osobinom da u hladnim krajevima vrsta počinje cvjetati ispod sniježnog pokrivača, tj. prije njegovog kopnjenja.

**Galega** (*gala* = mlijeko, *ega* = potaknuti), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*. Po predanju pripisivalo mu se poboljšavanje mliječnosti krava i otuda potiče njegov naziv.

**Galega officinalis**, ljekoviti orlovac (*officinalis* = ljekovit). Narodno ime dobio je zbog savijenog oblika ploda, koji podsjeća na orlove kandže, dok latinski epitet ukazuje na ljekovitost.

**Galeopsis** (*galea* = tvor ili lasica, *opsis* = izgled), rod iz porodice usnatica *Lamiaceae*, dobio ime po sličnosti cvijeta sa glavom tvora ili lasice, ili po neugodnoj aromi.

**Galeopsis speciosa**, šareni smrdelj (*speciosa* = ugledan, lijep). Cvjetovi su izuzetno lijepi i raznobojni, gornja usna je intenzivno žuta, a donja je ljubičasta i bijelo obrubljena.

**Galeopsis tetrahit**, smrdljiva kopriva. Narodni naziv potiče od neugodne arome biljke i sličnosti sa habitusom koprive. Epitet *tetrahit* se odnosi na četvorodjelnost ploda.

---

**Galium** (*gala* = mlijeko), rod iz porodice broćeva *Rubiaceae*, dobio ime po osobini nekih njegovih vrsta da izazivaju zgrušavanje mlijeka.

**Galium aparine**, ljepljivi broč (*apairo* = prihvaćam), odlikuje se prisustvom kukastih čekinjica, kako na stablu tako i na listovima, zahvaljujući kojima se prihvata za druge biljke ili objekte.

**Galium luteum**, ivanjsko cvijeće (*luteum* = žut).

**Gametangija**, polna struktura u kojoj nastaju gameti. Ženske gametangije su *oogonija* i *arhegonija*, a muška je *anteridija*.

**Gameti**, polne ćelije. Ženski gamet se naziva *jajna ćelija*, a muški *spermatozoid/spermatična ćelija*.

**Gametni tip mejoze**, odlikuje redukcionalna dioba prilikom obrazovanja gametangija (kod nekih zelenih algi).

**Gametofit**, haploidna ili polna generacija, počinje nastankom spora, a okončava se nastankom gameta i oplodnjom jajne ćelije.

**Gea** (*Gea* = zemlja), zemlja (geofilan).

**Geitonogamija** (*geitono* = susjedni), tip unakrsnog oprašivanja koje se dešava između cvjetova iste jedinke.

**Gelifikacija** = *osluznjavanje*, sekundarna promjena ćelijskog zida pri kojoj se dešava da ili pojedini djelovi ćelijskog zida ili čitav sekundarni zid postanu sluzavi.

**Gemma** = *pupoljak*, vegetativna kupa i listovi koji je prekrivaju. Može se razviti u izdanak, list, cvijet. Po položaju pupoljci se klasifikuju u: tjemene i pazušne ili bočne; po rasporedu na kolateralne i serijalne, po vremenu pojavljivanja na zimske, pupoljke za obnavljanje i uspavane pupoljke.

**Gen**, strukturalna i funkcionalna jedinica nasljeđivanja, koja predstavlja nukleotidnu sekvencu koja nosi informaciju o sintezi određenog proteina ili se prepisuje u RNK (t =RNK, r =RNK). Geni koji se ne prepisuju nazivaju se regulatorni geni.

**Genetika** (*geno* = roditi), nauka koja proučava gene, nasljednost i varijaciju između organizama.

**Geneza** (*genēs* = stvaranje), način nastanka.



**Genista** (*genu* = mali žbun), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po habitusu.

**Genista radiata**, metlica ili zrakasta žutilovka (*radiatus* = zrakast), nazvana po stršećim, zrakastim granama.

**Genista sagittalis**, krilata žutica (*sagittatus* = streličast), narodni naziv dobila naziv po okriljenim stabljikama, dok latinski ukazuje na sličnost sa strijelom.

**Genista sericea**, svilenasta žutilovka (*sericeus* = svilenast), endem zapadnog dijela Balkanskog poluostrva.

**Genom**, garnitura hromozoma, odgovara haploidnom broju.

**Gentiana** (*Gentius* = ilirski vladar), rod iz porodice licura *Gentianaceae*, dobio ime po ilirskom vladaru Genciju.

**Gentiana cruciata**, mala lincura ili srčenjak (*cruciatus* = ukršten). Epitet *cruciata* se odnosi na naizmjenično-naspraman ili ukršten položaj listova.

**Gentiana lutea**, lincura (*luteus* = žut).

**Gentiana punctata**, arnautski raven (*punctatus* = istačkan), odlikuju ga tačkasti cvjetovi.

**Gentianella** (*Gentianella* = deminutiv od *Gentiana*), rod iz porodice lincura *Gentianaceae*.

**Gentianella ciliata**, trepivačava sirištara (*ciliatus* = trepavičav), dobila ime po trepavičavo krunici.

**Gentianella crispata**, kovrdžava sirištara (*crispus* = kovrdžav), nazvana po kovrdžavim listićima čašice.

**Geobotanika** (*gea* = zemlja, *botanika* = botanika), proučava zakonitosti rasprostranjenja biljaka na Zemljinoj površini.

**Geofilan** (*gea* = zemlja, *philia* = afinitet), podzeman.

**Geofita** (*gea* = zemlja, *phyton* = biljka), životna forma biljaka koja se odlikuje postojanjem podzemnih izdanaka u kojima pupoljci preživljavaju nepovoljne uslove (luk *Allium sativum*, f. *Alliaceae*).

**Geranium** (*geranion* = ždralić), rod iz porodice zdravaca *Geraniaceae*. Ime je dobio po izgledu ploda.

**Geranium dissectum**, rascjepkana iglica (*dissectum* = urezan).

---

***Geranium lucidum***, sjajna iglica (*lucida* = sjajno).

***Geranium phaeum***, mrka iglica (*phaeum* = crvenosmeđ).

***Geranium purpureum***, crvena iglica (*purpureus* = purpuran).

***Geranium robertianum***, crveni zdravac (*robertianus* = Robertov ili Ruprechtov). Latinski epitet *robertianus* potiče od imena Robertus ili Ruprecht, međutim ne zna se kojoj ličnosti ovo ime u stvari odgovara.

***Geranium villosum***, dlakava iglica (*villosum* = dlakav).

***Germanicus*** (*germanicus* = germanski), perunika *Iris germanica*, f. *Iridaceae*.

***Germinacija*** (*germinatio* = klijanje), klijanje.

***Geum*** (*geyo* = prijati, mirisati), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, dobio ime po mirisnom korijenu.

***Geum coccineum***, crveni blaženak, zečja stopa (*coccineum* = crven).

***Geum rivale***, vučja stopa (*rivalis* = onaj koji živi uz potoke). Latinski naziv ukazuje da vrsta preferira vlažna staništa.

***Geum urbanum***, obični blaženak (*urbanus* = gradski), čest na antropogeno izmijenjenim staništima.

***Giberilini***, hormoni rasta. Po hemijskom sastavu su tetraciklične karbonske kiseline.

***Gimnosperme*** (*gymno* = golo, *sperm* = sjeme), golosjemenjače.

***Gimnostemium*** (*gýne* = žena, *stémma* = vijenac), tvorevina nastala srastanjem vrata tučka i prašnika (vučja jabuka *Aristolochia clematitis*, f. *Aristolochiaceae*).

***Ginandrija*** (*gýne* = žena, *andros* = muški), srastanje prašnika sa vratom tučka (orhideje f. *Orchidaceae*).

***Ginecium*** (*gynaecēum*, *gyno* = ženski), skup svih karpela u cvijetu.

***Ginko***, *Ginkgo biloba*, f. *Ginkgoaceae*.

***Glaber*** (*gláber* = gladak), kilavica *Herniaria glabra*, f. *Caryophyllaceae*.

***Galdiolus*** (*gladius* = mač), rod iz porodice irisa f. *Iridaceae*, dobio ime po obliku listova.

***Gladiolus illyricus***, ilirska gladiola (*illyricus* = ilirski).

**Glandulosus** (*glandulósus* = žljezdast), marulja *Calamintha glandulosa*, f. *Lamiaceae*.

**Glaucium** (*glaukion* = zelenkastoplav), rod iz porodice makova *Papaveraceae*, dobio ime po plavozelenkastoj boji tijela.

**Glaucium flavum**, primorska makovica (*flavum* = žut).

**Glaucus** (*gláucus* = plavosiv, plavozelen, sivozelen), sivkasta režuha *Cardamine glauca*, f. *Brassicaceae*.

**Glavica** (*capitulum*), osnovna racemozna cvast koja ima skraćenu i proširenu osovinu cvasti na kojoj sjede cvjetovi (glavočike f. *Asteraceae*).

**Glavica**, *Holoschoenus vulgaris*, f. *Cyperaceae*.

**Glavičasti rožac**, *Cerastium glomeratum*, f. *Caryophyllaceae*.

**Glavičasti šilj**, *Cyperus capitatus*, f. *Cyperaceae*.

**Glechoma** (*glechon* = mirisna nana), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*. Ime *Glechon* se u antičko doba vezivalo za vrstu *Mentha pulegium*, a kasnije je preneseno na ovaj rod.

**Glechoma hederacea**, dobiričica ili bršljan trava (*hederacea* = kao bršljan *Hedera helix*).

**Gleditschia** (*Gleditsch* = ljekar i botaničar), rod iz porodice cezalpinija *Caesalpinaceae*, koji je imenovan u čast njemačkog ljekara i botaničara Glediča.

**Gleditschia triacanthos**, gledičija (*triacanthos* = sa tri trna).

**Glicinija**, *Wistaria sinensis*, f. *Fabaceae*.

**Glioksizomi**, tip mikrotijela ili citozoma, koji sadrže enzime za razgradnju masnih kiselina, pa im se iz tog razloga pripisuje važna uloga u metabolizmu masnih materija. Brojni su u ćelijama koje deponuje masti.

**Globosus** (*globósus* = loptast), okruglasti kaćun *Orchis globosa*, f. *Orchidaceae*, sa okruglastim cvastima.

**Globularia** (*globulla* = loptica, kuglica), rod iz porodice *Globulariaceae*, dobio ime po glavičastoj formi cvasti.

**Globularia cordifolia**, srcolika glavulja (*cordifolia* = sa srcolikim listovima). Naziv glavulja ukazuje na oblik cvasti, a srcolika na formu lista.

**Glog**, *Crataegus monogyna*, f. *Rosaceae*

---

**Glomeratus** (*glomerátus* = klupčast), glavičasti rožac *Cerastium glomeratus*, f. *Caryophyllaceae*, cvast je zbijena i klupčasta.

**Glume**, ovojni listići klasića trava (f. *Poaceae*).

**Glutinosus** (*glutinósus* = ljepljiv), crna jova *Alnus glutinosa*, f. *Betulaceae*, pupoljci i mladi listovi su ljepljivi.

**Glycine** (*glykys* = sladak), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*. Iako je ime izvedeno iz riječi *glykys*, sve vrste ovog roda nemaju sladak podanak.

**Glycine max**, soja.

**Glyciphyllus** (*glykos* = sladak, *phýllo(n)* = list), sa slatkim listom (orlovi nokti *Astragalus glyciphyllus*, f. *Fabaceae*).

**Glycyrrhiza** (*glykys* = sladak, *rhiza* = korijen), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po slatkastom korijenu.

**Glycyrrhiza glabra**, sladić (*glabra* = gladak), biljka sa slatkim korjenom i glatkim tijelom.

**Gnaphalium** (*gnaphalion* = vunica), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po vunastom indimentumu.

**Gnaphalium uliginosum**, rutavica (*uliginosum* = onaj koji raste na močvarnim tlima). Narodni naziv ukazuje na izraženu maljavost, a latinski epitet na stanište.

**God** (*godišnji prsten*), prirast sekundarnog drveta u toku jednog vegetacionog perioda.

**Goluždravka**, *Senecio vulgaris*, f. *Asteraceae*.

**Gomoljasti žabnjak, ledinjak**, *Ranunculus bulbosus*, f. *Ranunculaceae*.

**Gorka djetelina**, *Menyanthes trifoliata*, f. *Menyanthaceae*.

**Gornji listovi**, nalaze se u regionu cvijeta ili cvasti. Uglavnom imaju razvijenu samo lisnu osnovu. Pripadaju im *brakteje*, *involukrum*, *involucelum*, *spata*.

**Gorocvijet**, *Adonis aestivalis*, f. *Ranunculaceae*.

**Gorski brijest**, *Ulmus laevis*, f. *Ulmaceae*.

**Gorski jasen**, *Fraxinus ornus*, f. *Oleaceae*.

**Gorski javor**, *Acer pseudoplatanus*, f. *Aceraceae*.

**Gorušica**, *Calepina irregularis*, f. *Brassicaceae*.

**Gospin plašt**, *Alchemilla vulgaris*, f. *Rosaceae*.

**Gospina papučica**, *Cypripedium calceolus*, f. *Orchidaceae*.

**Gossypium** (*gossum* = jastuk), rod iz porodice sljezova *Malvaceae*. Ime potiče od riječi *gossum* (jastuk), jer čaura liči na jastuk i ispunjena je sjemenkama sa gustim vunastim dlakama, koje podsjećaju na zbijeno perje.

**Gossypium herbaceum**, pamuk (*herbáceus* = zeljast).

**Goveđa djetelina**, *Medicago hispida*, f. *Fabaceae*.

**Goveđa vija**, *Medicago arabica*, f. *Fabaceae*.

**Grab**, g. *Carpinus*, f. *Betulaceae*: bjelograbić (*C. orientalis*), obični grab (*C. betulus*).

**Grab**, g. *Ostrya*, f. *Betulaceae*: crni grab (*O. carpinifolia*).

**Gracilis** (*grácilis* = skladan, vitak), nježna pjeskarica *Arenaria gracilis*, f. *Caryophyllaceae*, ime dobila po nježnom izgledu. Vrsta je endem Dinarida.

**Grahorica**, g. *Lathyrus*, f. *Fabaceae*: crvena grahorica (*L. cicera*), livadska grahorica (*L. pratensis*), pitoma grahorica (*L. sativa*).

**Grahorica**, g. *Vicia*, f. *Fabaceae*: žuta ili krupna grahorica (*V. grandiflora*), pitoma grahorica (*V. sativa*), divlja grahorica (*V. sepium*).

**Grahorka**, *Onobrychis viciaefolia*, f. *Fabaceae*.

**Gramineae** (*grámen* = trava), nekadašnji naziv za porodicu trava. Aktuelni je *Poaceae*.

**Graminifolius** (*graminifólius* = sa listovima sličnim travama), travolika udovica *Scabiosa graminifolia*, f. *Dipsacaceae*.

**Graminozni tip stominog aparata** (*grámen* = trava), sačinjavaju ga dvije stomine ćelije, koje su krajevima proširene i dvije, njima paralelno postavljene ćelije pomoćnice, koje su sočivastog oblika (f. *Poaceae*).

**Grandiflora** (*grandiflórus* = krupnih cvjetova), žuta ili krupna grahorica *Vicia grandiflora*, f. *Fabaceae*.

**Grandifolius** (*grandofólius* = krupnih listova), krupnolisna hajdučica *Achillea grandifolia*, f. *Asteraceae*.

---

**Granularni endoplazmatični retikulum**, tip endoplazmatičnog retikuluma na čijoj membrani se nalaze ribozomi. Pripisuju mu se sledeće funkcije: sinteza proteina, transport materija unutar ćelije i između ćelija, centar je stvaranja ćelijskih membrana, ali i nekih organela.

**Grašak**, *Pisum sativum*, f. *Fabaceae*.

**Gratiola** (*gratia* = milost, naklonost), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, dobio ime po iscjeliteljskoj moći.

**Gratiola officinalis**, proljevak. Narodni naziv potiče od jednog od simptoma trovanja ovom vrstom, a to je krvavi proliv. Epitet *officinalis* ukazuje na njenu ljekovitost. Da bi anulirali kontradiktornost prve i druge rečenice, dodaćemo da je razlika između otrova i lijeka u dozi.

**Graveolens** (*graveolens* = jakog mirisa), celer *Apium graveolens*, f. *Apiaceae*.

**Grkuša**, *Picris hieracioides*, f. *Asteraceae*.

**Gronja** (*corymbus*), racemozna cvast izvedena iz grozda. Kod nje su cvjetne drške različitih dužina, donje su duže, a gornje kraće, tako da cvjetovi stoje u istoj ravni (jabuka *Malus domestica*, kruška *Pyrus communis*).

**Grozđ** (*racemus*), osnovna racemozna cvast sa dugačkom osovinom, na kojoj se nalaze cvjetovi na drškama približno iste dužine (krstašice f. *Brassicaceae*, mahunarke f. *Fabaceae*).

**Grozničica**, *Scutellaria altissima*, f. *Lamiaceae*.

**Gumozis**, patološka pojava slična osluznjavanju. Izazivaju je mikroorganizmi, a ishod je pretvaranje ćelijskih zidova i sadržaja ćelije u gumastu sluz.

**Gutacija**, proces odavanja vode u tečnom stanju, u formi kapljica. Javlja se pri velikoj vlažnosti vazduha kada nema transpiracije.

**Gymnadenia** (*gymnos* = go, *aden* = žlijezda), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio ime po goljoj (ne prekrivenoj) žlijezdi smještenoj na dršci poliniji.

**Gymnadenia conopsea**, vranjak (*konops* = mušica). Cvjetovi liče mušici i otuda epitet *conopsea*.

**Gymnospermium** (*gymnos* = go, *sperma* = sjeme), rod iz porodice šimširika *Berberidaceae*, dobio ime po osobini da zbog odvajanja perikarpa sjemenje ostale golo.

**Gymnospermium scipetarum**, albanski gimnospermijum (*scipetarum* = albanski).

# H

**Habitus** = izgled.

**Hadrocentrični provodni snopić**, tip koncentričnog snopića kod kojeg se elementi ksilema nalaze u centru, a floem ga okružuje. Sinonim za ovaj tip snopića je amfikribralni.

**Hadrom**, termin koji se odnosi na provodne elemente ksilema, bez mehaničkih.

**Halaza**, osnova nucelusa sa koje polazi integument.

**Halazogamija**, način rasta polenove cijevi pri kojem ona na putu do embrionove kese prolazi kroz halazu.

**Halepensis**, naziv po gradu Alepu u Siriji (alepski bor *Pinus halepensis*, f. *Pinaceae*).

**Halimione** (*halimos* = slan, morski), rod iz porodice loboda *Chepodiaceae*, imenovan po staništu.

**Halimione portulacoides**, primorska pepeljuga (*portulacoides* = kao portulak *Portulaca*).

**Halofilni organizmi** (*halo* = slano, *philia* = afinitet), prilagođeni su životu u sredini sa visokom koncentracijom natrijumovih soli.

**Halofite** (*halo* = slano, *phyton* = biljka), biljke prilagođene životu na slanim i fiziološki sušnim staništima (caklenjača *Salicornia herbacea*, f. *Chenopodiaceae*).

**Hamefite** (*chamai* = patuljast, *phyton* = biljka), životna forma patuljastih žbunova kod kojih se pupoljci nazale na visini do 25cm iznad zemlje (dlakava zanovijet *Chamaecytisus hirsutus*, f. *Fabaceae*).

**Haploidan broj hromozona**, n ili prost broj hromozoma. Svojestven je sporama, gametima i svim stadijumima gametofit generacije.

---

**Haploidna partenogeneza**, odlikuje se postankom embriona iz neoplođene jajne ćelije.

**Hastatus** (*hastatus* = kopljast), list ušiljen na vrhu, a ka osnovi se naglo širi u dva naspramno postavljena zašiljena režnja (kopljasta loboda *Atriplex hastata*, f. *Chenopodiaceae*).

**Haustorija** (*haurire* = crpsti), dio hife kojim parazitska gljiva prodire u tijelo domaćina.

**Haynaldia** (*Haynald* = mađarski arhebiskup), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime u čast Haynalda.

**Haynaldia villosa**, žitulja (*villosa* = dlakava). Zbog klasolike cvasti ova vrsta je slična žitu, pa otuda potiče njen narodni naziv. Epitet *villosa* se odnosi na dlakavost klasića.

**Hazmofite** (*chasm* = klisura, pukotina, ambis, *phyton* = biljka), biljke koje se razvijaju u pukotinama stijena (krčagovina *Amphoricarpos neumayeri*, f. *Asteraceae*).

**Hedera** (*hedra* = podloga, *hedea* = uže), rod iz porodice bršljana *Araliaceae*, dobio ime po izgledu stabla i životnoj formi. Stablo liči na uže, i tijesno je priljubljeno uz podlogu.

**Hedera helix**, bršljan (*helix* = zavoj, spirala).

**Hederifolia** (*hederifolia* = sa listovima kao kod bršljana *Hedera helix*), jesenja ciklama *Cyclamen hederifolium*, f. *Primulaceae*.

**Heldreichii** (*heldreichii* = Heldrejhov), epitet izveden iz imena njemačkog botaničara Heldrejha (munika *Pinus heldreichii*, f. *Pinaceae*).

*Heleocharis* = **Eleocharis**

**Helianthemum** (*helios* = sunce, *anthon* = cvijet), rod iz porodice bušinaca *Cistaceae*, ime dobio po kao sunce žutim cvjetovima.

**Helianthemum canum**, siva sunčanica (*canum* = siv).

**Helianthemum nummularium**, sunčanica (*nummus* = kovanica), sa listovima sličnim kovanicama.

**Helianthus** (*helios* = sunce i *anthos* = cvijet), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*. Ime je dobio po osobini da se cvjetonosne glavice okreću ka suncu.



***Helianthus annuus***, suncokret (*annuus* = jednogodišnji).

***Helianthus tuberosus***, čičoka (*tuberosus* = sa gomoljem).

***Helichrysum*** (*helios* = sunce, *chrysos* = zlato), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, nazvan po zlatnožutim cvjetonosnim glavicama.

***Helichrysum italicum***, smilje (*italicum* = italijanski). Iako u latinskom nazivu vrste figurira riječ *italicum*, biljka je raspostranjena u većem dijelu Mediterana.

***Heliofite*** (*helios* = sunce, *phyton* = biljka), biljke svjetlosti, za čiji je razvoj potrebna puna dnevna svjetlost (pelim *Salvia officinalis*, f. *Lamiaceae*).

***Heliosperma*** (*helios* = sunce, *sperma* = sjeme), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, koji je dobio ime po zrakastim papilama na sjemenu.

***Heliosperma pusilla***, pušinica (*pusillus* = majušan, neznatan).

***Heliotropium*** (*helios* = sunce, *trepein* = okretati), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*. Ime potiče od osobine da se cvjetovi tokom dana okreću ka suncu.

***Heliotropium europaeum***, sunčac (*europaeum* = evropski).

***Helix*** (*helix* = zavoj, spirala), bršljan *Hedera helix*, f. *Araliaceae*.

***Helleborus*** (*helo* = smrtonosan, *bora* = jelo), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, dobio ime po otrovnosti.

***Helleborus odorus***, kukurijek (*odorus* = mirisan).

***Helofite*** (*hélos* = močvarno tlo, mulj), životna forma biljaka čiji pupoljci provode nepovoljne uslove u mulju (trska *Phragmites communis*, f. *Poaceae*).

***Heljda***, *Fagopyrum esculentum*, f. *Polygonaceae*.

***Hemi*** (*hēmi* = pola), prefiks sa značenjem pola (*hemikriptofite*).

***Hemiceluloza***, polisaharid koji izgrađuje primarni ćelijski zid biljaka.

***Hemiciklični cvjetovi*** (*hēmi* = pola, *cyclicus* = kružan), odlikuju se kombinacijom cikličnog i acikličnog/spiralnog rasporeda elemenata. Recimo, kod ljutića (g. *Ranunculus*) listići perijanta su ciklični, a prašnici i karpelje spiralni.

***Hemikriptofite*** (*hēmi* = polu, *crypto* = sakriveno, *phyton* = biljka), životna forma biljaka kod kojih nadzemni djelovi izumiru tokom nepovoljnog perioda godine, a pupoljci se nalaze na stablu neposredno iznad zemlje ili na korijenu neposredno ispod zemlje (bijela rada *Bellis perennis*, f. *Asteraceae*).

---

**Hemoautotrofi**, organizmi koju mogu sami stvarati hranu odnosno organsku materiju iz neorganske, pri čemu kao izvor energije koriste hemijske reakcije.

**Hemonastija**, nastijski pokret iniciran hemijskim podražajem.

**Hepatica** (*hepar* = jetra), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, imenovan po formi lista, koji liči na jetru. Biljka se takođe koristi u liječenju tegoba sa jetrom.

**Hepatica nobilis** = *Anemone hepatica*, jetrenka (*nobilis* = otmen, plemenit). Ljepota ove biljke je sadržana i latinskom epitetu.

**Heracleum** (*Hercules* = mitski lik), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, imenovan u čast *Herkula*, jer biljka ima jak habitus i ljekovita je.

**Heracleum spondylium**, mečji dlan (*spondylium* = pršljenovi). U narodnu je nazvana zbog forme lista, dok se epitet *spondylium* odnosi na izražene zglobove lisnih drški.

**Herbaceus** (*herbaceus* = zeljast), caklenjača *Salicornia herbacea*, f. *Chenopodiaceae*.

**Herbarijum** (*herbárium*), zbirka osušenih i presovanih biljaka.

**Herbivora** (*herbivorus* = biljojed), biljojedi.

**Hermafroditan** (*hermaphroditos* = dvopolno biće, dijete Afrodite i Hermesa), dvopolan, onaj koji sadrži odlike oba pola.

**Hesperidum**, tip bobice svojstven *citrusima*. Egzokarp je sočan i sa mnoštvom žlijezda (flavedo), mezokarp je kožast i bijel (albedo), a endokarp je od puno sočnih višećelijskih žljezdanih dlaka koje grade kriške.

**Heterociste** (*hetero* = različito, *kýstis* = torbica, kes), ćelije kod modrozelenih bakterija specijalizovane za azotofiksaciju. Oblikom, veličinom i građom se razlikuju od okolnih ćelija.

**Heterofilija** (*hetero* = različito, *phýllo(n)* = list), pojava oblikom različitih listova na jednoj biljici (pančicia *Pancicia serbica*, f. *Apiaceae*, endem Dinarida).

**Heterohromatin** (*hetero* = različito, *chroma* = boja), kondenzovani i tamnije obojeni dio hromatina. Nije aktivan u transkripciji.

**Heterosporne biljke** (*hetero* = različito, *spora* = spora), imaju različite spore. Sitne i funkcionalne muške se nazivaju mikrospore, a krupnije i funkcionalno ženske makrospore ili megaspore.

**Heterostilija** (*hetero* = različito, *stylos* = tučak), pojava da se na individui javljaju cvjetovi sa plodnicama različite visine (jagorvečine g. *Primula*, f. *Primulaceae*).

**Heterotrofi** (*heteros* = tuđi ili onaj drugi, *trophe* = hranjenje), organizmi koji nemaju sposobnost da samostalno stvaraju organsku materiju iz neorganske, već koriste gotovu hranu (ptičje gnijezdo *Neottia nidus-avis*, f. *Orchidaceae*).

**Hibiscus** (*ibiskos* = ljekovito sredstvo), rod iz porodice sljezova *Malvaceae*, dobio ime po ljekovitosti.

**Hibiscus syriacus**, hibiscus (*syriacus* = iz Sirije).

**Hibiskus**, *Hibiscus syriacus*, f. *Malvaceae*.

**Hibrid** (*hybrida* = ukršteno) = *križanac*, organizam nastao ukrštanjem dvije vrste (*Salix alba* x *fragilis*, hibrid između bijele i lomljive vrbe).

**Hidatode** (*hýdōr* = voda, *hodōs* = put), žljezdana tkiva kojima se izlučuje višak vode, u formi kapljica.

**Hidrofilija** (*hýdōr* = voda, *philia* = afinitet), oprašivanje vodom (uvijuša *Vallisneria spiralis*, f. *Hydrocharitaceae*).

**Hidrofite** (*hýdōr* = voda, *phyton* = biljka), biljke vodenih staništa. Dije se na *flotantne* i *submerzne*.

**Hidrohorija** (*hýdōr* = voda, *chōreîn* = širiti), rasijavanje ploda i sjemena vodom (kasaronja *Trapa natans*, f. *Trapaceae*).

**Hieracium** (*hierax* = jastreb), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po vjerovanju da jastrebovi imaju oštar vid jer se hrane njegovim mliječnim sokom.

**Hieracium bauhinii**, bauhinova žutenica (*Bauhin*, švajcarski botaničar).

**Hieracium pilosum**, dlakava žutenica (*pilosum* = dlakav).

**Higrofite** (*hygrōs* = vlažan, *phyton* = biljka), kopnene biljke prilagođene životu na vlažnim staništima (oštrica *Carex elata*, f. *Cyperaceae*).

**Hijaloplazma** = *citoplazmatični matriks* = *plazma*.

**Hijazme** (*khiasma* = dvije stvari postavljene poprečno ili u obliku slova x), mjesta preplitanja homologih hromozoma tokom *crossing-overa*.

**Hilum** (*hilum* = nešto sitno, malo), mjesto na funiculusu ili placenti za koje sjemeni zametak pričvršćen. Vidi se i kao ožiljak na sjemenjači.

---

**Himanthoglossum** (*himantos* = kaiš, *glóssa* = jezik), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio ime po izgledu medne usne.

**Himanthoglossum hircinum**, kozonoška (*hircinus* = jarac), dobila zbog mirisa na jarca.

**Himenija** (*hymēn* = koža, membrana), površinski jednoćelijski sloj bazidija na kojima se razvijaju bazidiospore, a koji se nalazi sa donje strane šešira pečurke.

**Himenofor** (*hymēn* = koža, membrane, *phore* = nosač), nosač himenija.

**Hipantium** (*hypo* = ispod, *anthos* = cvijet), predstavlja peharasto udubljenu cvjetnu ložu koja je srasla sa bazalnim dijelom ostalih elemenata cvijeta i koja uglavnom obuhvata i plodove (šipurak *Rosa canina*, f. *Rosaceae*).

**Hipantodium** (*hypo* = ispod, *anthos* = cvijet), cvast sa šupljom osovinom na čijem se unutrašnjem zidu nalaze brojni sjedeći cvjetovi (smokva *Ficus carica*, f. *Moraceae*).

**Hipobiont** (*hypo* = ispod, *biount* = živ) = *kalem* = *podloga*, biljka na kojoj se vrši kalemljenje.

**Hipodermis korijena** (*hypo* = ispod, *derma* = koža), čine subepidermalni slojevi parenhima primarne kore.

**Hipogeično klijanje** (*hypo* = ispod, *gea* = zemlja), način klijanja kod kojeg kotiledoni ostaju pod zemljom (kukuruz *Zea mays*, f. *Poaceae*).

**Hipoginični cvjetovi** (*hypo* = ispod, *gunē* = tučak), imaju nadraslu plodnicu pa se samim tim ostali djelovi cvijeta nalaze ispod nje (paprika *Capsicum annum*, f. *Solanaceae*).

**Hipokotil** (*hypo* = ispod, *kotylēdōn* = klicin list), dio klice ispod klicinih listića.

**Hipostomatalni listovi** (*hypo* = ispod, *stoma* = usta, otvor), posjeduju stome na naličju (bukva *Fagus sylvatica*, f. *Fagaceae*).

**Hipoteka** (*hypo* = donji, *theca* = omotač), donji dio silikatnog oklopa/omotača *Bacillariophyta*.

**Hippocastanum** (*hippo* = konj, *castnum* = kesten), *Aesculus hippocastanum*, f. *Hippocastanaceae*.

**Hippocrepis** (*hippos* = konj, *crepis* = cipela, potkova), rod iz porodice leptirnjača *Fabaceae*, imenovan po potkovičastom obliku ploda.

**Hippocrepis ciliata**, mala potkovicica (*ciliaris* = trepavičavo dlakav). Osim potkovičastog ploda vrstu odlikuje i trepavičave dlake na mahuni.

**Hirsutus** (*hirsútus* = dlakav), dlakava gušarka *Arabis hirsuta*, f. *Brassicaceae*.

**Hirtus** (*hĩrtus* = rutav), dlakavi petolisnik *Potentilla hirta*, f. *Rosaceae*.

**Hispanicus** (*hispanicus* = španski), zmijak *Scorzonera hispanica*, f. *Asteraceae*.

**Hispidus** (*hĩspidus* = čekinjav, oštrodlakav), lavlji zub *Leontodon hispidus*, f. *Asteraceae*.

**Histologija** (*histos* = tkivo, *logos* = nauka, znanje, učenje), nauka o tkivima.

**Histos** (*histos* = tkivo), tkivo (*histologija*).

**Hitin**, polisaharid koji izgrađuje primarni ćelijski zid kod gljiva i to umjesto celuloze.

**Hlamidospore** (*chlamýs* = ogrtač, *spora* = spora), spore bespolnog porijekla. Imaju debelu opnu koja ih štiti od raznih nepovoljnih faktora spoljašnje sredine (porodica f. *Ustilaginaceae*).

**Hlorehnim** = parenhim za fotosintezu.

**Hlorofil** (*chloros* = zelen, žuto-zelen, *phýllo(n)* = list), fotosintetski zeleni pigment, koji se kod eukariota nalazi u tilakoidima hloroplasta, a kod prokariota u ćelijskoj membrani. Postoje četiri tipa hlorofila: a, b, c, d. Hlorofil a je najprimitivniji, ali i najraspostranjeniji tip. Kao sam, zastupljen je kod modrozelenih bakterija, dok se kod eukariotskih fotosintetski aktivnih oblika javlja u kombinaciji sa ostalim tipovima: ab, ac i ad.

**Hloroplasti**, zeleni i fotosintetski aktivni plastidi u kojima se odvija proces fotosinteze. Njihova zelena boja potiče od pigmenta hlorofila, koji se nalazi u tilakoidima. Morfološki, ovaj tip plastida je najsloženije građen. U njegovoj stromi se uočavaju dva tipa tilakoida, tilakoidi strome i tilakoidi grana. U stromi se još nalaze i hloroplastna DNK, ribozomi, skrobna zrna, enzimi koji učestvuju u tamnoj fazi fotosinteze.

**Hloroza** (*chloros* = svijetlo zeleno, žuto-zeleno do zlatno), pojava žutila na listovima biljaka, uzrokovana nedostatkom lako pristupačnog gvožđa u zemljištu.

**Hmelj**, *Humulus lupulus*, f. *Cannabaceae*.

**Hmeljasta lucerka**, *Medicago lupulina*, f. *Fabaceae*.

---

**Hoću-neću**, *Capsella bursa-pastoris*, f. *Brassicaceae*.

**Holoschoenus** (*holos* = pun, *schoinos* = sita), rod iz porodice oštrica *Cyperaceae*, dobio ime po izgledu biljke.

**Holoschoenus vulgaris**, glavica (*vulgaris* = uobičajen), imenovana po glavičastoj cvasti.

**Homeostaza** (*hómoios* = sličan ili isti, *stásis* = stajanje) = stanje ravnoteže, predstavlja sposobnost organizma da svoje unutrašnje stanje održi stabilnim.

**Homogamija** (*homo* = isto, *gamia* = sjedinjavanje), proces istovremenog dozrijevanja tučka i prašnika.

**Homogyne** (*homo* = isto, *gyne* = žensko), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po osobini da su gineceumi ženskih i dvopolnih cvjetova potpuno isti.

**Homogyne alpina**, planinski koturak (*alpinus* = planinski). Narodno ime dobio po okruglim ili koturastim listovima i staništu.

**Homohidre**, biljke kod kojih količina vode u tijelu ne zavisi od uslova spoljašnje sredine. Za razliku od poikilohidri ove biljke posjeduju mehanizam za održavanje homeostaze (većina biljaka sa sjemenom).

**Homologi hromozomi** (*homologus* = isti, ekvivalentan), parni hromozomi od kojih jedan potiče od jajne ćelije, a drugi od spermije.

**Homologi organi** (*homologus* = isti, ekvivalentan), imaju isto porijeklo, ali različitu funkciju (list i trn, nastao metamorfozom lista).

**Homología** (*homologus* = isti), istovjetnost.

**Homonim** (*homo* = isto, *onoma* = ime), isto ime za različite vrste (rakita je *Salix purpurea*, ali i *Salix elaeagnos* i *Vitex agnus-castus*).

**Hondrioplazma** = mitohondrijalni matriks = *stroma*, ispunjava unutrašnjost mitohondrije. Osim proteina, masti, magnezijumovih i kalcijumovih soli, različitih enzima i metabolita, u njoj se nalaze i mitohondrijalna DNK i mitohondrijalni ribozomi.

**Hordeum** (*horrere* = biti hrapav, bodljikav), rod iz porodice trava *Poaceae*, ime dobio po hrapavom osju na klasićima.

**Hordeum murinum**, divlji ječam, popino prase (*murinum* = mišji).

**Horipetalna krunica** (*chôri* = odvojeno, *petalum* = latica), sastavljena od slobodnih listića (ruža *Rosa canina*, f. *Rosaceae*).

**Horizontalis** (*horizontális* = vodoravan, plegao), plegla mukinja *Cotoneaster horizontalis*, f. *Rosaceae*.

**Hortus** (*hórtus* = vrt), šumarica *Anemone hortensis*, f. *Ranunculaceae*.

**Hrast**, g. *Quercus*, f. *Fagaceae*: cer (*Q. cerris*), crnika (*Q. ilex*), kitnjak (*Q. petraea*), lužnjak (*Q. robur*), makedonski hrast (*Q. macedonica*), medunac (*Q. pubescens*), prnar (*Q. coccifera*), sladun (*Q. farnetto*).

**Hzizolaminarin**, rezervni polisaharid silikatnih i zlatnih algi.

**Hromatin** (*chroma* = boja), strukturno-funkcionalna i obojena masa interfaznog jedra. Često se opisuje i kao „posebno stanje“ hromozoma.

**Hromomere**, strukturni elementi hromonema.

**Hromoneme**, strukturne i funkcionalne jedinice hromozoma.

**Hromoplasti** (*chromos* = boja), fotosintetski neaktivni, ali obojeni plastidi u kojima nastaju i skladište se pigmenti iz grupe karotenoida. Nalaze se u obojenim djelovima biljke, laticama, plodovima, nekad u korijenu, stablu ili u listovima. Smatra se da imaju ulogu u privlačenju oprašivača i konzumenata, koji pomažu u prenošenju polena i rasijavanju sjemena.

**Hromozomi**, nosioci gena, tj. naslednih osobina. Oni su stalna komponenta jedra, iako su uočljivi samo u vrijeme diobe. Tada imaju oblik slova X. Simetrične polovine hromozoma se nazivaju sestrinske hromatide, a suženje koje hromozom dijeli na dva kraka, gornji i donji, označava se kao centromera ili kinetohor. Za njega su pričvršćene niti diobenog vretena. U odnosu na položaj centromere hromozomi se klasifikuju kao akrocentrični, submetacentrični i metacentrični. Krajevi hromozoma se nazivaju telomere.

**Humidan** (*hūmidus* = vlažan), vlažan.

**Humifusus** (*humifusus* = nisko plegao), kaktus *Opuntia humifusa*, f. *Cactaceae*.

**Humilis** (*hūmilis* = nizak), sitna oštrica *Carex humilis*, f. *Cyperaceae*, dobio ime po malom rastu.

**Humulus** (*humulus* = antički naziv za hmelj), rod iz porodice konoplji *Cannabaceae*.

**Humulus lupulus**, hmelj (*lupulus* = mali vuk). Latinski epitet se dovodi u vezu sa stablom koje se obmotava i “davi” druge biljke, kao što vuk davi svoj plijen.



---

**Hungaricus** (*hungaricus* = mađarski), mrazovac *Colchicum hungaricum*, f. *Colchicaceae*.

**Hyacinthella** (deminutiv od *Hyacinthus* = zumbul), rod iz porodice šparoga *Asparagaceae*, znan kao zumbulčić.

**Hyacinthella dalmatica**, zumbulčić (*dalmaticus* = dalmatinski), endem Dinarida.

**Hybridus** (*hybridus* = hibridan), lopuh *Petasites hybridus*, f. *Asteraceae*.

**Hydrocharis** (*hydro* = voda, *chairo* = radovati se), rod iz porodice žabogriza *Hydrocharitaceae*, dobio ime po vodenom staništu.

**Hydrocharis morsus-ranae**, žabogriz (*morsus* = griz, *rana* = žaba)

**Hydrocotyle** (*hydro* = voda, *kotyle* = pupoljak), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po staništu.

**Hydrocotyle vulgaris**, obični ljepušak (*vulgaris* = običan).

**Hyemalis** (*hyemalis* = zimski), zimski rastavić *Equisetum hyemale*, f. *Equisetaceae*.

**Hyosciamus** (*hyos* = svinja, *hyamos* = grašak), rod iz porodice pomoćnica *Solanaceae*, dobio ime po predanju da predstavlja hranu za svinje.

**Hyosciamus niger**, crna bunika (*niger* = crn).

**Hyoseris** (*hyos* = svinja, *seris* = salata), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po predanju da ga konzumiraju svinje.

**Hyoseris foetida**, smrdljivka (*foetidus* = smrdljiv).

**Hyper** (*hyper* = iznad), iznad.

**Hypericum** (*hypo* = ispod, *erica* = vrijes), rod iz porodice kantariona *Hypericaceae*, naziv dobio jer je biljka često rasla između vrijesova.

**Hypericum barbatum**, bradati kantarion (*barba* = brada), nazvan po dugačkim bijelim dlakama na čašici.

**Hypericum perforatum**, kantarion (*perforatum* = izbušen). Njegovi listovi su istačkani ili perforirani i ta osobina je sadržana i epitetu *perforatum*. Istačkanost je posebno vidljiva kada se list okrene ka izvoru svjetlosti.

**Hypo** (*hypo* = ispod), ispod (*hipodermis*).



***Hypopytis*** (*hypo* = ispod, *pytys* = smrča), onaj koji raste ispod smrče (bezlistac *Monotropa hypopytis*, f. *Monotropaceae*).

***Hyssopus*** (*Hyssopus* = antički naziv za *Origanum smyrneum*, koji je kasnije prenesen na ovaj rod), rod iz porodice usnatica *Lamiaceae*.

***Hyssopus officinalis***, miloduh (*officinalis* = ljekovit).

---

# I

**Idaeus**, sa brda Ide na Kritu (malina *Rubus idaeus*, f. *Rosaceae*).

**Idioblasti**, ćelije koje oblikom, veličinom, građom i sadržajem odstupaju od okolnih ćelija (uljane ćelije u talusu jetrenjača, kamene ćelije u plodu kruške).

**Idioekologija** = autekologija.

**Idirot**, *Acorus calamus*, f. *Acoraceae*.

**Iglica**, g. *Geranium*, f. *Geraniaceae*: crvena iglica (*G. purpureum*), dlakava iglica (*Geranium villosum*), mrka iglica (*G. phaeum*), rascijepkana iglica (*G. dissectum*), sjajna iglica (*G. lucidum*).

**Iglica**, *Ziziphus jujuba*, f. *Rhamnaceae*.

**Ilex** (*ilex* = antički naziv za hrast crniku), rod iz porodice božikovina *Aquifoliaceae*, koji ima listove nalik na hrast crniku (*Quercus ilex*).

**Ilex aquifolium**, božikovina (*ilex* = hrast crnika), sa bodljasto nazubljenim listovima sličnim hrastu crniki.

**Ilirska gladiola**, *Gladiolus illyricus*, f. *Iridaceae*.

**Illyricus** (*illyricus* = ilirski), ilirska gladiola *Gladiolus illyricus*, f. *Iridaceae*.

**Imela**, *Viscum album*, f. *Loranthaceae*.

**Impatiens** (*impatiens* = nestrpljiv), rod iz porodice balzamovki *Balsaminaceae*, dobio ime po osobini da se zrela čaura brzo raspucava, čak i pri najnježnijem dodiru.

**Impatiens noli-tangere**, prskavac (*noli-tangere* = nemoj dirati).

**Implexus** (*impléxus* = upleten, zavijen), orlovi nokti *Lonicera implexa*, f. *Caprifoliaceae*.

**Incanus** (*incánus* = sivobijel, sivkast, pepeljast), siva jova *Alnus incana*, f. *Betulaceae*, dobila ime po svijetloj pepeljastoj kori.

**Indikator** (*indicare* = pokazati), pokazatelj. Dobri indikatori su *stenovalentne vrste*, bilo u odnosu na skup ekoloških faktora ili u odnosu na samo jedan faktor.

**Indumentum** = pokrivač od dlaka.

**Induzijum** (*indusium*), nježni prekrivač sorsa kod paprati.

**Inflorescencija** (*inflōrēscēntia* = cvast), cvast.

**Infra** (*infra* = ispod), prefiks koji označava da je nešto pozicionirano ispod ili da je nižeg ranga (*infraspēcijski* = ispod nivoa vrste).

**Infraspēcijske kategorije** (*infra* = ispod, *species* = vrsta), imaju taksonomski rang koji je niži od vrste. To su podvrste (*subspecies*), varijeteti (*varietas*) i forme (forma).

**Inkrustiranje** (*incrustrāre* = prožimanje), prožimanje.

**Insektivorne biljke** = *mesodžderke* = *karnivorne biljke*, vrste koje se osim fotosintezom ishranjuju i insektima, pa shodno sa tim imaju i naročito metamorfozirane listove (mjehurača g. *Utricularia*, f. *Lentibulariaceae*).

**Instititius** (*instititius* = kalemljen), šljiva *Prunus instititia*, f. *Rosaceae*.

**Integer** (integer = čitav, cijelog ruba), mušmulica *Cotoneaster integerrima*, f. *Rosaceae*.

**Integrifolius** (*integrifōlius* = sa cijelim listovima), udovičica *Knautia integrifolia*.

**Integument** (*integument* = pokrivač), omotač sjemenog zametka, iz kojeg se razvija sjemenjača.

**Integumentalna embrionija**, tip adventivne embrionije kod koje embrion nastaje od ćelija integumentuma.

**Intenzivan korjenov sistem**, obuhvata malu zapreminu zemlje, koju gusto prožima.

**Inter** (inter = između), prefiks sa značenjem između ili među (*intercelulari*).

**Intercelulari** (*inter* = između, *cellula* = ćelija), međućelijski prostori. Mogu biti: *shizogeni*, *reksigeni* i *lizigeni*.

---

**Interfascikularni kambijum** (*inter* = između, *fascicula* = snopić), sekundarni lateralni meristem, koji nastaje dediferencijacijom ćelija sržnih zraka. Njegovim spajanjem sa fascikularnim kambijumom nastaje kambijalni prsten.

**Interfaza**, pripremna faza u ćelijskom ciklusu, koja prethodi samoj diobi. U njoj se vrši aktivna sinteza proteina, nukleinskih kiselina, replikacija DNK, udvajanje hromozoma, kao i sinteza ATPa. Sastoji se od nekoliko perioda: presintetički (G<sub>1</sub>), sintetički (S) i postsintetički (G<sub>2</sub>).

**Interfazno jedro**, jedro u periodu između dvije ćelijske diobe. U ovoj fazi u jedru su uočljivi hromatin i jedarce.

**Interkalarni meristemi** (*inter* = između, *calāmus* = umetnut) = *umetnuti meristemi*, pozicionirani su u stablu, pri osnovi listova, u zoni cvasti, umetnuti između trajnih tkiva. Zahvaljujući njima biljka se izdužuje.

**Intermedius** (*intermēdius* = između, srednji), forzicija *Forsythia* x *intermedia*, f. *Oleaceae*, hibridna vrsta nastala ukrštanjem *F. suspensa* i *F. viridissima*.

**Internodus** (*inter* = između, *nodus* = čvor), dio stabla između dva nodusa, tj. članka.

**Intina** (*intus* = unutar), unutrašnji omotač polenovo zrna.

**Intra** (*intra* = unutra), unutra.

**Introdukcija** (*intrōdūcere* = unošenje), unošenje stranih vrsta.

**Intususcepcija** (*intus* = unutar, *susceptio* = preduzeti), povećavanje površine ćelijskog zida, tj. rast ćelijskog zida u površinu.

**Inula** (*inoo* = praznim, *inaein* = čistiti), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po purgativnom dejstvu.

**Inula ensifolia**, uskoliki oman (*ensifolia* = sabljolikih listova).

**Inula helenium**, pravi oman (*helene* = korpica). Porijeklo narodnog imena se izvodi iz riječi mamiti, jer se nekad koristila kao sredstvo za omamljivanje. Epitet *helene* potiče od izleda cvasti, koja podsjeća na korpicu.

**Inula salicina**, vrboliki oman (*salicina* = sa listovima kao u vrbe, g. *Salix*).

**Involucelum** (*involūcellum* = mali omotač), sekundarni involukrum koji se javlja u bazi štitića kod složenog štita.

**Involukrum** (*involūcrum* = omotač), spada u kategoriju gornjih listova, koji obmotavaju cvast. Svojsveni su štitonošama f. *Apiaceae* i glavočikama f. *Asteraceae*.

***Ipomoea*** (*ipo* = crv, *homoios* = sličan), rod iz porodice slakova *Convolvulaceae*, ime dobio po uvijenosti stabljike.

***Ipomoea batatas***, slatki krompir (*batata* = krompir).

***Ipomoea purpurea***, ukrasni slak (*purpurea* = purpuran).

***Iris*** (*Iris* = duga), rod iz porodice perunika *Iridaceae*, dobio ime zbog raskoši boja cvjetova.

***Iris germanica***, pitoma perunika (*germanicus* = njemački).

***Iris palustris***, močvarna perunika (*paluster* = močvarni).

***iRNK*** (*informaciona RNK* ili *mesenger RNK*), nosi genetičku informaciju primljenu od DNK, vezuje se za ribosome i služi kao matrica za sintezu proteina.

***Italicum*** (*italicum* = italijanski), lisičina *Echium italicum*, f. *Boranigaceae*.

***Iva***, *Salix caprea*, f. *Salicaceae*.

***Ivanjsko cvijeće***, *Galium luteum*, f. *Rubiaceae*.

***Izdanak***, nerazgranato stablo sa listovima i pupoljcima.

***Izogameti*** (*iso* = isto, *gameti* = polne ćelije), gameti koji su istovjetni morfološki, ali različiti fiziološki. Označavaju se sa simbolima + i –.

***Izogamija*** (*iso* = isto, *gamia* = spajanje gameta), kopulacija istovjetnih gameta.

***Izosporne biljke*** (*iso* = isto, *spora* = spora), biljke sa istovjetnim sporama (mahovine).

***Izvedene racemozne cvasti***, gronja, klip.

---

# J

**Jablan**, *Trollius europaeus*, f. *Ranunculaceae*.

**Jabuka**, *Malus domestica*, f. *Rosaceae*.

**Jaglika**, *Primula veris*, f. *Primulaceae*.

**Jagoda**, *Fragaria vesca*, f. *Rosaceae*.

**Jagorčevina**, *Primula vulgaris*, f. *Primulaceae*.

**Jajna ćelija**, ženski gamet.

**Jalova jagoda**, *Potentilla micrantha*, f. *Rosaceae*.

**Jamice**, nezadebljala mjesta sekundarnog ćelijskog zida, koja u početku imaju formu plitkih udubljenja a procesom zadebljanja zida se pretvaraju u cjevaste kanaliće. Jamice jedne ćelije stoje ispred jamica susjedne. Između njih se uvijek nalazi srednja lamela i primarni zid, koji čine opnu za zatvaranje. Mogu biti proste i opšančene.

**Japanska jabuka**, *Diospyros kaki*, f. *Ebenaceae*.

**Japonicus**, japanski (japanska kalina *Ligustrum japonica*, f. *Oleaceae*).

**Jarčevac**, *Aegopodium podagraria*, f. *Apiaceae*.

**Jarebika**, *Sorbus aucuparia*, f. *Rosaceae*.

**Jasen**, g. *Fraxinus*, f. *Oleaceae*: gorski ili crni jasen (*F. ornus*), poljski jasen (*Fraxinus excelsior*).

**Jasenak**, *Dictamnus albus*, f. *Rutaceae*.

**Jasmin**, *Jasminum nudiflorum*, f. *Oleaceae*

**Jasminum** (*iasme* = miris, minon ulje), antički naziv za jasmin, rod iz porodice maslina *Oleaceae*.

***Jasminum nudiflorum***, rani jasmin, nazvan po ranom vremenu cvjetanja, od decembra do aprila. Epitet *nudiflorum* se odnosi na gole i glatke cvjetove.

**Javor**, g. *Acer*, f. *Aceraceae*: klijen (*A. campestre*), maklijen (*A. monspessulanum*), platanoidni javor (*A. platanoides*), planinski javor (*A. heldreichii*), gorski javor (*A. pseudoplatanus*), javorac (*A. obtusatum*).

**Javorak**, *Laserpitium latifolium*, f. *Apiaceae*.

**Jedarce** = *nucleolus*, nemembranska struktura smještena u nukleoplazmi. U njegov sastav ulaze DNK, RNK i proteini (histoni i enzimi). Glavna funkcija mu je stvaranje komponenti ribozoma: rRNK i ribozomalnih proteina. Vidljivo je u interfaznom jedru. Jedro može da sadrži jedno ili veći broj jedaraca.

**Jednodome biljke** = *monecke biljke* (*mono* = jedan, *oikia* = dom), na jednoj individui se nalaze elementi oba pola, bilo da su u jednopolnim ili dvopolnim strukturama. Tako recimo, jednodoma je lijeska *Corylus avellana*, koja ima jednopolne cvjetove, kao i džanja *Prunus cerasifera*, čiji su cvjetovi dvopolni. Kod lijeske, muški i ženski cvjetovi su u resama, a rese oba pola se javljaju na istoj individui.

**Jednogodišnja vlasnjača**, *Poa annua*, f. *Poaceae*.

**Jednogodišnje biljke** = *terofite*.

**Jednolist**, *Ophioglossum vulgatum*, f. *Ophioglossaceae*.

**Jednomembranske organele**, ćelijske strukture obavijene jednom membranom: endoplazmatični retikulum, Goldžijev aparat, lizozomi, citozomi, sferozomi, vakuola.

**Jednook plodnik**, ima jedinstvenu šupljinu/komoru (pucavac *Silene vulgaris*, f. *Caryophyllaceae*), dvook ih ima dvije (hoću-neću *Capsella bursa-pastoris*, f. *Brassicaceae*) itd.

**Jednopolan cvijet**, sadrži samo elemente jednog pola, tj. ili samo prašnike ili samo tučkove (bukva *Fagus sylvatica*, f. *Fagaceae*).

**Jednozrna pšenica**, *Triticum monococcum*, f. *Poaceae*.

**Jedrac**, stariji i tamniji dio drveta u kojem su provodni elementi ispunjeni tilama, a drveni parenhim je odumro i više ne učestvuje u provođenju vode i neorganskih materija.

---

**Jedro** (*nucleus*), ćelijska struktura u kojoj su sadržane sve genetske informacije o ćeliji. Ono je ujedno i regulator svih životnih procesa. Direfencirano je na karioteku, nukleoplazmu, hromatin ili hromosome i jedarce. Dinamična je struktura, pa ne izgleda potpuno isto u svim fazama ćelijskog ciklusa. Može se razlikovati: interfazno, mitozno i radno jedro.

**Jedrov sok** = karioplazma (*karyon* = jedro, *plásma* = plazma) = nukleoplazma (*nucleus* = jedro, *plásma* = plazma), visoko viskozna tečnost, sačinjena od prostih proteina, nukleoproteida, glikoproteida i enzima jedra. U njoj se nalaze jedarce i hromatin. Obavijena je kariotekom.

**Jeguljina trava**, *Potamogeton crispus*, f. *Potamogetonaceae*.

**Jela**, *Abies alba*, f. *Pinaceae*.

**Jeremičak**, g. *Daphne*, f. *Thymelaeaceae*: obični jeremičak (*D. blagayana*), Malijev jeremičak (*D. malyana*).

**Jesenja ciklama**, *Cyclamen hederifolium*, f. *Primulaceae*.

**Jesenji mrazovac**, *Colchicum autumnale*, f. *Colchicaceae*.

**Jesenji procjepak**, *Scilla autumnalis*, f. *Asparagaceae*.

**Jetrenka**, *Hepatica nobilis* = *Anemone hepatica*, f. *Ranunculaceae*.

**Jetrenjače**, mahovine potklase *Marchantiidae*.

**Jestrenjača**, *Marchantia polymorpha*, f. *Marchantiaceae*.

**Jezernica**, *Heleocharis palustris*, f. *Cyperaceae*.

**Jezerski šaš**, *Scirpus lacustris*, f. *Cyperaceae*.

**Ježevica**, *Dactylis glomerata*, f. *Poaceae*.

**Ježika**, *Echinophora spinosa*, f. *Apiaceae*.

**Jorgovan**, *Syringia vulgaris*, f. *Oleaceae*.

**Jova**, g. *Alnus*, f. *Betulaceae*: crna jova (*A. glutinosa*), siva jova (*A. incana*).

**Judino drvo**, *Cercis siliquastrum*, f. *Caesalpinaceae*.

**Juga primaria**, glavna uzdužna rebra na šizokarijumu štitonoša.

**Juga secundaria**, sporedna rebra na šizokarijumu štitonoša.

**Juglans** (*Jovis* = Jupiterov, *glans* = žir), rod iz porodice oraha *Juglandaceae*.



***Juglans regia***, orah (*regius* = kraljevski).

***Juncus*** (*jungere* = vezati) rod iz porodice *Juncaceae*, imenovan po upotrebi u pletenju košara.

***Juncus acutus***, oštri sit (*acutus* = oštro), sa jakim i bodljastim braktejama koje nadvisuju cvast.

***Juncus effusus***, obični sit (*effusus* = raširen, raštrkan).

***Juncus maritimus***, primorski sit (*maritimus* = primorski).

***Juniperus*** (*juniore* = mlada, *parere* = roditi), rod iz porodice čempresa *Cupressaceae*. Ime je dobio po osobini da se nova sjemena zameću prije dozrijevanja prošlogodišnjih.

***Juniperus communis***, smreka, obična kleka (*communis* = običan)

***Juniperus oxycedrus***, primorska kleka (*oxy* = oštar, *cedrus* = antički naziv za nekoliko vrsta četinara, uključujući i kleku).

---

# K

**Kaćun**, rod *Crocus*, f. *Iridaceae*: dalmatinski kaćun (*C. dalmaticus*).

**Kaćun**, rod *Orchis*, f. *Orchidaceae*: mali kaćun ili salep (*O. morio*).

**Kaćunak**, *Romulea bulbocodium*, f. *Iridaceae*.

**Kaćunica**, g. *Dactylorhiza*, f. *Orchidaceae*: pjegava kaćunica (*D. maculata*).

**Kafa**, *Coffea arabica*, f. *Rubiaceae*.

**Kajsija**, *Prunus armeniaca* = *Armeniaca vulgaris*, f. *Rosaceae*.

**Kakaovac**, *Theobroma cacao*, f. *Malvaceae*.

**Kaktus**, *Opuntia vulgaris*, f. *Cactaceae*.

**Kalcifob**, vrsta koja ne podnosi kalcijum (zečja stopa *Geum reptans*, f. *Rosaceae*).

**Kalemljenje**, vegetativni način razmnožavanja biljaka, kod kojeg prvo dolazi do mehaničkog spajanja, a onda i fiziološkog sjedinjavanja podloge i kalema (plemka), i tako nastaje nova biljka.

**Kalika**, *Sorbus aucuparia*, f. *Rosaceae*.

**Kalina**, *Ligustrum vulgare*, f. *Oleaceae*.

**Kaliptra** (*kalýptrā* = veo), korijenova kapa, nastala diferencijacijom ćelija *kaliptrogena*. Ima zaštitnu ulogu.

**Kaliptrogen** (*kalýptrā* = veo, *genēs* = rođen, stvoren), apikalni meristem vegetativne kupe korijena, koji stvara korijenovu kapu *kaliptru*.

**Kalus** (*calus*), masa parenhimskog tkiva koja se obrazuje na mjestu povrede biljnog tijela.

**Kambijalni prsten**, sekundarni lateralni meristem, čijom diferencijacijom nastaju elementi sekundarnog ksilema (orjentisani ka srži) i sekundarnog floema (orjentisani ka periferiji). Scenario nastaka kambijalnog prstena u stablu i korjenu nije isti. Kambijum korijena je u potpunosti sekundarnog porijekla i nastaje dediferencijacijom ćelija floemskog parenhima i pericikla, koje se spajaju u prsten, koji u početku ima talasast izgled. Zbog nejednakog intenziteta diobe kambijalni prsten dobija kružan izgled. U prosjeku na 3-4 elementa ksilema, stvori je jedan element floema.

**Kambijum kore** = felogen = kambijum plute.

**Kambijum plute** = felogen = kambijum kore.

**Kamene ćelije** = brahisklereidi.

**Kamilica**, *Matricharia chamomilla*, f. *Asteraceae*.

**Kamnica**, *Aethionema saxatile*, f. *Brassicaceae*.

**Kampilotropan sjemeni zametak** (*kampulos* = savijen, *tropos* = orijentisan prema) ima lučno savijen nucelus sa integumentumom. Za razliku od anatropnog zametka, kod njega ne dolazi do srastanja funikulusa i integunetuma i halaza i mikropila se ne nalaze u pravoj liniji (karanfili f. *Caryophyllaceae*).

**Kantarion**, *Hypericum perforatum*, f. *Hypericaceae*.

**Karanfil**, g. *Dianthus*, f. *Caryophyllaceae*: divlji karanfil (*D. armeria*, *D. sylvestris*), karanfilić (*D. deltoides*).

**Karanfilić**, *Dianthus deltoides*, f. *Caryophyllaceae*.

**Kardinalne tačke**, određene vrijednosti jednog ekološkog faktora u okviru ekološke valence organizma. To su minimum, optimum i maksimum. Specifične su za vrstu.

**Karfiol**, *Brassica oleracea* var. *botrys*, f. *Brassicaceae*

**Kariogamija** (*káryon* = jezgro, *gamía* = spajanje), faza u polnom ciklusu gljiva koja slijedi plazmogamiji, a tokom koje dolazi do sjedinjavanja jedara hifa + i – pola.

**Kariokineza** (*karyon* = jedro, *kínēsis* = kretanje), dioba jedra.

**Karioplazma** (*karyon* = jedro, *plasma* = plazma) = *jedrov sok* = *nukleoplazma* = *matriks*.

---

**Karioteka**, jedrova opna (*karyon* = jedro, *theca* = omotač).

**Kariotip**, skup svih hromozoma u jedru, odlika je vrste.

**Karnivorne biljke** (*carnivorus* = mesodžeran) = *insektivorne biljke* = *mesodžderke*.

**Karpela** (*karpellum* = plodić), oplodni listić.

**Karpofofor** (*karpós* = plod, *phore* = nosač), nosač ploda, svojstven je porodici štitonoša *Apiaceae*.

**Karpogonije**, ženske gametangije kod crvenih algi (*Rhodophyta*).

**Karposporofit**, stadijum u životnom ciklusu crvenih algi, koji se nastao poslije akta oplodjenja jajne ćelije. Na njemu nastaju diploidne karpospore, koje klijaju u tetrasporofit. Diobom se stvaraju haploidne tetraspore.

**Karunkule** (*caruncula* = deminutiv od *carnō* = meso, tijelo), izraštaji integumentuma pored mikropile (ricinus *Ricinus communis*, f. *Euphorbiaceae*).

**Karyon** (*karyon* = jedro), jedro.

**Kasaronja**, *Trapa natans*, f. *Trapaceae*.

**Kasna, sitnolisna lipa**, *Tilia cordata*, f. *Tiliaceae*.

**Kasparijeva zadebljanja**, javljaju se na radijalnim zidovima ćelija endodermisa i čine ove ćelije nepropusnim za vodu. Do nedavno se mislilo da se ova zadebljanja nalaze isključivo u endodermisu korijena, međutim, uočena su u stablu i listovima nekih biljaka.

**Kauloid** (*caulis* = drvo, stablo ili izdanak), dio talusa koji podsjeća na stablo.

**Kauluflorija** (*caulis* = drvo, stablo ili izdanak, *flos* = cvijet), pojava da se cvjetovi razvijaju iz uspavanih pupoljaka debla ili starijih grana (judino drvo *Cercis siliquastrum*, f. *Caesalpinaceae*).

**Keleraba**, *Brassica oleracea* var. *gongyloides*, f. *Brassicaceae*.

**Kelj**, *Brassica oleracea* var. *sabauda*, f. *Brassicaceae*

**Kičica**, *Centaurium erythraea*, f. *Gentianaceae*.

**Kim**, *Carum carvi*, f. *Apiaceae*.

**Kínēsis** = kretanje.

**Kinetohor** = *centromera*.

**Kisela paprat**, *Pteridium aquilinum*, f. *Pteridaceae*.

**Kiselica**, g. *Rumex*, f. *Polygonaceae*: velika kiselica (*R. acetosa*), mala kiselica (*R. acetosella*).

**Kiselica**, *Oxalis acetosella*, f. *Oxalidaceae*.

**Kiseljak**, *Ailanthus altissima*, f. *Simaroubaceae*.

**Kitnjava presličica**, *Muscari comosum*, f. *Asparagaceae*.

**Kladodija** (*kládos* = grana), metamorfoza izdanka za magacioniranje vode (kaktus *Opuntia ficus-indica*, f. *Cactaceae*).

**Klados** (*kládos* = grana), grana.

**Klas** (*spica*), osnovna racemozna cvast kod koje se na dugoj osovini nalaze sjedeći cvjetovi (bokvica, g. *Plantago*, f. *Plantaginaceae*).

**Klasa** (*classis*), takson koji se u hijerarhijskom sistemu nalazi između reda i razdjela. Karakteriše ga nastavak *-opsida*.

**Klasično nalašte** = *locus classicus*.

**Klasolika drezga**, *Myriophyllum spicatum*, f. *Haloragaceae*.

**Kleistogamni cvjetovi** (*kleistós* = zatvoren), cvjetovi koji se nikad ne otvaraju (trava *Sporobolus vaginiiflorus*, f. *Poaceae*).

**Kleistotecija** (*kleistós* = zatvoren, *thēca* = otomač, zid), zatvoreni tip askokarpa, okruglastog oblika. Otvara se raspucavanjem zidova.

**Klek**, *Pinus mugo*, f. *Pinaceae*.

**Kleka**, g. *Juniperus*, f. *Cupressaceae*: obična kleka (*J. communis*), primorska kleka (*J. oxycedrus*).

**Klekovina bora**, *Pinus mugo*, f. *Pinaceae*.

**Klica**, začetak nove biljke, koji nastaje u sjemenu. Na klici se diferenciraju korijenak, stablo, kotiledon (jedan ili više) i pupoljak.

**Klijanje**, proces razvitka klice.

**Klijen**, *Acer campestre*, f. *Aceraceae*.

**Klip** (*spadix*), racemozna cvast izvedena iz klasa, koja ima izduženu i zadebljalu osovinu cvasti na kojoj sjede cvjetovi (ženska cvast kod kukuruza *Zea mays*, f. *Poaceae*).

---

**Klon**, organizam nastao vegetativnim razmnožavanjem, pa predstavlja genetičku kopiju majke biljke.

**Knautia** (*Knaut* = njemački botaničar), rod iz porodice češljugovina *Dipsacaceae*, imenovan u čast njemačkog botaničara Knauta.

**Knautia arvensis**, udovica, česta na poljima (*arvensis* = poljski).

**Knautia integrifolia**, udovičica. Odlikuje se cijelim listovima, i na to ukazuje epitet *integrifolius* (*integrifolius* = cjelih listova).

**Koakcije**, uzajamni uticaji između samih organizama, koji uključuju odnose ishrane u biocenozi i čitav niz konkurentskih odnosa.

**Kockavica**, *Fritillaria meleagris*, f. *Liliaceae*.

**Koke** (*kókkos* = zrno), okrugle bakterije.

**Kokosova palma**, *Cocos nucifera*, f. *Arecaceae*.

**Kokotac**, *Consolida regalis*, f. *Ranunculaceae*.

**Kokotac**, g. *Melilotus*, f. *Fabaceae*: bijeli kokotac (*M. albus*), žuti kokotac (*M. officinalis*).

**Kolateralni provodni snopić**, odlikuje položaj elemenata floema i ksilema na istom radijusu. Mogu biti *otvoreni* ili *zatvoreni*.

**Kolateralni pupoljci**, raspoređeni jedan pored drugog.

**Kolenhim**, mehaničko tkivo, građeno od živih ćelija sa neravnomjerno zadebljalim celuloznim zidovima. Javlja se u mlađim djelovima biljke, koji još rastu. Može biti uglast, pločast, rastresit.

**Koleoptil** (*koleon* = omotač, *ptilon* = perast), omotač plumule.

**Koleoriza** (*koleon* = omotač, *rhiza* = korijen), omotač korijenka klice.

**Kolonija**, mnogoćelijski oblik tjelesne organizacije u kojem su ćelije samo mehanički sjedinjene, ali ne i fiziološki povezane (zelena alga *Volvox*).

**Komensalizam**, međusoban odnos u kojem jedan organizam ima značajne koristi, a drugi nema vidljivu štetu.

**Komušćica** (*silicula*) = *ljušćica*, tip čaure svojstven krstašicama (hoću-neću *Capsella bursa-pastoris*).

**Komuška** = *siliqua* = *ljuska*, tip dvokarpne čaure, čija je dužina 4 ili više puta veća od najveće širine, svojstven krstašicama (kupus *Brassica oleracea*).

**Koncentrična skrobna zrnca**, nastaju tako što se centar formiranja začinja u sredini *amiloplasta*, a oko njega se ravnomjerno formiraju naslage skroba.

**Koncentrični provodni snopić**, tip snopića kod kojeg su elementi floema i ksilema raspoređeni koncentrično, tj. jedan od elmenata se nalazi u centru a drugi ga opkoljava. Diješe se na hadrocentrične i leptocentrične ili amfivazalne i amfikribralne.

**Konektiv** (*connéctere* = povezati, spojiti), središnje tkivo *antere* koje povezuje njene polutke. U njegovom središtu se nalazi provodni snopić.

**Konidije** (*kónis* = prah), spore gljiva bespolnog porijekla, koje se razvijaju na vrhovima konidiofora, posebno diferenciranih hifa (penicilin, g. *Penicillium*, f. *Trichocomaceae*).

**Konidiofor** (*kónis* = prah, *phore* = nosač), posebno diferencirana hifa koja nosi konidije.

**Konoplja**, *Cannabis sativa*, f. *Cannabaceae*.

**Konopljasti sljez**, *Althaea cannabina*, f. *Malvaceae*.

**Konopljika**, *Cardamine bulbifera* = *Dentaria bulbifera*, f. *Brassicaceae*.

**Konopljika**, *Vitex agnus-castus*, f. *Verbenaceae*.

**Konopljuša**, *Eupatorium cannabinum*, f. *Asteraceae*.

**Kontraktilni korjenovi**, imaju sposobnost skraćivanja, a time i uvlačenja biljke dublje u tlo.

**Konzolast bazidiokarp**, za supstrat pričvršćen bočnom stranom, a bazidije se formiraju sa donje strane. Plodonosna tijela su uglavnom višegodišnja i drvenasta (trud *Fomes fomentarius*, f. *Polyporaceae*).

**Konjugacija** (*conjugātiōn* = spajanje), vid polnog razmnožavanja u kojem učestvuju polne ćelije koje se ne razlikuju značajnije od vegetativnih ćelija. U ovom procesu se formiraju mostići preko kojih se vrši razmjena genoma spojenih ćelija.

**Kopljasta loboda**, *Atriplex hastata*, f. *Chenopodiaceae*.

**Kopulacija** (*cōpulātiōn* = spajanje), spajanje gameta.

**Korijander**, *Coriandrum sativum*, f. *Apiaceae*.

---

**Korijen**, podzemni, vegetativni organ radijalne simetrije, čija je osnovna funkcija apsorpcija vode i mineralnih materija i pričvršćivanje biljke za podlogu.

**Korjenov pritisak**, sila kojom korjen potiskuje vodu u nadzemne organe.

**Korjenov vrat**, mjesto gdje se korijen dodiruje sa stablom.

**Korjenove dlake**, tankozidi izraštaji ćelija rizodermisa, koji vrše apsorpciju vode i mineralnih materija. One povećavaju površinu rizodermisa, a samim tim i moć apsorpcije.

**Korjenovi za disanje**, metamorfoza korjena koja služi za magacioniranje vazduha. Svojevrsna je tropskim biljkama koje žive na muljevitom tlu.

**Korjenske krtole**, metamorfoze nastale nagomilavanje hranljivih materija u bočnim ili adventivnim korjenovima (kaćun *Orchis morio*, f. *Orchidaceae*).

**Korjenske kvržice**, mjesta na kojima se ostvaruje simbioza biljke i azotofiksirajuće bakterije. Uočavaju se kao zadebljana na korijenu.

**Kormofite** (*kormos* = deblo, *phýton* = biljka), više biljke. Kod ove grupe biljaka tijelo je diferencirano na tkiva i organe.

**Kormoidne talofite**, niže biljke, čije je tijelo samo oblikom, ali ne i građom diferencirano na organe (morska salata *Ulva lactuca*, f. *Ulvaceae*).

**Kormus** (*kormos* = deblo), tijelo viših biljaka koje je diferencirano na organe.

**Koroliničan cvijet** (*corolla* = krunica), cvijet sa prostim i obojenim perigonom, koji nalikuje na krunicu (šumarica *Anemone hortensis*, f. *Ranunculaceae*).

**Korov**, vrsta koja nije poželjna na nekom prostoru.

**Korpus** (*corpus*), apikalni meristem vegetativne kupe stabla, koji se nalazi ispod tunike.

**Kosmopolitska vrsta** (*kosmos* = univerzum ili svijet, *polítēs* = stanovnik), ima široko geografsko rasprostranjenje (raste na više kontinenata) (maslačak *Taraxacum officinale*, f. *Asteraceae*).

**Kostrika**, *Brachypodium pinnatum*, f. *Poaceae*.

**Kostrika**, *Ruscus aculeatus*, f. *Asparagaceae*.

**Kostriš**, *Sonchus oleraceus*, f. *Asteraceae*.

**Košaninova čuvarkuća**, *Sempervivum kosaninii*, f. *Crassulaceae*.



**Košćela**, *Celtis australis*, f. *Ulmaceae*.

**Koštanj**, *Castanea sativa*, f. *Fagaceae*.

**Koštica** (*drupa*), sočan plod nastao od jednog oplodnog listića (monokarpna, šljiva *Prunus domestica*) ili od više sraslih oplodnih listića (sinkarpna, pomum, jabuka *Malus domestica*).

**Kotiledon** (*kotylēdōn*), klicin listić. Za razliku od ostalih tipova listova, kotiledoni ne nastaju na vegetativnoj kupi već se diferenciraju direktno na embrionu.

**Kotrljan**, g. *Eryngium*, f. *Apiaceae*: modri kotrljan (*E. amethystinum*), obiljni kotrljan (*E. campestre*).

**Kovilje**, *Stipa pennata*, f. *Poaceae*.

**Kovrdžava sirištara**, *Gentianella crispata*, f. *Gentianaceae*.

**Kovrdžavi lavlji zub**, *Leontodon crispus*, f. *Asteraceae*

**Kozja brada**, **kozobrad**, g. *Tragopogon*, f. *Asteraceae*: lukasti kozobrad (*T. porrifolius*), livadski kozobrad (*T. pratensis*).

**Kozjača**, *Reichardia picroides*, f. *Asteraceae*.

**Kozokrvina**, *Lonicera caprifolium*, f. *Caprifoliaceae*.

**Kozonoška**, *Himanthoglossum hircinum*, f. *Orchidaceae*.

**Kožna tkiva** (*pokorična tkiva*), trajna tkiva koja se nalaze na površini biljnog tijela i imaju zaštitnu ulogu. Mogu biti primarna (epidermis) i sekundarna (peridermis i mrtva kora).

**Krabljica**, g. *Chaerophyllum*, f. *Apiaceae*: mirisna krabljica (*C. aromaticum*), šarena krabljica (*C. coloratum*).

**Kraljevac**, *Carlina acaulis*, f. *Asteraceae*.

**Kraljevka paprat**, *Osmunda regalis*, f. *Osmundaceae*.

**Krastavac**, *Cucumis sativus*, f. *Cucurbitaceae*.

**Kratki izdanak**, ima osovinu sastavljenu iz kratkih internodija. Uglavnom ovi izdanci nose cvjetove i plodove, dok dugi nose listove.

**Krčagovina**, *Amphoricarpos neumayerianus*, f. *Asteraceae*.

**Krilata žutica**, *Genista sagittalis*, f. *Fabaceae*.

---

**Kriofilne biljke** (*cryo* = ledeno, *phyton* = biljka) = *frigorifilne biljke* (*frigidus* = hladan, leden).

**Kriptofite** (*crypto* = skriveno), životna forma biljaka čiji nadzemni organi u potpunosti izumiru tokom nepovoljnog perioda, a pupoljci preživljavaju na podzemnim organima. Dije se na geofite, helofite i hidrofite.

**Kristalni pijesak**, fina zrnca kristala kalcijum oksalata, koja se nalaze u vakuolama idioblasta.

**Krivudarka** (*cinnus*), tip monohazijuma kod kojeg se grane koje preuzimaju dominaciju razvijaju naizmjenično, čas sa jedne, čas sa druge strane (perunika *Iris pallida*, f. *Iridaceae*).

**Krivulj**, *Pinus mugo*, f. *Pinaceae*.

**Arkavina**, *Rhamnus orbiculatus*, f. *Rhamnaceae*.

**Krompir**, *Solanum tuberosum*, f. *Solanaceae*.

**Krta paprat**, *Cystopteris fragilis*, f. *Cystopteridaceae*.

**Krtola** (*tuber*), metamorfoza geofilnog izdanka, uglavnom sferičnog ili cilindričnog oblika, sa jako kratkim internodusima i moćno razvijenim parenhimom za magacioniranje. Listovi su jako reducirani, a u njihovom pazuhu se formiraju pupoljci, tzv. okca (krompir *Solanum tuberosum*, f. *Solanaceae*).

**Krtola**, *Solanum tuberosum*, f. *Solanaceae*.

**Krunica** = *corolla* = petala.

**Krupa** (*caryopsis*), tip sinkarpne oraščice nastao od dvije karpole. Svojevremeno joj je srastanje sjemenjače sa omotačem ploda. Zastupljena je kod trava *Poaceae*.

**Krupna grahorica**, *Vicia grandiflora*, f. *Fabaceae*.

**Krupnocvjetni rožac**, *Cerastium grandiflorum*, f. *Caryophyllaceae*.

**Krupnolisna lipa**, *Tilia platyphyllus*, f. *Tiliaceae*.

**Kruščica**, *Pyrola minor*, f. *Pyrolaceae*.

**Kruševina**, *Pyrus amygdaliformis*, f. *Rosaceae*.

**Krušina**, *Frangula alnus* = *Rhamnus frangula*, f. *Rhamnaceae*.

**Kruška**, *Pyrus communis*, f. *Rosaceae*.

**Ksenogamija** (*xénos* = stranac, *gamía* = spajanje), tip unakrsnog oprašivanja koje se dešava između cvjetova različitih jedinke.

**Kserofite** (*xeros* = suv, *phyton* = biljka), biljke sušnih staništa (pelim *Salvia officinalis*, f. *Lamiaceae*).

**Kseromorfnu građu** (*xeros* = suv, *morph* = oblik), prilagođena sušnim uslovima (oleander *Nerium oleander*, f. *Apocynaceae*).

**Ksilem** (*xylon* = drvo), provodno tkivo zaduženo za transport vode i mineralnih materija, ali i za davanje čvrstine biljnom tijelu. Građen je od traheja, traheida, provodnog parenhima, drvenih zraka i sklerenhimskih vlakana. U zavisnosti od porijekla može biti *primarni* i *sekundarni*.

**Kučica**, *Coronilla scorpioides*, f. *Fabaceae*.

**Kukrika**, g. *Euonymus*, f. *Celasteraceae*: obična kukrika (*E. europaeus*).

**Kukurijek**, *Helleborus odoratus*, f. *Ranunculaceae*.

**Kukuruz**, *Zea mays*, f. *Poaceae*.

**Kukuruzna garka**, *Ustilago maydis*, f. *Ustilagaceae*.

**Kupina**, g. *Rubus*, f. *Rosaceae*: kupina (*R. caesius*, *R. candicans*, *R. ulmifolius*)

**Kupula** (*cupula*), odrvenjeli omotač koji plod štiti tokom rasta i razvoja. Može djelimično da obuhvata plod (hrastovi, g. *Quercus*), ili da ga u cjelosti zatvora (bukva *Fagus sylvatica*, koštanj *Castanea sativa*).

**Kupus**, *Brassica oleracea*, f. *Brassicaceae*.

**Kurika**, *Evonymus europaea*, f. *Celasteraceae*.

**Kutikula** (*cutis* = koža), zaštitni sloj koji se stvara na površini epidermalnih ćelija i koji štiti biljku od prekomjernog isušivanja. Izgrađuje je voštano jedinjenje kutin.

**Kutikularna transpiracija**, odavanje vode preko kutikule.

**Kutin**, voštani polimer koji izgrađuje kutikulu.

**Kutinizacija**, sekundarna promjena spoljašnjih djelova ćelijskog zida epidermalnih ćelija, tokom koje se dešava impregniranje, tj. prožimanje kutinom.

**Kvasci**, heterogena i ne taksonomska skupina jednoćelijskih gljiva koje se razmnožavaju pupljenjem (pekarski kvasac *Saccharomyces cerevisiae*, f. *Saccharomycetaceae*).

---

# L

**Labellum** = medna usna, donji listić unutrašnjeg kruga perigona orhideja. Može imati ostrugu (g. *Orchis*) ili biti bez nje (g. *Ophrys*).

**Laciniatus** (*laciniátus* = razdijeljen, segmentiran), bijela crnjevinna *Prunella laciniata*, f. *Lamiaceae*, dobila ime po izdijeljenim listovima.

**Lactuca** (*lac* = mlijeko), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po mliječnom soku.

**Lactuca sativa**, pitoma salata (*sativus* = gajen).

**Lactuca serriola**, divlja salata, sa testerastim listovima (*serriola* = testerica).

**Laevis** (*laévis* = gladak, ravan), gorski brijest *Ulmus laevis*, f. *Ulmaceae*.

**Lagoseris** (*lagos* = zec, *seris* = salata), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po predanju da ga jedu zečevi.

**Lagoseris bifida**, zečja salata (*bifida* = dva dijela), posjeduje dva tipa ahenija.

**Lámina** = liska = *lisna ploča*, uglavnom prošireni i fotosintetski najaktivniji dio lista. Može biti različitog oblika (linearna, lancetasta, ovalna itd.), biti cijela, usječena ili izdijeljena, i imati raznolik obod (cijeli, testerasto nazubljen itd.). U zavisnosti od sličnosti lica i naličja listovi mogu biti *bifacijalni*, *ekvifacijalni* i *unifacijalni*.

**Laminalna placentacija** (*lámina* = lisna površina, liska), odlikuje se položajem sjemenih zametaka na unutrašnjoj površini karpele.

**Laminarin**, rezervni polisaharid kod mrkih algi.

**Lamium** (*lamos* = ždrijelo), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, ime dobio po obliku krunice.

**Lamium amplexicaule**, njivska mrtva kopriva (*amplexicaule* = listovi opkoljavaju stablo). U narodu je nazvana tako jer je česta na obradivim površinama. Epitet *amlexicaule* ukazuje na osobinu da listovi obuhvataju stabljiku.

**Lamium luteum**, žuta mrtva kopriva (*luteus* = žut).

**Lamium maculatum**, pjegava mrtva kopriva (*maculatum* = pjegav), ima pjegice na donjoj usni.

**Lamium purpureum**, crvena mrtva kopriva (*purpureum* = purpurni).

**Lan**, g. *Linum*, f. *Linaceae*: pitomi lan (*L. usitatissimum*), tankolisni lan (*L. tenuifolium*), žuti lan (*L. strictum*).

**Lanceolatus** = lancetast, uzan list sa zaobljenom osnovom i šiljatim vrhom (muška bokvica *Plantago lanceolata*, f. *Plantaginaceae*).

**Lanilist**, g. *Linaria*, f. *Scrophulariaceae*: obični lanilist (*L. vulgaris*), planinski lanilist (*L. alpina*).

**Lanuginosus** (*lanuginósus* = vunast), vunasti ljutić *Ranunculus lanuginosus*, f. *Ranunculaceae*.

**Larix** (*lardum* = salo, mast), rod iz porodice borova *Pinaceae*, dobio ime po smoli.

**Larix decidua**, ariš (*deciduus* = listopadan).

**Laserpitium** (*laser* = sok, *pitizo* = curiti), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po vrsti čiji se sok koristio kao začim.

**Laserpitium latifolium**, javorak (*latifolium* = širokolisni).

**Lateks** (*latex* = mliječni sok), smokva *Ficus carica*, f. *Moraceae*.

**Lateralni meristemi**, meristemi čijim aktivnostima biljno tijelo deblja. Po porijeklu mogu biti *primarni* i *sekundarni*.

**Lateralno** (*laterális*) = bočno.

**Lathraea** (*lathraios* = skriven), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, nazvan po karakteristici da je veći dio stabla pod zemljom, a manji, sa cvjetovima je iznad.

**Lathraea squamaria**, potajnica (*squmaria* = sa ljuskama). Naziv potajnica potiče od osobine da je veći dio biljke „sakriven“ ispod zemlje. Epitet *squamatus* ukazuje na ljuskave listove.

---

**Lathyrus** (*la* = vrlo, *thyrios* = jak), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*. Ime je dobio po vrstama za koje se smatralo da imaju jako afrodizijačno dejstvo (*L. cicera*, *L. sativus*).

**Lathyrus cicera**, crvena grahorica (*kikar* = okrugao), osim sa crvenim cvjetovima odlikuje se i gotovo okruglim sjemenkama.

**Lathyrus pratensis**, livadska grahorica (*pratensis* = livadski).

**Lathyrus sativus**, pitoma grahorica (*sativus* = gajen).

**Lathyrus tuberosus**, orašak (*tuber* = gomolj, krtola).

**Latifolius** (*latifolius* = sa širokim listovima), širokolisni rogoz *Typha latifolia*, f. *Typhaceae*.

**Laureola** (*laureola* = sa listovima nalik na lovor *Laurus*), lovorčica *Daphne laureola*, f. *Thymelaeaceae*.

**Laurus** (*Laurus* = antički naziv za lovor), rod iz porodice lovora *Laureaceae*.

**Laurus nobilis**, lovor (*nobilis* = otmen, plemenit). Riječ laureat (*laureatus* = okićen lovorom), je izveden iz njegovog imena.

**Lavandula** (*lavare* = kupati), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, dobio ime jer se zbog prijatnog mirisa stavljao u vodu za kupke.

**Lavandula vera**, lavanda.

**Lavji zub**, g. *Leontodon*, f. *Asteraceae*: kovrdžavi (*L. crispus*), čekinjasti (*L. hispidus*).

**Lažna dihotomija**, tip grananja koji se razvija iz monopodijuma, tj. na način što glavna osovina prestaje da raste, a iz bočnih pupoljaka se razvijaju podjednake grane koje je nadvisuju.

**Leblebija**, *Cicer arietinum*, f. *Fabaceae*.

**Legumen** (*legumen* = mahuna), plod tipa mahune.

**Leguminosae** (*legumen* = mahuna), stari naziv za porodicu mahunarki. Aktuelan je *Fabaceae*.

**Lemna** (*lime* = jezero, močvara), rod iz porodice sočivica *Lemnaceae*, dobio ime po staništu.

**Lemna minor**, sočivica, nazvana po sličnosti lista sa sočivom (*minor* = manji, nezatnij).

**Lemprika**, *Viburnum tinus*, f. *Caprifoliaceae*.

**Lens esculenta**, antički naziv za sočivo, porodica *Fabaceae* (*esculentum* = za jelo).

**Lenticela**, sekundarno trajno tkivo za provjetravanje. Nalaze se u *peridermisu*, a nastaju aktivnošću sekundarnog meristema zvanog *felogen lenticela*.

**Leontodon** (*leon* = lav, *odontos* = zub), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio naziv po nazubljenim ivicama lista.

**Leontodon crispus**, kovrdžavi lavji zub (*crispus* = kovrdžav).

**Leontodon hispidus**, čekinjasti lavlji zub (*hispidus* = čekinjav, oštrodlakav).

**Leontopodium** (*leon* = lav, *podion* = noga), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po sličnosti cvasti sa šapom lava.

**Leontopodium alpinum**, planinski runolist (*alpinum* = planinski).

**Lepidium** (*lepidium* = ljuspica), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po izgledu ploda.

**Lepidium draba** = *Cardaria draba*, renika.

**Lepidium sativum**, pitomi kres (*sativus* = gajen, pitom).

**Leptocentrični provodni snopić**, tip koncentričnog snopića kod kojeg se floem nalazi u centru, a ksilem ga okružuje. Sinonim za ovaj tip snopića je amfivazalni.

**Lepton**, termin koji se odnosi na provodne elemente floema, bez mehaničkih.

**Leucanthemum** (*leucos* = bijel, *anthemos* = cvijet), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, koji se odlikuje bijelim obodnim cvjetovima u glavici.

**Leucanthemum vulgare**, petrovac, raman, rada (*vulgaris* = običan).

**Leucodermis** (*leucodermis* = sa bijelom korom), munika *Pinus leucoderis* (sinonim za *P. heldreichii*), f. *Pinaceae*.

**Leucium** (*leuco* = bijel, *ion* = ljubičica), rod iz porodice sunovrata *Amaryllidaceae*, koji je dobio ime po bijelom cvijetu.

**Leucium aestivum**, drijemovac, sunovrat (*aestivum* = ljetnji).

**Leukoplasti** (*leuco* = bezbojan ili bijel), bezbojni plastidi, čija je glavna funkcija sinteza i skladištenje rezervnih materija. U zavisnosti od vrste materije koju sintetiziraju i skladište dijele se na amiloplaste (skrob), proteinoplaste (proteini) i elajoplaste (lipidi).

---

**Levisticum** (*levare* = olakšati, ublažiti), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, upotrebljavan u medicini.

**Levisticum officinale**, selen (*officinalis* = ljekovit).

**Libanski kedar**, *Cedrus libani*, f. *Pinaceae*.

**Libriform** = drvena vlakna.

**Lignifikacija** (*odrvnjavanje*), sekundarna promjena ćelijskog zida koja podrazumijeva inkrustriranje cijelog ćelijskog zida sa ligninom. Svojevrsna je mehaničkim elementima, trahejama i traheidama.

**Ligula** (*ligula* = jezičak), jezičast cvijet kod glavočika.

**Ligula** (*ligula* = jezičak), sitni list koji se nalazi na prelazu rukavca u lisku (trave f. *Poaceae*) ili u bazi lista (prečice f. *Selaginellaceae*).

**Ligurijski brčak**, *Vulpia ligustica*, f. *Poaceae*.

**Ligustrum** (*ligare* = vezati), rod iz porodice maslina *Oleaceae*, ime dobio po savitljivim granama pogodnim za pletarstvo.

**Ligustrum vulgare**, kalia (*vulgaris* = običan).

**Lijane**, biljke sa dugim, tankim, puzećim ili penjućim stablom (pavit *Clematis vitalba*, f. *Ranunculaceae*).

**Lijeska**, *Corylus avellana*, f. *Betulaceae*.

**Likina vlakna**, sklerenhimska vlakna koja se nalaze u kori i floemskom dijelu snopića. Za razliku od drvenih vlakana slabo su odrvnjela ili do kraja ostaju celulozna.

**Likovac**, g. *Daphne*, f. *Thymelaeaceae*: obični likovac (*D. mezereum*), planinski likovac (*D. alpina*).

**Lilium** (*leiron* = nježan), antičko ime za ljiljan, rod iz porodice *Liliaceae*.

**Lilium martagon**, ljiljan (*martagon* = tip turbana). Cvjetovi liče na turban.

**Limodorum** (*limódes* = gladan), parazitski rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*. Pretpostavlja se da je naziv vezan sa načinom ishrane ove biljke.

**Limodorum abortivum**, šiljorep (*abortivum* = zakržljao). Epitet *abortivum* je upotrijebljen zbog česte nefunkcionalnosti cvjetova, a samim tim i plodonošenja i rasijavanja sjemenki.



**Limun**, *Citrus limon*, f. *Rutaceae*.

**Linaria** (*linum* = lan), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, nazvan zbog sličnosti listova sa lanom.

**Linaria alpina**, planinski lanilist (*alpinus* = planinski).

**Linaria vulgaris**, obični lanisti (*vulgaris* = običan).

**Lincura**, g. *Gentiana*, f. *Gentianaceae*: mala lincura ili srčenjak (*G. cruciata*), lincura (*G. lutea*).

**Linum** (*linum* = antički naziv za lan), rod iz porodice lanova *Linaceae*.

**Linum strictum**, žuti lan, sa kompaktnom i krutom cvasti (*strictus* = krut)

**Linum tenuifolium**, tankolisni lan (*tenuifolium* = sa tankim listovima).

**Linum usitatissimum**, pitomi lan (*usitatissimum* = od najveće potrebe). Epitet latinskog imena ove vrste ukazuje na veliki značaj lana .

**Lipa**, g. *Tilia*, f. *Tiliaceae*: kasna lipa (*T. cordata*), rana lipa (*T. platyphyllos*).

**Lipidi**, rezervne masne materije.

**Lipovac**, *Abutilon theophrasti*, f. *Malvaceae*.

**Liriodendron** (*lyra* = instrument lira, *dendro* = drvo), rod iz porodice magnolija *Magnoliaceae*, dobio je ime po listovima koji oblikom podsjećaju na instrument liru.

**Liriodendron tulipifera**, tulipanovac (*tulipifera* = sa cvjetovima kao lala *Tulipa*).

**Lisičina**, *Echium italicum*, f. *Boraginaceae*.

**Lisna osnova**, bazalni dio lista i kontaktna zona sa stablom. Najčešće je razvijena u formu lisnog zgloba ili rukavca.

**Lisna ploča** = *lamina* = *liska*.

**Lisne primordije**, začeci listova. Javljaju se na vegetativnoj kupi stabla.

**Lisni nerv**, otisak provodnih snopića na površini lista. Oni čine *nervaturu*.

**Lisni ožiljak**, mjesto na stablu na kojem je bio inseriran list prije opadanja.

**Lisni rukavac**, forma lisne osnove, kojom ista obuhvata stablo. Svojevrsna je porodici trava *Poaceae* i štitonoša *Apiaceae*.

---

**List**, dio izdanka čije su glavne funkcije fotosinteza i transpiracija. Tipično razvijen list se sastoji iz tri dijela: lisne osnove, lisne drške i liske, tj. lisne ploče.

**Listera** (*Lister* = geolog), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, imenovan u čast geologa Listera.

**Listera ovata**, čopotac, listovi ovalni (*ovalis* = ovalan).

**Lističasti timijan**, *Thymus bracteosus*, f. *Lamiaceae*.

**Listopadne biljke**, vrste koje imaju sezonski listopad. Nasuprot njima su vječnozelene forme.

**Lithos** = stijena.

**Lithospermum** (*lithos* = stijena, *sperma* = sjeme), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, dobio ime po izuzetno čvrstom sjemenu.

**Lithospermum officinale**, ljekovita biserka/vrapčje sjeme (*officinalis* = ljekovit)

**Lithospermum purpurocaeruleum**, modra biserka/vrapčje sjeme (*purpuro* = purpurno, *coeruleus* = plav).

**Litofili** (*lithos* = stijena, *philia* = afinitet), organizmi prilagođeni životu na golim stijenama (lišajevi, neke mahovine).

**Litoralis** (*litoralis* = obalski), obalska lucerka *Medicago littoralis*, f. *Fabaceae*.

**Livadska busika**, *Festuca pratensis*, f. *Poaceae*.

**Livadska grahorica**, *Lathyrus pratensis*, f. *Fabaceae*.

**Livadska režuha**, *Cardamine pratensis*, f. *Brassicaceae*.

**Livadska urodica**, *Melampyrum pratense*, f. *Scrophulariaceae*.

**Livadski kozobrad**, *Tragopogon pratensis*, f. *Asteraceae*.

**Livadski ovas**, *Arrhenatherum elatius*, f. *Poaceae*.

**Livadski vijuk**, *Festuca pratensis*, f. *Poaceae*.

**Livadsko zelje**, *Rumex pulcher*, f. *Polygonaceae*.

**Lividus** (*lividus* = boje olova), štir *Amaranthus lividus*, f. *Amaranthaceae*.

**Lizigeni intercelulari**, međucelijski prostori koji su nastali rastvaranjem ćelijskih zidova (spoljašnji dijelovi ploda citrusa).

**Lizigeni nosači sekreta**, sekretorne strukture nastale od grupa sekretornih ćelija čiji su se zidovi postepeno dezintegrisali. Nalaze se u kori citrusa.

**Lizozomi**, jednomembranske organele ili dio vakuolarnog sistema. Zbog prisustva brojnih enzima nazivaju se i organelama za varenja. U njima se dešavaju procesi razlaganja makromolekula.

**Loboda**, *Chenopodium album*, f. *Chenopodiaceae*.

**Loccus classicus** = klasično nalazište neke vrste, mjesto na kojem je sakupljen materijal, na kom je vrsta opisana (Kučki Kom je loccus classicus za vrstu *Androsace komovensis*).

**Lodikula** (*lōdīcula* = mali pokrivač), sitni listić unutrašnjeg kruga perigona trava (f. *Poaceae*).

**Logos** = nauka, znanje, učenje.

**Lokalni endem**, endem čiji se areal nalazi u granicama jedne zemlje (lazarkinja *Asperula baldaccii* je lokalni endem Crne Gore).

**Lokomotoran**, pokretan.

**Lonchitis** (*lonchitis* = kopljast), paprat *Polystichum lonchitis*, f. *Dryopteridaceae*.

**Longicaulis** (*longicáulis* = sa dugim stablom), majkina dušica *Thymus longicaulis*, f. *Lamiaceae*.

**Lonicera** (*Lonicer* = njemački ljekar), rod iz porodice kozokrvnice *Caprifoliaceae*, dobio ime po njemačkom ljekaru Loniceru.

**Lonicera caprifolium**, kozokrvina (*capra* = koza, *folium* = list). List ove biljke služi kao hrana kozama.

**Lonicera impexa**, božje drveće (*impléxus* = upleten, zavijen).

**Lopuh**, *Petasites hybridus*, f. *Asteraceae*.

**Loranthus** (*loron* = kaiš, *anthos* = cvijet), rod iz porodice imela *Loranthaceae*.

**Loranthus europaeus**, žuta imela (*europaeus* = evropski).

**Lotus**, rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*. Ovim imenom se u antičko doba nazivalo više različitih rodova livadskih biljaka.

**Lotus corniculatus**, zvjezdan (*corniculatus* = sa rogovima, rogolik). Narodno ime i latinski epitet potiču od zvjezdasto raširenih plodova.

---

**Lovor**, *Laurus nobilis*, f. *Laureaceae*.

**Lovorvišnja**, *Prunus laurocerasus*, f. *Rosaceae*.

**Lozica**, *Periploca graeca*, f. *Asclepiadaceae*.

**Lubenica**, *Citrullus vulgaris*, f. *Cucurbitaceae*.

**Lubeničarka**, *Sanguisorba minor*, f. *Rosaceae*.

**Lucerka**, g. *Medicago*, f. *Fabaceae*: hmeljasta lucerka (*M. lupulina*), pitoma lucerka (*M. sativa*), žuta lucerka (*M. falcata*).

**Lucidum** (*lucidum* = sjajan), sjajna iglica *Geranium lucidum*, f. *Geraniaceae*.

**Lukasti kozograd**, *Tragopogon porrifolius*, f. *Asteraceae*.

**Lukovača**, *Alliaria officinalis*, f. *Brassicaceae*.

**Lukovica** (*bulbus*), metamorfoza geofilnog izdanka, koja biljci služi za preživljavanje nepovoljnih uslova i vegetativno razmnožavanje. Odlikuje je jako skraćeno stablo, koje nosi metamorfozirane, sočne listove. Između kojih se nalazi pupoljak (luk *Allium cepa*, f. *Alliaceae*).

**Lukovičasta vlasnjača**, *Poa bulbosa*, f. *Poaceae*.

**Lunaria** (*luna* = mjesec), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po bjeličastosjajnim sjemenkama, koje podsjećaju na mjesec.

**Lunaria annua**, mjesečnica (*annuus* = jednogodišnji).

**Lupinus** (*lupus* = vuk), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, ime dobio jer opstaje na siromašnim supstratima.

**Lupinus hirsutus**, vučji bob (*hirsutus* = čupav, dlakav).

**Lupinus polyphyllus**, ukrasna lupine (*polyphyllus* = sa brojnim liskama). Epitet *polyphyllus* ukazuje na postojanje brojnih lisaka.

**Lutetia** (*Lutetia* = rimski naziv za Pariz), bahornica *Circaea lutetiana*, f. *Onagraceae*.

**Luteus** (*luteus* = žut), lincura *Gentiana lutea*, f. *Gentianaceae*.

**Luzula** (*lucere* = sijati), bekica, rod iz porodice oštrica *Cyperaceae*, dobio ime po sjajnim laticama.

**Luzula campestris**, poljska bekica (*campestris* = poljski).

***Luzula sylvatica***, šumska bekica (*sylvaticus* = šumski).

***Lužnjak***, *Quercus robur*, f. *Fagaceae*.

***Lychnis*** (*lychnis* = svjetlost), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, dobio ime po osobni da se cvjetovi većine njegovih vrsta otvaraju sa zalaskom sunca.

***Lychnis flos-cuculi***, rumenika (*flos* = cvijet, *cuculus* = ptica kukavica). Početak cvjetanja ove vrste se dovodi u vezu sa početkom oglašavanja kukavice.

***Lycopersicum*** (*lykos* = vuk, *persicum* = breskva), rod iz porodice pomoćnica *Solanaceae*, nazvan po izgledu ploda.

***Lycopersicum esculentum*** = *Solanum lycopersicum*, paradajz (*esculentum* = za jelo)

***Lycopodium*** (*lykos* = vuk, *podós* = noga), vučja noga/prečica, rod iz porodice prečica *Lycopodiaceae*.

***Lycopodium clavatum***, vučja noga, zmijina mahovina (*clava* = toljaga). Ime dobila po obliku strobilusa, koji podsjeća na toljagu.

***Lycopodium selago***, mala prečica.

***Lysimachia*** (*Lysimach* = kralj antičke Sicilije), rod iz porodice jagorčevina *Primulaceae*, dobio u čast kralja Lizimaha.

***Lysimachia nummularia***, metiljeva trava, novčić (*nummularia* = kao novčić). Epitet *nummularia* je izveden iz riječi *nummus* = kovanica, novčić, koja opisuje formu listova.

***Lysimachia vulgaris***, obična metiljka (*vulgaris* = običan).

***Lythrum*** (*lythron* = izliv krvi), rod iz porodice vrbica *Lythraceae*, ime dobio po ružičasto-crvenoj boji cvjetova.

***Lythrum salicaria***, vrbica (*salicaria* = kao *Salix*).

---

# Lj

**Ljekoviti oranj**, *Sisymbrium officinalis*, f. *Brassicaceae*.

**Ljekoviti orlovac**, *Galega officinalis*, f. *Fabaceae*.

**Ljepljiva rumenika**, *Viscaria viscosa*, f. *Caryophyllaceae*.

**Ljepljivi broč**, *Galium aparine*, f. *Rubiaceae*.

**Ljepljivi rožac**, *Cerastium glutinosum*, f. *Caryophyllaceae*.

**Ljepušak**, *Hydrocotyle vulgaris*, f. *Apiaceae*.

**Ljiljan**, *Lilium martagon*, f. *Liliaceae*.

**Ljubičica**, g. *Viola*, f. *Violaceae*: dvocvjetna ili žuta ljubičica (*V. biflora*), mirisna ljubičica (*V. odorata*), šumska ljubičica (*V. silvestris*).

**Ljubičina**, *Matthiola fruticulosa*, f. *Brassicaceae*.

**Ljuska** = *siliqua* = *komuška*.

**Ljuskavi zvjezdan**, *Aster squamatus*, f. *Asteraceae*.

**Ljuščica** (*silicula*), tip dvokarpne čaure, čija je dužina do 3 puta veća od najveće širine (hoću-neću *Capsella bursa-pastoris*).

**Ljuti žednjak**, *Sedum acre*, f. *Crassulaceae*.

**Ljutić**, g. *Ranunculus*, f. *Ranunculaceae*: poljski ljutić (*R. arvensis*), gomoljasti ljutić (*R. bulbosus*), puzavi ljutić (*R. repens*), stolisni ljutić (*R. millefoliatus*).

# M

**Macina trava**, *Nepeta nuda*, f. *Lamiaceae*.

**Macina trava**, *Valeriana officinalis*, f. *Valerianaceae*.

**Maculatus** (*maculátus* = pjegav), pjegavi kaćunak *Dactylorrhiza maculata*, f. *Orchidaceae*.

**Mačji brkovi**, *Nigella damascena*, f. *Ranunculaceae*.

**Mačji rep**, *Phleum pratense*, f. *Poaceae*.

**Magareći trn**, *Onopordon acanthium*, f. *Asteraceae*.

**Maginja**, *Arbutus unedo*, f. *Ericaceae*.

**Magriva**, *Prunus mahaleb*, f. *Rosaceae*.

**Mahuna** (*legumen*), sušni mononatokarpni plod nastao od jedne karpela, a koji se otvara sa dva izdužne pukotine na leđnom i trbušnom šavu.

**Majalis** (*majalis* = majski), đurđevak *Convallaria majalis*, f. *Asparagaceae*.

**Majkina dušica**, g. *Thymus*, f. *Lamiaceae*: majkina dušica (*T. longicaulis*, *T. serpyllum*).

**Major** (*major* = veći), velika biserka *Briza major*, f. *Poaceae*.

**Makedonski hrast**, *Quercus trojana* = *Q. macedonica*, f. *Fagaceae*.

**Maklijen**, *Acer monspessulanum*, f. *Aceraceae*.

**Makro** = velik, visok, dug

**Makrociste** (*macro* = velik, *cystis* = vreća), debelozidi zigoti kod celularnih sluzavih gljiva.

---

**Makrogametofit/megagametofit**, stadijum polne generacije koji se razvija iz makrospore.

**Makrogametofit golosjemenjača**, predstavlja *endosperm* (koji odgovara protalijumu paprati) i *arhegonije sa jajnom ćelijom*.

**Makrogametofit skrivenosjemenjača**, predstavljen je *osmojedarnom embrionovom kesom*.

**Makrosklereidi** (*macro* = velik, *scleros* = tvrd, čvrst), sklerenhimske ćelije cilindričnog oblika i upravno postavljene prema površini.

**Makrosporangije/megasporangije**, tip sporangija koji se javlja kod heterospornih biljaka. U njima nastaju makrospore/megaspore.

**Makrospore/megaspore** (*macro*, *mega* = velik, *spora*= spora), krupne i funkcionalno ženske spore.

**Makrosporofili/megasporofili**, sporonosni listići, u čijim pazusima ili na površini se nalaze makrosporangije/megasporangije.

**Makrosporogeneza** (*macrospora* = ženska spora, *genesis* = nastanak), proces stvaranja makrospora.

**Makrostrobilus**, strobilus sa makrosporangijama.

**Mala biserka**, *Briza minor*, f. *Poaceae*.

**Mala čekinjavka**, *Torilis nodosa*, f. *Apiaceae*.

**Mala čvorika**, *Sagina apetala*, f. *Caryophyllaceae*.

**Mala kiselica**, *Rumex acetosella*, f. *Polygonaceae*.

**Mala lincura**, *Gentiana cruciata*, f. *Gentianaceae*

**Mala mjehurača**, *Utricularia minor*, f. *Lentibulariaceae*.

**Mala paprat**, *Polystichum setiferum*, f. *Dryopteridaceae*.

**Mala potkovića**, *Hippocrepis ciliata*, f. *Fabaceae*.

**Mala prečica**, *Lycopodium selago*, f. *Lycopodiaceae*.

**Mala pšenica**, *Triticum compactum*, f. *Poaceae*.

**Malabaila** (*Malabail* = mađarski grof), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, imenovan u čast grofa Malabaila.



**Malabaila aurea**, zlatnica (*aureus* = zlatan).

**Mali badelj**, *Carduus pycnocephalus*, f. *Asteraceae*.

**Mali kaćun**, *Orchis morio*, f. *Orchidaceae*.

**Mali mliječ**, *Euphorbia helioscopia*, f. *Euphorbiaceae*.

**Mali šušakavac**, *Rhinanthus minor*, f. *Scrophulariaceae*.

**Mali žednjak**, *Sedum glaucum*, f. *Crassulaceae*.

**Malijev jeremičak**, *Daphne malyana*, f. *Thymelaeaceae*.

**Malina**, *Rubus idaeus*, f. *Rosaceae*.

**Malus** (*malum* = plod jabuke), rod iz porodice ruža *Rosaceae*.

**Malus domestica**, jabuka (*domestica* = domaća).

**Malus sylvestris**, zuka, divlja jabuka (*sylvestris* = šumski).

**Malva** (*malasso* = omekšati), rod iz porodica sljezova *Malvaceae*, dobio ime po osobini da kivanjem stalno omekšava i sluzavi.

**Malva sylvestris**, crni sljez. Epitet *sylvestris* ukazuje na šumska, tj. zasijenčena staništa (*sylvestris* = šumski).

**Malyana** (Malý = austrijski botaničar), epitet posvećen botaničaru Karlu Malý (Malijev jeremičak *Daphne malyana*, f. *Thymelaeaceae*, endem jugoistočnih Dinarida).

**Mandarina**, *Citrus reticulata*, f. *Rutaceae*.

**Marchantia** (*Marchant* = francuski botaničar), rod iz porodice jetrenjača *Marchantiaceae*. Ime je dobio po francuskom botaničaru Maršantu.

**Marchantia polymorpha**, jetrenjača. Epitet *polymorpha* ukazuje na varijabilnost forme talusa (*polymorpha* = raznolik).

**Marginalna placentacija** (*marginālis* = rubno, obodno), podrazumjeva raspored sjemenih zametaka na obodu karpela.

**Maritimus** (*marītimus* = primorski), caklenjača, *Cakile maritima*, f. *Brassicaceae*.

**Marrubium** (*mar* = gorak, *rob* = mnogo), rod iz porodice usnatica *Lamiaceae*, dobio ime po gorkom ukusu.

**Marrubium incanum**, bijela marulja (*incanum* = bijelosiv).

---

***Marrubium vulgare***, očajnica, obična marulja (*vulgare* = običan).

***Marsilea*** (*Marsilli* = italijanski prirodnjak), rod iz porodice vodenih paprati *Marsileaceae*, imenovan u čast italijanskog prirodnjaka Marsilija.

***Marsilea quadrifolia***, četvorolisna paprat (*quadrifolia* = sa četiri lista).

**Marulja**, g. *Marrubium*, f. *Lamiaceae*: bijela marulja (*M. incanum*), obična marulja (*M. vulgare*).

**Mas** (*más* = muški), muška paprat: *Dryopteris filix-mas* (*filix* = paprat, *más* = muški).

**Mascula** (*máscula* = muški), muški kaćun *Orchis mascula*, nazvan po velikim krtolicama koje podsjećaju na mošnje.

**Maslačak**, *Taraxacum officinale*, f. *Asteraceae*.

**Maslina**, *Olea europaea*, f. *Oleaceae*.

**Matičnjak**, *Melissa officinalis*, f. *Lamiaceae*.

**Matovilac**, *Valerianella locusta*, f. *Valerianaceae*.

**Matricaria** (*matrix* = materica), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po djelotvornosti u ublažavanju menstrualnih tegoba.

**Matricharia chamomilla**, kamilica (*chamai* = patuljast, *melon* = jabuka).

**Matthiola** (*Mattioli* = italijanski prirodnjak i ljekar), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime u čast prirodnjaka Matioli.

**Matthiola fruticulosa**, ljubičina. Ovu prilično neupadljivu biljku odlikuju blijedo ljubičasti cvjetovi i sivizeleni grmoliki habitus (*fruticulósus* = grmolik).

**Maximus** (*maximus* = najveći), velika biserka *Briza maxima*, f. *Poaceae*, dobila ime po velikoj dimenziji klasića.

**Mečji dlan**, *Heracleum spondylium*, f. *Apiaceae*.

**Medicago** (*medicus* = ljekovit), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po ljekovitosti.

**Medicago arabica**, vija ili goveđa djetelina (*arabica* = iz Arabije). Epitet *arabica* ukazuje na povezanost njenog porijekla sa Arabijom.

**Medicago falcata**, žuta lucerka (*falcátus* = srpast). Narodno ime potiče od boje cvjetova, a latinsko od srpastog ploda.

***Medicago hispida***, goveđa djetelina (*hispidus* = čekinjast). Odlikuje se dugih čekinjama na mahuni.

***Medicago lupulina***, hmeljasta lucerka (*lupulinus* = slična hmelju *Humulus lupulus*). Ime potiče od sličnosti sa cvastima hmelja.

***Medicago marina***, primorska vija (*marinus* = primorski).

***Medicago orbicularis***, vija, sa potpuno glatkim i okruglim plodovima (*orbicularis* = okrugao).

***Medicago sativa***, pitoma lucerka (*sativus* = gajen).

***Medicago littoralis***, obalska vija (*littoralis* = obalski).

**Medna usna** = *labellum*.

**Medula** = srž.

**Medunac**, *Quercus pubescens*, f. *Fagaceae*.

**Medvede grožđe**, *Arctostaphylos uva-ursi*, f. *Ericaceae*.

**Medvedji luk**, *Allium ursinum*, f. *Alliaceae*.

**Medusloj**, središnji dio zida antere prašnika. Nalazi se ispod endotecijuma i građen je od jednog ili više slojeva sitnih, živih ćelija. Ima ulogu u ishrani polena.

**Mega** = velik

**Megafanerofite** (*mega* = veliko, *phanero* = vidljivo, primjetno, *phyton* = biljka), životna forma drvenastih biljaka, kod kojih se pupoljci nazale za visini preko 50m (sekvoja *Sequoiadendron giganteum*, f. *Cupressaceae*).

**Megatermne biljke** (*termofilne*), su vrste jako toplih krajeva, u kojima je vegetacijska nulta tačka oko 15°C, optimum oko 37°C, a apsolutni maksimum 50°C.

**Mejoza**, redukciona dioba, u kojoj od majke ćelije nastaju četiri ćerke ćelije sa upola manjim brojem hromozoma. Ova dioba je svojstvena samo diploidnim ćelijama. U zavisnosti od faze životnog ciklusa, potoje tri tipa mejoze: zigotna, gametna, prelazna.

**Mekinjak**, *Drypis spinosa*, f. *Caryophyllaceae*.

**Mekuš**, *Melica ciliata*, f. *Poaceae*.

---

**Melampyrum** (*melas* = crn, *pyros* = pšenica), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, dobio ime po sličnosti ploda sa plodom pšenice.

**Melampyrum pratense**, livadska urodica (*pratensis* = livadski).

**Melica** (*meli* = med), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime po slatkastom ukusu.

**Melica ciliata**, mekuš, nazvana po meko dlakavim klasićima (*ciliatus* = dlakav).

**Melilotus** (*meli* = med, *lotus* = antički naziv za nekoliko livadskih mahunarki), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po medonošenju i sličnosti sa mahunarkama obuhvaćenim antičkim nazivom *Lotus*.

**Melilotus albus**, bijeli kokotac (*albus* = bijel).

**Melilotus officinalis**, žuti, ljekoviti kokotac (*officinalis* = ljekovita biljka).

**Melissa** (*melisa* = pčela), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, dobio ime po medonošenju.

**Melissa officinalis**, matičnjak (*officinalis* = ljekovit).

**Mentha** (*Menthe* = nimfa), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, dobio ime po nimfi *Menti*.

**Mentha aquatica**, barska ili vodena nana (*aquatica* = vodeno).

**Menta x piperita**, pitoma nana (*piperita* = paprenast, ljutkast). Latinski epitet ukazuje na njen ukus.

**Mentha pulegium**, mirisna nana (*pulex* = buha). U prošlosti se koristila kao repelent za buve.

**Menyanthes** (*menyein* = biti vidan), rod iz porodice trolistica *Menyanthaceae*, dobio ime po upadljivosti, naročito kada je u fazi cvjetanja.

**Menyanthes trifoliata**, gorka djetelina (*trifoliatus* = trolisan). Naziv djetelina je dobio po trojdnosti listova.

**Mercurialis** (*Mercurius* = bog Merkur), rod iz porodice mlječika *Euphorbiaceae*, imenovan u čast boga Merkura, kojem se pripisuje otkriće ljekovitosti ove biljke. U narodu je znan kao štirenica, jer habitusom podsjeća na štir.

**Mercurialis annua**, obična štirenica (*annuus* = jednogodišnji).

**Mercurialis perennis**, šumska štirenica (*perenne* = trajno).

**Merikarpijum** (*meris* = dio, *karpōs* = plod), sušni plod nastao od dvije ili više karpela. U zrelom stanju se odvaja više djelova plodića nego je bilo karpela (usnatice f. *Lamiaceae*).

**Meristemi** (*meristos* = dijeliti se, *stema* = tkivo) = *tvorna tkiva*, odlikuju se intenzivnom ćelijskom diobom. Diferenciranjem njihovih ćelija nastaju trajna tkiva, koja su specijalizovana za vršenje tačno određene funkcije u biljnom tijelu. U zavisnosti od položaja, meristemi se dijele na vršne (apikalne), bočne (lateralne), umetnute (interkalarne), i meristeme rana (traumatične). U odnosu na porijeklo mogu biti primarni i sekundarni.

**Meso** = srednje, umjereno

**Mesodžderke** = *insektivorne biljke* = *karnivorne biljke*.

**Mespilus** (*mesos* = posred, *spilos* = stijena), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, dobio ime po čvrstim sjemenkama, smještenim u središtu ploda.

**Mespilus germanica**, mušmula (*germanica* = germanska). Latinski naziv vrste je vezan za Njemačku, međutim, ona nije zemlja njenog porijekla, iako se vrsta i tamo gaji.

**Metaboličko** = *radno jedro*, svojstveno je diferenciranim ćelijama trajnih tkiva, koje se više ne dijele.

**Metacentrični hromozomi**, kod njih su centromere pozicionirane na sredini hromozoma.

**Metafaza mejoze I**, raspoznaje se po ekvatorijalnom položaju bivalenata.

**Metafaza mitoze**, odlikuje se sledećim dešavanjima: hromozomi su maksimalno kondenzovani; završava se proces stvaranja diobenog vretena; hromozomi se pozicioniraju u ekvatorijalnu ravan; svaki hromozom je preko kinetohora povezan koncima diobenog vretena i sa jednim i sa drugim polom ćelije.

**Metamorfoza**, preobražaj u kontekstu izmjena građe i funkcije.

**Metanotrofi**, prokariotski organizmi koji mogu metabolisati metan, kao izvor ugljenika i energije (arhebakterija *Methanococcus*).

**Metiljeva trava**, *Lysimachia nummularia*, f. *Primulaceae*.

**Metiljuša**, *Chrysosplenium alternifolium*, f. *Saxifragaceae*.

**Metla**, *Osyris alba*, f. *Santalaceae*.

---

**Metlica** (*panicula*), složena racemozna cvast, koja ima granatu osovinu na kojoj se nalaze grozdovi (ovas *Avena sativa*, f. *Poaceae*).

**Metlica**, *Genista radiata*, f. *Fabaceae*.

**Mezereum** (*mezerion* = ubiti), epitet ukazuje na otrovnost biljke (jeremičak *Daphne mezereum*, f. *Thymelaeaceae*).

**Mezijski rožac**, *Cerastium moesiacum*, f. *Caryophyllaceae*.

**Mezodermis** (*mezo* = sredina, *derma* = koža), termin koji se nekad upotrebljava za označavanje središnjeg sloja parenhima primarne kore korjena.

**Mezofanerofite** (*mezo* = srednje, *phanero* = vidljivo, primjetno, *phyton* = biljka), životna forma drvenastih biljaka, kod kojih se pupoljci nalaze za visini od 5 do 50m.

**Mezofil** (*mezo* = srednje, *phyllon* = list), središnji ili unutrašnji dio lista, koji se nalazi između epidermisa lica i naličja. Kod nekih biljaka je homogen, a kod većine je diferenciran na *palisadno* i *sunđersto tkivo*.

**Mezofite** (*meso* = srednje, umjereno, *phyton* = biljka), biljke umjereno vlažnih staništa (bijela rada *Bellis perennis*, f. *Asteraceae*).

**Mezokarp** (*meso* = središnje, *karpós* = plod), središnji dio omotača ploda.

**Mezotermne biljke**, vrste umjerenih krajeva, sa povoljnim temperaturnim rasponom od 6 do 40°C (dimnjača *Fumaria officinalis*, f. *Fumariaceae*).

**Micelijum**, vegetativno tijelo gljive. Može biti izgrađeno iz samo jedne ili više hifa.

**Micranthus** (*micranthus* = sa malim cvjetovima), jalova jagoda *Potentilla micrantha*, f. *Rosaceae*.

**Microcarpus** (*microcarpus* = sa sitnim plodovima), čapljan *Asphodelus microcarpus*, f. *Asphodelaceae*.

**Micromeria** (*micro* = mali, sitan *meros* = dio), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, dobio ime po minijaturnim cvjetovima.

**Micromeria parviflora**, sitnocvjetni vriješić (*parviflorus* = sa sitnim cvjetovima), endem jugoistočnih Dinarida.

**Miješak** (*folliculus*), sušni monoantokarpni plod, građen od jedne karpela, koji se otvara sa uzdužnom pukotinom na trbušnom šavu (kukurijek *Helleborus odorus*, f. *Ranunculaceae*).

**Mikoplazme**, bakterije bez ćelijskog zida.

**Mikoriza** (*mykes* = gljiva, *rhiza* = korijen), simbioza korjena biljaka i hifa gljiva. Može biti fakultativna ili obligatna, i endotrofna ili ektotrofna.

**Mikro** (*micro* = malo), prefiks koji ukazuje na malu dimenziju (*mikrospora*).

**Mikrofanerofite** (*micro* = malo, *phanero* = vidljivo ili primjetno, *phyton* = biljka), životna forma drvenastih biljaka, kod kojih se pupoljci nazale za visini do 2 do 5m (drijen *Cornus mas*, f. *Cornaceae*).

**Mikrofilamenti** (*micro* = malo, *filum* = konac), dio citoskeleta. Proteinske su prirode, a imaju izgled uvijenih končića. Svojim kontrakcijama uslovljavaju kretanje citoplazme.

**Mikrogametofit**, stadijum polne generacije koji se razvija iz mikrospore.

**Mikroklima**, predstavlja klimatske uslove na sasvim malim djelovima biotopa (mikroklima sjeverne ekspozicije jedne stijene ili zidine).

**Mikropila** (*micro* = malo, *pýlē* = otvor), sitni otvor na integumentu, omotaču sjemenog zametka.

**Mikrosporangije**, tip sporangija koji se javlja kod heterospornih biljaka, a u kojima nastaju mikrospore.

**Mikrospore** (*micro* = malo, *spora* = spora), sitne i funkcionalno muške spore.

**Mikrosporofili** (*micro* = malo, *sporofil* = sponosni listić), sponosni listići, u čijim pazusima ili na površini se nalaze mikrosporangije.

**Mikrosporogeneza** (*microspora* = muška spora, *genesis* = nastanak), proces stvaranja *mikrospora*.

**Mikrostrobilus**, strobilus sa mikrosporangijama.

**Mikrotermne biljke** (*kriofilne/frigofilne*), vrste hladnijih krajeva, sa apsolutnim minimom: 0 – 5°C, optimumom 25 – 31°C i apsolutni maksimumom 37°C (planinska kleka *Juniperus nana*, f. *Cupressaceae*).

**Mikrotijela** = citozomi.

**Mikrotubule** (*micro* = malo, *tubulus* = cjevčica), elementi citoskeleta. Cjevastog su oblika i građeni uglavnom od 13 lanaca globularnih proteina. Učestvuju u unutarćelijskom transportu i kretanju citoplazme, izgrađuju niti diobenog vretena i intracelularni skelet.



---

**Miloduh**, *Hyssopus officinalis*, f. *Lamiaceae*.

**Milogled**, *Sanicula europaea*, f. *Apiaceae*.

**Mineralizacija ćelijskog zida**, sekundarna promjena ćelijskog zida koja nastaje prožimanjem zida mineralnim materijama, kao što su silicijum-dioksid ili kalcijum-karbonat.

**Minor** (*minor* = manji, slabiji), mala biserka *Briza minor*, f. *Poaceae*, dobila ime po sitnim klasićima.

**Minuartia** (*Minuart* = španski prirodnjak), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, dobio ime po španskom prirodnjaku Minuartu.

**Minuartia bosniaca**, mišjakinjica, endem Dinarida (*bosniaca* = bosanska).

**Minuartia verna**, prolječna mišjakinjica (*vernalis* = prolječno).

**Mira**, *Myrrhis odorata*, f. *Apiaceae*.

**Mirisavac**, *Adoxa moschatellina*, f. *Adoxaceae*.

**Mirisna krabljica**, *Chaerophyllum aromaticum*, f. *Apiaceae*.

**Mirisna ljubičica**, *Viola odorata*, f. *Violaceae*.

**Mirisna nana**, *Mentha pulegium*, f. *Lamiaceae*.

**Mirmekohorija** (*myrmeco* = mravi, *chōreîn* = širiti), raznošenje ploda/sjemenki mravima (kopitnjak *Asarum europaeum*, f. *Aristolochiaceae*).

**Mirta**, *Myrtus communis*, f. *Myrtaceae*.

**Mišjakinja**, *Stellaria media*, f. *Caryophyllaceae*.

**Mišjakinjica**, g. *Minuartia*, f. *Caryophyllaceae*: bosanska mišjakinjica (*M. bosniaca*), prolječna mišjakinjica (*M. verna*).

**Mitohondrijalne kriste** = *cristae mitochondrialis*.

**Mitohondrijalni matriks** = *stroma* = *hondrioplazma*.

**Mitohondrije** (*mitos* = nit, konac, navoj, *chōndrion* = sitno zrno), dvomembranske ćelijske strukture u kojima se odvijaju procesi disanja (aerobna oksidacija različitih metabolita) i sinteza energetskog jedinjenja ATPa. Građene su od glatke spoljašnje membrane, perimitohondrijalnog prostora, unutrašnje naborane membrane (*cristae mitochondrialis*) i mitohondrijalnog matriksa.



**Mitoza** (*mitos* = nit, konac), ekvaciona dioba, kojom od majke ćelije nastaju dvije identične ćerke ćelije. Svojestvena je kako haploidnim, tako i diploidnim ćelijama.

**Mitozno jedro**, jedro za vrijeme ćelijske diobe. Tokom ovog perioda jedrova opna se fragmentiše, jedarce iščezava, a hromozomi postaju vidljivi.

**Mjhurača**, g. *Utricularia*, f. *Lentibulariaceae*: mala mjhurača (*U. minor*), obična mjhurača (*U. vulgaris*).

**Mjehuraste ćelije**, krupne, tankozide ćelije koje se nalaze u epidermisu monokotiledonih biljaka.

**Mjehurnjača**, *Physocaulis nodosus*, f. *Apiaceae*.

**Mjesečinac**, *Botrychium lunaria*, f. *Ophioglossaceae*.

**Mjesečnica**, *Lunaria annua*, f. *Brassicaceae*.

**Mlječne cijevi**, duge, cjevaste i granate ćelije, koje pripadaju sekretornim tkivima. U vakuolama sadrže mliječni sok, koji je uglavnom bijele boje. Zidovi ovih ćelija su elastični i celulozni, a citoplazma je višejedarna. Svojestvene su porodicama *Euphorbiaceae* (mlječike, g. *Euphorbia*), *Moraceae* (smokva *Ficus carica*).

**Mlječika**, g. *Euphorbia*, f. *Euphorbiaceae*: bademasta mlječika (*E. amygdaloides*), drvenasta mlječika (*E. dendroides*), mali mlječ (*E. helioscopia*), obična mlječika (*E. cyparissias*).

**Močvarni čempres**, *Taxodium distichum*, f. *Taxodiaceae*.

**Modra biserka**, *Lithospermum purpureocaeruleum*, f. *Boraginaceae*.

**Modra divizma**, *Verbascum phoeniceum*, f. *Scrophulariaceae*.

**Modrac**, *Centaurea cyanus*, f. *Asteraceae*.

**Modri kotrljan**, *Eryngium amethystinum*, f. *Boraginaceae*.

**Modroglavi čičak**, *Echinops ritro*, f. *Asteraceae*.

**Modrulja**, *Orobanche ramosa*, f. *Orobanchaceae*.

**Moechringia** (*Moechring* = njemački biolog), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, imenovan u čast njemačkog biologa Meringa.

**Moehringia trinervia**, vilica, koju odlikuje prisutvo tri žile na listu (*trinervia* = tri žile, nerva).

---

**Moesiacus** (*moesiacus* = mezijski), mezijski rožac *Cerastium moesiacum*, f. *Caryophyllaceae*.

**Molika**, *Pinus peuce*, f. *Pinaceae*.

**Mollis** (*mollis* = mekan), dlakavi ovsik *Bromus mollis*, f. *Poaceae*.

**Moltkia** (*Moltke* = pruski vojskovođa), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, dobio ime po pruskom vojskovođi Moltkeu.

**Moltkia petraea**, plavo lasinje (*pétra* = stijena), endem Dinarida sa disjunkcijom u Grčkoj. Epitet *petraea* govori da vrsta raste na kamenitim mjestima.

**Monadelfija** (*mono* = jedan, *delphos* = blizanac), pojava srastanja prašnika u cijev (sljezovi, f. *Malvaceae*).

**Monera** (*monérēs* = pojedinačan, sam), nekadašnje carstvo koje je objedinjavalo jednoćelijske prokariotske organizme.

**Mono** (*mono* = jedan, jedini, sam), prefiks koji ukazuje na postojanje jednog strukturnog elementa (*monokarpan plod*).

**Monoantokarpni plod** (*mono* = jedan, *anthos* = cvjet), nastao iz jednog cvijeta (šljiva *Punus domestica*, f. *Rosaceae*).

**Monofiletičko porijeklo** (*mono* = jedan, *phyletikós* = plemenski), podrazumjeva postojanje zajedničkog pretka, tj. jedne predačke linije.

**Monogynus** (*monogynus* = sa jednim tučkom), glog *Crataegus monogyna*, f. *Rosaceae*.

**Monohazijum** (*mono* = jedan, *chasium* = grana), simpodijalna cvast nastala razvojem samo jedne grane. Može biti *krivudarka* ili *uvojak*.

**Monokarpan plod** (*mono* = jedan, *karpellum* = plodić), nastao od jedne karpele (oraščica ljutića *Ranunculus ficaria*, f. *Ranunculaceae*).

**Monokarpna koštunica**, sočan plod nastao od jedne karpele, sa troslojnim perikarpom: egzokarp je kožast, mezokarp je sočan, a endokarp je tvrd (potporodica ruža *Prunoideae*).

**Monokotile** (*mono* = jedan, *kotylédōn* = klicin list), biljke čija klica ima jedan kotiledon.

**Mononuklearna** ćelija (*mono* = jedan, *nukleus* = jedro), ćelija sa jednim jedrom.

**Monopodijalno grananje** (*mono* = jedan, *podion* = osovina), tip grananja sa izraženom glavnom osovinom. Vršna osovina stalno raste i zadržava dominaciju, a iz bočnih pupoljaka nastaju slabije razvijene bočne grane (četinari, f. *Pinaceae*).

**Monosimetrično** = *dorzoventralno simetrično*, osa simetrije tijelo dijeli na *dorzalnu* (leđnju) i *ventralnu* (trbušnu stranu).

**Monotropa** (*mono* = jedan, sam, *trópos* = način življenja), rod iz porodice bezlistaca *Monotropaceae*, dobio ime po „usamljenosti“. Naseljava izuzetno tamne šume, koje su floristički prilično siromašne.

**Monotropa hypopitys**, bezlistac, ime dobio po odsustvu listova. Latinski epitet *hypopytys* = onaj koji raste ispod smrče, ukazuje na stanište ove biljke.

**Monspessulanum** (*monspessulanum* = monpelješki), maklijen *Acer monspessulanum*, f. *Aceraceae*.

**Montanus** (*montánus* = brdski), blaženak *Geum montanum*, f. *Rosaceae*.

**Morač**, *Foeniculum vulgare*, f. *Apiaceae*.

**Morfologija biljaka** (*morpha* = oblik, *logos* = nauka, znanje, učenje), botanička disciplina koja proučava oblik biljnog tijela, građu i razviće.

**Morguša**, *Cakile maritima*, f. *Brassicaceae*.

**Morpha** = oblik.

**Morska salata**, *Ulva lactuca*, f. *Ulvaceae*.

**Morska trava**, *Zostera marina*, f. *Zosteraceae*.

**Morsus-ranae** (*morsus* = griz, *rana* = žaba), žabogriz *Hydrocharis morsus-ranae*, f. *Hydrocharitaceae*.

**Morus** (*morea* = plod murve, murva), antički naziv kako za plod murve tako i sam rod. Pripada porodici murava *Moraceae*.

**Morus alba**, bijela murva (*albus* = bijelo). Latinski epitet se odnosi na boju zrelog ploda.

**Morus nigra**, crna murva (*niger* = crn). Latinski epitet se odnosi na boju zrelog ploda.

**Moschatellinus** (*moschatellinus* = miriše po mošusu), mirisavac *Adoxa moschatellina*, f. *Adoxaceae*.

---

**Mrazovac**, g. *Colchicum*, f. *Colchicaceae*: jesenji mrazovac (*C. autumnale*), zimski mrazovac (*C. hungaricum*)

**Mrežasta nervatura**, odlikuje se velikom razgranatošću nerava. Obuhvata *perastu* i *prstastu nervaturu*.

**Mrežica**, *Statice cancelata*, f. *Plumbaginaceae*.

**Mrka iglica**, *Geranium phaeum*, f. *Geraniaceae*.

**Mrke alge**, *Phaeophyta* (*phaios* = mračan, taman, *phýton* = biljka).

**Mrkva**, g. *Daucus*, f. *Apiaceae*: divlja mrkva (*D. carota*), pitoma mrkva (*D. sativus*).

**Mrkvasta podlanica**, *Caucalis daucoides*, f. *Apiaceae*.

**Mrtva kopriva**, g. *Lamium*, f. *Lamiaceae*: crvena (*L. purpureum*), njivska (*L. amplexicaule*), pjegava (*L. maculatum*), žuta (*L. luteum*).

**Mrtva kora**, sekundarno pokorično/kožno tkivo, koje nastaje višekratnim formiranjem *felogena*.

**Mucor** (*mucus* = sluz), rod iz porodice plijesni *Mucoraceae*.

**Mughus** (*mughus* = krivulj), *Pinus mugo*, f. *Pinaceae*.

**Muhara**, *Amanita muscaria*, f. *Amanitaceae*.

**Mukinja**, *Sorbus aria*, f. *Rosaceae*.

**Multifidus** (*multifidus* = višestruko razdijeljen), rascijepani kukurijek *Helleborus multifidus*, f. *Ranunculaceae*, endem Dinarida.

**Multiflorus** (*multiflorus* = sa više cvjetova), ruža *Rosa multiflora*, f. *Rosaceae*.

**Munika**, *Pinus heldreichii* = *P. leucodermis*, f. *Pinaceae*.

**Muralis** (*murális* = onaj koji raste na zidovima), zidna gušarka *Arabis muralis*, f. *Brassicaceae*.

**Murva**, g. *Morus*, f. *Moraceae*: bijela murva (*M. alba*), crna murva (*M. nigra*).

**Muscari** (*moschos* = kao mošus), rod iz porodice šparoga *Asparagaceae*, dobio ime po prijatnom mirisu cvjetova.

**Muscari botryoides**, presličica (*botryoides* = gusto grozdast). Cvast je gusto grozdasta.

**Muscari comosum**, kitnjava presličica (*comosum* = kitnjav).

**Muška bokvica**, *Plantago lanceolata*, f. *Plantaginaceae*.

**Muška paprat**, *Dryopteris filix-mas* = *Nephrodium filix-mas*, f. *Dryopteridaceae*.

**Muškartni oraščić**, *Myrsitica fragrans*, f. *Myristicaceae*.

**Mušmula**, *Mespilus germanica*, f. *Rosaceae*.

**Mušmulica**, *Cotoneaster integerrima*, f. *Rosaceae*

**Mutualizam**, međusobni odnos koristan za oba organizma.

**Myosotis** (*mysos* = miš, *otis* = uho), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, dobio ime zbog sličnosti listova sa mišjim uhom.

**Myosotis arvensis**, nezaboravak ili spomenak (*arvensis* = poljski). U prošlosti, mladići su poklanjali cvjetove ove biljke svojoj voljenoj sa porukom „Ne zaboravi me“.

**Myriophyllum** (*myrios* = mnogo, *phyllon* = list), rod iz porodice drezgi *Haloragaceae*, dobio ime po dijeljenosti lista na brojne segmente.

**Myriophyllum spicatum**, klasolika drezga (*spica* = klas). Riječ drezga ima varijabilno značenje: šuma, šikara, vodeno rastinje, čak i žabokrečina. U ovom slučaju se odnosi na vodeno rastinje i to submerzno, jer je *Myriophyllum* submerzna vrsta. Cvast je klasolika, i na to ukazuju i narodni i latinski naziv biljke.

**Myriophyllum verticillatum**, pršljenasta drezga (*verticillatus* = pršljenast).

**Myristica** (*myristikos* = mirisan), rod iz porodice oraščića *Myristicaceae*, ime dobio po aromi ploda i sjemena.

**Myrrhis** (*myrrha* = mirisna smola), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po ugodnom mirisu.

**Myrrhis odorata**, mira (*odoratus* = mirisan).

**Myrsitica fragrans**, muškartni oraščić (*frágrans* = mirisan).

**Myrtillus** (*myrtillus* = sličan mirti po listovima i plodu), borovnica *Vaccinium myrtillus*, f. *Ericaceae*.

**Myrtus** (*myrein* = bujati, uspjevati), antički naziv za mirtu, rod iz porodice mirti *Myrtaceae*.

---

*Myrtus communis*, mirta (*communis* = opšti).

*Myxomycota* (*myxa* = sluz, *mycota* = gljive), razdio plazmodijalnih sluzavih gljiva.

# N

**Nadcvjetan plodnik**, nalazi iznad cvjetne lože (paradajz *Lycopersicum esculentum*, f. *Solanaceae*).

**Naizmjeničan raspored listova** = *spiralan*, odlikuje postojanje jednog lista na čvoru, a zamišljena linija koja spaja listove po redu ima oblik spirale (lan *Linum usitatissimum*, f. *Linaceae*).

**Najas** (*Najade* = nimfe voda), rod iz porodice podvodnica *Najadaceae*, dobio ime po nimfama najadama.

**Najas marina**, podvodnica (*marina* = morska). Narodno ime ukazuje na submerznu formu, a latinski na primorski ambijent. Ipak ova vrsta ne živi u morima, već u slatkim i brakičnim vodama.

**Nana**, g. *Mentha*, f. *Lamiaceae*: barska nana (*M. aquatica*), mirisna nana (*M. pulegium*), pitoma nana (*M. x piperita*).

**Nanofanerofite** (*nano* = patuljast, *phanero* = vidljivo, primjetno, *phyton* = biljka), životna forma drvenastih biljaka, kod kojih se pupoljci nazale za visini od 25cm do 2m (planinska kleka *Juniperus nana*, f. *Cupressaceae*).

**Nanus** (*nanus* = patuljast, jako mali), planinska kleka *Juniperus nana*, f. *Cupressaceae*.

**Narandža**, *Citrus aurantiacus*, f. *Rutaceae*.

**Narsiccus** (*narao* = omamiti, opiti), rod iz porodice sunovrata *Amaryllidaceae*, dobio ime po opojnom mirisu. Po drugog tumačenju, rod je dobio ime po mladiću *Narcisu*, koji se zaljubio u sopstveni odraz u vodi.

**Naspraman raspored listova**, podrazumjeva postojanje dva lista na istom čvoru i pod uglom od 180° (pucavac *Silene vulgaris*, f. *Caryophyllaceae*).

---

**Nastije** (*nastos* = stisnuti zajedno), pokreti kod biljaka uzrokovani neusmjerenim stimulansom (ne zavise od položaja izvora stumulansa). Mogu biti: fotonastije, hemonastije, niktinastije, hidronastije, termonastije, tigmonastije itd.

**Nasturtium** (*nasus* = nos, *torquere* = mučiti), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, nazvan po oštrom mirisu ili soku koji iritira sluzokožu nosa i provocira kijanje.

**Nastrurtium officinale**, potočarka. Narodno ime ukazuje na tip staništa, a epitet *officinale* na upotrebu u medicini (*officinalis* = ljekovit).

**Naturalizacija**, proces odomaćivanja adventivnih vrsta, koji podrazumijeva širenje i samodržavanje, tj. reprodukciju populacije (bagrem: *Robnia pseudoacacia*, f. *Fabaceae*).

**Neapolitanus** (*neapolitanus* = iz Napulja), ljutić *Ranunculus neapolitanus*, f. *Ranunculaceae*.

**Nebrodensis** (*Nebroda* = planinski masiv na Siciliji), nazvano po planinskom masivu *Nebrodi* na Siciliji (lan *Linum nebrodensis*, f. *Linaceae*).

**Nektar**, slatkasti sekret koji izlučuju žljezdana tkiva zvana nekratije, i koji ima ulogu u privlačenju oprašivača.

**Nektarije**, žljezdana tkiva koja izlučuju nektar. Mogu biti floralne i ekstrafloralne.

**Nêma** = nit, konac.

**Nemembranske citoplazmatične organele**, ćelijske strukture koje nemaju membranu: ribozomi i citoskelet.

**Nemoralis** (*nemoralis* = šumski), šumska trava *Poa nemoralis*, f. *Poaceae*.

**Neottia** (*neottia* = gnijezdo), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio ime po isprepletanim korjenovima koji podsjećaju na gnijezdo.

**Neottia nidus-avis**, ptičje gnijezdo (*nidús* = gnijezdo, *ávis* = ptica).

**Neparno perast list**, tip perastog lista koji se završava sa terminalnom liskom.

**Nepeta** (*Nepa* = grad u Italiji), rod iz porodice usnatica *Lamiaceae*, dobio ime po drevnom gradu Nepi u Italiji.

**Nepeta cataria**, macina trava (*katta* = mačka).

**Nephrodium** (*nephros* = bubreg), rod iz porodice paprati *Dryopteridaceae*, imenovan po bubrežastom obliku induzijuma.



*Nephrodium filix-mas* = **Dryopteris filix-mas** (*filix* = paprat, *mas* = muški), bujad, muška paprat.

**Nepotpuni provodni snopići** = *prosti provodni snopići*, imaju ili samo elemente floema ili samo elemente ksilema.

**Nerium** (*nerion* = voli vlagu, vodu), rod iz porodice zimzelena *Apocynaceae*, dobio ime jer često raste blizu vode.

**Nerium oleander**, oleander (*oleander* = sličan maslini). Latinski epitet potiče od sličnosti sa *Oleom*- maslinom.

**Nervatura lista**, skup svih nerava jednog lista. Može biti predstavljena samo sa jednim nervom, kao kod četinara ili sa više njih koji su paralelni, dihotomo, perasto ili mrežasto granati.

**Nesavršene gljive** = *Deuteromycetes* = *Fungi imperfecti*.

**Neuston** (*neustós* = plivati), čine vodeni organizmi koji zbog male težine plivaju po površini.

**Neven**, *Calendula officinalis*, f. *Asteraceae*.

**Nezaboravak**, *Myosotis arvensis*, f. *Boraginaceae*.

**Nicolai**, Nikolina, imenovana u čast crnogorskog kralja Nikole I Petrovića Njegoša (Nikolin različak *Centaurea nicolai*, f. *Asteraceae*, endem jugoistočnih Dinarida).

**Nicotiana** (*Nicot* = francuski diplomata), rod iz porodice pomoćnica *Solanaceae*, dobio ime po francuskom diplomati Nikou.

**Nicotiana tabacum**, duvan.

**Nidus-avis** (*nidús* = gnijezdo, *avis* = ptica), ptičje gnijezdo *Neottia nidus-avis*, f. *Orchidaceae*.

**Nigella** (*niger* = crn), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, dobio ime po crnim sjemenkama.

**Nigella damascena**, mačji brkovi; pricvjetni listovi su končasto granati, nadvisuju cvijet i podsjećaju na mačje brkove (*damascena* = iz Damaska).

**Nigricans** (*nigricans* = onaj koji crni), crnkasta zanovijet *Cytisus nigricans*, f. *Fabaceae*, plodovi u zreлом stanju postaju crni.

---

**Nigrum** (*nigrum* = crn), crna čemerika *Veratrum nigrum*, f. *Melanthiaceae*, sa tamnocrvenim cvjetovima.

**Niktinastije**, pojava kada se listovi tokom noći skupljaju (albizija *Albizia julibrissin*, f. *Fabaceae*).

**Niska oštrica**, *Carex humilis*, f. *Cyperaceae*.

**Nitidus** (*nitidus* = svjetlucav, sjajan), sjajni petolisnik *Potentilla nitida*, f. *Rosaceae*.

**Nivalis** (*nivalis* = sniježni, zimski), visibaba *Galanthus nivalis*, f. *Amaryllidaceae*.

**Nobilis** (*nobilis* = otmen), lovor *Laurus nobilis*, f. *Laureaceae*.

**Noctiflorus** (*noctiflorus* = onaj koji cvjeta noću), noćni pucavac *Silene noctiflora*, f. *Caryophyllaceae*.

**Nodus** (*nodus* = čvor, članak), dio stabla koji nosi list.

**Nokatac** (*unguis*), suženi dio latice (karanfil g. *Dianthus*, f. *Caryophyllaceae*).

**Noli-tangere** (*noli-tangere* = nemoj dirati), prskavac *Impatiens noli-tangere*, f. *Balsaminaceae*.

**Nomeklatura** (*nomen* = ime), disciplina koja se bavi imenovanjem taksona.

**Nostoc**, kolonijalna modrozeleno-bakterija (*Cyanobacteria*).

**Nucelarna embrionija**, tip adventivne embrionije kod koje embrion nastaje od ćelija *nucelusa*.

**Nucelus** (*nucellus*), unutrašnje tkivo sjemenog zametka, koje odgovara makrosporangiji. U njemu nastaje makrogametofit. Kod nekih cvjetnica od *nucelusa* postaje hranljivo tkivo *perisperm*.

**Nucleolus** = jedarce.

**Nucleus** = jedro.

**Nudiflorum** (*nudiflorus* = sa glatkim, golim cvjetovima), rani jasmin *Jasminum nudiflorum*, f. *Oleaceae*.

**Nudus** (*nudus* = go), potpuno golog tijela, macina trava *Nepeta nuda*, f. *Lamiaceae*.

**Nukleoplazma** (*nucleus* = jedro, *plásma* = plazma) = *jedrov sok* = *karioplazma* (*karyon* = jedro, *plásma* = plazma).

**Nukleotid**, osnovna gradivna jedinica nukleinske kiseline. Građen je od tri komponente: pentoze (riboze ili desoksiriboze), azotne baze (purinske: adenin, guanin, i pirimidinske, timin, citozin, uracil) i ostatka fosforne kiseline.

**Nuphar** (*nenu* = ne, *phar* = za jelo), rod iz porodice lokvanja *Nymphaeaceae*. Po jednom tumačenju ime roda ukazuje na nejestivost lokvanja, a po drugom je dobio ime po nimfi.

**Nuphar luteum**, žuti lokvanj (*luteus* = žuto).

**Nymphaea** (*nymphaia* = nimfa), rod iz porodice lokvanja *Nymphaeaceae*, dobio ime po nimfi, koja se preobratala u lokvanj.

**Nymphaea alba**, bijeli lokvanj (*alba* = bijel).

---

# Nj

*Nježna pjeskarica, Arenaria gracilis, f. Caryophyllaceae.*

*Njivska mrtva kopriva, Lamium amplexicaule, f. Lamiaceae.*

*Njuška (stigma), žig tučka.*

# O

- Obična baluška*, *Gagea lutea*, f. *Liliaceae*.
- Obična čestoslavica*, *Veronica persica*, f. *Scrophulariaceae*.
- Obična čvorika*, *Sagina procumbens*, f. *Caryophyllaceae*.
- Obična kleka*, *Juniperus communis*, f. *Cupressaceae*.
- Obična kurika*, *Euonymus europaeus*, f. *Celasteraceae*.
- Obična loboda*, *Atriplex patula*, f. *Chenopodiaceae*.
- Obična marulja*, *Marrubium vulgare*, f. *Lamiaceae*.
- Obična metiljka*, *Lysimachia vulgaris*, f. *Primulaceae*.
- Obična mjehurača*, *Utricularia vulgaris*, f. *Lentibulariaceae*.
- Obična mlječika*, *Euphorbia cyparissias*, f. *Euphorbiaceae*.
- Obična presličica*, *Muscari botryoides*, f. *Asparagaceae*.
- Obična pšenica*, *Triticum vulgare*, f. *Poaceae*.
- Obična suručica*, *Filipendula hexapetala*, f. *Rosaceae*.
- Obična štirenica*, *Mercurialis annua*, f. *Euphorbiaceae*.
- Obična vija*, *Medicago orbicularis*, f. *Fabaceae*.
- Obična zečina*, *Centaurea jacea*, f. *Asteraceae*.
- Obični badelj*, *Carduus nutans*, f. *Asteraceae*.
- Obični bjelolist*, *Filago vulgaris*, f. *Asteraceae*.
- Obični blaženak*, *Geum urbanum*, f. *Rosaceae*.
- Obični čičak*, *Xanthium strumarium*, f. *Asteraceae*.

---

**Obični jeremičak**, *Daphne blagayana*, f. *Thymelaeaceae*.

**Obični kotrljan**, *Eryngium campestre*, f. *Apiaceae*.

**Obični lanilist**, *Linaria vulgaris*, f. *Scrophulariaceae*.

**Obični likovac**, *Daphne mezereum*, f. *Thymelaeaceae*

**Obični sit**, *Juncus effusus*, f. *Juncaceae*.

**Obični troskot**, *Polygonum persicaria*, f. *Polygonaceae*.

**Obligatan** (*obligātorius*) = obavezan.

**Obligatna mikoriza**, obavezna mikoriza. Nasuprot njoj stoji *fakultativna*.

**Obod lista**, mjesto gdje lice prelazi u naličje. Može biti *cijeli*, *nazubljen* i *urezan*.

**Obscurus** (*obscurum* = taman, skriven), noćurak *Epilobium obscurum*, f. *Onagraceae*.

**Obtusifolium** (*obtusifolium* = tupolisni), javor *Acer obtusifolium*, f. *Aceraceae*.

**Occidentalis** (*occidentalis* = zapadni), tuja *Thuja occidentalis*, f. *Cupressaceae*.

**Ocimum** (*ozein* = mirisati), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, dobio ime po aromi.

**Ocimum basilicum**, bosiljak (*basilicum* = kraljevski).

**Očajnica**, *Marrubium vulgare*, f. *Lamiaceae*.

**Očoboljka**, *Thalictrum aquilegifolium*, f. *Ranunculaceae*.

**Odoljen**, *Valeriana officinalis*, f. *Valerianaceae*.

**Odontites** (*odus* = zub), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, dobio ime zbog upotrebe u liječenju zubobolje.

**Odontites rubra**, crveni vidac (*rubra* = crvena). Narodni naziv potiče od riječi vidati, koja ukazuje na njenu ljekovitost.

**Odoratus** (*odoratus* = mirisan), ljubičica *Viola odorata*, f. *Violaceae*, dobila ime po ugodnom mirisu cvjetova.

**Oenanthe** (*oinos* = vino, vinova loza, *anthos* = cvijet), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*. Dobio ime po aromi cvasti koja podsjeća na vino.

**Oenanthe fistulosa**, trbac (*fistulosus* = šupalj). Biljka se odlikuje se šupljim (cjevastim) stablom, na što ukazuje i epitet *fistulosa*.

***Oenanthe pimpinelloides***, srbac (*pimpinelloides* = kao *Pimpinella*).

***Oenothera*** (*oinos* = vino, *ther* = zvijer), rod iz porodice noćuraka *Onagraceae*. Ime je nastalo kao složenica riječi *oinos* (vino) i *ther* (zvijer), međutim ono se u antičko vrijeme odnosilo na vrstu *Epilobium hirsutum*, koja pripada istoj porodici. Vrste roda *Oenothera* ne odlikuju navedene osobine. Obzirom da je Karl Line uvrstio rod *Oenothera* u „*Species Plantarum*“, ono je kao takvo prihvaćeno, uprkos nepodudaranju sa antičkim imenom.

***Oenothera biennis***, žuti noćurak (*biennis* = dvogodišnji).

***Officinalis*** (*officinális* = ljekovit), pelim *Salvia officinalis*, f. *Lamiaceae*.

***Ohreja***, rukavac nastao međusobnim srastanjem listića (f. *Equisetaceae*), ili zalistaka (f. *Polygonaceae*).

***Oidije*** (*artospore*), spore gljiva bespolnog porijekla, koje nastaju fragmentacijom hifa. Iz novonastalih fragmenata se razvijaju spore (pepelnice f. *Erysiphaceae*).

***Okca na krtoli krompira***, pupoljci iz kojih će se razviti izdanak.

***Okca u plodniku***, komore ili šupljine u kojima se nalaze sjemeni zametci. U zavisnosti od njihovog broja, plodnik može biti jednook, dvoook itd.

***Okruglasti kaćun***, *Orchis globosa*, f. *Orchidaceae*.

***Oksilofite*** (*oxy* = kiselo, *phyton* = biljka), grupa kserofita koje žive na kiselim, vlažnim i hladnim tlima (sfagnumske tresave).

***Olea*** (*oliva* = maslina), antički naziv za plod i biljku maslinu, f. *Oleaceae*.

***Olea europaea***, maslina.

***Oleander***, *Nerium oleander*, f. *Apocynaceae*.

***Oleraceus*** (*oleraceus* = upotrebljiv kao povrće), kupus *Brassica oleracea*, f. *Brassicaceae*.

***Oligomeran*** (*oligo* = mali brojem, *méros* = dio), sastavljen od malog broja elemenata.

***Olovnica***, *Plumbago europaea*, f. *Plumbaginaceae*.

***Olpidium*** (*olpis* = boca), rod gljiva hitrida iz porodice *Olpidiaceae*, dobio ime po obliku sporangije.

***Olpidium brassicae***, crna noga (*brassicae* = parazit na kupusu *Brassica sp.*).

---

**Oman**, g. *Inula*, f. *Asteraceae*: pravi oman (*I. helenium*), uskolisni oman (*I. ensifolia*), vrboliki oman (*I. salicina*).

**Omorika**, *Picea omorika*, f. *Pinaceae*.

**Onobrychis** (*onos* = magarac, *brychein* = žvakati), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, rado konzumiran od strane magaraca.

**Onobrychis viciaefolia**, grahorka (*viciaefolia* = sa listovima nalik grahoricama g. *Vicia*).

**Ononis** (*onos* = magarac, *oninemi* = koristiti), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, još znan i kao magareća trava.

**Ononis spinosa**, zečji trn (*spina* = trn). Iako u latinskom nazivu roda figurira ime magarac, narod sa naših prostora ovu biljku zove zečji trn.

**Onopordon** (*onos* = magarac, *porde* = nadimanje), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po efektu nadimanja poslije konzumiranja.

**Onopordon acanthium**, magareći trn (*acantha* = trn).

**Onosma** (*onos* = magarac, *osme* = miris), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, dobio ime po vjerovanju da magarci rado jedu ovu biljku.

**Onosma arenaria**, pješčarski oštrolist (*arenarius* = pješčarski).

**Onosma visianii**, trava od Rumije. Vrsta je dobila ime u čast Roberta Vizijanija, hrvatskog botaničara italijanskog porijekla.

**Ontogenija** (*ontos* = biti, postojati, biće, *jénnissi* = rođenje, nastajanje), proučava individualno razviće organizma, počev od začeca, pa do smrti.

**Oogonija**, jednoćelijska ženska gametangija svojstvena algama i gljivama.

**Oomycota**, razdio vodenih gljiva i plijesni, carstvo gljiva.

**Oospore**, spore gljiva koje nastaju u polnom ciklusu. Okruglastog su oblika i obavijene dvostrukom opnom. Služe kao trajne spore za prezimljavanje (palmenjače f. *Peronosporaceae*).

**Operculum** (*operculum* = poklopac), poklopac čaure kod pravih mahovina.

**Ophioglossum** (*ophis* = zmija, *glossa* = jezik), rod iz porodice jednolista *Ophioglossaceae*, dobio ime po obliku lista.

**Ophioglossum vulgatum**, zmijski jezik ili jednolist. Biljka ima jedan list, diferenciran na asimilacioni i sponosni dio.



**Ophrys** (*ophrys* = obrva, ponos, ugled), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio ime po raskošnoj ljepoti.

**Ophrys apifera**, pčelica čija medna usna podsjeća na pčelu (*apis* = pčela).

**Ophrys cornuta**, pčelica koja na mednoj usni ima dva rogolika izraštaja (*cornus* = rog).

**Ophrys fusciflora**, pčelica sa mednom usnom na kojoj dominiraju smeđi tonovi (*fuscus* = smeđ).

**Oplođenje** = fertilizacija.

**Opna za zatvaranje**, dio srednje lamele i primarnog zida koji se nalaze u jamicama.

**Oppositifolius** (*oppositifolius* = sa naspramnim listovima), metiljuša *Chrysosplenium oppositifolium*, f. *Saxifragaceae*.

**Oprašivanje**, proces prenošenja polena na žig tučka.

**Opšančene jamice**, tip jamica čiji se kanalić ljevkašto proširuje ka opni za zatvaranje.

**Opuntia** (*Opus* = antički grad), rod iz porodice kaktusa *Cactaceae*, dobio ime po antičkom gradu Opusu.

**Opuntia ficus-indica**, opuncija (*ficus* = smokva, *indica* = indija).

**Opuntia vulgaris**, kaktus (*vulgaris* = običan).

**Orah**, *Juglans regia*, f. *Juglandaceae*.

**Oranj**, *Sisymbrium officinalis*, f. *Brassicaceae*.

**Orašak**, *Lathyrus tuberosus*, f. *Fabaceae*.

**Orašćica**, suvi jednosjemeni plod, nastao od jedne karpela (*monokarpna*) ili više sraslih karpela (*sinkarpna*).

**Orbicularis** (*orbiculáris* = okrugao), pasdrijen *Rhamnus orbicularis*, f. *Rhamnaceae*, okrugli listovi.

**Orchis** (*orchis* = testis), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio ime po vjerovanju da njegove krhotice, koje oblikom podsjećaju na mošnje, imaju afrodisijačko dejstvo.

**Orchis globosa**, okruglasti kaćun, sa loptastim cvastima (*globosus* = lopast).

---

**Orchis morio**, mali kaćun, salep (*morio* = sličan ludačkoj kapi). Pretpostavlja se da epitet *morio* potiče od sličnosti cvijeta sa ludačkom kapom.

**Ordo** = *red*, taksonomska kategorija koja je u hijerarhijskom sistemu pozicionirana između porodice i klase. Odlikuje ga nastavak – *ales* (*Polypodiales* – red paprati).

**Organ**, dio biljnog tijela koji vrši određenu funkciju.

**Organele**, ćelijske strukture sa jasno definisanom funkcijom. U zavisnosti od postojanja membrane i njene slojevitosti, dijele se na nemembranske, jednomembranske i dvomembranske.

**Orientalis** (*orientalis* = sa istoka), bjelograbić *Carpinus orientalis*, f. *Betulaceae*.

**Origanum** (*oros* = planina, *ganos* = ukras), rod iz porodice usnatica *Lamiaceae*. Ime je nastalo kao kovanica od riječi planina i ukras.

**Origanum vulgare**, planinski čaj ili vranilovka (*vulgare* = običan). Iako u narodnom nazivu figurira riječ planinski, ova vrsta se javlja i u nizijskim krajevima. Epitet *vulgare* govori o njenoj uobičajenosti.

**Oriz**, *Oryza sativa*, f. *Poaceae*.

**Orlaya**, rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po ruskom prirodnjaku i ljekaru Orlaju.

**Orlaya grandiflora**, divlja mrkva (*grandiflora* = sa krupnim cvjetovima). O krupnim obodnim cvjetovima govori epitet *grandiflora*.

**Orlovac**, *Galega officinalis*, f. *Fabaceae*.

**Orlovi nokti**, *Astragalus glycyphyllos*, f. *Fabaceae*.

**Ornithogalum** (*ornis* = ptica, *gala* = mlijeko), rod iz porodice šparoga *Asparagaceae*, imenovan po bijeloj boji cvijeta i sluzavom soku.

**Ornithogalum tenuifolium**, ptičje mlijeko (*tenuifolium* = uskih listova).

**Ornitofilija** (*ornitho* = ptica, *philia* = afinitet), oprašivanje posredstvom ptica.

**Ornus** (*oreinos* = gorski), gorski jasen *Fraxinus ornus*, f. *Oleaceae*.

**Orobanche** (*orobos* = grahorica, *anchein* = daviti), rod iz porodice *Orobanchaceae*, ime dobio zbog parazitske forme.

**Orobanche caryophyllacea**, volovod koji parazitira na biljkama iz porodice *Caryophyllaceae*.

**Orobanche ramosa**, modrulja (*ramosa* = granato). Ovu vrstu odlikuje plavo-lila (narodni naziv) i granato stablo.

**Ortotropan sjemeni zametak** (*ortho* = pravo ili uspravno, *tropic* = orijentisan ka) = *uspravan*.

**Oryza** (*oryzon*, *oryza* = arapsko ime za rižu), rod iz porodice trava *Poaceae*, izveden od arapskog imena za rižu *oryzon* ili *oryza*.

**Oryza sativa**, oriz, riža (*sativus* = gajen).

**Osjak**, g. *Cirsium*, f. *Asteraceae*: poljski osjak (*C. arvense*), vunasti osjak (*C. eriophorum*).

**Oskoruša**, *Sorbus domestica*, f. *Rosaceae*.

**Osluznjavanje** = *gelifikacija*.

**Osmunda** (*os* = usta, *mundus* = čist), paprat iz porodice *Osmundaceae*. Ime je dobila zbog spravljanja rastvora za ispiranje usta.

**Osmunda regalis**, kraljevska paprat (*regalis* = kraljevski).

**Osnovi meristem**, tvorno tkivo koje se nalazi neposredno ispod tunike i korpusa. Od njega nastaju elementi primarne kore i srž.

**Osovinski korijenov sistem**, podrazumjeva postojanje jednog glavnog korijena koji je jako razvijen i dužinom i debljinom prednjači nad bočnim i adventivnim korjenovima.

**Osteosklereidi** (*osteon* = kost), sklerenhiske ćelije koje imaju proširene krajeve, pa oblikom podsjećaju na koščice.

**Ostruga** (*calcar*), cjevasti i uglavnom savijeni izraštaj na listićima perijanta i/ili perigona (ljubičica g. *Viola*, f. *Violaceae*).

**Ostrya** (*ostreon* = školjka), rod iz porodice breza *Betulaceae*, ime dobio zbog izgleda ploda.

**Ostrya carpinifolia**, crni grab (*carpinifolia* = sa listovima kao u *Carpinusa*).

**Osyris** (*Osiris* = egipatski bog), rod iz porodice sandalovki *Santalaceae*, dobio je ime po egipatskom bogu Ozirisu.

**Osyris alba**, metla, nazvana po granatom habitusu koji podsjeća na metlu. Epitet *alba* se odnosi na boju cvijeta (*albus* = bijel).

**Oštri sit**, *Juncus acutus*, f. *Juncaceae*.

---

**Oštrica**, g. *Carex*, f. *Cyperaceae*: niska oštrica (*C. humilis*), prolječna oštrica (*C. verna*).

**Oštrolist**, g. *Onosma*, f. *Boraginaceae*: pješčarski oštrolist (*O. arenaria*).

**Otvoreni kolateralni provodni snopić**, tip kolateralnog snopića sa fascikularnim kambijumom.

**Otvoreni provodni snopić**, tip snopića sa fascikularnim kambijumom, koji stalno stvara nove elemente ksilema i floema.

**Ovalis** (*ovatus* = jajast), ovalna oštrica *Carex ovalis*, f. *Cyperaceae*, cvast je ovalna.

**Ovas**, *Avena sativa*, f. *Poaceae*.

**Ovsenica**, *Agrostis stolonifera*, f. *Poaceae*.

**Ovsenica**, *Arrhenatherum elatius*, f. *Poaceae*.

**Oxalis** (*oxys* = kiseo, *halos* = so), rod iz porodice *Oxalidaceae*, dobio ime po kiselkasto-slanom ukusu.

**Oxalis acetosella**, kiselica (*acetosellus* = kiseklast).

**Oxys** (*oxys* = oštar), primorska kleka *Juniperus oxycedrus*, f. *Cupressaceae*.

**Oxytropis** (*oxys* = oštar, *tropis* = hrbat, kobilica), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po formi ladice.

**Oxytropis campestris**, poljska oštrica (*campestris* = poljski).

# P

***Paeonia*** (*Paeon* = bog iz grčke mitologije), rod iz porodice božura *Paeoniaceae*, dobio ime po Peonu, bogu ljekarstva iz grčke mitologije.

***Paeonia officinalis***, božur (*officinalis* = ljekovit).

***Pajasen***, *Ailanthus altissima*, f. *Simaroubaceae*.

***Palea***, brakteja koja se nalazi u pazuhu cvijeta trava f. *Poaceae*.

***Paleobotanika*** (*paleo* = star, drevan, *botanika* = nauka o biljkama), bavi se izučavanjem biljaka prošlih geoloških perioda.

***Palinologija*** (*palunein* = oprašivati, *logos* = nauka, znanje, učenje), nauka o polenu.

***Palisadno tkivo***, tip hlorenhima i dio mezofila kod većine biljaka. Čelije su cilindrične i upravno postavljene u odnosu na površinu lista ili stabla. Često se naziva tipičnim asimilacionim tkivom.

***Paliurus*** (*palin* = opet, *uron* = mokraća), rod iz porodice krkavina *Rhamnaceae*, dobio ime zbog upotrebe u izmokravanju.

***Paliurus spina-chrysti***, drača. Epitet *spina-chrysti* se odnosi na legendu po kojoj je na dan raspeća Isusu stavljen vijenac od drače (*spina-chrysti* = Hristov trn).

***Pallidus*** (*pallidus* = blijed), perunika *Iris pallida*, f. *Iridaceae*.

***Palma tip anatomske građe stabla***, podrazumjeva postojanje velikog broja zatvorenih kolateralnih provodnih snopića nepravilno raspoređenih u centralnom cilindru. Svojestven je monokotiledonim biljkama.

***Palmatus*** (*palmatus* = sa dlanolikim listovima), hibiskus *Hibiscus palmatus*, f. *Malvaceae*.

---

**Palustris** (*palustris* = onaj koji živi na močvarnim tlima), močvarni iris *Iris palustris*, f. *Iridaceae*.

**Pamuk**, *Gossypium herbaceum*, f. *Malvaceae*.

**Pancicia** (*Pančić* = srpski botaničar), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po botaničaru Josifu Pančiću.

**Pancicia serbica**, srpska Pančićia, endem Dinarida.

**Paniculatus** (*paniculatus* = metličasta cvast), kamenjarka, *Saxifraga paniculata*, f. *Saxifragaceae*.

**Pannonicus** (*panonicus* = panonski), ovsik *Bromus pannonicus*, f. *Poaceae*.

**Papaver** (*pappa* = hrana ili mlijeko), rod iz porodice *Papaveraceae*, dobio ime po mliječnom soku.

**Papaver rhoeas**, poljski mak, na crvenu boju cvjetova upućuje epitet *rhoeas* (*rhoeas* = crven).

**Papaver somniferum**, pitomi mak (*somnus* = san, *ferum* = nosi). Epitet, ukazuje na njegovo uspavljujuće dejstvo.

**Papile** (*papula* = bradavica), kratka ispupčenja na epidermalnim ćelijama.

**Papilionaceae** (*papilio* = leptir), stari naziv za porodicu leptirnjača. Aktuelni je *Fabaceae*.

**Papratac**, *Asplenium viridis*, f. *Aspleniaceae*.

**Papratac**, *Cheilanthes persica*, f. *Pteridaceae*.

**Paprika**, *Capsicum annum*, f. *Solanaceae*.

**Papus** (*pappus*), izmijenjena čašica kod biljaka iz porodice glavočika *Asteraceae*. Može imati formu jednostavnih dlaka (maslačak *Taraxacus officinale*), rasperanih dlaka (kozja brada *Tragopogon pratensis*), zupčastih izraštaja (dvozub *Bidens tripartita*), krunice (buhač *Tanacetum cinerariifolius*), a nekad može biti i redukovan (divlja salata *Lapsana communis*).

**Paracitni tip stominog aparata** (*pará* = pored, uz, *cyto* = ćelija), sačinjavaju dvije stomine ćelije i dvije, njima paralelne ćelije pomoćnice (bročevi f. *Rubiaceae*, mahunarke f. *Fabaceae*).

**Paradajz**, *Solanum lycopersicum* = *Lycopersicum esculentum*, paradajz.

**Parakarpan plod** (*pará* = pored, uz, *karpellum* = plodić), polikarpan, sinkarpan i jednook plod (pucavac *Silene vulgaris*, g. *Caryophyllaceae*).

**Parazit**, organizam koji se hrani materijama iz živih ćelija (volovod g. *Orobanchae*).

**Parenhim za fotosintezu** = *hlorenhim*.

**Parenhimske ćelije**, ćelije kod kojih su sve tri prostorne dimenzije manje više iste (parenhimatično tkivo).

**Parijetalna placentacija** (*pariet* = zid), podrazumijeva raspored sjemenih zametaka na zidu plodnika (žabogriz *Hydrocharis morsus-ranae*, f. *Hydrocharitaceae*).

**Paris** (*pars* = jednak), rod iz porodice čemerika *Melanthiaceae*, dobio ime po simetričnosti listova.

**Paris quadrifolia**, Petrov krst (*quadrifolius* = sa četiri lista).

**Parnassia** (*Parnassus* = Parnas, planina u Grčkoj), rod iz porodice kamenjarki *Saxifragaceae*, imenovan po planini Parnas.

**Parnassia palustris**, bijela trava (*palustris* = močvarni). Narodno ime je dobila po bijelim cvjetovima, a latinski epitet po staništu.

**Parno perast list**, tip perastog lista koji se završava sa parom liski.

**Paronychia** (*para* = pored, *onyx* = nokat), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, dobio ime po prisustvu noktastih brakteja.

**Paronychia kapela**, srebrnica; dobila ime po srebrnim braktejama.

**Partenogeneza** (*parthenos* = djevičansko, *genesis* = rađanje), obrazovanje embriona iz neoplođene jajne ćelije. Može biti *haploidna* i *diploidna*.

**Partenokarpija** (*parthenos* = djevičansko, *karpos* = plod), fenomen obrazovanja ploda bez oplodjenja.

**Parthenocissus** (*parthenos* = djeвица, *kissos* = bršljan), rod iz porodice loza *Vitaceae*, dobio ime po sličnosti sa bršljanom i mogućnosti partenogeneze.

**Parthenocissus quinquefolia**, petolisna lozica (*quinquefolia* = petolisna).

**Parviflorus** (*parviflorus* = sa sitnim cvjetovima), sitnocvjetni vrijesić *Micromeria parviflora*, f. *Lamiaceae*, endem jugoistočnih Dinarida.

**Pasja zijevalica**, *Scrophularia canina*, f. *Scrophulariaceae*.

---

**Pasji drijen**, *Cornus sanguineus*, f. *Cornaceae*.

**Pasji jezik**, g. *Cynoglossum*, f. *Boraginaceae*. Obe vrste ovog roda: *C. arvense* i *C. officinale*, nose isti naziv - pasji jezik.

**Pasji zub**, *Erythronium dens-canis*, f. *Liliaceae*.

**Pastinaca** (*pastus* = hrana), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po jestivosti korijena.

**Pastinaca sativa**, paškanat (*sativus* = gajen).

**Pasulj**, *Phaseolus vulgaris*, f. *Fabaceae*.

**Paškanat**, *Pastinaca sativa*, f. *Apiaceae*.

**Patlidžan**, *Solanum melongena*, f. *Solanaceae*.

**Patulus** (*patulus* = širok, raširen), obična pepljuga *Atriplex patula*, f. *Chenopodiaceae*.

**Patuljasta palma**, *Chamaerops humilis*, f. *Arecaceae*.

**Pavit**, *Clematis vitalba*, f. *Ranunculaceae*.

**Pčelica**, g. *Ophrys*, f. *Orchidaceae*.

**Pectinatus** (*pectinatus* = češljast), mrijesnjak *Potamogeton pectinatus*, f. *Potamogetonaceae*.

**Pečurka**, bazidiokarp sa mesnatim tijelom, koje je diferencirano na dršku i šešir. Sa donje strane šešira se nalaze himenofori, listastog, cjevastog ili igličastog tipa, na njima himenije sa bazidijama (f. *Agaricaceae*).

**Pedicularis** (*pediculus* = vaš), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, dobio ime jer su se neke vrste koristile protiv vaši.

**Pedicularis comosa**, žuti ušljivac (*comosus* = kitnjast).

**Pedicularis friederici-augusti**, ušljivac, nazvan po saksonskom kralju Fridrihu Augustu.

**Pedicularis verticillata**, crveni ušljivac (*verticillata* = pršljenast). Odlikuju ga pršljenasto postavljeni listovi.

**Pekarski kvasac**, *Saccharomyces cerevisiae*, f. *Saccharomycetaceae*.

**Pektinske materije**, vezivne materije koje izgrađuju primarni ćelijski zid i srednju lamelu.



**Pelim**, *Salvia officinalis*, f. *Lamiaceae*.

**Pelin**, *Artemisia absinthium*, f. *Asteraceae*.

**Pelorija**, pojava da terminalni cvijet zigomorfni biljaka zadobije aktinomorfnu simetriju (mrtva kopriva *Lamium album*, f. *Lamiaceae*)

**Peltatan list** = štitast, manje-više okrugao sa drškom koja je pričvršćena na sredini liske (klobučac *Cotyledon rupestris*, f. *Crassulaceae*).

**Pendulus** (*pendulinus* = viseći), planinska ruža *Rosa pendulina*, f. *Rosaceae*.

**Penta** = pet, prefiks koji označava petočlanost ili petodjelnost (*pentameran*).

**Pentacikličan cvijet** (*penta* = pet, *cyclus* = krug), ima elemente raspoređene u pet krugova (perijant u dva kruga, andereum u dva i ginecij u jednom krugu).

**Pepeljuga**, *Chenopodium album*, f. *Chenopodiaceae*

**Pepo**, tip bobice kod kojeg je perikarp manje-više čvrst i opkoljava veliku sočnu placentu sa mnogobrojnim sjemenima (tikve f. *Cucurbitaceae*).

**Perast list**, složen list kod kojeg su liske naspramno raspoređene duž glavne drške. Može biti parno ili neparno perast, i prost ili složen.

**Perasta nervatura**, podrazumjeva postojanje jednog glavnog nerva, koji se račva na bočne nerve približne dužine.

**Perasta pasjača**, *Brachypodium pinnatum*, f. *Poaceae*.

**Peregrinus** (*peregrinus* = tuđ, stran), broć *Rubia peregrina*, f. *Rubiaceae*.

**Perenne** = višegodišnje zeljaste biljke = trajnice, vrste čiji životni ciklus traje godinama, međutim, njihovi nadzemni izdanci traju samo jednu vegetacionu sezonu i na kraju svake godine odumiru. Podzemni organi su dugovječni i višegodišnji.

**Perennis** (*perennis* = trajan), bijela rada *Bellis perennis*, f. *Asteraceae*.

**Perfoliatus** (*perfoliatus* = sa proraslim listovima), žuta trava *Smyrnum perfoliatum*, f. *Apiaceae*.

**Perforacije**, krupni otvori na ćelijskom zidu koji ne posjeduju opnu za zatvaranje. Po toj osobini se razlikuju od jamica.

**Peri** (*peri* = okolo), prefiks sa značenjem okolo (*perikarp*).

---

**Periblem**, apikalni meristem u vegetativnoj kupi korijena. Diferencijacijom njegovih ćelija nastaju elementi primarne kore korijena.

**Pericikl**, prvi sloj centralnog cilindra. Može biti građen samo od ćelija parenhima ili sklerenhima ili i od parenhima i sklerenhima. Pericikl stabla i korijena se razlikuju.

**Pericikl korijena**, građen je od jednog, rijetko više redova parenhimskih ćelija.

**Pericikl stabla**, može biti građen samo od ćelija parenhima ili od ćelija parenhima i sklerenhima, koje se smjenjuju u formi prstena ili traka.

**Pericitni tip stominog aparata** (*peri* = okolo, *cyto* = ćelija), čine dvije stomine ćelije, koje su u potpunosti okružene jednom ćelijom pomoćnicom (paprati).

**Peridermis** (*peri* = okolo, *derma* = koža), sekundarno pokorično/kožno tkivo, koje je nastalo radom sekundarnog meristema felogena plute ili plutinog kambijuma. Sastoji se od ćelija feloderma, felogena i plute. U njemu se obrazuju sekundarna tkiva za provjetravanje - lenticle.

**Perigini cvjetovi** (*peri* = okolo, *gyne* = žensko), imaju ravno ili udubljeno cvjetišta pa se svi elementi nalaze na istom nivou.

**Perigon** = homohlamidan perijant.

**Perijant** (*peri* = okolo, *anthos* = cvijet), cvjetni omotač.

**Perikarp** (*peri* = okolo, *karpós* = plod), omotač ploda. Kod nekih biljaka je direfenciran na egzokarp, mezokarp i endokarp.

**Perimitohondrijalni prostor**, uska zona između spoljašnje i unutrašnje membrane mitohondrija. Ispunjen je tečnošću.

**Periploca** (*peri* = okolo, *plokein* = povijati, obavijati), rod iz porodice svilenica *Asclepiadaceae*. Dobio je ime po životnoj formi povijuše.

**Periploca graeca**, lozica, nazvana po formi povijuše (*graecus* = grčki). Epitet *graecus* obuhvaćen samo dio areala ove vrste, koja je nativna i u flori Crne Gore.

**Perisperm** (*peri* = okolo, *sperma* = sjeme), hranljivo tkivo vegetativnog porijekla. Nalazi se u sjemenu i nastaje od nucelusa.

**Peritecija** (*peri* = okolo, *thēca* = omotač, zid), askokarp kruškastog oblika. Na samom vrhu se nalazi otvor ostiola preko koje se oslobađaju spore.

**Peroksizomi**, tip mikrotijela ili citozoma koji sadrže enzime važne u procesu *fotorespiracije*. Naročito su brojni u fotosintetski aktivnim ćelijama.

***Persea gratissima***, avokado, f. *Laureaceae*.

***Persicifolia*** (*persicifolia* = sa listovima kao kod breskve), zvončić *Campanula persicifolia*, f. *Campanulaceae*.

**Peršun**, *Petroselinum sativum* = *P. hortense* = *P. vulgare*, f. *Apiaceae*.

**Petala** = corolla = krunični listići.

***Petasites*** (*petasos* = šešir sa širokim obodom), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po velikim listovima koji liče na šešir sa širokim obodom.

***Petasites hybridus***, lopuh.

***Petiolatus*** (*petiolatus* = listovi sa drškom), lukovača *Alliaria petiolata*, f. *Brassicaceae*.

***Petolisna lozica***, *Parthenocissus quinquefolia*, f. *Vitaceae*.

**Petolisnik**, rod *Potentilla*, f. *Rosaceae*: srebrni petolisnik (*Potentilla argentea*), dlakavi petolisnik (*Potentilla hirta*), sjajni petolisnik (*Potentilla nitida*).

***Petraeus*** (*petrōsus* = stjenovit), koji raste na stjenovitim staništima: plavo lasinje *Moltkia petraea*, f. *Boraginaceae*, endem Dinarida sa disjunkcijom u Grčkoj.

***Petroselinum*** (*petro* = stijena, *selas* = sjajan), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po sjajnim listovima.

***Petroselinum sativum*** = *P. hortense* = *P. vulgare*, peršun, petrusin (*sativum* = gajen, *hortense* = vrtni, *vulgare* = obični).

**Petrov krst**, *Paris quadrifolia*, f. *Melanthiaceae*.

**Petrovac**, *Agrimonia eupatoria*, f. *Rosaceae*.

**Petrusin**, *Petroselinum sativum* = *P. hortense* = *P. vulgare*, f. *Apiaceae*.

**Petrovac**, *Leucanthemum vulgare*, f. *Asteraceae*.

**Petteria** (*Petter* = austrijski botaničar), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, nazvan u čast austrijskog floriste *Petera*.

***Petteria ramentacea***, zanovijet, f. *Fabaceae*. Ovo je prva novoopisana biljka u flori Crne Gore.

***Peucedanum*** (*peuke* = smrča, *danos* = nizak, *peukedanos* = gorak), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*. O porijeklu imena roda postoje dva tumačenja. Po jednom ime se izvodi iz sličnosti liski sa četinama smrče, a po drugom po gorkom ukusu.

---

***Peucedanum longifolium***, devesilje (*longifolium* = sa dugim listovima).

***Phaeophyta*** (*phaios* = mračan, taman, *phýton* = biljka), mrke alge.

***Phaeus*** (*phaeus* = smeđ), zdravac *Geranium phaeum*, f. *Geraniaceae*.

***Phaseolus*** (*phaseolos* = dugi čunj), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, čije ime potiče od oblika ploda.

***Phaseolus vulgaris***, pasulj (*vulgaris* = običan).

***Phillyrea media***, zelenika, f. *Oleaceae*.

***Phleum*** (*phleein* = teći), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime po tome što su neke njegove vrste upotrebljavale protiv curenja uha.

***Phleum pratense***, mačji rep (*pratensis* = livadski).

***Phlomis*** (*phlox* = plamen), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, dobio ime po upotrebi listova u svrhu pravljenja fitilja.

***Phlomis fruticosa***, veliki pelim (*fruticosus* = grmolik).

***Phoeniceus*** (*phoeniceus* = purpuran), purpurna divizma *Verbascum phoeniceum*, f. *Scrophulariaceae*.

***Phoenix*** (*phoinix* = purpuran), rod iz porodice palmi *Arecaceae*, čije se ime izvodi iz riječi *phoenix* koja ukazuje na boju plodova.

***Phoenix dactylifera***, datula, urma.

***Phragmites*** (*phragma* = ograda), rod iz porodice trava *Poaceae*, ime dobio po upotrebi u pravljenju ograde.

***Phragmites australis*** = *Phragmites communis*, trska (*communis* = obično, *australis* = južni).

***Phýllo(n)*** = list

***Physalis*** (*physalis* = mjehur), rod iz porodice pomoćnica *Solanaceae*, dobio ime po nadunavom, mjehurastom plodu.

***Physalis alkekengi***, vučja jabučica.

***Physocaulis*** (*physis* = kesa, *kaulos* = stablo), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, čija stabla su naduvana na nodusima.

***Physocaulis nodosus***, mjehurnjača. Dobila ime po naduvanim *nodusima* (*nodus* = čvor, članak).

**Phyteuma**, antički naziv za biljke koje su se gajile.

**Phytolacca** (*phyton* = biljka, *lacca* = crvena boja), rod iz porodice vinobojki *Phytolaccaceae*, imenovan po plodovom soku koji je korišten za dobijanje crvene boje.

**Phytolacca americana**, vinoboja (*americana* = američka). Epitet *americana* se odnosi na porijeklo biljke.

**Phyton** = biljka.

**Phytophthora** (*phyto* = biljka, *phteiro* = uništavati, satirati), rod iz porodice plamenjača *Pythiaceae*, dobila ime po letalnim posledicama po biljku domaćina.

**Phytophthora capsici**, plamenjača paprike (*capsici* = na paprici).

**Picea** (*picis* = smola), antički naziv za smrču, f. *Pinaceae*.

**Picea excelsa**, smrča. Latinski epitet ukazuje na grandioznost ove vrte (*excelsus* = uzvišen, visok).

**Picris** (*pikros* = gorak), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po gorkom okusu korijena.

**Picris hieracioides**, grkuš ( *hieracioides* = nalik hieracijumu). Narodni naziv potiče od gorkog ukusa listova i korijena, a latinski od sličnosti sa vrstama roda *Hieracium*.

**Pimpinella** (*bipinella* = dvojno perast list), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, ime dobio po načinu dijeljenosti lista.

**Pimpinella anisum**, anis.

**Pinguicula** (*pinguis* = mastan, debeo), debeljača, rod iz porodice *Lentibulariaceae*, naziv dobio po mesnatim listovima.

**Pinguicula balcanica**, balkanska debeljača, endem Balkana.

**Pinnatifidus** (*pinatifidus* = perast), grbaštica *Lepidium pinnatifidum*, f. *Brassicaceae*.

**Pinnatus** (*pinnátus* = perast), kostrika *Brachypodium pinnatum*, f. *Poaceae*.

**Pinus** (*pix* = smola), rod iz porodice borova *Pinaceae*, dobio ime po prisustvu smole.

**Pinus heldreichii**, munika (*Heldreich* = njemački botaničar)

---

***Pinus mugo***, krivulj (*mughus* = krivulj).

***Pinus nigra***, crni bor (*nigra* = crn).

***Pinus peuce***, molika (*peuke* = smrča)

***Pinus pinea***, pinjol (*pinea* = pinjol)

***Pinus sylvestris***, bijeli bor (*sylvestris* = šumski).

**Pinjol**, *Pinus pinea*, f. *Pinaceae*.

**Pionirske vrste**, one koje prve osvajaju ogoljeni prostor.

***Piper*** (*piperi* = naziv za biber), rod iz porodice bibera *Piperaceae*.

***Piper nigrum***, crni biber (*niger* = crn).

**Pipun**, *Cucumis melo*, f. *Cucurbitaceae*.

**Pira**, *Triticum spelta*, f. *Poaceae*.

**Pirenoidi** (*piren* = koščica, *ejdos* = izgled), proteinska tjelešca koja se javljaju u ćelijama algi i rogolikih mahovina (*Anthocerotiidae*). Njihova građa i uloga u ćeliji su tijesno povezane sa hloroplastima. Bezbojni su, loptasti, štapičasti ili višeugaoni i opkoljeni skrobnim zrcima.

**Pirevina**, *Agropyron repens*, f. *Poaceae*.

**Piskovina**, *Colutea arborescens*, f. *Fabaceae*.

***Pistacia*** (*pissa* = smola, *akeomai* = izliječiti), ime roda iz porodice rujevki *Anacardiaceae*. Ime je dobila zbog ljekovitosti smole.

***Pistacia lentiscus***, tršlja (*lentiscus* = naziv za egzotičnu vrstu *Schinus molle*, kojoj tršlja liči).

***Pistacia terebinthus***, smrdljika (*tereo* = bušiti). Pretpostavlja se da je latinski naziv povezan sa procesom dobijanja terpentina iz ove biljke metodom zasijecanja ili bušenja.

***Pisum*** (*ptissein* = oljuštiti), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*.

***Pisum sativum***, grašak (*sativum* = gajen).

***Pitoma grahorica***, *Lathyrus sativus*, f. *Fabaceae*.

***Pitoma grahorica***, *Vicia sativa*, f. *Fabaceae*.

***Pitoma lucerka***, *Medicago sativa*, f. *Fabaceae*.

**Pitoma mrkva**, *Daucus sativus*, f. *Apiaceae*.

**Pitoma nana**, *Menta x piperita*, f. *Lamiaceae*.

**Pitoma salata**, *Lactuca sativa*, f. *Asteraceae*.

**Pitomi kesten**, *Castanea sativa*, f. *Fagaceae*.

**Pitomi lan**, *Linum usitatissimum*, f. *Linaceae*.

**Pitomi mak**, *Papaver somniferum*, f. *Papaveraceae*.

**Pjegava kaćunica**, *Dactylorhiza maculata*, f. *Orchidaceae*.

**Pjegava kukuta**, *Conium maculatum*, f. *Apiceae*.

**Pjegava mrtva kopriva**, *Lamium maculatum*, f. *Lamiaceae*.

**Pjegavica**, *Anchusa variegata*, f. *Boraginaceae*.

**Pješčarski oštrolist**, *Onosma arenaria*, f. *Boraginaceae*.

**Placenta** (*plakós* = ravan), mjesto na kojem je sjemeni zametak pričvršćen za oplodni listić, tj. plodnicu.

**Placentacija**, raspored sjemenih zametaka u plodniku. Može biti *centralna*, *parijetalna* (*zidna*), *marginalna*, *laminarna*.

**Plagiotropan** (*plágios* = kos, *tropos* = ka), pod pravim uglom u odnosu na osovinu.

**Plaha režuha**, *Cardamine impatiens*, f. *Brassicaceae*.

**Plamenjača paprike**, *Phytophthora capsici*, f. *Pythiaceae*.

**Plamenjača vinove loze**, *Plasmopara viticola*, f. *Peronosporaceae*.

**Planinska pasvica**, *Soldanella alpina*, f. *Primulaceae*.

**Planinska ribizla**, *Ribes alpina*, f. *Saxifragaceae*.

**Planinski čaj**, *Origanum vulgare*, f. *Lamiaceae*.

**Planinski javor**, *Acer heldreichii*, f. *Aceraceae*.

**Planinski koturak**, *Homogyne alpina*, f. *Asteraceae*.

**Planinski lanilist**, *Linaria alpina*, f. *Scrophulariaceae*.

**Planinski likovac**, *Daphne alpina*, f. *Thymelaeaceae*.

**Planinski zvjezdan**, *Aster alpinus*, f. *Asteraceae*.

---

**Plankton** (*planktós* = plutati, splavariti), čine stanovnici voda koji nijesu ukorijenjeni ili pričvršćeni za podlogu, već slobodno lebde.

**Plantae**, carstvo biljaka.

**Plantago** (*planta* = taban), rod iz porodice bokvica *Plantaginaceae*, dobio naziv po osobini da njegovi listovi podsjećaju na otisak stopala.

**Plantago lanceolata**, uskolisna ili muška bokvica (*lanceolátus* = lancetast).

**Plantago major**; širokolisna ili ženska bokvica (*májor* = veći).

**Plantago media**, srednja bokvica (*médius* = srednji).

**Plantago reniformis**, bubrežasta bokvica (*renifórmis* = bubrežast).

**Plasmopara** (*plasma* = protoplazma, *parere* = roditi), rod iz porodice plamenjača *Peronosporaceae*, nazvana jer prilikom klijanja konidije, izlazi cijela protoplazma.

**Plasmopara viticola**, plamenjača vinove loze (*viticola* = na vinovoj lozi).

**Plastidi**, dvomembranske organele, tipične za biljnu ćeliju. U zavisnosti od funkcije koju vrše dijele se na leukoplaste (bezbojne), hloroplaste (zelene) i hromoplaste (obojene). Svi tipovi plastida nastaju od proplastida i mogu prelaziti jedan u drugi. Tako recimo, mladi plodovi paradajza su zelene boje, koja potiče od hloroplasta. Dozrijevanjem, zelena boja se zamjenjuje crvenom, jer se hloroplasti transformišu u hromoplaste. Po opštom principu građe, hloroplasti su obavijeni sa dvije membrane, između kojih se nalazi međumembranski prostor. Unutrašnjost je ispunjena stromom, u kojoj se uočavaju tilakoidi, ribozomi (70s tipa), hloroplastna DNK, granule skroba.

**Platanoides** (*platanoides* = sličan platanu), platanoidni javor *Acer platanoides*, f. *Aceraceae*.

**Platanoidni javor**, *Acer platanoides*, f. *Aceraceae*.

**Platanthera** (*platýs* = širok, *anthéra* = prašnica), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, nazvan po karakteristično širokim prašnicama.

**Platanthera bifolia**, dragoljub (*bifolius* = sa dva lista).

**Platanus** (*platys* = širok), rod iz porodice platana *Platanaceae*. Naziv dobio zbog načina grananja, bujnosti krošnje i širine listova.

**Platanus orientalis**, platan (*orientalis* = istočnjački).



**Platyphyllus** (*platyphyllus* = širokolisan), rana lipa *Tilia platyphyllus*, f. *Tiliaceae*.

**Plavo lasinje**, *Moltkia petraea*, f. *Boraginaceae*, endem Dinarida sa disjunkcijom u Grčkoj.

**Plazmalema**, spoljašnja granična membrana protoplasta. Lipoproteinske je prirode i odlikuje je semipermeabilnost (selektivna propustljivost).

**Plazmodesme**, fine plazmatične niti koje prolaze kroz sitaste otvore na opnama za zatvaranje. Na taj način protoplasti susjednih ćelija međusobno komuniciraju, uprkos postojanju ćelijskih zidova, koje ćelije međusobno odvajaju. Povezani protoplasti čine *simplast*.

**Plazmodije**, gole, protoplazmatične, višejedarne mase (sluzave gljive *Myxomycetes*).

**Plazmogamija** (*plásma* = plazma, *gamía* = spajanje), faza polnog ciklusa gljiva tokom koje dolazi do sjedinjavanja protoplasta hifa + i – pola. Ona prethodi *kariogamiji*.

**Plejohazijum** (*pleo*, *pleion* = više, *chasion* = grana), cimozna cvast koja se karakteriše razvojem više grana od dvije subfloralne grane (zova *Sambucus nigra*, f. *Caprifoliaceae*).

**Plemka** = *epibiont* = *kalem*.

**Plerom**, apikalni meristem u vegetativnoj kupi korijena. Diferencijacijom njegovih ćelija nastaju elementi centralnog cilindra.

**Plicatus** (*plicátus* = naboran), kupina *Rubus plicatus*, f. *Rosaceae*.

**Pločasti kolenhim**, ima zadebljale tangencijalne zidove, dok radijalni ostaju nezadebljali.

**Plod**, organ koji nastaje poslije oplođenja, a razvija se ili samo iz plodnika tučka ili iz tučka i drugih djelova cvijeta ili cvasti. Obavijen je plodovim omotačem *perikarpom*.

**Plućnjak**, *Pulmonaria officinalis*, f. *Boraginaceae*.

**Plumbago** (*plumbum* = olovo), rod iz porodice olovnica *Plumbaginaceae*, ime dobio po pojavi olovnih mrlja na naličju lista vrste *Plumbago europaea*, olovnice.

**Plumosus** (*plumosus* = perast), žutenica: *Hieracium plumosus*, f. *Asteraceae*.

**Plumula** (*plūma* = perce), vršni pupoljak klice.

---

***Pneumatofori*** (*pneuma* = dah, vjetar, *phore* = nosač), korjenovi za disanje, svojstveni biljkama mangrove.

***Poa*** (*poa* = trava), rod iz porodice trava *Poaceae*.

***Poa annua***, jednogodišnja vlasnjača (*annuus* = jednogodišnji).

***Poa bulbosa***, lukovičasta vlasnjača (*bulbosa* = sa lukovicom).

***Poa nemoralis***, šumska vlasnjača (*nemoralis* = šumski).

***Poa pratensis***, livadska vlasnjača (*pratensis* = livadski)

***Podbijel***, *Tussilago farfara*, f. *Asteraceae*.

***Podcvjetna plodnica***, nalazi se u peharasto udubljenoj cvjetnoj loži, sa kojom i srasta (šipurak *Rosa canina*, f. *Rosaceae*).

***Podion*** = osovina, noga.

***Podvodnica***, *Najas marina*, f. *Najadaceae*.

***Podvodnjak***, *Ceratophyllum submersum*, f. *Ceratophyllaceae*.

***Podvrsta*** (*subspecies*), infraspecijska kategorija pozicionirana između vrste i varijeteta.

***Poikilohidre*** (*poikilos* = varijabilan, *phyton* = biljka), biljke kod kojih količina vode u tijelu direktno zavisi od uslova spoljašnje sredine. Za razliku od homohidri one ne posjeduju mehanizam za održavanje homeostaze, pa se u uslovima suše i same isušuje, dovode u stanje mirovanja, u kojem ostaju do prekida suše. Ova osobina je svojstvena mahovinama, papratima i rijetkim cvjetnicama, kao što je *Ramonda serbica*.

***Pokorična tkiva***, trajna tkiva koja se nalaze na površini biljnog tijela i imaju zaštitnu ulogu. Mogu biti primarna (epidermis) i sekundarna (peridermis i mrtva kora).

***Polenova cijev***, nastaje od vegetativne ćelije polenovog zrna. Kada zrno dospije na žig tučka, vegetativna ćelija se izdužuje u cijev i njom spermatična jedra putuju do ženskog gametofita.

***Polenove kese***, fertilni dio prašnika u kojem se produkuju polenova zrna. Sama polenova kese predstavlja mikrosporangiju a polenovo zrno mikrosporu.

**Polenovo zrno**, specijalizovana struktura za prenošenje muških gameta. Ono predstavlja mikrosporu, u njoj nastaje mikrogametofit, sačinjen od vegetativnih ćelija (jedne kod skrivenosjemenjača, više kod golosjemenjača) i jedne reproduktivne ćelije sa dva jedra. Vegetativna ćelija se izdužuje u polenovu cijev, a od reproduktivne nastaju dvije spermatične ćelije. Polenovo zrno je obavijeno sa dvije opne egzinom i intinom.

**Poli** = mnogo, više

**Poliantokarpni plod** (*poli* = mnogo, *anthos* = cvjet), nastao iz cvasti: *sorosis* (smokva = *Ficus carica*, f. *Moraceae*).

**Poliarhni radijalni provodni snopić**, posjeduje više grupe ksilemskih i floemskih elemenata.

**Polifiletičko porijeklo** (*poly* = mnogo, *phyletikós* = plemenski), podrazumjeva postanak od više različitih evolutivnih linija. Skorašnja istraživanja roda *Alyssum* (f. *Brassicaceae*) potvrdila su njegovo polifiletsko porijeklo i jasno odvojanje dvije evolutivne linije.

**Poligamija** (*poli* = mnogo, *gamia* = spajanje), osobina da biljka osim dvopolnih posjeduje i jednopolne cvjetove (košćela *Celtis australis*, f. *Ulmaceae*).

**Polikarpan plod** (*poli* = mnogo, *karpellum* = plodić), nastao od mnogo karpela (mak *Papaver rhoeas*, f. *Papaveraceae*).

**Polikarpni gineceum**, građen od velikog broja plodnica (jagoda *Fragaria vesca*, f. *Rosaceae*).

**Polimeran** (*poli* = mnogo, *méros* = dio), sastavljen od velikog broja elemenata (bijeli lokvanj *Nymphaea alba*, f. *Nymphaeaceae*).

**Polinarijum** (*polinijum*), skup polenovih zrna slijepljenih u grudvice (f. *Orchidaceae*).

**Polinuklearne ćelije** (*poly* = mnogo, *nukleus* = jedro), ćelije sa mnogo jedara.

**Poliploidije**, pojava obrazovanja većeg broja hromozomskih garnitura, kao posledica endomitoze.

**Polisimetrično** = *aktinomorfno* = *radijalno simetrično* = *višesimetrično*.

**Polno razmnožavanje**, karakteriše obrazovanje posebnih polnih ćelija (gameta), čijim spajanjem nastaje zigot. U njemu su kombinuju osobine oba fiziološki odvojena pola i na taj način se stvara mogućnost udruživanja raznovrsnih kombinacija karaktera, što je izuzetno važno za evoluciju.

---

**Položnice**, vid vještačkog vegetativnog razmnožavanja prilikom kojeg se grane biljke lučno savijaju do zemlje, zatrpavaju ali tako da im vrh ostane nad zemljom. Kada se oforme adventivni korijenovi i nadzemni izdanci, položnica se odvoji od majke biljke i presadi (murva g. *Morus*, f. *Moraceae*).

**Poluparazit**, biljka koji od svog domaćina uzima vodu i mineralne materije, a sama stvara hranu (imela *Viscum album*, f. *Loranthaceae*).

**Poluskiofita**, biljke koje najbolje uspijevaju uslovima pune dnevne svjetlosti, ali mogu podnijeti i djelimičnu zasjenčenost (gušarka *Senecio vulgaris*, f. *Asteraceae*).

**Polusloženo skrobno zrno**, čini grupa skrobnih zrnaca obavijena zajedničnim slojem.

**Polygonatum** (*poly* = mnogo, *gony* = koljeno), rod iz porodice šparoga *Asparagaceae*, nazvan po člankovitom rizomu.

**Polygonatum multiflorum**, trava od kostobolje. U narodnom imenu je sadržana upotreba ove biljke u narodnoj medicini, dok epitet *multiflorum* ukazuje na prisustvo više cvjetova u pazuhu listova (*multiflorum* = puno cvjetova).

**Polygonum** (*poly* = mnogo, *gony* = koljeno), rod iz porodice troskota *Polygonaceae*. Dobio je naziv zbog diferenciranosti izdanka na brojne članke.

**Polygonum aviculare**, ptičji troskot (*aviculáris* = u službi hrane za ptice).

**Polygonum persicaria**, obični troskot, dvornik, dobio ime jer listovi liče na listove breskve (*persica* = breskva).

**Polymorphus** (*polymorphus* = javlja se u više oblika), jetrenjača *Marchantia polymorpha*, f. *Marchantiaceae*.

**Polypodium** (*poly* = mnogo, *podion* = nožice), rod iz porodice paprati *Polypodiaceae*, dobio ime zbog perastih režnjeva lista, koji podsjećaju na nožice.

**Polypodium vulgare**, slatka paprat, nazvana po slatkom rizomu (*vulgaris* = običan).

**Polystichum** (*poly* = više, *stichos* = red), rod iz porodice paprati *Dryopteridaceae*, dobio naziv po višerednim sporangijama.

**Polystichum setiferum**, mala paprat (*setiferum* = čekinjast).

**Polytrichum** (*poly* = mnogo, *trichos* = dlaka, vlas), rod iz porodice mahovina *Polytrichaceae*. Dobio ime po kaliptri koja se dozrijevanjem čaure diferencira na više vlasi.

***Polytrichum commune***, vlasak, busenjača (*communis* = običan).

**Poljska bekica**, *Luzula campestris*, f. *Juncaceae*.

**Poljska čekinjavka**, *Torilis arvensis*, f. *Apiaceae*.

**Poljska čestika**, *Thlaspi arvensis*, f. *Brassicaceae*.

**Poljska čestoslavica**, *Veronica arvensis*, f. *Scrophulariaceae*.

**Poljska djetelina**, *Trifolium arvense*, f. *Fabaceae*.

**Poljska gorčika**, *Sonchus arvensis*, f. *Asteraceae*.

**Poljska gorušica**, *Sinapis arvensis*, f. *Brassicaceae*.

**Poljska oštrica**, *Oxytropis campestris*, f. *Fabaceae*.

**Poljska salata**, *Valerianella locusta*, f. *Valerianaceae*.

**Poljska vlasnjača**, *Poa pratensis*, f. *Poaceae*.

**Poljska žutenica**, *Alyssum campestre*, f. *Brassicaceae*.

**Poljski brijest**, *Ulmus minor*, f. *Ulmaceae*.

**Poljski jarmen**, *Anthemis arvensis*, f. *Asteraceae*.

**Poljski jasen**, *Fraxinus excelsior*, f. *Oleaceae*.

**Poljski ledinjak**, *Ranunculus arvensis*, f. *Ranunculaceae*.

**Poljski mak**, *Papaver rhoeas*, f. *Papaveraceae*.

**Poljski osjak**, *Cirsium arvense*, f. *Asteraceae*.

**Poljski ovsik**, *Bromus arvensis*, f. *Poaceae*.

**Poljski slačac**, *Convolvulus arvensis*, f. *Convolvulaceae*.

**Poljski vjenčić**, *Sherardia arvensis*, f. *Rubiaceae*.

**Poljski volujak**, *Anchusa arvensis*, f. *Boraginaceae*.

**Poljski žabnjak**, *Ranunculus arvensis*, f. *Ranunculaceae*.

**Pomiferus** (*pomiferus* = jabučast), ruža *Rosa pomifera*, f. *Rosaceae*, sa plodom koji liči na jabuku.

**Pomologija** (*pomum* = voće ili plod, *logos* = nauka, znanje), nauka o voću i plodovima.

---

**Pomum**, sinkarpna koštunica kod koje sočna i razrasla cvjetna loža opkoljava plod i sa njim srasta u jedinstvenu tvorevinu (potporodica *Maloideae*).

**Popino prase**, *Hordeum murinum*, f. *Poaceae*.

**Populus** (*Populus* = antičko ime za topole), rod iz porodice vrba *Salicaceae*.

**Populus alba**, bijela topola (*albus* = bijelo).

**Populus nigra**, crna topola (*nigra* = crno).

**Populus tremula**, trepetljika (*tremulus* = onaj koji drhti, treperi).

**Poriluk**, *Allium porrum*, f. *Alliaceae*.

**Porodica** (*familia*), taksonomska kategorija koja se u hijerarhijskom sistemu nalazi između reda i roda. Odlikuje je nastavak *-aceae*.

**Porogamija** (*pora* = otvor, *gamia* = sjedinjavanje), način rasta polenove cijevi pri kojem ona na putu do embrionove kese prolazi kroz otvor mikropile.

**Porrum**, antički naziv za poriluk *Allium porrum*, f. *Alliaceae*.

**Portulaca** (*portula* = mala vrata), rod iz porodice portulaka *Portulacaceae*. Ime dobio po otvoru na plodniku.

**Portulaca oleracea**, portulak, tušt (*oleraceus* = upotrebljiv kao povrće).

**Posidonia oceanica**, posidonia.

**Posidonia**, rod iz porodice morskih cvjetnica *Posidoniaceae*, dobio ime po bogu mora Posejdonu.

**Postfloralno listanje**, dešava se poslije cvjetanja (drijen *Cornus mas*, f. *Cornaceae*).

**Postsintetička faza interfaze ćelijskog ciklusa**, karakteriše se sintezom RNK i proteina (naročito onih koji izgrađuju diobeno vreteno) i ATPa.

**Potajnica**, *Lathraea squamaria*, f. *Scrophulariaceae*.

**Potamogeton** (*potamos* = rijeka, bara, *geiton* = susjed), rod iz porodice mrijesnjača *Potamogetonaceae*. Ime dobio po staništu.

**Potamogeton crispus**, jeguljina trava (*crispus* = kovrdžav). Na kovrdžavost listova ukazuje epitet *crispus*.

**Potamogeton lucens**, sjajni mrijesnjak (*lucens* = sjajno).

**Potamogeton natans**, vodenjača, listovi flotantni (*natans* = plutajuće).

**Potentilla** (*potens* = moćan), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, koji je dobio ime po ljekovitosti.

**Potentilla argentea**, srebrni petolisnik (*argenteus* = srebrni).

**Potentilla hirta**, dlakavi petolisnik (*hirtus* = dlakav).

**Potentilla reptans**, puzavi petolisnik (*reptans* = puzeći).

**Potočarka**, *Nasturtium officinale*, f. *Brassicaceae*.

**Potpun cvijet**, pojam koji se odnosi na *heterohlamidan* i *dvopolan cvijet*.

**Potpuni provodni snopići** = *složeni provodni snopić*, odlikuje se prisustvom i elemenata ksilema i elemenata floema.

**Praecox** (*praecox* = rani), krstašica *Thlaspi praecox*, f. *Brassicaceae*, dobila ime po ranom cvjetanju.

**Prašnik**, muški element cvijeta, koji obavlja funkciju stvaranja polena. Nastao od mikrosporofila, a diferenciran je na prašnički konac (filament) i anteru. U anteri se nalaze polenove kese (mikrosporangije), u kojima nastaju polenova zrna (mikrospore).

**Prašnjava divizma**, *Verbascum pulverulentum*, f. *Scrophulariaceae*.

**Pratensis** (*pratensis* = livadski), crvena djetelina *Trifolium pratense*, f. *Fabaceae*.

**Pravi oman**, *Inula helenium*, f. *Asteraceae*.

**Praziluk**, *Allium porrum*, f. *Alliaceae*.

**Prelazni tip mejoze**, odlikuje se formiranjem polnih organa na sporofitu (mikrospora u prašnicima, makrospora u sjemenom zametku). Poslije mejotičke diobe, ćelije gametofita se još nekoliko puta dijele mitozom i nastaje jako redukovan gametofit.

**Presintetički period interfaze**, odlikuje rast ćelije i sinteza RNK i proteina, lipida i ugljenih hidrata.

**Presličica**, g. *Muscari*, f. *Asparagaceae*: kitnjasta presličica (*M. comosum*), obična presličica (*M. botryoides*).

**Primarna građa biljnog tijela**, rezultat je diferenciranja ćelija primarnih meristema i stvaranja primarnih trajnih tkiva. Po opštoj shemi razlikuju se tri zone primarne građe: zona površinskog/kožnog tkiva, primarne kore i centralnog cilindra.



---

**Primarna građa korijena:** rizodermis, primarna kora, centralni cilindar. Rizodermis nastaje diferencijacijom dermatogena, elementi primarne kore od periblema i centralni cilindar od pleroma.

**Primarna građa stabla:** epidermis, primarna kora, centralni cilindar. Epidermis nastaje diferencijacijom protoderma, elementi primarne kore od osnovnog meristema i centralni cilindar od prokambijuma.

**Primarna kora korijena,** izrađena je od hipodermisa, parenhimskih ćelija i endodermisa sa ćelijama propusnicama. Endodermis ima specifična Kasparijeva zadebljanja.

**Primarna kora stabla,** izgrađena je od kolehnimskih i parenhimskih ćelija. Kod nekih biljaka posljednji sloj ćelija primarne kore magacionira skrob pa se naziva skrobna sara.

**Primarna provodna tkiva,** nastaju aktivnostima prokambijuma ili fascikularnog kambijuma. Diferenciranjem ćelija ovog meristema nastaju elementi primarnog ksilema i floema. U korijenu i stablu, elementi ksilema se odvajaju ka srži, a floema ka periferiji. U listu orijentacija elemenata je suprotna, pa je ksilem okrenut ka licu lista, a floem ka naličju.

**Primarna trajna tkiva,** nastaju diferencijacijom primarnih meristema. Na osnovu funkcije koju vrše dijele se na sistem parenhimskih tkiva, sistem kožnih tkiva, sistem mehaničkih tkiva, sistem provodnih tkiva i sistem tkiva za izlučivanje.

**Primarni ćelijski zid,** predstavlja pektinsko-hemicelulozno-celulozni sloj ćelijskog zida, koji protoplast luči sa spoljašnje strane.

**Primarni endosperm,** hranljivo tkivo koje se nalazi u sjemenu golosjemenjača. Nastaje prije oplodjenja i haploidan je.

**Primarni ksilem,** nastaje diferenciranjem ćelija prokambijuma. Izgrađen je od traheida i/ili traheja, parenhima ksilema, ćelija drvenih zraka, mehaničkih elemenata.

**Primarni lateralni meristem = prokambijum.** Diferenciranjem njegovih ćelija nastaju elementi centralnog cilindra.

**Primarni meristemi,** nastaju direktno od embrionalnih ćelija.

**Primordijalni ćelijski zid = srednja lamela,** sloj pektinske prirode, koji je zajednički novonastalim susjednim ćelijama.

**Primorska kleka,** *Juniperus oxycedrus*, f. *Cupressaceae*.



**Primorska makovica**, *Glaucium flavum*, f. *Papaveraceae*.

**Primorska pepeljuga**, *Halimione portulacoides*, f. *Chenopodiaceae*.

**Primorska vija**, *Medicago marina*, f. *Fabaceae*.

**Primorski sit**, *Juncus maritimus*, f. *Juncaceae*.

**Primula** (*primus* = prvi), rod iz porodice jagorčevina *Primulaceae*, dobio ime po ranom cvjetanju.

**Primula veris**, jaglika (*veris* = proljeće).

**Primula vulgaris**, jagorčevina (*vulgaris* = običan).

**Prnar**, *Quercus coccifera*, f. *Fagaceae*.

**Pro** = prije, ispred, ranije (*prokariota*).

**Procjepak**, g. *Scilla*, f. *Asparagaceae*.

**Procumbens** (*procumbens* = ležeći), poniklica *Sagina procumbens*, f. *Caryophyllaceae*.

**Produkti protoplasta**, materije nastale njegovom aktivnošću. Mogu biti spoljašnji i unutrašnji. Spoljašni je ćelijski zid, a unutrašnji su: ćelijski sok, fiziološki aktivne materije, rezervne materije.

**Profaza mejoze I**, prilično složena faza koja je raščlanjena na pet stadijuma (leptoten, zigoten, pahiten, diploten i dijakinezis). Tokom nje se dešava kondenzacija hromozoma, stvaranje bivalenata, diobenog vretena, crossing-over, iščezavanje jedarceta.

**Profaza mitoze**, odlikuje se sledećim dešavanjima: kondenzacijom hromozoma, obrazovanjem kinetohora, početak stvaranja diobenog vretena, iščezavanje jedarceta.

**Prokambijum** = primarni lateralni meristem.

**Prokarionti** (*pro* = prije, *karyon* = jedro), organizmi čije ćelije nemaju diferencirano jedro.

**Proljećna mišjakinjica**, *Minuartia verna*, f. *Caryophyllaceae*.

**Proljećna oštrica**, *Carex verna*, f. *Cyperaceae*.

**Proljevak**, *Gratiola officinalis*, f. *Scrophulariaceae*.

---

**Proplastidi**, organele čijom diferencijacijom nastaju različiti tipovi plastida: leukoplasti, hloroplasti, hromoplasti.

**Prost list**, ima samo jednu lisku.

**Prosta cvast**, odlikuje se jednostavnom osovinom sa koje polaze cvjetovi.

**Proste jamice**, tip jamica koje imaju formu kanalića iste širine.

**Proste racemozne cvasti**: grozd, klas, štit, glavica.

**Prosti provodni snopići** = nepotpuni provodni snopić.

**Prosto skrobno zrno**, posjeduje jedan centar formiranja.

**Protalijum** (*pro* = prije, ispred + *thallion* = mladi izdanak), stadijum gamefotit/ polne generacije, koji se razvija iz spore. Na njemu nastaju gametangije, a u njima gameti. Ako se na gametofitu stvaraju samo anteridije ili samo arhegonije onda je on jednopolan i dvodom, a ako nastaju oba tipa gametangija onda je dvopolan i jednodom.

**Proteinoplast**, tip leukoplasta u kojem se stvaraju proteini.

**Proteroginični cvjetovi** (*prōto* = prvi, *gunē* = žena), odlikuju se time što tučak prvi postaje spreman za oprašivanje, dok prašnici sazrijevaju kasnije. Time se sprečava samooprašivanje.

**Protista** (*prōtistos* = najprvi), pojam koji obuhvata jednoćelijske eukariotske organizme.

**Prōto** = prvi, najraniji, glavni

**Protoandrični** (*prōto* = prvi, *andros* = muški) ili *proterandrični cvjetovi*, odlikuju se time da prvo sazrijevaju prašnici, a žig tučka naknadno postaje spreman za prijem polena. Time se sprečava samooprašivanje.

**Protoderm** (*prōto* = prvi, najraniji, *derma* = koža), primarni meristem koji se nalazi na površini vegetativne kupe stabla i čijom diferencijacijom nastaje primarno pokorično tkivo epidermis.

**Protofite** (*prōto* = prvi, najraniji, *phýton* = biljka), biljke ili fotosintetski organizmi najniže tjelesne organizacije: jednoćelijske (silikatne alge *Bacillariophyta*) i kolonijalne (modrozeleni bakterija *Nostoc*).

**Protonema** (*prōto* = prvi, *nēma* = nit, konac), stadijum gametofit generacije koji se razvija iz spore. Karakterističan je za mahovine.

**Protoplast** (*prōtoplastos* = prvo formiran) = *protoplazma*, cijeli ćelijski sadržaj, izuzimajući ćelijski zid. Sastoji se od dvije osnovne komponente: citoplazme i jedra. Posjeduje dvije granične membrane: spoljašnju - plazmalemu, kojom je oivičen od ćelijskog zida, i unutrašnju - tonoplast, kojim je odvojen od ćelijskog soka. U hemijskom pogledu protoplast nije jedinstven, već predstavlja koloidnu smjesu organskih i neorganskih jedinjenja. Neka su rastvorena, neka u čvrstom obliku i to uslovljava promjenljivost agregatnog stanja.

**Protoplazma** = *protoplast*.

**Provodna tkiva**, trajna tkiva čija uloga jeste provođenje vode i mineralnih materija (ksilem, hadrom) i organskih materija (floem, leptom). Po porijeklu se dijele na primarna i sekundarna.

**Prozenhimske ćelije**, odlikuje da jedna od prostornih dimenzija puno prednjači u odnosu na ostale (traheje, sklerenhimska vlakna).

**Prskavac**, *Impatiens noli-tangere*, f. *Balsaminaceae*.

**Prstast list**, tip složenog lista kod kojeg sve liske polaze sa jednog mjesta glavne drške (konoplje, *Cannabis sativa*, f. *Cannabaceae*).

**Prstasta nervatura**, podrazumjeva postojanje više zrakastih i približno jednakih nerava, koji se dalje razgranavaju na sve slabije i slabije nerve.

**Pršljenast raspored listova**, odlikuje postojanje tri ili više listova na istom čvoru.

**Pršljenasta drezga**, *Myriophyllum verticillatum*, f. *Haloragaceae*.

**Prunella** (*pruna* = žar), rod iz porodice usnatica *Lamiaceae*, koristio se u liječenju bolesti praćenih povišenom temperaturom.

**Prunella laciniata**, bjeličasta crnjevina. Epitet *laciniata* ukazuje na usječenost lista (*laciniatum* = usječen).

**Prunella vulgaris**, crnj (*vulgaris* = običan).

**Prunus** (*prounmon* = stablo šljive), antički naziv za šljivu, rod iz porodice ruža *Rosaceae*.

**Prunus armeniaca** = *Armeniaca vulgaris*, kajsija. Epitet *armeniacus* ukazuje na to da je vrsta bila široko gajena u Armeniji (*armeniacus* = iz Armenije).

**Prunus avium** = *Cerasus avium*, trešnja. Epitet *avium* ukazuje na to da je ptice rado jedu (*avium* = ptičji).

---

***Prunus cerasifera***, džanja. Vrsta je dobila ime po pokrajini *Cerasunte* na sjeveru Turske.

***Prunus cerasus*** = *Cerasus vulgaris*, višnja.

***Prunus domestica***, domaća šljiva (*domestica* = gajena).

***Prunus dulcis*** = *Prunus communis* = *Prunus amygdalus* = *Amygdalus communis*, badem (*communis* = običan, *dulcis* = slatko).

***Prunus laurocerasus***, lovorvišnja, dobila ime zbog sličnosti lista lovoru, a ploda višnji (*laurocerasus* = kao lovor i višnja).

***Prunus mahaleb***, divlja višnja, magriva, srijensla (*mahaleb* = arapski naziv za magrivu).

***Prunus persica*** = *Persica vulgaris*, breskva. Epitet *persica* ukazuje na njeno nekadašnje široko rasprostranjenje u Persiji (*persica* = persijska).

***Prunus spinosa***, trnjina (*spina* = trn).

***Psamofite*** (*psammo* = pijesak, *phyton* = biljka), životna forma biljaka koje su prilagođene na život na pjeskovitim staništima (primorski troskot *Polygonum maritimum*, f. *Polygonaceae*).

***Pseudantium*** (*pseudēs* = lažan, *anthos* = cvijet), cvast koja liči na pojedinačan cvijet (glavočike, f. *Asteraceae*)

***Pseudoplatanus*** (*pseudoplatanus* = lažno platanoidan), javor *Acer pseudoplatanus*, f. *Acearaceae*.

***Pseudoplazmodija*** (*pseudēs* = lažno), agregat miksameba.

***Psihrofite*** (*psychrós* = hladno, *phyton* = biljka), biljke prilagođene životu na hladnim staništima i u uslovima fiziološke suše (frijesnica *Dryas octopetala*, f. *Rosaceae*).

***Psoralea*** (*psoraleos* = šugav, raščešan), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po izgledu čašice.

***Psoralea bituminosa*** = *Bituminaria bituminosa*, modra djetelina, ima karakterističan miris na bitumen (*bituminosa* = kao bitumen).

***Pšenica bjelica***, *Triticum turgidum*, f. *Poaceae*.

***Pšenica***, *Triticum vulgare*, f. *Poaceae*.

***Pteridium*** (*pterus* = paprat), kisela paprat, rod iz porodice paprati *Pteridaceae*.

***Pteridium aquilinum***, kisela parat (*aguila* = orao), dobila ime jer stela na presjeku lisne drške podsjeća na dvoglavog orla.

***Ptičje gnijezdo***, *Neottia nidus-avis*, f. *Orchidaceae*.

***Ptičji troskot***, *Polygonum aviculare*, f. *Polygonaceae*.

***Pucalina***, *Colutea arborescens*, f. *Fabaceae*.

***Pucavac noćni***, *Silene noctiflora*, f. *Caryophyllaceae*.

***Pucavac***, g. *Silene*, f. *Caryophyllaceae*: obični pucavac (*S. vulgaris*), tomazinijev pucavac (*S. tommasinii*).

***Pucavica***, *Silene tommasinii*, f. *Caryophyllaceae*.

***Puccinia*** (*Puccini* = italijanski prirodnjak), rod iz porodice rđa *Pucciniaceae*, nazvana u čast prirodnjaka Pućinija.

***Puccinia graminis***, žitna rđa (*graminis* = na travama).

***Pučinica***, *Heliosperma pusilla*, f. *Caryophyllaceae*.

***Pulevicii*** (*pulevicii* = Pulevićev), Vukić Pulević, crnogorski botaničar u čiju čast je jedan lokalno endemični zvončić dobio ime: *Edraianthus pulevicii*.

***Pulevićev zvončić***, *Edraianthus pulevicii*, f. *Campanulaceae*.

***Pulicaria*** (*pulicis* = buha), buvača, rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime zbog neugodnog mirisa i korištenja kao prirodnog insekticida.

***Pulicaria dysenterica***, businjak (*dysenteria* = dizenterija). U narodnoj medicini se koristio u liječenju dizenterije.

***Pulmonaria*** (*púlmo* = pluća), rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*, dobio ime zbog upotrebe u liječenju plućnih bolesti.

***Pulmonaria officinalis***, plućnjak (*officinalis* = ljekovit).

***Pumilio*** (*pumilio* = mali, patuljast), zvončić *Edraianthus pumilio*, f. *Campanulaceae*.

***Punctatus*** (*punctatus* = tačkav), arnautski raven *Gentiana punctata*, f. *Gentianaceae*, dobila ime po tačkastim cvjetovima.

***Punica*** (*puniceus* = jako crven), rod iz porodice šipaka *Punicaceae*, dobio ime po jarko crvenim cvjetovima i plodovima.

***Punica granatum***, šipak (*granatus* = sa zrnima).

---

**Pupoljak** = *gemma*.

**Pupoljci za obnavljanje**, svojstveni su višegodišnjim biljaka. U zavisnosti od životne forme pozicionirani su u supstratu (kriptofite), blizu površine zemlje (hemikriptofite), do 25cm iznad površine zemlje (hamefite) i preko 25cm (fanerofite). Nalaze se uglavnom pri zemlji, ili na podzemnim organima i iz njih se razvijaju novi nazemni izdanci.

**Purpureus** (*purpureus* = purpuran), naprstak *Digitalis purpurea*, f. *Scrophulariaceae*.

**Purpurni naprstak**, *Digitalis purpurea*, f. *Scrophulariaceae*

**Pusillus** (*pusillus* = majušan, neznatan), zdravac: *Geranium pusillum*, f. *Geranicaceae*, sitnocvjetni zdravac.

**Puzavi petolisnik**, *Potentilla reptans*, f. *Rosaceae*.

**Puzavi žabnjak/ledinjak**, *Ranunculus repens*, f. *Ranunculaceae*.

**Puzeća ivica**, *Ajuga reptans*, f. *Lamiaceae*.

**Pýlē** = otvor

**Pyramidalis** (*pyramidalis* = piramidalan), piramidalni zvončić *Campanula pyramidalis*, f. *Campanulaceae*, dobio ime po piramidalnoj cvasti.

**Pyrola** (*pýrus* = kruška), rod iz porodice kruščica *Pyrolaceae*, dobio ime po sličnosti sa listovima kruške.

**Pyrola minor**, kruščica (*minor* = manji, neznatniji).

**Pyrus** (*pirum* = plod kruške), rod iz porodice ruža *Rosaceae*.

**Pyrus amygdaliformis**, kruševina (*amygdaliformis* = slična bademu).

**Pyrus communis**, kruška (*communis* = običan).

# Q

***Quercus ilex***, crnika (*ilex* = antički naziv za crniku).

***Quadrifolius*** (*quadrifolius* = četvorolisani), Petrov krst *Paris quadrifolia*, f. *Melanthiaceae*.

***Quercus*** (*quer* = lijep, *cuer* = drvo, *kerchein* = hrapav), antički naziv za hrastove, porodica bukvi *Fagaceae*.

***Quercus cerris***, cer (*cerris* = antički naziv za cer).

***Quercus coccifera***, prnar (*coccifera* = ljubičastocrven).

***Quercus farnetto*** = *Q. conferta*, sladun (*farnia* = staro italijansko ime za sladun).

***Quercus pubescens***, medunac (*pubescens* = maljav)

***Quercus robur***, lužnjak (*robur* = snažno, tvrdo drvo)

***Quercus trojana*** = *Q. macedonica*, makedonski hrast.

---

# R

**Racemosus** (*racemosus* = grozdast), zumbulčić *Muscari racemosa*, f. *Asparagaceae*.

**Racemozna cvast**, tip cvasti sa monopodijalnim grananjem. Osovina cvasti raste i bočno obrazuje cvjetove, i na kraju se sama završava cvijetom. Racemozne cvasti mogu biti proste, izvedene i složene.

**Račvasta nervatura** = *dihotoma nervatura*.

**Rada**, *Leucanthemum vulgare*, f. *Asteraceae*.

**Radius** (*radius* = zrakast), žutilovka *Genista radiata*, f. *Fabaceae*, dobila ime po zrakastom habitusu.

**Radicula**, korijenak klice.

**Radič**, *Cichorium intybus*, f. *Asteraceae*.

**Radijalni provodni snopić**, elementi floema i ksilema su na zasebnim radijusima. U zavisnosti od broja ksilemskih vrpca dijele se na diarahne, triarahne, tetraarahne i poliarahne.

**Radijalno simetrično** = *aktinomorfno* = *polisimetrično* = *višesimetrično*.

**Radix** = korijen.

**Radno jedro** = *metaboličko jedro*.

**Rafidi** (*rhaphides* = igle), igličasti kristali kalcijum-oksalata, koji su uglavnom skupljeni u snopić (mezofil lista *Agave*, f. *Agavaceae*).

**Rahis** (*rháchis* = osovina), osovina cvasti, osovina perasto složenog lista.

**Rak krompira**, *Synchytrium endobioticum*, f. *Synchytriaceae*.

**Rakita**, *Salix elaeagnos* f. *Salicaceae*.



**Rakita**, *Vitex agnus-castus*, f. *Verbenaceae*.

**Raman**, *Leucanthemum vulgare*, f. *Asteraceae*.

**Ramentaceus** (*ramentaceus* = ljuskavih pupoljaka), zanovijet *Petteria ramentacea*, f. *Fabaceae*.

**Ramonda** (*Ramond* = francuski botaničar), rod iz porodice *Gesneriaceae*, dobio ime po botaničaru Ramondu.

**Ramonda serbica**, srpska ramonda, endem Balkanskog poluostrva (*serbicus* = srpski).

**Rana lipa**, *Tilia plathyphyllus*, f. *Tiliaceae*.

**Ranunculoides** (*ranunculoides* = sličan ljutiću *Ranunculus*), šumarica *Anemone ranunculoides*, f. *Ranunculaceae*.

**Ranunculus** (*rana* = žaba), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, imenovan po osobini da većina vrsta raste na vlažnom.

**Ranunculus arvensis**, poljski žabnjak/ljutić (*arvensis* = poljski)

**Ranunculus bulbosus**, gomoljasti žabnjak/ljutić (*bulbosus* = lukovičast). Ime je dobio po lukovičastom zadebljanju osnove stabla.

**Ranunculus ficaria**, ledinjak (*ficus* = smokva), dobio ime po kvržicama na korijenu koje podsjećaju na smokve.

**Ranunculus millefoliatus**, stolisni ljutić (*millefoliatus* = listovi izdijeljeni na veliki broj segmenata).

**Ranunculus repens**, puzavi ljutić (*repens* = puzeći).

**Raphanus** (*raphys* = repa), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po repastom korijenu.

**Raphanus sativus**, rotkvica, gajena biljka (*sativus* = gajen).

**Rascijepkana iglica**, *Geranium dissectum*, f. *Geraniaceae*.

**Rastresiti kolenhim**, odlikuje se prisustvom intercelulara i zadebljanja ćelijskih zidova koji se graniče sa međućelijskim prostorima.

**Rašljike** (*vitice*), metamorfoze ili izdanka (loza *Vitis vinifera*, f. *Vitaceae*), ili lista (grašak *Pisum sativum*, f. *Fabaceae*), a koje služe biljci za penjanje.

**Raštan**, *Brassica oleracea* var. *acephala*, f. *Brassicaceae*.

---

**Raunkierove životne forme:** fanerofite, hamefite, hemikriptofite, kriptofite (geofite, helofite, hidrofite) i terofite. Klasifikacija je zasnovana na načinu preživljavanja nepovoljne sezone (sjeme, pupoljci) i/ili položaju pupoljaka.

**Razdio** (*divisio/phyllum*), taksonomska kategorija koja se nalazi između carstva i klase. Odlikuje ga nastavak – *phyta* (*Chlorophyta* – razdio zelenih algi) ili – *mycota* (*Ascomycota* – razdio askospornih gljiva).

**Razgon**, *Veronica officinalis*, f. *Scrophulariaceae*.

**Razmnožavanje ćelijskom diobom**, najprostiji način vegetativnog razmnožavanje (bakterije).

**Ražana glavica**, *Claviceps purpurea*, f. *Clavicipitaceae*.

**Reakcije**, uticaji živih bića na stanište.

**Recentne vrste** (*recent* = nov), savremene vrste.

**Receptikulum**, cvjetna loža, ali i prošireni dio osovine cvasti na kojoj se nalaze gusto zbijeni, sjedeći cvjetovi (glavočike, f. *Asteraceae*).

**Rectus** (*rectus* = uspravan), petolisnik *Potentilla recta*, f. *Rosaceae*.

**Red** = ordo

**Regalis** (*regalis* = kraljevski), kokotac *Consolida regalis*, f. *Ranunculaceae*.

**Regulatorni geni** se ne prepisuju, već se za njih vezuju molekuli koji regulišu određene procese u organizmu, recimo učestvuju u replikaciji, kretanju hromozoma u diobi, kontrolišu crossing-over itd.

**Reichardia** (*Reichard* = njemački prirodnjak i ljekar), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, nazvan u čast prirodnjaka i ljekara Rajharda.

**Reichardia picroides**, kozjača (*picroides* = nalik *Picrisu*).

**Reichenbachiana** (*reichenbachiana* = Reihenbahova), ljubičica *Viola reichenbachiana*, f. *Violaceae*, nazvana u čast njemačkog prirodnjaka Reichenbacha.

**Reksigeni intercelulari**, međućelijski prostori koji su nastali raskidanjem ćelijskih zidova usljed nejednake brzine rasta susjednih ćelija (šupljine u internodusu trava).

**Relikt**, vrsta koja je ostatak nekadašnje drevne flore. Za razliku od endema, koji je prostorna kategorija, reliktni je vremenska (tercijerni reliktni, glacijalni reliktni itd.).

**Remenik**, *Daphne blagayana*, f. *Thymalaeaceae*.

**Reniformis** (*reniformis* = sa bubrežastom formom), bubrežasta bokvica *Plantago reniformis*, f. *Plantaginaceae*, endem Dinarida.

**Renika**, *Lepidium draba* = *Cardaria draba*, f. *Brassicaceae*.

**Repa**, metamorfoza korijena nastala djelimičnim ili potpunim zadebljavanjem korijena, sa svrhom maganioniranja hranljivih materija (šargarepa *Daucus carota*, f. *Apiaceae*).

**Repak**, *Alopecurus utruculatus*, f. *Poaceae*.

**Repens** (*repens* = puzeći), plevina *Agropyron repens*, f. *Poaceae*, vrsta je dobila ime po postojanju horizontalnih rizoma i stolona.

**Repica**, *Bunium montanum*, f. *Apiaceae*.

**Reproduktivni organi/strukture biljaka**, služe za razmnožavanje, tj. ostavljanje potomstva i održavanje vrste.

**Repušac**, *Bunias erucago*, f. *Brassicaceae*.

**Resa** (*amentum*), monopodijalna cvast izvedena iz klasa. Ima izduženu i elastičnu osovinu cvasti na kojoj sjede cvjetovi (orah *Juglans regia*, f. *Juglandaceae*).

**Reseda** (*resedare* = izliječiti), rod iz porodice rezeda *Resedaceae*, dobio ime po ljekovitosti.

**Reseda lutea**, žuta rezeda (*luteus* = žut).

**Reseda phyteuma**, bjeličasta rezeda. Latinski epitet ukazuje da se biljka može gajiti kao povrće (*phyteuma* = saditi).

**Resupinacija** (*resupīnātus* = previjen nazad), pojava zaokretanja cvijeta za 180° u odnosu na normalan položaj (orhideje, f. *Orchidaceae*).

**Resupinantni bazidiokarp** (*resupīnātus* = previjen nazad), izgrađen od rastresitog spleta hifa koji naliježe na supstrat i neprekidno raste rubnim dijelom. Bazidije se nalaze ili na gornjoj površini ili ispod savijene ivice.

**Reticulatus** (*reticulatus* = mrežast), vrba *Salix reticulata*, f. *Salicaceae*.

**Retusus** (*retusus* = tup), vrba *Salix retusa*, f. *Salicaceae*.

**Rezeda**, g. *Reseda*, f. *Resedaceae*: bjeličasta rezeda (*R. phyteuma*), žuta rezeda (*R. lutea*).

---

**Rezervni skrob**, nastaje u amiloplastima, preobraćanjem iz rastvorljivog šećera. Obično se javlja u obliku skrobnih zrnaca. U odnosu na centar formiranja zrnca mogu biti koncentrična i ekscentrična, a u odnosu na građu: prosta, složena i polusložena.

**Reznica**, dio biljke koji se koristi prilikom vegetativnog razmnožavanje. U zavisnosti od porijekla reznice mogu biti *stablove* ili *korjenove*.

**Režuha**, g. *Cardamine*, f. *Brassicaceae*: dlakava režuha (*C. hirsuta*), livadska (*C. pratensis*), plaha režuha (*C. impatiens*), sivkasta režuha (*C. glauca*).

**Rhagadiolus stellatus**, zvjezdan, f. *Asteraceae*, ime dobio po zvjezdastim plodovima (*stellatus* = zvijezdast).

**Rhamnus** (*rhámnos* = trn), rod iz porodice krkavina *Rhamnaceae*, koji je ime dobio po trnovitim izdancima.

**Rhamnus fallax**, smrdljika (*fallax* = lažan).

*Rhamnus frangula* = **Frangula alnus**, krušina (*frangulus* = krt).

**Rhamnus orbiculatus**, krkavina (*orbiculatus* = okruglih listova).

**Rhinanthus** (*rhinos* = nos, *anthos* = cvijet), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, dobio ime po sličnosti gornje usne cvijeta sa nosom. U narodu je znan kao šušlavac, jer kada se biljka u fazi poznog plodonošenja protrese, sjemenke šušljaju.

**Rhinanthus angustifolius**, uskolisni šušlavac (*angustifolius* = uskolisni).

**Rhinanthus minor**, mali šušlavac (*minor* = mali)

**Rhizobium**, Gram-negativne bakterije koje su u simbiozi za korijenom viših biljaka.

**Rhizopus** (*rhiza* = korijen, *pous* = stopalo), rod iz porodice plijesni *Mucoraceae*, nazvan zbog parazitiranja brojnih predstavnika na korijenu biljaka.

**Rhizopus nigricans**, hlebna buđ (*nigricans* = koji se crni).

**Rhodophyta** su razdio crvenih algi (*rhodo* = crveno, *phýton* = biljka)

**Rhodospirillum** (*rhodo* = crveno, *spīrul(a)* = mali navoj), rod purpurnih bakterija koji je dobio ime po crvenom pigmentu i savijenom tijelu.

**Rhoeas** (*rhoeas* = crven), poljski mak *Papaver rhoeas*, f. *Papaveraceae*.

**Rhus** (*rhus* = drvo za štavljenje), rod iz porodice rujevki *Anacardiaceae*.

*Rhus cotinus* = **Cotinus coggygria**, ruj (*cotinus* = ime grma koji se koristio za dobijanje crvene boje).

**Ribes** (*Ribes* = arapski naziv za ribizlu), rod iz porodice kamenjarki *Saxifragaceae*.

**Ribes alpina**, planinska ribizla (*alpinus* = planinski).

**Ribes petraeum**, ribizla (*petraeum* = kameniti).

**Ribes rubra**, crvena ribizla (*rubrum* = crven).

**Ribizla**, g. *Ribes*, f. *Saxifragaceae*: ribizla (*R. petraeum*), crvena ribizla (*R. rubrum*), planinska ribizla (*R. alpina*).

**Ribozomi**, nemembranske ćelijske strukture sastavljene iz dvije nejednake subjedinice, izgrađene od rRNK i proteina. Centri su sinteze proteina. Ima ih i u eukariotskoj i prokariotskoj ćeliji, ali nijesu istovjetni. Ćelije eukariota imaju ribosome sa sedimentacionom konstantom 80S, a ribozomi prokariota 70S.

**Ricinus** (*Ricinus* = krpelj), rod iz porodice mlječika *Euphorbiaceae*, dobio ime po sličnosti sjemenki sa jednom vrstom krpelja (*Idoxes ricini*).

**Ricinus communis**, ricinus (*communis* = običan).

**Rivalis** (*rivalis* = onaj koji živi uz potoke), vučja stopa *Geum rivale*, fam: *Rosaceae*.

**Riviniana** (*riviniana* = Rivinijanova), ljubičica *Viola riviniana*, f. *Violaceae*, nazvana u čast njemačkog botaničara Rivinijana.

**Rizodermis** (*rhiza* = korijen, *derma* = koža), apsorpcioni parenhim koji se nalazi na površini korijena i ima ulogu apsorpcije vode i mineralnih materija iz zemljišta. Nastao je difrencijacijom meristema dermatogena, a od epidermisa se razlikuje jer su mu ćelije tankozide, nemaju kutikulu i u njemu se ne obrazuju stome.

**Rizoid**, dio talusa/micelijuma koji podsjeća na korijen i kojim se organizam pričvršćuje za podlogu.

**Rizom** (*rhizoma*), geofilna metamorfoza izdanka koja služi za magacioniranje hrane, ali i za vegetativno raznožavanje. Od korijena se morfološki razlikuje po odsustvu korjenove kape i rizodermisa, i po prisustvu listova, koji su ljuspasti (ljulj *Agropyron repens*, zubača *Cynodon dactylon*, slatka paprat *Polypodium vulgare* itd.).

**Riža**, *Oryza sativa*, f. *Poaceae*.

---

**RNK**, ribonukleinska kiselina. Predstavlja polinukleotidni lanac, čije nukleotide izgrađuje šećer riboza, purinska (adenin, guanin) ili pirimidinska baza (citozin, uracil) i fosfatna grupa. Za razliku od DNK, ona je u vidu jednolančane zavojnice. U zavisnosti od funkcije koju vrši RNK se dijeli na iRNK (informaciona), rRNK (ribozomalna) i tRNK (transportna).

**Robinia** (*Roben* = francuski vrtlar), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po vrtlaru Robenu, koji je ovu biljku donio iz Amerike u Francusku.

**Robinia pseudoacacia**, bagrem (*pseudoacacia* = lažna akacija, tj. biljka jako liči akaciji).

**Robur** (*robustus* = snaga, jako drvo), lužnjak *Quercus robur*, f. *Fagaceae*.

**Robusna češljica**, *Sesleria robusta*, f. *Poaceae*.

**Robustus** (*robustus* = jak, velik, snažan), trava *Sesleria robusta*, f. *Poaceae*, dobila ime po robusnoj formi.

**Rod** (*genus*), taksonomska kategorija koja je u hijerarhijskom sistemu smještena između vrste i porodice.

**Rogač šljive**, *Taphrina pruni*, f. *Taphrinaceae*.

**Rogač**, *Cerantonia siligua*, f. *Caesalpinaceae*.

**Rogolika djetelina**, *Trigonella corniculata*, f. *Fabaceae*.

**Rogoz**, rod *Typha*, f. *Typhaceae*: uskolisni rogoz (*T. angustifolia*), širokolisni rogoz (*T. latifolia*).

**Romulea** (*Romulus* = osnivač Rima), rod iz porodice perunika *Iridaceae*, imenovan u čast Romula, jednog od dvojice osnivača Rima.

**Romulea bulbocodium**, kaćunak (*bulbocodium* = lukovičast).

**Rorripa** (*ros* = rosa, *rip* = obala), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, dobio ime po vlažnom staništu.

**Rorripa sylvestris**, šumska žutenica. U narodnom nazivu sadržani su boja cvijeta i stanište ove vrste (*sylvestris* = šumski).

**Rosa** (*Rosa* = ruža), antički naziv za rod ruža, porodica *Rosaceae*.

**Rosa canina**, šipurak, pasji trn. U davno vrijeme se vjerovalo da ova biljka liječi bjesnilo, pa otuda epitet *canis* (*canis* = pas).

**Roseus** (*roseus* = ružičast), ružičasti zmijak *Scorzonera rosea*, f. *Asteraceae*, dobila ime po ružičastocvjetnim glavicama.

**Rosmarinus** (*rhops* = žbun, *myrinos* = mirisan, *ros* = kap, *marinus* = morski), antički naziv za ruzmarin, rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*. Postoje dvije pretpostavke o porijeklu imena. Po prvoj je dobio po životnoj formi i aromi, a po drugoj po primorskom staništu.

**Rosmarinus officinalis**, ruzmarin (*officinalis* = ljekovit).

**Rosopas**, *Chelidonium majus*, f. *Papaveraceae*.

**Rosulja**, *Drosera rotundifolia*, f. *Droseraceae*.

**Rotundifolius** (*rotundifolius* = sa okruglim listovima), kamenjarka *Saxifraga rotundifolia*, f. *Saxifragaceae*.

**Rozeta**, pojam koji se uglavnom odnosi na gust raspored listova u donjem dijelu stabla, koje ima jako zbijene internoduse (maslačak = *Taraxacum officinale*, f. *Asteraceae*).

**Rožac**, g. *Cerastium*, f. *Caryophyllaceae*: dinarski rožac (*C. dinaricum*), glavičasti rožac (*C. glomeratum*), ljepljivi rožac (*C. glutinosum*), krupnocvjetni rožac (*C. grandiflorum*).

**rRNK** (ribozomalna RNK), izgrađuje ribosome i nema ulogu u sintezi proteina.

**Ruber** (*ruber* = crven), zvonica *Kentranthus ruber*, f. *Valerianaceae*, dobio ime po crvenim cvjetovima.

**Rubia** (*ruber* = crven), rod iz porodice broćeva *Rubiaceae*, ime dobio po crvenoj boji sadržanoj u korijenu.

**Rubia peregrina**, broć (*peregrinus* = tuđ, stran).

**Rubia tinctoria**, broć (*tinctorius* = upotrebljiv za bojenje).

**Rubus** (*ruber* = crven), kupina, rod iz porodice ruža *Rosaceae*, dobio naziv po crvenoj boji ploda, zastupljenoj kod brojnih predstavnika.

**Rubus idaeus**, malina (*idaeus* = sa brda Ide na Kritu).

**Ruderalne biljke** (*rūder* = slomljeni kamen, krš), vrste koje se javljaju na antropogeno izmijenjenim staništima, najčešće u blizini ljudskih naselja, na zapuštenim površinama, ruševinama itd. (štir: *Amaranthus retroflexus*, f. *Amaranthaceae*).



---

**Rugosus** (*rugosus* = naboran), japanska ruža *Rosa rugosa*, f. *Rosaceae*.

**Ruj**, *Cotinus coggygria* = *Rhus cotinus*, f. *Anacardiaceae*.

**Rumenika**, *Lychnis flos-cuculi*, f. *Caryophyllaceae*.

**Rumex** (*rumex* = hitac), rod iz porodice troskota *Polygonaceae*, dobio ime po oštroj vrhu lista, koji podsjeća na strijelu.

**Rumex acetosa**, veliki štavanj, velika kiselica (*acetosus* = kiselkast).

**Rumex acetosella**, mali štavanj, mala kiselica (*acetosa* = kiselkast).

**Rumex crispus**, kovrdžavi štavanj, štavelj. Kovrdžavost se odnosi na rub lista (*crispus* = kovrdžav).

**Rumex obtusifolius**, obični štavanj, štavelj. Epitet *obtusifolius* ukazuje na zaobljenost lista (*obtusifolius* = tup).

**Rumex pulcher**, livadsko zelje (*pulcher* = lijep).

**Runolist**, *Leontopodium alpinum*, f. *Asteraceae*.

**Rupestris** (*rupestris* = onaj koji raste na stijenama), klobučac *Cotyledon rupestris*, f. *Crassulaceae*.

**Rusa**, *Chelidonium majus*, f. *Papaveraceae*.

**Ruscus** (*rus* = selo, *scora* = metla), antički naziv za kostriku, rod iz porodice šparoga *Asparagaceae*. U davninama se koristio za izradu metli.

**Ruscus aculeatus**, kostrika (*aculeatus* = oštar).

**Rusomača**, *Capsella bursa-pastoris*, f. *Brassicaceae*.

**Ruta** (*rhyethai* = spasiti/spriječiti, *rhyein* = teći), antički naziv za ovaj rod iz porodice ruta *Rutaceae*, dobio ime po ljekovitosti. U prošlosti se koristio kao sredstvo za izlučivanje.

**Ruta graveolens**, ruta, sedefa. Biljka se odlikuje jakim mirisom i na tu osobinu ukazuje latinski naziv (*graveolens* = jakog mirisa).

**Ruzmarin**, *Rosmarinus officinalis*, f. *Lamiaceae*.

**Ružičasti zmijak**, *Scorzonera rosea*, f. *Asteraceae*.



# S

***Saccharomyces*** (*saccharon* = šećer, *mykes* = gljiva), rod iz porodice kvasaca *Saccharomycetaceae*.

***Saccharomyces cerevisiae***, pekarski kvasac (*cervisia* = pivo).

***Sagina*** (*sagina* = tovljenje), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*. Dobio je ime po vrsti *S. arvensis* koja se koristila kao stočna hrana, međutim ostale vrste iz roda nijesu hranljive.

***Sagina apetala***, čvorika (*a* = bez, *petala* = krunica).

***Sagina procumbens***, obična čvorika (*procumbens* = ležeći)

***Sagittaria*** (*sagitta* = strijela), rod iz porodice vodenih bokvica *Alismataceae*, dobio ime po streličastim listovima.

***Sagittaria sagittifolia***, vodena strijela (*sagittifolia* = sa streličastim listovima).

***Sagittatus*** (*sagittatus* = streličast list), na vrhu ušiljen, pa se postepeno širi ka osnovi u dva zašiljena režnja između kojih se nalazi drška (vodena strijela *Sagittaria sagittifolia*, f. *Alismataceae*).

***Salata***, g. *Lactuca*, f. *Asteraceae*: divlja salata (*L. serriola*), pitoma salata (*L. sativa*).

***Salep***, *Orchis morio*, f. *Orchidaceae*.

***Salicifolium*** (*salicifolium* = sa listovima kao kod vrbe), sunčanica *Helianthemum salicifolium*, f. *Cistaceae*.

***Salicornia*** (*sal* = so, *cornus* = rog), rod iz porodice loboda *Chenopodiaceae*, dobio ime po granama koje se uzdižu sa tla i podsjećaju na rogove.

***Salicornia herbacea***, caklenjača (*herbaceus* = zeljast).

---

**Salix** (*Salix* = antički naziv za vrbe), rod iz porodice vrba *Salicaceae*.

**Salix alba**, bijela vrba (*albus* = bijel).

**Salix babylonica**, žalosna vrba (*babylonica* = vavilonska).

**Salix caprea**, iva (*capreus* = služi kao hrana koza).

**Salix cinerea**, barska iva (*cinereus* = pepljastosiv).

**Salix elaeagnos**, rakita (*elaeangus* = kao konopljika *Vitex agnus-castus*).

**Salix purpurea**, crvena vrba, rakita (*purpureus* = purpuran),

**Salsola** (*salsus* = slan), rod iz porodice loboda *Chenopodiaceae*, dobio ime po slanom staništu.

**Salsola kali**, solnjača.

**Salvia** (*salvare* = spasiti), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, poznat po svojoj ljekovitosti.

**Salvia officinalis**, pelim (*officinalis* = ljekovit).

**Salviaefolius** (*salviaefolius* = sa listovima kao kod salvije), čistac *Stachys salviaefolia*, f. *Lamiaceae*.

**Salvinia** (*Salvini* = italijanski profesor), rod iz porodice vodenih paprati *Salviniaceae*, imenovan u čast profesora Salvinija.

**Salvinia natans**, vodena paprat (*natans* = plutati).

**Sambucus** (*sambyx* = crvena boja), rod iz porodice kozokrvnice *Caprifoliaceae*, dobio ime po crvenom soku iz ploda.

**Sambucus ebulus**, aptovina, smrdljiva zova. Epitet *ebulus* ukazuje na ljekovitost ove vrste (*eu* = dobro, *boule* = pomoć).

**Sambucus nigra**, crna zova (*nigra* = crno).

**Samooprašivanje**, oblik autogamije, tj. prenošenje polenovih zrna na žig tučka u okviru jednog cvijeta.

**Sanguineus** (*sanguineus* = crven kao krv), pasji drijen, svibovina *Cornus sanguinea*, f. *Cornaceae*.

**Sanguisorba** (*sanguis* = krv, *sorbere* = piti, upijati), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, u prošlosti se koristio za zaustavljanje krvarenja.

***Sanguisorba minor***, dinjica, lubeničarka (*minor* = manji). Narodno ime dobila po mirisu na lubenicu ili dinju.

***Sanicula*** (*sanáre* = liječiti), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, ime dobio po ljekovitosti.

***Sanicula europaea***, milogled, zdravac (*europaea* = evropska).

***Saponaria*** (*sapo* = sapun), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*. Zbog prisustva saponina, korijen pjeni kada se trlja u vodi, pa otuda potiče naziv ove biljke.

***Saponaria officinalis***, obična sapunjača (*officinalis* = ljekovit).

***Saprophyti***, vrste koji se ishranjuju uginulim organizmima (gljive).

**Sapunjača**, *Saponaria officinalis*, f. *Caryophyllaceae*.

***Sativus*** (*sativus* = gajen), koštanj *Castanea sativa*, f. *Fagaceae*.

***Satureja*** (*Satureja* = antički naziv za vrijesak), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*.

***Satureja montana***, vrijesak (*montanus* = brdski).

***Saxatilis*** (*saxatile* = raste na stijenama), biserka *Aethionema saxatile*, f. *Brassicaceae*.

***Saxifraga*** (*saxum* = stijena, *frangere* = lomiti), rod iz porodice *Saxifragaceae*, dobio ime po osobini da korijen probija stijene. Postoji vjerovanje da razbija i kamen u bubregu.

***Saxifraga paniculata***, kamenjarka (*paniculatus* = metličasta cvast).

***Saxifraga rotundifolia***, okruglolisna kamenjarka (*rotundifolia* = sa okruglim listovima).

***Saxifraga tridactylites***, mala kamenjarka (*tridactylites* = troprsta).

***Scabiosa*** (*scabies* = šuga), rod iz porodice češljugovina *Dipsacaceae*. Pretpostavlja se da ime roda vodi porijeklo od vrste koja se koristila protiv svraba.

***Scabiosa ochroleuca***, žućkasta udovica (*ochroleuca* = žućkastobijel).

***Scabrum*** (*scabrum* = oštar), djetelina *Trifolium scabrum*, f. *Fabaceae*.

---

**Scandens** (*scandens* = onaj koji se penje), filodendron *Philodendron scandens*, f. *Philodendraceae*.

**Scandix** (*skandix* = češljati), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po plodovima koji podsjećaju na češalj.

**Scandix pecten-veneris**, Venerin češalj (*pecten-veneris* = Venerin češalj).

**Schoenus** (*schoinos* = uže), rod iz porodice oštrica *Cyperaceae*, imenovan po primjeni u pletarstvu.

**Schoenus nigricans**, šiljak (*nigricans* = crn). U narodu je nazvan po krutoj i bodljastoj brakteji koja nadvisuje cvast. Epitet *nigricans* potiče od tamne boje cvasti i baze i vrha brakteje.

**Scilla** (*Skille* = luk), rod iz porodice šparoga *Asparagaceae*, dobio ime po lukovici.

**Scilla autumnalis**, jesenji procjepak (*autumnalis* = jesenji).

**Scilla bifolia**, dvolisni procjepak (*bifolia* = sa dva lista).

**Scirpus** (*scirpere* = vezati) rod iz porodice oštrica *Cyperaceae*, ime dobio po primjeni u pletarstvu.

**Scirpus lacustris**, vezljika, jezerski šaš (*lacustris* = jezerski).

**Scleranthus** (*skleros* = tvrd, *suv*, *anthos* = cvijet), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*. Ime je dobio zbog dugotrajnosti krunice.

**Scleranthus annuus**, jednogodišnja treskavica (*annuus* = jednogodišnji).

**Scolymus** (*skolos* = bodlja), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime bodljastom tijelu.

**Scolymus hispanicus**, žuti badelj. Epitetu *hispanicus* se odnosi na klasično nalazište ove vrste, koja je nativna i u flori Crne Gore (*hispanicus* = španski).

**Scorpioides** (*scorpioides* = nalik repu škorpiona), kučica *Coronilla scorpioides*, f. *Fabaceae*.

**Scorzonera** (*scorza* = kora, *nera* = crna, *escorzon* = otrovni gmizavac), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*. O porijeklu roda postoje dva tumačenja, po prvom je dobio ime po crnom omotaču korjena, a po drugom je izveden iz riječi *escorzon* – otrovni gmizavac. U narodu postoji vjerovanje da biljka liječi od ujeda zmije, pa otuda naziv zmijak.

***Scorzonera doriae***, žuti zmijak. Vrsta je imenovana u čast italijanskog prirodnjaka i političara Doria (*doriae* = Dorijev).

***Scorzonera rosea***, ružičasti zmijak (*rosea* = ružičast).

***Scrophularia nodosa***, crna kopriiva. Epitet *nodosa* se odnosi na čvorasta zadebljanja na podanku (*nodósus* = čvorovit, kvrgav).

***Scrophularia*** (*scrofulae* = oboljenje naticanja žlijezda), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, nazvan po upotrebi jedne od njegovih vrsta za liječenje skrofula – otečenih žlijezda.

***Scrophularia canina***, pasja zijevalica (*canina* = pasji). Pretpostavlja se da u ovom slučaju epitet *canina* ukazuje na mnogobrojnost jedinki, a malu vrijednost vrste.

***Scutellaria*** (*scutellum* = štitić), rod iz porodice usnatica *Lamiaceae*, koji se odlikuje prisustvom malog štitolikog izraštaja na gornjoj usni.

***Scutellaria altissima***, grozničica (*altissimus* = najvišlji).

***Scutellum*** (*scutellum* = štitić), modificovani kotiledon kod monokotila (trava, f. *Poaceae*).

***Sedafa***, *Ruta graveolens*, f. *Rutaceae*.

***Sedmolist***, *Aegopodium podagraria*, f. *Apiaceae*.

***Sedum*** (*sedare* = umiriti), rod iz porodice žednjaka *Crassulaceae*, nazvan po osobini da ublažava bolove.

***Sedum acre***, ljuti ili žuti žednjak, dobio ime po boji cvjetova i ljutom ukusu (*acris* = ljut, oštar).

***Sedum album***, bijeli žednjak, imenovan po boji cvjetova (*album* = bijel).

***Sedum glaucum***, mali žednjak, plavozelenog tijela (*glaucus* = plavozelen).

**Segetalne biljke**, korovske vrste koje se javljaju u usjevima (kukolj *Agrostemma githago*, f. *Caryophyllaceae*).

***Seizmonastija*** = *tigmonastija*, nastijski pokret iniciran dodirrom.

***Sekretorna tkiva***, tip tkiva za lučenje, kod kojih sekreti ostaju u unutrašnjosti ćelija, a ne izlučuju se vani, kao u slučaju žljezdanih tkiva. Ovom tikvu pripadaju mliječne cijevi, smoni kanali, lizigeni nosači sekreta.

---

**Sekundaran** (*secundarius*), onaj koji nastaje kao posljedica prvih (primarnih) pojava; izveden; mlađi po nastanku.

**Sekundarna građa biljnog tijela**, rezultat je diferenciranja ćelija sekundarnih meristema i stvaranja sekundarnih trajnih tkiva. Po opštoj shemi razlikuju se tri zone sekundarne građe: sekundarno kožno tkivo, sekundarna kora i sekundarno drvo.

**Sekundarna kora** = sekundarni floem.

**Sekundarna kožna tkiva** = peridermis i mrtva kora.

**Sekundarne promjene ćelijskog zida** se odnose na dobijanje novih fizičkih i hemijskih svojstava, kao što su recimo odrvenjevanje (lignifikacija), oplutnjavanje (suberinifikacija), kutinizacija, mineralizacija, osluznjavanje.

**Sekundarni ćelijski zid**, unutrašnji sloj ćelijskog zida izgrađen od celuloze.

**Sekundarni endosperm**, hranljivo tkivo koje se nalazi u sjemenu skrivenosjemenjača. Nastaje poslije oplodjenja i triploidan je (3n).

**Sekundarni floem** = sekundarna kora, rezultat aktivnosti kambijalnog prstena ka periferiji. Čine je sitaste cijevi, i/ili ćelije pratilice, likina vlakna, likin parenhim, korini zraci. Vršiti funkciju provođenja organskih materija.

**Sekundarni floem** = sekundarna kora.

**Sekundarni i lateralni meristemi** su felogen kore (*felogen plute* ili *kambijum plute*) i kambijalni prsten.

**Sekundarni ksilem** (*sekundarno drvo*), sekundarno provodno tkivo koje nastaje aktivnostima kambijalnog prstena ka srži. Građeno je iz traheja i/ili traheida, drvenog parenhima, drvenih zraka, libriforma. Njegova funkcija je potpuno identična funkciji primarnog drveta – provođenje vode i neorganskih materija.

**Sekundarni lateralni meristemi** = felogen kore (*felogen plute* = *kambijum plute*) i kambijalni prsten.

**Sekundarni meristemi**, nastaju dediferencijacijom određenih ćelija primarnih trajnih tkiva (primarne kore i centralnog cilindra). Ove ćelije ponovo stiču sposobnost diobe, a njihovom diferencijacijom nastaju sekundarna tvorna tkiva. Ona vrše istu funkciju kao i primarna, samo se razlikuju po porijeklu.

**Sekundarno debljanje**, rast biljnog tijela u širinu, uslovljen aktivnošću sekundarnih lateralnih meristema.

**Sekundarno drvo** = sekundarni ksilem.

**Selaginella denticulata**, selagina (*denticulata* = sa nazubljenim listovima).

**Selaginella**, rod iz porodice prečica *Selaginellaceae*.

**Selektivna propustljivost** = semipermeabilnost ili polupropustljivost.

**Selen**, *Levisticum officinale*, f. *Apiaceae*.

**Semi** (*sēmi* = pola), prefiks sa značenjem pola (*semipermeabilan*).

**Semipermeabilnost** = selektivna propustljivost membrane = polupropustljivost.

Ne dozvoljavajući apsolutan ili neslektivan transport, membrana vrši kontrolisanu razmjenu materija, koja je neophodna za održavanje stalnosti sastava unutrašnje sredine.

**Sempervirens** (*sempervirens* = vječnozelen), čempres *Cupressus sempervirens*, f. *Cupressaceae*.

**Sempervivum** (*semper* = uvijek, *vivere* = živjeti), rod iz porodice žednjaka *Crassulaceae*, dobio ime po vječnozelenoj i trajnoj životnoj formi.

**Sempervivum kosaninii**, Košaninova čuvarkuća, dobila ime u čast botaničara Košanina, endem Balkanskog poluostrva (*kosaninii* = Košaninov).

**Sendtneri** (*sendtneri* = Sendtnerova, njemački botaničar), Sendtnerova pucalina *Silene sendtneri*, f. *Caryophyllaceae*, endem Dinarida.

**Senecio** (*senex* = starac), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po bijelim papusima koji podsjećaju na sijedu bradu i kosu.

**Senecio vulgaris**, goluždravka (*vulgaris* = običan).

**Senf**, *Sinapis alba*, f. *Brassicaceae*.

**Sepala** = *calyx* = čašični listić = *lap*.

**Sepium** (*sepium* = onaj koji raste u plotovima), grahorica *Vicia sepium*, f. *Fabaceae*.

**Septe** (*sēptum* = pregrada), pregrade ili poprečni zidovi koji dijele hifu u odjeljke.

**Serapias** (*Serapias* = egipatski bog), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, imenovan u čast egipatskog boga Serapisa.

**Serbica** (*serbica* = srpska), Pančićia *Pancicia serbica*, f. *Apiaceae*.

---

**Sericeus** (*sericeus* = svilenast), svilenasta žutilovka *Genista sericea*, f. *Fabaceae*, dobila ime po svilenkastoj dlakavosti listova, endem zapadnog dijela Balkanskog poluostrva.

**Serijalni pupoljci**, raspoređeni jedan iznad drugog.

**Serotinus** (*serotinus* = kasan), trava *Cleistogenes serotina*, f. *Poaceae*, cvjeta na izmaku ljeta.

**Serpyllifolius** (*serpyllifolius* = sa listovima nalik majkinoj dušici), zvončić *Edraianthus serpyllifolius*, f. *Campanulaceae*.

**Serrulatus** (*serrulatus* = testerast), mlječika *Euphorbia serrulata*, f. *Euphorbiaceae*, sa testerastim listovima.

**Sesamum** (*Sesamon* = antički naziv za sesam), rod iz porodice *Pedaliaceae*.

**Sesamum indicum**, susam. Epitet *indicum* govori o porijeklu ove biljke (*indicum* = indijski).

**Sesleria** (*Sesler* = italijanski prirodnjak), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime po italijanskom prirodnjaku Sesleru.

**Sesleria robusta**, robusna češljica (*robusta* = robusna).

**Sessilis** (*sessilis* = sjedeći), hrast *Quercus sessiliflora*, f. *Fagaceae*, sa sjedećim cvjetovima.

**Sestrinske hromatide**, simetrične polovine istog hromozoma.

**Setifer** (*setifer* = čekinjast), paprat *Polystichum setiferum*, f. *Dryopteridaceae*.

**Sferokristali**, loptasti kristali.

**Sferozomi** (*sphaera* = lopta), jednomembranske organele ili dio vakuolarnog sistema, u kojima se odvijaju procesi sinteze masti.

**Sherardia** (*Sherard* = engleski botaničar), rod iz porodice broćeva *Rubiaceae*, dobio ime po botaničaru Šerardu.

**Sherardia arvensis**, poljski vjenčić (*arvensis* = poljski).

**Shizogeni intercelularni**, međucelijski prostori koji nastaju razmicanjem ćelijskih zidova (u mezofilu lista).

**Sideritis** (*sideros* = gvožđe), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*. U prošlosti se koristio za liječenje rana nanijetih gvozdenim oružjem.



***Sideritis purpurea***, crveni čistac, endem zapadnog dijela Balkanskog poluostrva (*purpurea* = purpuran).

***Sijeruš***, *Salvia verticillata*, f. *Lamiaceae*.

***Silene*** (*Silenos* = lik iz mitologije), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, dobio ime po Silenosu, pratiocu boga Bahusa.

***Silene macrantha***, velelepna pušnica, endem prokletijskog sektora.

***Silene sendtneri***, pucavac (*sendtneri* = *Sendtnerov*), endem Dinarida.

***Silene tommasinii***, pucavica (*tommasinii* = Tomasinijeva), endem jugoistočnih Dinarida.

***Silene vulgaris***, obični pucavac (*vulgaris* = običan).

***Siliqua*** (*siliqua* = ljuska) = ljuska = komuška.

***Silvestris*** (*silvestris* = šumski), šumska ljubičica, *Viola silvestris*, f. *Violaceae*.

***Silybum*** (*Sillybon* = antički naziv za trnovite biljke), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, izveden iz imena *Sillybon*, koji se odnosio na neke trnovite vrste.

***Silybum marianum***, divlji artičok (*marianum* = primorski).

***Simbioza*** (*sym* = zajedno, *bios* = život), zajednički život dva ili više organizama. Može biti: komensalizam, mutualizam i parazitizam.

***Simpetalna krunica*** (*sym* = sa, zajedno, *petalum* = latica), nastala *srastanjem* latica (zvončić g. *Campanula*, f. *Campanulaceae*).

***Simplast***, čine ga protoplasti susjednih ćelija povezani plazmodezmama.

***Simpodijalno grananje*** (*sym* = zajedno, *podion* = osovina), kao i monopodijalno ovaj tip grananja se odlikuje postojanjem jedne osovine, međutim, ona ne nastaje stalnim rastom glavne osovine. Naime, glavna osovina prekida rasteenje, a jedna od bočnih grana preuzima pravac njenog rasteenja. Zatim ona prekida sa rasteenjem, a zamjenjuje je nova bočna grana. To se stalno ponavlja tokom rasta biljke.

***Sinapis*** (*sinos* = šteta, *ops* = oko), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, ime dobio zbog provociranja suzenja očiju.

***Sinapis alba***, bijela slačica, senf (*albus* = bijel).

***Sinapis arvensis***, poljska gorušica (*arvensis* = poljski)

---

**Sinergide** (*syn* = zajedno, *érg(on)* = rad), ćelije koje se nalaze uz jajnu ćeliju i grade tzv. jajni aparat. One imaju ulogu u privlačenju polenove cijevi i rastvaranju njene opne.

**Sinergija** (*synerg(ós)* = raditi zajedno), označava zajedničko djelovanje.

**Sinkarpan gineceum** (*syn* = zajedno, *karpellum* = plodić), nastao srastanjem dvije ili više karpela (jabuka *Malus domestica*, f. *Rosaceae*).

**Sinkarpna koštunica** (*pomum*), plod koji ne nastaje samo od plodnika, već i cvjetne lože. Sočni mezokarp malim dijelom vodi porijeklo od plodnice, a većim od cvjetne lože (potporodica porodice ruža *Maloideae*).

**Sinkarpna oraščica**, suvi jednosjemeni plod, nastao srastanjem više karpela (lješnjak *Corylus avellana*, f. *Betulaceae*).

**Sinonim** (*synonym*, *syn* = više, *onoma* = ime), drugačiji naziv za isti pojam/vrstu (*ovalan* = jajolik, *Pinus leucodermis* = *Pinus heldreichii*).

**Sintetička faza interfaze ćelijskog ciklusa**, odlikuje se sintezom DNK i udvajanjem hromozoma.

**Sirištara**, g. *Gentianella*, f. *Gentianaceae*: kovrdžava sirištara (*G. crispata*), trepavičava sirištara (*G. ciliata*).

**Sistem kožnih tkiva**, nalazi se na površini biljnog tijela i igra ulogu njegove zaštite. Ovim tkivima pripadaju: epidermis, peridermis i mrtva kora.

**Sistem mehaničkih tkiva**, nalazi se u primarnoj kori i centralnom cilindru, a biljnom tijelu daje potporu i elastičnost. Čine ga kolenhim i sklerenhim.

**Sistem parenhimskih tkiva**, sačinjavaju parenhim za fotosintezu, parenhim za magacioniranje, provodni parenhim, apsorpcioni parenhim i aerenhim.

**Sistem prodovnih tkiva**, nalazi se u zoni centralnog cilindra, a sačinjavaju ga ksilem i floem.

**Sistem tkiva za izlučivanje**, nalazi se u površinskim i u unutrašnjim djelovima biljnog tijela. Pripadaju mu sekretorna tkiva i žljezdana tkiva.

**Sistematika biljaka**, biološka disciplina koja se bavi izučavanjem raznolikosti biljaka, srodničkih odnosima i klasifikacijom.

**Sistemi tkiva**, predstavljaju trajna tkiva koju su izgrađena iz više histoloških kompleksa. Tako recimo sistem kožnih tkiva sačinjavaju epidermis, peridermis, mrtva kora.

**Sisymbrium** (*Sisymbrium* = antičko ime za različite mirisne i začinske biljke), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*.

***Sisymbrium officinalis***, ljekovit oranj (*officinalis* = ljekovit).

**Sit**, g. *Juncus*, f. *Juncaceae*: obični sit (*J. effusus*), oštri sit (*J. acutus*), primorski sit (*J. maritmus*).

**Sitasta ploča**, predstavlja perforirani ćelijski zid susjednih sitastih cijevi. Pozicionirane su na krajevima ćelija i sadrže brojne pore kroz koje se transportuju hranjive materije.

**Sitaste cijevi**, elementi su floema. Građene su od izduženih ćelija sa živim protoplastom, ali koje ne posjeduju jedro. Poprečni pregradni zidovi su im perforirani, liče na sito i označavaju se kao sitasta ploča.

**Sitna baluška**, *Gagea pusilla*, f. *Liliaceae*.

**Sitnocvjetni vrijesić**, *Micromeria parviflora*, f. *Lamiaceae*.

**Siva sunčanica**, *Helianthemum canum*, f. *Cistaceae*.

**Sivka**, *Berteroa mutabilis*, f. *Brassicaceae*.

**Sivkasta režuha**, *Cardamine glauca*, f. *Brassicaceae*.

**Sjajna iglica**, *Geranium lucidum*, f. *Geraniaceae*.

**Sjajna smilica**, *Koeleria splendens*, f. *Poaceae*.

**Sjajni mrijesnjak**, *Potamogeton lucens*, f. *Potamogetonaceae*.

**Sjedeći list**, list bez lisne drške.

**Sjeme**, reproduktivna struktura svojstvena skupini sjemenjača (golosjemenjače i skrivenosjemenjače).

**Sjemeni zametak**, začetak sjemena. Razvija se na makrosporofilu, a definiše se kao visokospecijalizovana makrosporangija, čije je tkivo – nucelus, obavijeno posebnim omotačem integumentumom. Golosjemenjače imaju „gole“ sjemene zametke, dok su kod skrivenosjemenjača oni „skriveni“ u plodniku.

**Sjemenjača** (*testa*), ovojnica sjemena, koja nastaje od integumentuma. Ima zaštitnu ulogu.

**Skapus** (*scapus*), bezlisna stabljika koja izrasta iz sredine rozete listova i na vrhu nosi cvijet ili cvast (bijela rada *Bellis perennis*, f. *Asteraceae*).

---

**Skiofilne biljke** (*skia* = sjenka, *phyton* = biljka), biljke sjenke, koje ne podnose veće osvjetljenje (ljubičica *Viola sylvestris*, f. *Violaceae*).

**Sklereidi** (*sklēros* = tvrd, čvrst) = *sklarenhimske ćelije*, ćelije sa jako zadebljalim i odrvenjelim zidovima u kojima se uočavaju kanalići. Razlikuju se: brahisklereidi, makrosklereidi, osteosklereidi, asterosklereidi.

**Sklerenhim** (*sklēros* = tvrd, čvrst), mehaničko tkivo, građeno od ćelija sa ravnomjerno zadebljalim zidovima i neživim protoplastom. Nalazi se u starijim djelovima biljke koji su razvršili sa rastenjem. Dijeli se na sklarenhimske ćelije i sklarenhimska vlakna.

**Sklerenhimska sara**, omotač od mehaničkog tkiva.

**Sklerenhimska vlakna**, izdužene i uzane ćelije sa zašiljenim krajevima. Obuhvataju *likina* i *drvena vlakna*.

**Sklerenhimske ćelije** = *sklereidi* (*sklēros* = tvrd, čvrst).

**Sklerocije** (*sklēros* = tvrd, čvrst), transformisani plazmodijumi koji dobijaju oblik očvrslje mase. U toj formi sluzave gljive provode periode sa nepovoljnim uslovima.

**Sklerofite** (*sklēros* = tvrd, *phyton* = biljka), kserofite sa kseromorfnom građom (oleander *Nerium oleander*, f. *Apocynaceae*).

**Sklerotesta** (*sklēros* = tvrd, *testa* = unutrašnji omotač sjemena), unutrašnji tvrdi omotač sjemena (f. *Magnoliaceae*).

**Skrob** (*amylum*), rezervna materija biljaka. Javlja se u više oblika: asimilacioni ili autohtoni skrob, tranzitorni i rezervni.

**Skrobna sara**, unutrašnji sloj primarne kore. Ime je dobila zbog nakupnina skroba u ćelijama.

**Skutelum** (*scutellum* = štitić), modifikovani kotiledon kod monokotila (trava, f. *Poaceae*).

**Slačac**, *slak*, g. *Convolvulus*, f. *Convolvulaceae*: vitki slačac (*C. elegantissimus*), poljski slačac (*C. arvensis*).

**Sladić**, *Glycyrrhiza glabra*, f. *Fabaceae*.

**Sladun**, *Quercus farnetto* = *Q. conferta*, f. *Fagaceae*.

**Slanutak**, *Cicer arietinum*, f. *Fabaceae*.

**Slatka paprat**, *Polypodium vulgare*, f. *Polypodiaceae*.

**Slatki krompir**, *Ipomoea batatas*, f. *Convolvulaceae*.

**Slonovo uho**, *Begonia erythrophylla*, f. *Begoniaceae*.

**Složeni list**, list sa više liski na rahisu.

**Složena cvast**, odlikuje se granatom osovino, čiji krajnji ogranci nose cvjetove.

**Složeni klas**, složena racemozna cvast na čijoj izduženoj osovini sjede prosti klasovi (pšenica *Triticum vulgare*, raž *Secale cereale*, f. *Poaceae*).

**Složeni provodni snopići** = potpuni provodni snopići.

**Složeni štiti**, složena racemozna cvast kod koje sa skraćene osovine polazi više prostih štitova.

**Složeno skrobno zrno**, sadrži nekoliko prostih. Nastaje kada se u amiloplastu stvara više centara formiranja i više skrobnih zrna koja se spajaju.

**Smilax** (*smile* = češagija, rezbarski nož), rod iz porodice *Smilacaceae*, ime dobio po trnovitom tijelu.

**Smilax aspera**, tetivka, trnovita penjačica (*aspera* = grub, bodljikav).

**Smilje**, *Helichrysum italicum*, f. *Asteraceae*.

**Smjena generacija**, odnosi se na smjenjivanje haploidne (n) i diploidne (2n) faze u ciklusu razvića. Haploidna faza se naziva polnom ili gametofit fazom, a diploidna bespolnom ili sporofit fazom.

**Smjena jedrovih faza**, podrazumjeva smjenu haploidne (n) i diploidne (2n) faze.

**Smokva**, *Ficus carica*, f. *Moraceae*.

**Smrča**, *Picea excelsa*, f. *Pinaceae*.

**Smrdljika**, *Pistacia terebinthus*, f. *Anacardiaceae*.

**Smrdljika**, *Rhamnus fallax*, f. *Rhamnaceae*.

**Smrdljiva kopriva**, *Galeopsis tetrahit*, f. *Lamiaceae*.

**Smrdljiva zova**, *Sambucus ebulus*, f. *Caprifoliaceae*.

**Smrdljivi dimak**, *Crepis foetida*, f. *Asteraceae*.

**Smrdljivka**, *Hyoseris foetida*, f. *Asteraceae*.

**Smrduša**, *Bifora radians*, f. *Apiaceae*.

---

**Smreka**, *Juniperus communis*, f. *Cupressaceae*.

**Smyrnum** (*Smyrna* = drevni grad u Maloj Aziji), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, nazvan po gradu Smirna.

**Smyrnum perfoliatum**, žuta trava, odlikuje se listovima koji bazom grle stabljiku (*perfoliatum* = listovi obuhvataju stabljiku).

**Sočivica**, *Lemna minor*, f. *Lemnaceae*.

**Sočivica**, *Wolffia arrziha*, f. *Lemnaceae*.

**Sočivo**, *Lens esculenta*, f. *Fabaceae*.

**Soja**, *Glycine max*, f. *Fabaceae*.

**Solanum** (*solare* = opustošiti), rod iz porodice pomoćnica *Solanaceae*. Porijeklo imena se povezuje sa otrovnosti nekih vrsta.

*Solanum lycopersicum* = **Lycopersicum esculentum**, paradajz (*lykos* = vuk, *persicum* = breskva, *esculentum* = za jelo).

**Solanum melongena**, patlidžan. Pretpostavlja se da epitet *melongena* ima korijene u italijanskom imenu *melanzane*, izvedenom iz *mela insane* – luda jabuka.

**Solanum nigrum**, crna pomoćnica. Ime potiče od crne boje ploda (*nigrum* = crno).

**Solanum tuberosum**, krompir. Latinski naziv ukazuje na krtolasti podanak (*tuber* = krtola).

**Soldanella** (*soldana* = sultanija, *soldo* = novac, *solidus* = čvrst), rod iz porodice jagorčevina *Primulaceae*. O porijeklu imena postoji nekoliko verzija. Po jednoj, rod je dobio ime po cvijetu kitnjastog izgleda, po drugoj po listovima koji podsjećaju na novčić, a po trećoj po „čvrstoći“ i otpornosti sa preživi surove uslove visokih planina.

**Soldanella alpina**, planinska pasvica (*alpina* = planinski).

**Solidago** (*solidum agere* = iscijeliti), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio naziv po ljekovitosti.

**Solidago virgaurea**, zlatnica (*virga* = šiba, *aurea* = zlatna).

**Solnjača**, *Salsola kali*, f. *Chenopodiaceae*.

**Somina**, *Juniperus sabina*, f. *Cupressaceae*.

***Sonchus*** (*somphos* = prazan, mlitav), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po šupljem i mlitavom stablu.

***Sonchus arvensis***, poljska gorčika (*arvensis* = poljski).

***Sonchus oleraceus***, kostriš (*oleraceus* = upotrebljava se kao povrće). Epitet *oleraceus* ukazuje na jestivost ove vrste.

***Sorbus*** (*sorpere* = jesti, gutati), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, ime dobio po jestivosti plodova.

***Sorbus aria***, mukinja ili brašnjava oskоруša (*aria* = antičko ime za mukinju). Njeni plodovi su se miješali sa brašnom i spremali kao pecivo.

***Sorbus aucuparia***, jarebika, kalika (*avis* = ptica, *capio* = hvatam). Po predanju plodovi ove vrste su se koristili kao mamac za ptice, jer su im oni omiljena hrana.

***Sorbus domestica***, oskоруša (*domesticus* = gajen).

***Sorghum*** (*Sorgho* = stari naziv za kultivisani sirak), rod iz porodice trava *Poaceae*.

***Sorghum halepense***, divlji sirak (*halepensis* = sa Alepa).

***Sorosis***, plod cvasti kod kojeg su plodići srasli sa sočnim perijantom, kao akcesorijom (murva g. *Morus*, f. *Moraceae*).

***Sorus***, grupa sporangija na naličju lista paprati.

***Spanać***, *Spinacia oleraceae*, f. *Chenopodiaceae*.

***Sparganium*** (*sparganon* = traka), rod iz porodice ježinaca *Sparganiaceae*, dobio ime po trakastim listovima, koji su korišteni za vezivanje.

***Sparganium erectum***, ježinac, nazvan po osobini da cvjetonosne glavice u fazi zrelosti podsjećaju na sklupčanog ježa. Epitet *erectum* znači uspravan (*erectum* = uspravan).

***Spartium*** (*spartos* = užarija), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*. U prošlosti se koristio u pletarstvu.

***Spartium junceum***, žuka (*junceum* = kao *Juncus*). Latinski epitet ukazuje na šibljast izgled stabljika koje podsjećaju na biljku sit g. *Juncus*.

***Spata***, spada u kategoriju gornjih listova, koji u cjelosti obavija cvast (kozlac, g. *Arum*).

---

**Spathulatus** (*spathulatus* = lopatast), izdužen, široko zaobljen na vrhu, postepeno se sužava u dršku (pucavac *Silene sendtneri*, f. *Caryophyllaceae*).

**Species Plantarum**, ključno djelo Karla Linea, u kojem se prvi put primjenjuje binarna nomenklatura. Objavljeno je 1753. godine i obuhvatilo je sve do tada poznate vrste.

**Speciosus** (*speciosus* = ugledan, lijep), ljubičica *Viola speciosa*, f. *Violaceae*.

**Sperma** (*sperma* = sjeme), biljke sa sjemenom *Spermatophyta*.

**Spermatična** ćelija, muški gamet, koji odlikuje nepokretljivost. Svojestven je biljkama sa sjemenom.

**Spermatozoid**, muški gamet. Odlikuje ga pokretljivost.

**Sphagnum** (*sphagnos* = sunđer), rod iz porodice sfagnumskih mahovina *Sphagnaceae*. Živi na tresetnim staništima, i ima mogućnost da upije veliku količinu vode.

**Spina-chrysti**, Hristov trn (drača *Palirus spina-chrysti*, f. *Rhamnaceae*).

**Spinacia** (*spina* = trn), rod iz porodice loboda *Chenopodiaceae*, nazvan po trničima na plodu.

**Spinacia oleraceae**, spanać (*oleraceus* = upotrebljiv kao povrće).

**Spinosus** (*spinosus* = trnovit), trnjina *Prunus spinosa*, f. *Rosaceae*.

**Spiraea** (*speira* = uvijeno), rod iz porodice ruža *Rosaceae*, dobio ime po upotrebi u pravljenju vijenaca.

**Spiraea media**, suručica (*media* = srednji).

**Spiralan** = naizmjeničan raspored listova.

**Spiranthes** (*speira* = zavojito, *anthos* = cvijet), rod iz porodice orhideja *Orchidaceae*, dobio ime po spiralno uvijenom klasiću.

**Spiranthes spiralis**, zasukica, dobila ime po zasukanoj cvasti (*spiralis* = spiralno).

**Spirile** (*spīr(a)* = navoj), bakterije uvijenog oblika.

**Spirodela** (*speira* = zavojito, *delos* = vidan), rod iz porodice sočivica *Lemnaceae*, dobio ime po spiralno zadebljalim nervima.

**Spirodela polyrhiza**, barska sočivica (*poly* = mnogo, *rhiza* = korijen). Ima brojne korjenove.



**Spirogyra** (*spīr(a)* = navoj, *gýros* = krug), končasta zelena alga (*Chlorophyta*) sa spiralno uvijenim hloroplastima.

**Spirulina** (*spīrul(a)* = mali navoj), modrozeleno bakterija (*Cyanobacteria*) koja liči na spiralu.

**Splendens** (*splendens* = sjajan, blistav), sjajna smilica *Koeleria splendens*, f. *Poaceae*, dobila ime po sjajnim klasićima).

**Spomenak**, *Myosotis arvensis*, f. *Boraginaceae*.

**Spontaneus** (*spontaneus* = spontan), samonikao.

**Spora**, specifična ćelija, koja kod biljaka isključivo pripada bespolnom ciklusu razvića, a kod gljiva je dio kako bespolnog tako i polnog ciklusa.

**Sporangija**, sporonosna struktura u kojoj nastaju spore.

**Spore biljaka**, nastaju redukcijom diobom sporogenog tkiva. Početna su karika gametofit generacije. U zavisnosti od tipa spora biljke mogu biti izosporene i heterosporne.

**Spore gljiva**, dio su kako bespolnog tako i polnog ciklusa. Bespolno porijeklo imaju: konidije, oidije, hlamidospore, zoospore, a polno porijeklo imaju askospore, bazidiospore, oospore i zoospore. Zoospore su dio kako bespolnog tako i polnog ciklusa.

**Sporofili** = *sporonosni listići*, u čijim pazusima ili na površini se nalaze sporangije. Kod heterospornih biljaka se diferencijiraju mikrosporofili i makro/megasporofili.

**Sporofit generacija** = *diploidna* = *bespolna generacija* (2n).

**Sporogeneza** (*spora* = spora, *genesis* = nastanak), proces nastanka spora.

**Sporogon**, stadijum sporofit generacije kod mahovina, koji nastaje iz zigota. Nije samostalan i cijelog svog života ostaje vezan za gametofit. Uglavnom je diferenciran na stopalo, dršku i čauru. Redukcijom diobom sporogenog tkiva sporangije nastaju spore.

**Squamatus** (*squamátus* = ljuskav), sa malim i ljuspastim listovima, ljuskava potajnica *Lathraea squamaria*, f. *Scrophulariaceae*.

**Squarrosus** (*squarrósus* = ispružen, stršeći), stršeći ovsik *Bromus squarrosus*, f. *Poaceae*, dobio ime po stršećim klasićima.

---

**Srasli plodovi**, nastaju srastanjem perikarpa plodova iz dva ili više cvjetova (orlove kandže g. *Lonicera*, f. *Caprifoliaceae*).

**Srbac**, *Oenanthe pimpinelloides*, f. *Apiaceae*.

**Srcolika glavulja**, *Globularia cordifolia*, f. *Globulariaceae*.

**Srčenjak**, *Gentiana cruciata*, f. *Gentianaceae*.

**Srebrni petolisnik**, *Potentilla argentea*, f. *Rosaceae*.

**Srebrnica**, *Paronychia kapela*, f. *Caryophyllaceae*.

**Sredcvjetna plodnica**, nalazi se u peharasto udubljenoj cvjetnoj loži, ali sa njom nije srasla (g. *Prunus*, f. *Rosaceae*).

**Srednja bokvica**, *Plantago media*, f. *Plantaginaceae*.

**Srednja lamela** = primordijalni zid.

**Srednji listovi**, normalno razijeni listovi, čija je osnovna funkcija fotosinteza.

**Srijemuš**, *Allium ursinum*, f. *Alliaceae*.

**Srijensla**, *Prunus mahaleb*, f. *Rosaceae*.

**Srpska ramonda**, *Ramonda serbica*, f. *Gesneriaceae*.

**Srž**, nalazi se u središtu centralnog cilindra i predstavljena je rastresitim parenhimom koji često služi za magacioniranje.

**Sržni zraci**, radijalni nizovi parenhimskih ćelija koje se nalaze između susjednih provodnih snopića.

**Stablo**, vegetativni organ radijalne simetrije. Predstavlja osovinu izdanka i vrši dvosmjerno sprovođenje materija od korijena ka listovima, nosi i listove i postavlja ih u najpovoljniji položaj za primanje Sunčeve svjetlosti, nosi cvjetove, može vršiti fotosintezu i magacioniranje itd.

**Stachys** (*stachys* = klas), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*, ime dobio po klasolikoj cvasti.

**Stachys germanica**, vučji čistac (*germanicus* = njemački). Epitet *germanicus* se odnosi na klasično nalazište ove vrste, koja je nativna i u Crnoj Gori.

**Stachys palustris**, barski čistac (*palustris* = močvarni).

**Staminodije** = *sterilni prašnici*, nefunkcionalni prašnici.

**Statice** (*statike* = onaj koji zaustavlja), rod iz porodice olovnica *Plumbaginaceae*, dobio ime po moći da zaustavi krvarenje.

**Statice cancelata**, mrežica (*cancellátus* = mrežast). Stablo je granato, ogranci su cik-cak usmjereni i kao da među sobom anastomiziraju i grade mrežu.

**Stela** (*stĕlē* = kolona, stub) = *centralni cilindar*.

**Stellaria** (*stella* = zvijezda), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, dobio ime po zvjezdastom izgledu cvijeta.

**Stellaria media**, mišjakinja (*media* = srednja).

**Stellatus** (*stellatus* = zvjezdast), epitet koji ukazuje na zvjezdastu formu, npr. čašice (zvjezdasta djetelina *Trifolium stellatum*, f. *Fabaceae*) ili raspored plodića (zvjezdan *Rhagadiolus stellatus*, f. *Asteraceae*).

**Stenovalentna vrsta** (*steno* = usko), vrsta sa uskom ekološkom valencom.

**Sterilis** (*sterilis* = neplodan, jalov), jalova jagoda *Potentilla sterilis*, f. *Rosaceae*.

**Sterilni prašnici** = *staminodije*.

**Stiloidi**, prizmatični kristali kalcijum-oksalata, koji se nalaze u parenhimskim ćelijama izduženim po radijusu (perunika g. *Iris*, f. *Iridaceae*).

**Stipa** (*stýpe* = lanena, konopljena kudelj), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime po izgledu klasića.

**Stipa pennata**, kovilje, vilina kosa, odlikuje se perastodlakavom bodljom klasića (*pennatus* = perast).

**Stipulae** = *zalisci*, sitni listovi koji se javljaju pri osnovi lista ili liski.

**Stočna repa**, *Beta vulgaris* var. *rapa*, f. *Chenopodiaceae*.

**Stolisni žabnjak/ledinjak**, *Ranunculus millefoliatus*, f. *Ranunculaceae*.

**Stolone**, puzeći izdanci koji služe za vegetativno razmnožavanje (jagoda *Fragaria vesca*, f. *Rosaceae*).

**Stolonifer** (*stolonifer* = sa stolonama), ovsenica *Agrostis stolonifera*, f. *Poaceae*.

**Stóma** = usta, otvor.

**Stomaterna transpiracija**, odavanje vode preko stominog aparata.

---

**Stomin aparat**, primarno tkivo za provjetravanje, preko kojeg se vrši promet gasova. Nalazi se u epidermisu i čine ga stomina duplja, stomine ćelije/ćelije zatvaračice, ćelije pomoćnice i susjedne ćelije. Regulisanje dimenzija otvora duplje kontroliše se intenzitet transpiracije. U zavisnosti od građe postoje različiti tipovi stominog aparata: aktinocitni, animocitni, anizocitni, diacitni, paracitni, pericitni, tetracitni itd.

**Strictus** (*strictus* = krut), vidac *Euphrasia stricta*, f. *Scrophulariaceae*.

**Strobilus** = *sporonosni klasić*.

**Stroma hloroplasta**, ispunjava unutrašnjost ove organele i u njoj se nalaze tilakoidi, hloroplastna DNK, ribozomi bliski prokariotskim, lipidi, karotenoidi, skrobna zrna i enzimi koji učestvuju u tamnoj fazi fotosinteze i sintezi hlorofila.

**Stroma mitohondrija** = *mitohondrijalni matriks* = *hondrioplazma*.

**Stršćići ovsik**, *Bromus squarrosus*, f. *Poaceae*.

**Sub** = ispod.

**Subendem**, endemična vrsta čiji areal obuhvata dvije uže geografske cjeline, recimo Balkansko i Apeninsko poluostrvo (munika *Pinus heldreichii*, f. *Pinaceae*).

**Suberin**, ester glicerola i masnih kiselina.

**Suberinifikacija** (*oplutnjavanje*) je sekundarna promjena ćelijskog zida, tokom koje se stvara suberinski sekundarni zid. Sa obzirom na izuzetno slabu propusnost suberina za vodu i rastvorene materije i gasove, protoplast u diferenciranim oplutnjalim ćelijama odumire. Ova promjena je svojstvena ćelijama plute, egzodermisa, endodermisa i zidovima nekih sekretornih ćelija.

**Subfloralno** (*sub* = ispod, *flores* = cvijet), podcvjetno.

**Submetacentrični hromozomi**, kod njih su centromere pozicionirane malkice iznad sredine hromozoma.

**Suffruticosus** (*suffruticosus* = polužbunast), polužbunasta forma (lavanda g. *Lavandula*, f. *Lamiaceae*).

**Sukulente** (*succus* = sočan), biljke sa sočnim tijelom, koji služi za magacioniranje vode (kaktus *Opintia ficus-indica*, f. *Cactaceae*).

**Suncogled**, *Euphorbia helioscopia*, f. *Euphoribaceae*.

**Suncokret**, *Helianthus annuus*, f. *Asteraceae*.

**Sunčac**, *Heliotropium europaeum*, f. *Boraginaceae*.

**Sunčanica**, g. *Helianthemum*, f. *Asteraceae*: obična sunčanica (*H. nummularium*), siva sunčanica (*H. canum*).

**Sunderasto tkivo**, tip hlorenhima sa loptastim i rastresitim ćelijama. Nalazi se ispod palisadnog tkiva.

**Superbus** (*superbus* = ponosan), karanfil *Dianthus superbus*, f. *Caryophyllaceae*.

**Supinus** (*supinus* = savijen unazad), vlasnjača *Poa supina*, f. *Poaceae*.

**Suručica**, g. *Filipendula*, f. *Rosaceae*: obična suručica (*F. hexapetala*).

**Suručica**, *Galium verum*, f. *Rubiaceae*.

**Suručica**, *Spiraea media*, f. *Rosaceae*.

**Susam**, *Sesamum indicum*, f. *Pedaliaceae*.

**Svibovina**, *Cornus sanguineus*, f. *Cornaceae*.

**Svijetla faza fotosinteze**, odvija se u membrani tilakoida i tokom nje se svjetlosna energija pretvara u hemijsku.

**Svilenasta žutilovka**, *Genista sericea*, f. *Fabaceae*.

**Sylvaticus** (*sylvaticus* = šumski), šumska bekica *Luzula sylvatica*, f. *Cyperaceae*.

**Symphytum** (*symphyo* = zarasti), gavez, rod iz porodice oštrolista *Boraginaceae*. Ime je dobio jer se koristi u liječenju lomova i naprslina kostiju.

**Symphytum tuberosum**, gomoljasti gavez (*tuberosus* = sa krtolicom).

**Sym, syn** (*sym, syn* = sa), predlog koji označava srastanje (*simpetalno*).

**Syriacus** (*syriacus* = sirijski), cagansko perje *Asclepias syriaca*, f. *Asclepiadaceae*.

**Syringia** (*syrinx* = svirala), rod iz porodice maslina *Oleaceae*, od čijeg drveta je moguće praviti svirale.

**Syringia vulgaris**, jorgovan (*vulgaris* = običan).

---

# Š

**Šampinjon**, *Agaricus bisporus*, f. *Agaricaceae*.

**Šarena krabljica**, *Chaerophyllum coloratum*, f. *Apiaceae*.

**Šareni grašar**, *Coronilla varia*, f. *Fabaceae*.

**Šareni smrdelj**, *Galeopsis speciosa*, f. *Lamiaceae*.

**Šargarepa**, *Daucus sativus*, f. *Apiaceae*.

**Šeboj**, g. *Erysimum*, f. *Brassicaceae*: uskolisni šeboj (*E. linariifolium*).

**Šećerna repa**, *Beta vulgaris* var. *altissima*, f. *Chenopodiaceae*.

**Šibika**, *Coronilla emerus*, f. *Fabaceae*.

**Šiljak**, *Schoenus nigricans*, f. *Cyperaceae*.

**Šiljorep**, *Limodorum abortivum*, f. *Orchidaceae*.

**Šimšir**, *Buxus sempervirens*, f. *Buxaceae*.

**Šimširika**, *Berberis vulgaris*, *Berberidaceae*.

**Šipak**, *Punica granatum*, f. *Punicaceae*.

**Šipurak**, *Rosa canina*, f. *Rosaceae*.

**Širokolisna bokvica**, *Plantago major*, f. *Plantaginaceae*.

**Širokolisna čestoslavica**, *Veronica urticifolia*, f. *Scrophulariaceae*.

**Širokolisni rogoz**, *Typha latifolia*, f. *Typhaceae*.

**Šizokarpijum** (*schizocarpium*), sušni plod nastao do dvije ili više karpela, koje se poslije sazrijevanja odvajaju na onoliko plodića koliko je bilo karpela (štitonoše f. *Apiaceae*).

**Šljiva**, *Prunus domestica*, f. *Rosaceae*.

**Šparoga**, *Asparagus acutifolius*, f. *Asparagaceae*.

**Štavanj, štavelj**, g. *Rumex*, f. *Polygonaceae*: kovrdžavi štavanj/štavelj (*R. crispus*), obični štavanj/ štavelj (*R. obtusifolus*) itd.

**Štir**, *Amaranthus retroflexus*, f. *Amaranthaceae*.

**Štirenica**, g. *Mercurialis*, f. *Euphorbiaceae*: obična štirenica (*M. annua*), šumska štirenica (*M. perennis*).

**Štit** (*umbellum*), osnovna racemozna cvast, kod koje sa skraćene osovine polaze zrakaste cvjetne drške, a cvjetovi se nalaze u istoj ravni (štitonoše f. *Apiaceae*).

**Štitast** = *peltatan list*.

**Šumska bekica**, *Luzula sylvatica*, f. *Juncaceae*.

**Šumska busika**, *Festuca drymeia*, f. *Poaceae*.

**Šumska ljubičica**, *Viola silvestris*, f. *Violaceae*.

**Šumska štirenica**, *Mercurialis perennis*, f. *Euphorbiaceae*.

**Šumska vlasnjača**, *Poa nemoralis*, f. *Poaceae*.

**Šumska žutenica**, *Rorripa sylvestris*, f. *Brassicaceae*.

**Šumski vijuk**, *Festuca drymeia*, f. *Poaceae*.

**Šumski zvončić**, *Campanula persicifolia*, f. *Campanulaceae*.

**Šupaljka**, *Corydalis cava*, f. *Fumariaceae*.

**Šušlavac**, g. *Rhinanthus*, f. *Scrophulariaceae*: mali šušlavac (*R. minor*), uskolisni šušlavac (*R. angustifolius*).

---

# T

**Taksonomske kategorije**, predstavljaju hijerarhijski niz u biološkoj klasifikaciji: vrsta (Species), rod (Genus), porodica (Familia), red (Ordo), klasa (Classis), razdio (Divisio/Phyllum), carstvo (Regnum), domen (Domen).

**Takson** (*táxis* = red), uopšteni naziv za taksonomske kategorije, koji nema određeni rang.

**Taksonomija** (*táx(is)* = red, *nomo* = zakon), disciplina koja se bavi principima, metodama i pravilima klasifikacije organizama.

**Talobionta** (*thallós* = zeleni izdanak, *biount* = živ), termin kojim su obuhvaćeni oblici na nižem nivou tjelesne organizacije, kod kojih nije došlo do diferencijacije na tkiva i organe (alge, gljive).

**Talus** (*thallós* = zeleni izdanak), tijelo nižih oblika biljaka, koje nije diferencirano na organe.

**Tamariks**, g. *Tamarix*, f. *Tamaricaceae*: tamariks (*T. dalmatica*).

**Tamarix** (*Tamarix* = antičko naziv za tamariks), rod iz porodice *Tamaricaceae*.

**Tamarix dalmatica**, tamariks (*dalmatica* = dalmatinski).

**Tamna faza fotosinteze**, odvija u stromi hloroplasta, i tokom nje se neorganski ugljenik iz CO<sub>2</sub> prevodi u organski (šećer).

**Tamus** (*Tamus* = antički naziv za povijuše, prenesen na ovaj rod), rod iz porodice dioskorea *Dioscoreaceae*, koji se odlikuje pužećom formom.

**Tamus communis**, bljušt (*commúnis* = običan).

**Tanacetum** (*athanatos* = besmrtan), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, ime dobio po ljekovitim svojstvima.



***Tanacetum cinerariifolium***, buhač, endem primorskih Dinarida i Albanije (*cinerariifolius* = sa pepeljastosivim listovima).

***Tanacetum corymbosum***, vratić. Na gronjastu cvast upućije latinski epitet (*corymbosum* = gronjast).

***Tankolisni lan***, *Linum tenuifolium*, f. *Linaceae*.

***Tapetum*** (*tapēt* = pokrivač, tepih), unutrašnji sloj zida antere, koji se graniči sa arhesporijalnim tkivom. Grade ga žive ćelije, koje pomažu ishranjivanju polena i stvaranju omotača oko polenovog zrna.

***Taphrina*** (*taphros* = rov, rupa), rod iz porodice askospornih gljiva *Taphrinaceae*, dobio ime po promjenama koje izaziva na tijelu domaćina.

***Taphrina pruni***, rogač šljive, izaziva izduživanje ploda (*pruni* = na *Prunusu*).

***Taraxacum*** (*taraxis* = zapaljenje očiju), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po upotrebi u liječenju upale očiju.

***Taraxacum officinale***, maslačak (*officinalis* = ljekovit).

***Tartuf***, g. *Tuber*, f. *Tuberaceae*: bijeli tartuf (*T. album*).

***Tataricum*** (*tataricum* = tatarski), javor *Acer tataricum*, f. *Aceraceae*.

***Tatula***, *Datura stramonium*, f. *Solanaceae*.

***Taurinus*** (*taurinus* = sa Taurusa), sitna lazarkinja *Asperula taurina*, f. *Rubiaceae*.

***Taxodium*** (*taxus* + *eides* = sličan biljci *Taxus*), rod iz porodice močvarnih čempresa *Taxodiaceae*, nazvan po sličnosti listova sa tisom.

***Taxodium distichum***, močvarni čempres, sa dvorednim listovima (*distichus* = dvoredan).

***Taxus*** (*tassein* = urediti), rod iz porodice tisa *Taxaceae*, dobio ime po pravilno raspoređenim listovima.

***Taxus baccata***, tisa (*baccatus* = sa bobicama).

***Telekia*** (*Teleki* = mađarski botaničar), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, imenovan u čast grofa Telekia.

***Telekia speciosa***, crni oman (*speciosus* = ugledan, lijep).

***Telmateia*** (*telmateia* = onaj koji živi na močvarnom staništu), veliki rastavić *Equisetum telmateia*, f. *Equisetaceae*.

---

**Telofaza mejoze I** je obilježena formiranjem jedrove opne i diferenciranjem jedarca. Uporedno sa ovom fazom se dešava i proces citokineze. Rezultat su dvije nove ćelije sa upola manjim brojem hromosoma.

**Telofaza mitoze/mejoze II**, završna faza diobe u kojoj se hromozomi despiralizuju; iščezavaju konci diobenog vretena; oko hromozoma na polovima ćelije stvara se jedrova opna; formira se jedarce.

**Telomera** (*telos* = kraj), vršni segment hromozoma.

**Tenuifolius** (*tenuifolius* = sa uskim listovima), uskolisni zvončić *Edraianthus tenuifolius*, f. *Campanulaceae*, endem primorskih Dinarida.

**Tercijaran** = potiče iz doba tercijara.

**Terminalan** = vršni.

**Termofil** (*thermós* = vrelo, *philia* = afinitet), organizam prilagođen životu na toplim staništima (smilje *Helichrysum italicum*, g. *Asteraceae*).

**Termonastije** (*thermós* = vrelo), nastični pokreti izazvani promjenom temperature.

**Terofite** (*théro(s)* = ljeto, *phyton* = biljka), *jednogodišnje biljke*. Bukvalan prevod pojma terofita bi glasio ljetnje biljke, tj. biljke koje zimu provode u fazi sjemena. Međutim, neke terofite su rano proljećne ili jesenje, i ne moraju imati samo jedan ciklus tokom godine (čestoslavica *Veronica persica*, f. *Scrophulariaceae*).

**Tetivika**, *Smilax aspera*, f. *Smilacaceae*.

**Tetracitni tip stominog aparata** (*tetra* = četiri, *cyto* = ćelija), sačinjavaju dvije stomine ćelije i četiri ćelije pomoćnice, od kojih su dvije postavljene paralelno stominim ćelijama preostale stoje na njihovim krajevima (većina monokotila).

**Tetrada** (*tetra* = četiri) grupa od četiri spore.

**Tetrarhni radijalni provodni snopić**, posjeduje po četiri grupe ksilemskih i floemskih elemenata.

**Tetraspore**, haploidne spore nastale redukcijom diobom karposporofita.

**Tetrasporofit**, diploidni stadijum u razviću crvenih algi, koji nastaje klijanjem karpospore. Njenom redukcijom diobom se stvaraju tetraspore.

**Thalictrum** (*thallo* = biti bujan), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, dobio ime po bujonom habitusu.

***Thalictrum aquilegifolium***, očoboljka. Zbog sličnosti sa listovima vrste *Aquilegia vulgaris*, latinski epitet je definisan kao *aquilegifolium* (*aquilegifolium* = sa listovima kao u *Aquilegia*)

***Thallion*** = mladi izdanak.

***Thea*** (*Theah* = kineski naziv ove biljke), rod iz porodice čajeva *Theaceae*.

***Thea chinensis***, crni čaj, porijeklom iz Kine (*chinensis* = kineski).

***Theobroma*** (*theos* = bog, *broma* = jelo), rod iz porodice sljezova *Malvaceae*, dobio ime po ukusnim plodovima.

***Theobroma cacao***, kakaovac.

***Theophrasti*** (*Teofrast* = starogrčki filozof, otac botanike) = Teofrastov, lipica *Abutilon theophrasti*, f. *Malvaceae*.

***Theros*** = ljeto

***Thlaspi*** (*thlao* = gniječiti), rod iz porodice krstašica *Brassicaceae*, čije ime potiče od spljoštenih (zgniječenih) sjemenki.

***Thlaspi arvensis***, poljska čestika (*arvensis* = poljski).

***Thlasti perfoliatum***, čestika, sa listovima koji bazom obuhvaćaju stablo (*perfoliatum* = sa listovima koji obuhvataju stablo).

***Thymifolia*** (*thymifolia* = sa listovima kao u timijana), vrijesić *Micromeria thymifolia*, f. *Lamiaceae*, endem ilirske oblasti sa disjunkcijom u sjevernoj Mađarskoj.

***Thymus*** (*Thymos* = antički naziv za tamjan), rod iz porodice usnatice *Lamiaceae*.

***Thymus bracteosus***, lističasti timijan. Odlikuje se krupnim braktejama. Endem je Dinarida (*bracteosus* = sa velikim braktejama).

***Thymus longicaulis***, majkina dušica (*longicaulis* = sa dugim stablima).

***Tigmonastija*** = seizmonastija.

***Tikva***, *Cucurbita pepo*, f. *Cucurbitaceae*.

***Tilakoidi*** (*thylakos* = torba, kesa, *oides* = poput, slično), predstavljaju sistem paralelno naslaganih kesica ili mjehurića, koji nastaju od unutrašnje membrane hloroplasta, a nalaze se u stromi. Sadrže pigment florofil i dio su fotosistema. Postoje dva tipa tilakoida: tilakoidi strome i tilakoidi grana.

---

**Tile**, izraštaji ćelija drvenog parenhima, koje urastaju u šupljine traheja, nekad traheida.

**Tilia** (*tilos* = vlakno), rod iz porodice lipa *Tiliaceae*, ime dobio po likinim vlaknima.

**Tilia cordata**, kasna ili sitnolisna lipa (*cordatus* = srcolik).

**Tilia plathyphyllus**, rana ili krupnolisna lipa (*plathyphyllus* = širokolisan).

**Tinctorius** (*tinctorius* = upotrebljiv za bojenje), vučji jezik *Alkanna tinctoria*, f. *Boraginaceae*.

**Tisa**, *Taxus baccata*, f. *Taxaceae*.

**Tjemeni pupoljci**, nalaze se na samom vrhu izdanka.

**Tkivo**, čine ćelije iste građe, funkcije i porijekla.

**Tomentosus** (*tomentosus* = kratko dlakav), kupina *Rubus tomentosus*, f. *Rosaceae*.

**Tommasini**, italijanski botaničar, koji je prvi posjetio Crnu Goru i napravio zapis o njoj flori. Neke vrste su imenovane u njegovu čast, kao recimo *Silene tommasinii*, *Crocus tommasinii*.

**Tonoplast**, unutrašnja granična membrana protoplasta, koja obavlja vakuolu. Lipoproteinske je prirode, ali za razliku od plazmaleme sadrži više lipida i zadržava selektivnu propustljivost čak i poslije odumiranja ćelije.

**Topola**, g. *Populus*, f. *Salicaceae*: bijela topola (*P. alba*), crna topola (*P. nigra*).

**Tordylium** (*tornos* = rezbarski nož, *illo* = okretati), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime jer plod podsjeća na starinski rezbarski nož.

**Tordylium apulum**, babino sito (*apulum* = Apulija, oblast i Italiji).

**Torilis** (*torus* = jastuk, *toreo* = rezati), rod iz porodice štitonoša *Apiaceae*, dobio ime po izraženim i jastučastim nodusima ili po izbrazdanom plodu.

**Torilis arvensis**, poljska čekinjavka (*arvensis* = poljski).

**Torilis nodosa**, mala čekinjavka. Latinski epitet *nodosus*, potiče od zbijenih cvjetova, koji podsjećaju na kvrgu ili čvorove (*nodosus* = čvorovit, kvrgav)

**Torminalis** (*tormina* = srdobolja), brekinja *Sorbus torminalis*, f. *Rosaceae*.

**Torus**, zadebljali dio opne za zatvaranje kod opšančanih jamica.

**Tradescancija**, *Tradescantia virginiana*, f. *Commelinaceae*.

**Tradescantia** (*Tradescant* = engleski botaničar), rod iz porodice komelina *Commelinaceae*, dobio ime po botaničaru Tradeskantu.

**Tradescantia virginiana**, tradescancija (*virginiana* = iz Virdžinije).

**Tragopogon** (*tragos* = jarac, *pogon* = brada), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, dobio ime po papusu, koji liči na bradu.

**Tragopogon porrifolius**, lukasti kozobrad ili kozja brada (*porrifolius* = sa listovima koji liče na listove poriluka *Allium porrum*).

**Tragopogon pratensis**, livadski kozobrad/ kozja brada (*pratensis* = livadski).

**Traheide**, primarni elementi za provođenje vode kod biljaka, koje su se prve javile u evoluciji. Cjevaste su, prozenhimične, lignifikovane i nežive ćelije u čijim zidovima se uočavaju brojne opšančane i proste jamice.

**Traheje**, predstavljaju ćelijske fuzije, nastale međusobnim stapanjem ćelija, usled gubitka poprečnih ćelijskih zidova. Voluminoznije su od traheida, pa je i transport kroz njih brži. U odnosu na tip lignifikacije dijele se na prstenaste, spiralne, ljestvičaste, mrežaste, sitaste.

**Trajna tkiva**, tkiva čije su ćelije uglavnom izgubile sposobnost dijeljenja, diferencirane su i specijalizovane za vršenje odgovarajuće funkcije, recimo provođenje vode i mineralnih materija (ksilem), ili apsorpcija vode i mineralnih materija (rizodermis). Trajna tkiva nastaju diferencijacijom meristema i po porijeklu mogu biti primarna i sekundarna.

**Trajnice** = *perenne* = višegodišnje zeljaste biljke.

**Trans** = preko

**Transkripcija** (*trānscrībere* = prepisivanje), prvi korak u sintezi proteina. Podrazumijeva prepisivanje ili kopiranje dijela jednog lanca DNK od strane RNK. Sinteza iRNK počinje kada je ćeliji potreban određeni protein. Da bi se proces mogao izvršiti, lanci DNK se moraju rasplesiti i razdvojiti, pa jedan od njih služi kao kalup prema kome se ređaju komplementarni nukleotidi RNK: naspram adenina DNK postavlja se uracil RNK, a naspram guanina DNK – citozin RNK: A → U, G → C.

---

**Translacija** (*translatio* = prevođenje), proces kojim se niz nukleotida u iRNK prevodi u niz aminokiselina u proteinu. Ulogu prevodioca u ovom procesu igra tRNK koje jednim svojim krajem (antikodonom) iščitava kodon na iRNK, a na drugom kraju nosi odgovarajuću aminokiselinu. Ovaj proces se odvija na ribozomima u citoplazmi. Sastoji se iz tri koraka: inicijacija, elongacija i terminacija.

**Transpiracija** (*trānspīrāre* = disati), proces odavanja vode u vidu vodene pare. Može biti kutukularna i stomaterna.

**Trapa** (*calcitrappa* = bodljikavo oružje), rod iz porodice kasaronja *Trapaceae*, dobio ime po izgledu ploda.

**Trapa natans**, kasaronja (*natans* = plivajući).

**Trava od kostobolje**, *Polygonatum multiflorum*, f. *Asparagaceae*.

**Trava od Rumije**, *Onosma visianii*, f. *Boraginaceae*.

**Trbac**, *Oenanthe fistulosa*, f. *Apiaceae*.

**Trbušasti bazidiokarpi**, uglavom su loptastog oblika, obavijeni spletom debelozidnih hifa, koje grade spoljašnji omotač peridiju. Unutrašnjost se naziva geba i u njoj se formiraju spore. Oslobađaju se pucanjem peridije.

**Tremulus** (*trémulus* = trepereći), trepetljika *Populus tremula*, f. *Salicaceae*.

**Trepavičavi brčak**, *Vulpia ciliata*, f. *Poaceae*.

**Trepetljika**, *Populus tremula*, f. *Salicaceae*.

**Trepivačava sirištara**, *Gentianella ciliata*, f. *Gentianaceae*.

**Treskavica**, *Scleranthus annuus*, f. *Caryophyllaceae*.

**Trešnja**, *Prunus avium* = *Cerasus avium*, f. *Rosaceae*.

**Triacanthus** (*triacanthus* = sa tri trna), gledičija *Gleditschia triacanthos*, f. *Cesalpiniaceae*, na stablu i granama se nalaze trodjelni trnovi.

**Triarhni radijalni provodni snopić**, posjeduje po tri grupe ksilemskih i floemskih elemenata.

**Tribulus** (*tri* = tri, *bolos* = strijela), rod iz porodice *Zygophyllaceae*, dobio ime po izgledu ploda.

***Tribulus terrestris***, babji zub, nazvan po bodljicama na plodu, koje podsjećaju na okrnjene zube, dok epitet *terrestris* ukazuje na poleglu ili prizemnu formu ove biljke (*terrestris* = prizeman).

***Trifoliatum*** (*trifoliatum* = trolistan), gorka djetelina *Menyanthes trifoliata*, f. *Menianthaceae*.

***Trifolium campestre***, žuta djetelina (*campestris* = poljski).

***Trifolium*** (*tres* = tri, *folium* = list), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po trodjelnim listovima.

***Trifolium arvense***, poljska djetelina (*arvensis* = poljski)

***Trifolium pratense***, crvena djetelina (*pratensis* = livadski).

***Trifolium repens***, bijela djetelina, stablo je puzeće (*repens* = puzeći).

***Trigonella*** (*trigonon* = trougao), rod iz porodice leptirnjača *Fabaceae*, dobio ime po izgledu krunice.

***Trigonella corniculata*** rogolika djetelina (*corniculata* = sa rogovima). Vrsta je slična djetelini po trodjelnim listovima, a osobena po rogolikim plodovima.

***Trihomi*** (*trichóma* = dlake), izraštaji ćelija epidermisa.

***Trisetum*** (*tri* = tri, *seta* = os), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime po postojanju tri bodlje na braktejama.

***Trisetum flavescens***, žuti ovsik (*flavescens* = žućkast).

***Triticum*** (*tritum* = vrći), antički naziv za pšenicu, rod iz porodice trava *Poaceae*.

***Triticum compactum***, mala pšenica

***Triticum dicoccum***, dvozna pšenica.

***Triticum durum***, tvrda pšenica.

***Triticum monococcum***, jednozna pšenica.

***Triticum spelta***, pira.

***Triticum turgidum***, bjelica.

***Triticum vulgare***, obična pšenica.

***Trn***, metamorfoza ili izdanka (trnjina *Prunus spinosa*, šipak *Punica granatum*) ili lista (kaktus g. *Opuntia*), sa ciljem ili smanjenja transpiracione površine ili zaštite od herbivora.

---

**tRNK** (*transportna RNK*), prilikom procesa translacije, donosi određene aminokiseline, koje se ugrađuju u rastući polipeptidni lanac na ribozomskom mjestu sinteze bjelančevina.

**Trnoviti čičak**, *Xanthium spinosum*, f. *Asteraceae*.

**Trnjina**, *Prunus spinosa*, f. *Rosaceae*.

**Trofofil** (*trophia* = način ishrane, *phyllon* = list), fotosintetski aktivan list.

**Trollius** (*trulleus* = okrugli sud), rod iz porodice ljutića *Ranunculaceae*, dobio ime po formi cvijeta.

**Trollius europaeus**, jablan.

**Trophia** = način ishranjivanja.

**Troskot**, g. *Polygonum*, f. *Polygonaceae*: obični troskot (*P. persicaria*), ptičji troskot (*P. aviculare*).

**Trska**, *Phragmites australis* = *Phragmites communis*, f. *Poaceae*.

**Tršlja**, *Pistacia lentiscus*, f. *Anacardiaceae*.

**Tuber** (*tuber* = gomolj), rod iz porodice askspornih gljiva *Tuberaceae*, dobio ime po gomoljastom plodonosnom tijelu.

**Tuber albidum**, bijeli tartuf (*albidum* = bijel).

**Tuberosus** (*tuberósus* = krtolast), krompir *Solanum tuberosum*, f. *Solanaceae*.

**Tubulus** (*túbulus* = cjevčica), cvjevast cvijet kod glavočika.

**Tučak**, ženska reproduktivna struktura u cvijetu, nastala od jednog (monokarpan) ili više oplodnih listića (polikarpan). Uglavom je diferenciran na plodnicu (ovarium), vrat (stylus) i žig (stigma).

**Tulipa** (*tulipant* = turban), rod iz porodice ljiljana *Liliaceae*, dobio naziv po sličnosti forme cvijeta sa turbanom.

**Tulipa sylvestris**, divlja lala, tulipan (*sylvestris* = šumski).

**Tulipan**, g. *Tulipa*, f. *Liliaceae*: divlji tulipan (*T. sylvestris*).

**Tulipanovac**, *Liriodendron tulipifera*, f. *Magnoliaceae*.

**Tulipifera** (*tulipifera* = ima cvjetove kao tulipan, lala), liriodendron *Liriodendron tulipifera*, f. *Magnoliaceae*.



**Tunika**, apikalni meristem vegetativne kupe stabla. Nalazi se na samoj površini kupe.

**Tussilago** (*tussi* = kašalj), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, ime dobio jer se koristio protiv kašlja.

**Tussilago farfara**, podbijel, dobio ime po brašnjava dlakavim listovima (*far* = brašno, *ferre* = nositi).

**Tušt**, *Portulaca oleracea*, f. *Portulacaceae*.

**Tvorna tkiva** = meristemi.

**Tvrda pšenica**, *Triticum durum*, f. *Poaceae*.

**Typha** (*typhein* = dimiti), rod iz porodice rogoza *Typhaceae*, ime dobio zbog čađavog izgleda cvasti, ali i osobine da pri sagorijevanju ove biljke veoma dime.

**Typha angustifolia**, uskolisni rogoz (*angustifolia* = sa uskim listovima).

**Typha latifolia**, širokolisni rogoz (*latifolia* = sa širokim listovima).

**Typicus** = tipičan.

---

# U

**Udovica**, g. *Scabiosa*, f. *Dipsacaceae*: žućkasta udovica (*S. ochroleuca*).

**Uglasti kolenhim**, odlikuje se ćelijskim zidovima koji su zadebljali na uglovima.

**Ukrasna lupina**, *Lupinus polyphyllus*, f. *Fabaceae*.

**Ukrasni slak**, *Ipomoea purpurea*, f. *Convolvulaceae*.

**Uliginosum** (*uliginosum* = onaj koji raste na močvarnim tlima), močvarna borovnica *Vaccinium uliginosum*, f. *Ericaceae*.

**Ulmifolius** (*ulmifolius* = sa listovima nalik brijestu g. *Ulmus*), kupina *Rubus ulmifolius*, f. *Rosaceae*.

**Ulmus** (*Ulmus* = antički naziv za brijest), rod koji pripada porodici brijestova *Ulmaceae*.

**Ulmus laevis**, gorski brijest (*laevis* = go). Odlikuje se gotovo golim listovima.

**Ulmus minor**, poljski brijest (*minor* = manji). Odlikuje se sitnim listovima.

**Ulva** (*Ulva* = antički naziv za barsku biljku, koji je prenijet na ovaj rod), rod zelenih algi iz porodice *Ulvaceae*.

**Ulva lactuca**, morska salata (*lactuca* = salata).

**Uljana repica**, *Brassica napus*, f. *Brassicaceae*.

**Umbelliferae** (*umbella* = suncobran, *štit*, *fere* = nositi), stari naziv za porodicu štitonoša. Aktuelni je *Apiaceae*.

**Unakrsno oprašivanje**, proces prenošenja polenovih zrna na žig tučka različitih cvijetova. Postoje dva tipa unakrsnog oprašivanja, geitonogamija i ksenogamija.

**Unguis** (*unguis* = nokatac), bazalni i suženi dio latice, kao kod karanfila g. *Dianthus*, f. *Caryophyllaceae*.

**Unifacijalni listovi** imaju cilindričnu formu i sa svih strana su isti, tj. imaju jedno lice (g. *Juncus*).

**Uniflorus** (*uniflorus* = sa jednim cvijetom), jednocvjetna kruščica *Moneses uniflora*, f. *Pyrolaceae*.

**Uno** (*uno* = jedan, sa jedne strane), unifacijalan list.

**Urbanus** (*urbanus* = gradski), blaženak *Geum urbanum*, f. *Rosaceae*.

**Urma**, *Phoenix dactylifera*, f. *Arecaceae*.

**Urospermum** (*ura* = rep, *sperma* = sjeme), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, ime dobio po izraštaju na sjemenki.

**Urospermum picroides**, babljača (*picroides* = sličan *Picrisu*).

**Ursinum** (*ursinum* = medvjedi), medvjedi luk, srijemuš *Allium ursinum*, f. *Alliaceae*.

**Urtica** (*urere* = paliti), rod iz porodice kopriva *Urticaceae*, dobio ime po žarnim dlakama.

**Urtica dioica**, kopriva ili žariga (*dioicus* = dvodom). Dvodomost ove vrste je sadržana u latinskom epitetu.

**Urticifolius** (*urticifolius* = sa listovima kao kod koprive *Urtica dioica*), širokolisna čestoslavica *Veronica urticifolia*, f. *Scrophulariaceae*.

**Uskolisna bokvica**, *Plantago lanceolata*, f. *Plantaginaceae*.

**Uskolisni oman**, *Inula ensifolia*, f. *Asteraceae*.

**Uskolisni rogoz**, *Typha angustifolia*, f. *Typhaceae*.

**Uskolisni šeboj**, *Erysimum linariifolium*, f. *Brassicaceae*.

**Uskolisni šuškvac**, *Rhinanthus angustifolius*, f. *Scrophulariaceae*.

**Uspavani pupoljci**, svojstveni su drvenastim biljkama, a odlikuju se dugim periodom mirovanja (čak i do 100 godina). Aktiviranjem pupoljaka uglavnom se razvijaju vegetativni izdanci, rjeđe cvjetovi (kauliflorija).

**Uspravan sjemeni zametak** = *atropan* = *ortotropan*.

**Uspravni ovsik**, *Bromus erectus*, f. *Poaceae*.

**Ušljivac**, *Pedicularis*, f. *Scrophulariaceae*: žuti ušljivac (*P. comosa*), ušljivac (*P. friederici-augusti*).

---

***Utricularia*** (*utrīculus* = mjehur), rod iz porodice parazitskih biljaka *Lentibulariaceae*, nazvan po mješkolikim metamorfozama lista u klopku za insekte.

***Utricularia minor***, mala mjehurača (*minor* = manji).

***Utricularia vulgaris***, obična mjehurača (*vulgaris* = obično).

***Utriculatus*** (*utrīculatus* = mjehurast, mješkolik), repak *Alopecurus utriculatus*, f. *Poaceae*.

***Uva-ursi*** (*uva* = grožđe, *ursus* = medvjed), medvjede grožđe *Arctostaphylos uva-ursi*, f. *Ericaceae*.

***Uvijuš***a, *Vallisneria spiralis*, f. *Hydrocharitaceae*.

***Uvojak***, tip monohazijuma kod kojeg se grane uvijek razvijaju sa iste strane, pa je cvast uvijena (sunčac *Heliotropium europaeum*, f. *Boraginaceae*).

# V

**Vaccinium** (*vaccinium* = antički naziv za borovnicu), rod porodice vriesova *Ericaceae*.

**Vaccinium myrtillus**, borovnica. Latinski epitet ukazuje na sličnost listova i ploda ove biljke sa mirtom (*myrtillus* = kao mirta *Myrtus*).

**Vagina** (*vagina* = rukavac), baza lista koja obavija stabljiku (trave f. *Poaceae*).

**Vakuola**, ćelijska struktura obavijena tonoplastom, a ispunjena ćelijskim sokom.

**Vakuolarni sistem** (*sistem jednomembranskim organela*), čine ga: endoplazmatični retikulum, Goldžijev aparat, lizozomi, citozomi, sferozomi i vakuola.

**Valeriana** (*valere* = biti zdrav), rod iz porodice odoljena *Valerianaceae*, dobio ime po ljekovitim svojstvima.

**Valeriana officinalis**, macina trava, odoljen (*officinalis* = ljekovit).

**Valerianella** (*Valerianella* = deminutiv od imena *Valeriana*), rod iz porodice odoljena *Valerianaceae*.

**Valerianella locusta**, poljska salata, matovilac (*locusta* = skakavac). Latinski epitet potiče od riječi *skakavac*, jer se jedna vrsta hrani na ovoj biljci.

**Vallisneria** (*Vallisneri* = italijanski ljekar i prirodnjak), rod iz porodice žabogriza *Hydrocharitaceae*, imenovan u čast Valisnerija.

**Vallisneria spiralis**, uvijuša, dobila ime po spiralno uvijenim drškama ženskih cvjetova.

**Variiegatus** (*variegatus* = raznobojan), pjegavica *Anchusa variegata*, f. *Boraginaceae*.

---

**Varijetet** (*varietas* = varijetet), infraspezijska kategorija pozicionirana između podvrste i forme.

**Vazdušni korjenovi**, adventivni korjenovi koji grade mrežu, ali ne u zemlji, nego u vazduhu. Mogu imati funkciju fotosinteze, provjetravanja ili služiti za hvatanje za druge biljke ili predmete.

**Vegeta** = biljka.

**Vegetacija**, cjelokupan biljni pokrivač.

**Vegetativna kupa korijena**, predstavlja vršnu zonu korijena, koja je zaštićena korjenovom kapom (kaliptra), a koju izgrađuju tri meristema: dermatogen, periblem i plerom.

**Vegetativna kupa stabla**, predstavlja samu vršnu i meristemsku zonu stabla, koju izgrađuju tunika, korpus, a ispod koje se nalaze: osnovni meristem, protoderm i prokambijum.

**Vegetativni organi**, izgrađuju tijelo biljke, služe za održavanje života jedinki, učestvuju u vegetativnom razmnožavanju. To su korijen, stablo i listovi.

**Vegetativno razmnožavanje**, predstavlja sposobnost obrazovanja novih jedinki iz različitih vegetativnih djelova majke biljke. U ovaj način razmnožavanja se ubrajaju: dioba ćelije, fragmentacije, razmnožavanje podzemnim i nadzemnim izdancima. Vegetativno razmnožavanje može biti prirodno i vještačko.

**Velamen** = pokrivač.

**Velamen radicum** (*velamen* = pokrivač, *radix* = korijen), tkivo koje pokriva vazdušne korjenove epifitskih biljaka.

**Velebilje**, *Atropa belladonna*, f. *Solanaceae*.

**Velelepna pušunica**, *Silene macrantha*, f. *Caryophyllaceae*.

**Velika biserka**, *Briza maxima*, f. *Poaceae*.

**Velika kiselica**, *Rumex acetosa*, f. *Polygonaceae*.

**Velika zvjezdanka**, *Astrantia major*, f. *Apiaceae*.

**Veliki pelim**, *Phlomis fruticosa*, f. *Lamiaceae*.

**Veliki slak**, *Calystegia sepium*, f. *Convolvulaceae*.

**Velutinus** (*velutinus* = baršunast), ljutić *Ranunculus velutinus*, f. *Ranunculaceae*.

**Venerin češalj**, *Scandix pecten-veneris*, f. *Apiaceae*.

**Venerina paprat**, *venerina kosa*, *Adiantum capillus-veneris*, f. *Adiantaceae*.

**Venetus** (*venetus* = plavičast), mlječika *Euphorbia veneta*, f. *Euphorbiaceae*.

**Ventralno** (*ventrālis*) = trbušno, donje.

**Veratrum** (*verare* = govoriti istinu), rod iz porodice čemerika *Melanthiaceae*, dobio ime po osobini da samljeveni korijen izaziva kijanje, tj. znak da se govori istina.

**Veratrum album**, bijela čemerika (*albus* = bijel).

**Veratrum nigrum**, crna čemerika (*nigrum* = crn).

**Verbascum** (*barbaseum* = bradat), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, ime dobio po tijelu obraslom maljama.

**Verbascum phoeniceum**, ljubičasta divizma (*phoeniceum* = purpuran).

**Verbascum pulverulentum**, prašnjava divizma (*pulvis* = prah).

**Verbena** (*Verbena* = antičko ime za biljke koje su se koristile u vjerskim obredima), rod iz porodice verbena *Verbenaceae*.

**Verbena officinalis**, verbena (*officinalis* = ljekovit).

**Verna** (*vernalis* = prolječno), jaglika *Primula veris*, f. *Primulaceae*.

**Veronica** (*Veronica*), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, dobio ime ili po Svetoj Veroniki ili izmjenom imena roda *Betonica*.

**Veronica arvensis**, poljska čestoslavica (*arvensis* = poljska).

**Veronica officinalis**, razgon (*officinalis* = ljekovit).

**Veronica persica**, čestoslavica, danas široko rasprostranjena vrsta, porijeklom iz Persije (*persica* = iz Persije).

**Veronica urticifolia**, širokolisna čestoslavica (*urticifolia* = sa listovima kao u koprive *Urtica dioica*).

**Verrucosus** (*verucósus* = bradavičast), breza *Betula verrucosa*, f. *Betulaceae*.

**Verticillatus** (*verticillatus* = pršljenast), sijeruša *Salvia verticillata*, f. *Lamiaceae*, cvjetovi gustim i pršljenastim cvastima.

**Verum** (*verum* = pravi), suručica *Galium verum*, f. *Rubiaceae*.

---

**Vescus** (*vescus* = služi za jelo, ili mali), jagoda *Fragaria vesca*, f. *Rosaceae*.

**Vexilum** = zastavica, gornja latica u cvijetu leptirnjača.

**Vezljika**, *Scirpus lacustris*, f. *Cyperaceae*.

**Viburnum** (*vibre* = plesti), rod iz porodice kozokrvnice *Caprifoliaceae*, dobio ime po upotrebi u pletarstvu.

**Viburnum tinus**, lemprika (*tinus* = antičko ime za lempriku).

**Vicia** (*vincire* = vezati), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime zbog prisustva vitica, kojima se kači za druge biljke ili predmete.

**Vicia faba**, bob. Pretpostavlja se da latinski naziv vrste potiče od riječi *phago* (*phago* = jedem).

**Vicia grandiflora**, žuta ili krupna grahorica. Epitet *grandiflora* opisuje veličinu cvjetova (*grandiflora* = krupnocvjetna).

**Vicia sativa**, pitoma grahorica (*sativus* = gajen)

**Vicia sepium**, divlja grahorica (*sepium* = onaj koji raste u plotovima).

**Vidac/vidovčica**, *Anagalis arvensis*, f. *Primulaceae*.

**Vija**, g. *Medicago*, f. *Fabaceae*: goveđa vija (*M. arabica*), primorska vija (*M. marina*).

**Vijuk**, g. *Festuca*, f. *Poaceae*: bosanski vijuk (*F. bosniaca*), visoki vijuk (*F. elatior*)

**Vikarne vrste/podvrste** (*vicarius* = zamjenik), srodne vrste/podvrste, čiji se areali nikad ne preklapaju, već smjenjuju (*Stachys alpina* subsp. *alpina* - rasprostranjena na Alpima i sjeverozapadnim Dinaridima i *S. alpina* subsp. *dinarica*, rasprostranjena na jugoistočnim Dinaridima).

**Vilica**, *Moehringia trinervia*, f. *Caryophyllaceae*.

**Vilina kosa**, *Cuscuta epithimum*, f. *Cuscutaceae*.

**Vilina kosa**, *Stipa pennata*, f. *Poaceae*.

**Vilino sito**, *Carlina acaulis*, f. *Asteraceae*.

**Villosus** (*villósus* = kudrav), bušin *Cistus villosus*, f. *Cistaceae*.

**Viminalis** (*viminalis* = pogodan za pletenje), vrba *Salix viminalis*, f. *Salicaceae*.



**Vinca** (*vincio* = obavijati), rod iz porodice zimzelena *Apocynaceae*, dobio ime po puzavoj formi.

**Vinca major**, zimzelen, ime dobio po vječnozelenoj formi.

**Vincekii** (*vincekii* = Vincekova), Daniel Vincek je planinar i vlasnik botaničke bašte Dulovine u Kolašinu. U njegovu čast jedna vrsta gospinog plašta je dobila ime *Alchemilla vincekii*.

**Vinova loza**, *Vitis vinifera*, f. *Vitaceae*.

**Viola** (*Viola* = antički naziv za ljubičice), rod iz porodice ljubičica *Violaceae*.

**Viola biflora**, žuta, dvocvjetna ljubičica (*biflora* = sa dva cvijeta).

**Viola odorata**, mirisna ljubičica (*odorata* = mirisna).

**Viola silvestris**, šumska ljubičica (*silvestris* = šumska).

**Viola tricolor**, dan-noć, sa trobojnim: plavo-bijelo-žutim laticama (*tricolor* = sa tri boje).

**Violaceus** (*violaceus* = ljubičast), vlasnjača *Poa violacea*, f. *Poaceae*, dobila ime po ljubičastim klasićima.

**Viridis** (*viridis* = zelen), papratac *Asplenium viridis*, f. *Aspleniaceae*.

**Virusi** (*virus* = otrov), najsitniji organizmi, koji se često nazivaju malim infektivnim agensima koji mogu da se replikuje samo unutar živih ćelija, tj. u okviru drugih organizama.

**Viscaria** (*viscum* = lijepak), rod iz porodice karanfila *Caryophyllaceae*, dobila ime po ljepljivom stablu.

**Viscaria viscosa**, ljepljiva rumenika (*viscosa* = ljepljiva).

**Viscum** (*viscum* = lijepak), rod iz porodice imela *Loranthaceae*, nazvan po ljepljivom plodu.

**Viscum album**, bijela imela (*album* = bijel).

**Visianii** (*Visiani* = hrvatski botaničar italijanskog porijekla), = Vizijanijev, trava od Rumije *Onosma visianii*, f. *Boraginaceae*.

**Visibaba**, *Galanthus nivalis*, f. *Amaryllidaceae*.

**Visoka busika**, **visoki vijuk**, *Festuca elatior*, f. *Poaceae*.

**Višegodišnje zeljaste biljke** = *perenne* = *trajnice*.

---

**Višnja**, *Prunus cerasus* = *Cerasus vulgaris*, f. *Rosaceae*.

**Vitalba** (*vitalba* = bjelocvjetna), pavit *Clematis vitalba*, f. *Ranunculaceae*.

**Vitamni**, organske materije raznolike hemijske građe. Neophodni su za normalne životne funkcije biljaka.

**Vitellinus** (*vitellinus* = žut), žuta vrba *Salix vitellina*, f. *Salicaceae*, dobila ime po žutim granama.

**Viticella** (*viticella* = lozica), pavit *Clematis viticella*, f. *Ranunculaceae*.

**Vitis** (*viere* = plesti, vezivati), rod iz porodice loza *Vitaceae*, dobio ime po puzećoj formi i prisustvu vitica kojima se kači za druge biljke ili predmete.

**Vitis vinifera**, vinova loza (*vinifera* = onaj koji daje vino).

**Vitki slačac**, *Convolvulus elegantissimus*, f. *Convolvulaceae*.

**Vittae**, žljezdani kanali u šizokarpijumu štitonoša.

**Vječnozelene biljke**, vrste koje nemaju sezonski listopad.

**Vlaska**, *Andropogon ischaemum*, f. *Poaceae*.

**Vlasnjača**, g. *Poa*, f. *Poaceae*: jednogodišnja vlasnjača (*P. annua*), lukovičasta vlasnjača (*P. bulbosa*), poljska vlasnjača (*P. pratensis*), šumska vlasnjača (*P. nemoralis*) itd.

**Vodena paprat**, *Salvinia natans*, f. *Salviniaceae*.

**Vodena strijela**, *Sagittaria sagittifolia*, f. *Alismataceae*.

**Vodeni konac**, *Callitriche stagnalis*, f. *Callitrichaceae*.

**Vodenjača**, *Potamogeton natans*, f. *Potamogetonaceae*.

**Vodoljub**, *Butomus umbellatus*, f. *Butomaceae*.

**Vodopija**, *Cichorium intybus*, f. *Asteraceae*.

**Volovod**, g. *Orobanche*, f. *Orobanchaceae*: obični volovod (*O. caryophyllacea*).

**Voštana prevlaka**, sloj voska koji se često izlučuje preko kutikule.

**Vranilovka**, *Origanum vulgare*, f. *Lamiaceae*.

**Vranjak**, *Gymnadenia conopsea*, f. *Orchidaceae*.

**Vrapčije sjeme**, g. *Lithospermum*, f. *Boraginaceae*: vrapčije sjeme (*L. officinale*, *L. purpurocaeruleum*).

**Vratić**, *Tanacetum corymbosum*, f. *Asteraceae*.

**Vrba**, g. *Salix*, f. *Salicaceae*: bijela vrba (*S. alba*), iva (*S. caprea*), rakita (*S. purpurea*, *S. elaeagnos*), žalosna vrba (*S. babylonica*), žuta vrba (*S. vitellina*).

**Vrbica**, *Lythrum salicaria*, f. *Lythraceae*.

**Vrboliki oman**, *Inula salicina*, f. *Asteraceae*.

**Vrganj**, *Boletus edulis*, f. *Boletaceae*.

**Vrijesak**, *Calluna vulgaris*, f. *Ericaceae*.

**Vrijesak**, g. *Erica*, f. *Ericaceae*: drvenasti vrijesak (*Erica arborea*), crveni vrijesak (*Erica carnea*).

**Vrijesak**, *Satureja montana*, f. *Lamiaceae*.

**Vriježe** = stolone.

**Vrsta** (*species*), osnovna taksonomska kategorija. Predstavlja skup populacija morfološki vrlo sličnih jedinki koje se mogu ukrštati i u narednoj generaciji imati fertilno potomstvo.

**Vučja jabučica**, *Physalis alkekengi*, f. *Solanaceae*.

**Vučja noga**, *Lycopodium clavatum*, f. *Lycopodiaceae*.

**Vučja stopa**, *Geum rivale*, f. *Rosaceae*.

**Vučji bob**, *Lupinus hirsutus*, f. *Fabaceae*.

**Vučji čistac**, *Stachys germanica*, f. *Lamiaceae*.

**Vučji jezik**, *Alkanna tinctoria*, f. *Boraginaceae*.

**Vučji jezik**, *Coeloglossum viride*, f. *Orchidaceae*.

**Vulgaris** (*vulgaris* = običan), jagorčevina *Primula vulgaris*, f. *Primulaceae*.

**Vulpia** (*vulpes* = lisica), rod iz porodice trava *Poaceae*, dobio ime zbog sličnosti klasića sa lisičjim repom.

**Vulpia ciliata**, trepavičavi brčak, odlikuje se dlakavim braktejama (*ciliatus* = trepavičav).

**Vulpia ligustica**, ligurijski brčak (*ligustica* = iz Ligurije).

**Vunasti osjak**, *Cirsium eriophorum*, f. *Asteraceae*.

---

# W

***Wistaria*** (*Wistar* = prirodnjak iz Filadelfije), rod iz porodice mahunarki *Fabaceae*, dobio ime po prirodnjaku Wistaru.

***Wistaria sinensis***, glicinija, ukrasna puzavica, porijeklom iz Kine (*sinensis* = kineski).

***Wolffia*** (*Wolff* = njemački prirodnjak), rod iz porodice sočivica *Lemnaceae*, dobio ime po njemačkom prirodnjaku Wolffu.

***Wolffia arrziha***, sočivica, odlikuje se odsustvom korijena (*a* = bez, *rhiza* = korijen).

***Wulfenia*** (*Wulfen* = austrijski botaničar), rod iz porodice zijevalica *Scrophulariaceae*, dobio ime u čast austrijskog botaničara Wulfena.

***Wulfenia baldaccii***, bladačijeva vulfenija (*Baldacci* italijanski botaničar i geograf).

# Z

**Zalisci** = *stipulae*.

**Zannichellia** (*Zannicheli* = italijanski botaničar), rod iz porodice mrijesnjača *Potamogetonaceae*, dobio ime u čast italijanskog floriste Zanihelija.

**Zannichellia palustris**, žabokrečina (*palustris* = močvarni).

**Zanovijet**, g. *Cytisus*, f. *Fabaceae*: dlakava zanovijet (*C. hirsutus*), crna zanovijet (*C. nigricans*).

**Zanovijet**, *Petteria ramentacea*, f. *Fabaceae*.

**Zasukica**, *Spiranthes spiralis*, f. *Orchidaceae*.

**Zatvoreni kolateralni provodni snopić**, tip kolateralnog snopića koji u diferenciranom stadijumu nema fascikularni kambijum.

**Zatvoreni provodni snopić**, tip snopića bez fascikularnog kambijuma. Prilikom obrazovanja ovih provodnih snopića sve ćelije prokambijuma se diferenciraju u elemente floema i ksilema.

**Zbirni plod** nastaje od jednog cvijeta (monoantokarpni tip ploda), sa više tučkova (apokarpan gineceum). Svaki tučak se razvija u poseban plodić, međutim, plodići ne otpadaju svaki za sebe, već ostaju međusobno povezani i na taj način čine zbirni plod. Ovom tipu pripadaju: zbirne koštunice (malina *Rubus idaeus*, f. *Rosaceae*) i zbirne oraščice (jagoda *Fragaria vesca*, f. *Rosaceae*).

**Zdravac**, *Sanicula europaea*, f. *Apiaceae*.

**Zea mays**, kukuruz, f. *Poaceae*.

**Zečja stopa**, *Geum coccineum*, f. *Rosaceae*.

**Zečji trn**, *Ononis spinosa*, f. *Fabaceae*.

---

**Zelene alge**, razdio *Chlorophyta* (*chloro* = zeleno, *phýton* = biljka).

**Zelenika**, *Phillyrea media*, f. *Oleaceae*.

**Zeljaste biljke**, životne forme kod kojih izostaju sekundarne promjene u građi i stvaranje sekundarnih tkiva u stablu. Nadzemni organi ovih biljaka izumiru na kraju vegetacijskog perioda. U zavisnosti od trajanja životnog ciklusa one se dijele na jednogodišnje, dvogodišnje i višegodišnje.

**Zidna palacentacija** = parijetalna placentacija.

**Zigogamija**, vid polnog razmnožavanje gljiva prilikom kojed dolazi do spajanje dvije gametangije nastale na krajevima posebnih hifa. U momentu kontakta, gametangije se odvajaju pregradom od majke hife, njihov sadržaj se spaja i nastaje zigot. On se obavlja debelim omotačem i nastaje zigospora.

**Zigomorfan cvijet**, jednosimetričan cvijet.

**Zigospora**, nastaje u procesu zigogamije, tačnije nakon oplodjenja. Zigot se zaodijeva debelim omotačem i prelazi u stadijum trajne zoospore.

**Zigot**, oplodena jajna ćelija. Predstavlja početak sporofit generacije.

**Zigotna mejoza**, vrši se neporedno poslije oplodjenja jajne ćelije, tj. odmah po nastanku zigota. Tipična je za organizme u čijem životu preovladava haploidna faza.

**Zimski mrazovac**, *Colchicum hungaricum*, f. *Colchicaceae*.

**Zimski pupoljci**, prezimljavajući pupoljci koji se razvijaju tokom naredne vegetacione sezone. Od nepovoljnih uslova su zaštićeni čvrstim zaštitnim listovima, dlakavim omotačem, smolom.

**Zimzelen**, *Vinca major*, f. *Apocynaceae*.

**Zingiber** (*Zingiber* = antički naziv za đumbir), rod iz porodice đumbira *Zingiberaceae*.

**Zingiber officinale**, đumbir (*officinale* = ljekovit).

**Ziziphus** (*Zizuphon* = antički naziv), rod iz porodice krkavina *Rhamnaceae*.

**Ziziphus jujuba**, iglica (*jujuba* = naziv za plod iglice).

**Zlatna paprat**, *Asplenium ceterach* = *Ceterach officinarum*, f. *Aspleniaceae*.

**Zlatnica**, *Malabaila aurea*, f. *Apiaceae*.

**Zlatnica**, *Solidago virgaurea*, f. *Asteraceae*.

**Zmijak**, g. *Scorzonera*, f. *Asteraceae*: žuti zmijak (*S. doriae*), ružičasti zmijak (*S. rosea*).

**Zmijski jezik**, *Ophioglossum vulgatum*, f. *Ophioglossaceae*.

**Zoofilija** (*zōion* = životinja, *philia* = afinitet), oprašivanje životinjama. Najznačajniji tipovi zoofilije su entomofilija i ornitofilija.

**Zoohorija** (*zōion* = životinja, *chōreîn* = širiti), rasijavanje ploda i sjemena posredstvom životinja.

**Zoospore** (*zoo* = živo, pokretno), pokretne spore bespolnog (alge, gljive) ili polnog porijekla (gljive). Odlikuje ih prisustvo *bičeva*, kojim se pokreću.

**Zostera** (*zoster* = kaiš), rod iz porodice morskih cvjetnica *Zosteraceae*, dobio ime po trakastom tijelu.

**Zostera marina**, morska trava (*marina* = morska).

**Zova**, *Sambucus nigra*, f. *Caprifoliaceae*.

**Zrakasta žutilovka**, *Genista radiata*, f. *Fabaceae*.

**Zukva**, *Malus sylvestris*, f. *Rosaceae*.

**Zumbulčić**, *Hyacinthella dalmatica*, zumbulčić, f. *Asparagaceae*, endem Dinarida.

**Zvezdan**, *Lotus corniculatus*, f. *Fabaceae*.

**Zvezdan**, *Rhagadiolus stellatus*, f. *Asteraceae*.

**Zvezdica**, *Bupleurum veronense*, f. *Apiaceae*.

**Zvonica**, *Centranthus ruber*, f. *Valerianaceae*.

**Zygomycota**, zigomicete, razdio iz carstva gljiva *Fungi*. To su jednoćelijski cenocitni oblici, koji se odlikuju stvaranjem zigospora, kao oblika za preživljavanje.

---

# Ž

**Žabnjak**, g. *Ranunculus*, f. *Ranunculaceae*: poljski žabnjak (*R. arvensis*), gomoljasti žabnjak (*R. bulbosus*), puzavi žabnjak (*R. repens*), stolisni žabnjak (*R. millefoliatus*).

**Žabogriz**, *Hydrocharis morsus-ranae*, f. *Hydrocharitaceae*.

**Žabokrečina**, *Zannichellia palustris*, f. *Zannichelliaceae*.

**Žalosna vrba**, *Salix babylonica*, f. *Salicaceae*.

**Žariga**, *Urtica dioica*, f. *Urticaceae*.

**Žednjak**, g. *Sedum*, f. *Crassulaceae*: ljuti ili žuti žednjak (*S. acre*), bijeli žednjak (*S. album*), mali žednjak (*S. glaucum*).

**Ženska bokvica**, *Plantago major*, f. *Plantaginaceae*.

**Ženska paprat**, *Athyrium filix-femina*, *Athyriaceae*.

**Žiličast korjenov sistem**, odlikuje se mnoštvom tankih i uglavnom negranatih adventivnih korijenova. Svojstven je monokotiledonim biljkama.

**Žitnjak**, *Agropyron repens*, f. *Poaceae*.

**Žitulja**, *Haynaldia villosa*, f. *Poaceae*.

**Životna forma** predstavlja skup morfoloških, anatomskih i fizioloških prilagođenosti vrste na konkretne uslove svog okruženja.

**Žljezde**, opšti termin kojim su obuhvaćene bilo pojedinačne ćelije ili tkiva, kod kojih se sekreti izlučuju vani. To su nektarije, hidatode i žljezdane dlake.

**Žljezdane ćelije**, dio tkiva za lučenje. Kroz ćelijski zid sekrete izlučuju u intercelulare ili na površinu biljnog tijela.



**Žljezdane dlake** su jednoćelijske ili višćelijske formacije koji se obrazuju na epidermisu, i koje sekret izlučuju na površinu.

**Žučénica**, *Cichorium endivia*, f. *Asteraceae*.

**Žučkasta udovica**, *Scabiosa ochroleuca*, f. *Dipsacaceae*.

**Žuka**, *Spartium junceum*, f. *Fabaceae*.

**Žuta bulka**, *Adonis vernalis*, f. *Ranunculaceae*.

**Žuta djetelina**, *Trifolium campestre*, f. *Fabaceae*.

**Žuta grahorica**, *Vicia grandiflora*, f. *Fabaceae*.

**Žuta imela**, *Loranthus europaeus*, f. *Loranthaceae*.

**Žuta lucerka**, *Medicago falcata*, f. *Fabaceae*.

**Žuta ljubičica**, *Viola biflora*, f. *Violaceae*.

**Žuta mrtva kopriva**, *Lamium luteum*, f. *Lamiaceae*.

**Žuta rezeda**, *Reseda lutea*, f. *Resedaceae*.

**Žuta trava**, *Smyrniium perfoliatum*, f. *Apiaceae*.

**Žuta vrba**, *Salix vitellina*, f. *Salicaceae*

**Žutenica**, g. *Hieracium*, f. *Asteraceae*: dlakava žutenica (*H. pilosum*), obična žutenica (*H. bauhinii*).

**Žuti badelj**, *Scolymus hispanicus*, f. *Asteraceae*.

**Žuti lan**, *Linum strictum*, f. *Linaceae*.

**Žuti lokvanj**, *Nuphar luteum*, f. *Nymphaeaceae*.

**Žuti noćurak**, *Oenothera biennis*, f. *Onagraceae*.

**Žuti ušljivac**, *Pedicularis comosa*, f. *Scrophulariaceae*.

**Žuti žednjak**, *Sedum acre*, f. *Crassulaceae*.

**Žuti, ljekoviti kokotac**, *Melilotus officinalis*, f. *Fabaceae*.

**Žutilovka**, *Genista*, rod iz porodice *Fabaceae*: zrakasta žutilovka (*G. radiata*), svilenasta žutilovka (*G. sericea*).

---

# X

***Xanthium*** (*xanthos* = žut), rod iz porodice glavočika *Asteraceae*, koji se koristio za bojenje kose.

***Xanthium spinosum***, trnoviti čičak, dobio ime po trnovitosti (*spina* = trn).

***Xanthium strumarium***, obični čičak. U prošlosti se koristio za liječenje gušavosti i otuda potiče epitet *strumarium* (*strumarium* = onaj koji liječi gušavost).

***Xylosteus*** (*xylon* = odsječeno drvo, *osteon* = kost), epitet koji ukazuje na tvrdoću drveta (kozja krv *Lonicera xylosteum*, f. *Caprifoliaceae*).

## LITERATURA

- Beentje, H. 2010. *The Kew Plant Glossary: an Illustrated Dictionary of Plant Terms*. Royal Botanic Gardens, Kew.
- Bresinsky A. 2008. *Strasburger - Lehrbuch der Botanik*, Spektrum Akademischer Verlag.
- Cincović, T, Čanak, M., Kojić, M. 1983. *Botanika*, Naučna Knjiga, Beograd.
- Cutler, D.F., Botha, C.E.J. Stevenson, D.W. 2008. *Plant anatomy: an applied approach*, Blackwell Publishing
- Dickison, W. 2000. *Integrative plant anatomy*, Hartcourt Academic Press
- Gilbert-Carter H. 1956. *Glossary of the british flora*, Cambridge University Press.
- Glišić, V. 1953. *Etimološki rječnik*, „Veselin Masleša“, Sarajevo.
- Jančić, R. 2004. *Botanika Farmaceutika*, Službeni list SCG, Beograd.
- Janjatović, V. 1988. *Botanika*, Radivoj Ćirpanov, Novi Sad.
- Knapp et al. 2013. *Wild Relatives of the Eggplant (Solanum melongena L.: Solanaceae): New Understanding of Species Names in a Complex Group*. Plos One. Vol 8(2): e57039.
- Kojić, M, Pekić, S., Dajić, Z. 2004. *Botanika*, Draganić, Beograd.
- Kojić, M. 1989. *Botanika*, Naučna knjiga, Beograd.
- Kojić, M. 1987. *Fiziološka ekologija kulturnih biljaka*, Naučna knjiga, Beograd.
- Lakušić, R. 1988. *Planinske biljke*, IP „Svjetlost“, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Lersten, N.R. 1997. *Occurrence of endodermis with a Casparian strip in stem and leaf*, The Botanical Review 63(3):265 =272.
- Mabberley, D.J. 2008. *Mabberleys's plant-book*, Cambridge University Press.
- Marinković, R, Tatić, B, Blaženčić, J. 1979. *Morfologija biljaka*, Beograd.

- 
- Mišić, Lj., Lakušić, R. 1988. *Livadske biljke*, IP „Svjetlost“, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Pulević, V. 2012. *Crnogorske onomastičke studije*, ICIK, Podgorica.
- Pulević, V. 2017. *Uz projekat fitonimi Crne Gore*, Lingua Montenegrina, X/2(20): 9-36. Cetinje.
- Ranđelović, V. 2008. *Botanika*, Biološko društvo `Dr Sava Petrović` Niš.
- Romagnolo, D.F., Selmin, O.I. (Eds.) 2016. *Mediterranean Diet, Dietary Guidelines and Impact on Health and Disease*, Springer.
- Simonović D. 1959. *Botanički rečnik [naučnih i narodnih] imena biljaka*, SANU (Posebna izdanja); knj. 318, Beograd.
- Stern, KR, Bidlack, JE, & Jansky, SH. 2008. *Introductory plant biology* (11th ed.). Boston: McGraw =Hill Higher Education .
- Stešević, D., Petrović, D. 2011. *Osnovni praktikum iz anatomije biljaka*, Univerzitet Crne Gore, Podgorica.
- Stevanović, B. Janković, M. 2001. *Ekologija biljaka sa osnovama fiziološke ekologije biljaka*. NNK = Internacional Beograd.
- Stojanović, D. 2011. *Ilustrovani botanički rečnik*, Farmaceutski fakultet, Univerzitet u Beogradu.
- Šilić, Č. 1990. *Endemične biljke*, IP „Svjetlost“, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Šilić, Č. 1990. *Ukrasno drveće i grmlje*, IP „Svjetlost“, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Šilić, Č. 1988. *Šumske zeljaste biljke*, IP „Svjetlost“, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Šilić, Č. 1988: *Atlas drveća i grmlja*, IP „Svjetlost“, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Šugar, I. 1977. *Latinsko-hrvatski i hrvatsko-latinski botanički rječnik*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb.
- Tatić, B, Petković, V. 1998. *Morfologija biljaka*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Tatić, B., Konjević, R. 2006. *Rečnik naziva biljaka*, NNK International.

Tomas-Domenek, J. M. 1978. *Botanika - Atlasi znanja*, knjiga 8, Vuk Karadžić, Beograd.

Zieger, D. 1982. *Botanika - morfologija i fiziologija*, Školska knjiga, Zagreb.

